

The Project Gutenberg eBook of Lukemisia lapsille 5, by Zacharias Topelius

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Lukemisia lapsille 5

Author: Zacharias Topelius

Release date: September 9, 2013 [EBook #43679]

Most recently updated: June 19, 2016

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUKEMISIA LAPSILLE 5 ***

Produced by Juha Kiuru and Tapio Riikonen

LUKEMISIA LAPSILLE 5

Kirj.

Z. TOPELIUS.

Suomentaneet Aatto Suppanen, Em. Tamminen ja Olof Berg

Werner Söderström, Porvoo, 1893.

SISÄLLYS:

Suojelusenkelin ääni.
Höyhensaaret.
Rakennusmestari Talvi.

Refanut.
Alauda cantat.
Ilo-Matin lapset.
Koulupoikain voittolaulu.
Sanomalehdenlatoja kirjasinlaatikkonsa ääressä.
Vaivaisukko.
Prinsessa Kultakutri.
Iltakävely.
Mistä saamme joulukuusen?
Kuu kirkas.
Kevätpäivä Suomenlahdella.
Tuulentupa.
Pikku haltia.
Höyryveneen lämmittäjä.
Mustanmeren merimies.
Yrjön valtakunnat.
Pikku Lassi.
Rautatien konduktööri.
Niityn sunnuntai-aamu.
Vanha herra.
Tulitikku.
Telegrafisti.
Johanna d'Arc.
Petter Matin kivi.
Muurahainen etsimässä lääkärin apua.
Pohjaismyrskyn kehtolaulu.
Postiluukulla.
Kekola ja Sammalparta
Virkeitä poikia
Uusi vuosi 1868
Huhtikuun viimeinen päivä
Berndt Michaelin uni
Sikku

SUOJELUSENKELIN ÄÄNI.

Muistatko, kuinka kehtosi
Ääressä seisoi enkeli?
Sua seuraa vielä tänään tuo,
Varoittaa, varjelusta suo.

Kuuletko kehoitusta sen:
Ain' ollos puhdas, totinen,
Rakasta Luojaa, luotuja;
Äl' olla häpee lapsena.

Sun laises lapsi ollut on
Uroskin vahvin, verraton;
On viisain ollut pienenä:
Voit samoin sinä elpyä.

Vaan suurin ei, ei viisainkaan,
Ylistetyinkään päällä maan
Jumalan valtakuntaan käy,
Jos lapsen mielt' ei hällä näy.

Valossa asut ylhäällä
Elämän riemun lähteillä,
Lähteillä urhotöidenkin:
Ne sieltä virtaa laaksoihin.

Vaan ijäkkäämpäin alhaalla
Laaksossa täytyy taistella,
Jalassa pistin, pyrkien
Toiselle korkeudellen.

Säilytä lapsen-uskos vaan
Jesuksen kautta Jumalaan;
Ei muutoin ole milloinkaan
Valoa, rauhaa ollenkaan.

Kun sanotaan: ei suurena
Sit' uskota kuin lapsena,
Niin muista: taivaankin ja maan
Hukkuissa Sana säilyy vaan.

Vaikk' aivan rikas olisit,
Niin nöyryy vain kuin enkelit:
He itseään ei ylistä,
Vaan Herraa, hoitain ihmistä.

Laps olet köyhä, vähäinen,
Viallinen ja puutteinen;
On oppimatta sinulla
Elämän läksy lavea.

Sä heikko, Herran voimakkaan
Apua ano ainiaan,
Valoa, pyhitystä ja
Hyvyyden tielle neuvoa.

Tee työtä mielin uljahin
Iloisin, pelkäämättömin,
Valona kodin laulellen
Kuin vapaa, nuori lintunen.

Ole uskollinen ilossa
Ja suruss'; auta vaivaista
Rakastavasti, säälien;
Näe vikas, älä veljien.

Kotoas, maatas rakasta;
Voimassa, viisaudessa,
Hyveissä kasva; iloiten
Ann' henkes eestä totuuden!

Laps! Enkelis tää ääni on.
Sen koko maamme kuulkohon,
Niin kukkii se; sä olet sen
Keväinen nuori, kaunoinen.

Koivuniemellä elokuussa 1879.

Z. Topelius.

HÖYHENSAARET.

Tuolla ulkona Pohjanlahdessa, melkein Suomen ja Ruotsin keskivälillä on muutamia vehreitä saaria, joita sanotaan *Höyhensaariksi*. Siellä on niin kaunista. Eipä olisi luullut kaukana aavalla merellä, jossa laineet vyöryvät tuvan korkuisina ja laivat hukkuvat syysöinä, niin, eipä siellä olisi luullut olevan niin raittiita, iloisia, vehreitä saaria tarjoamassa väsyneille purjehtijoille ystävällistä satamaa. Siellä ei ole myrskyä, ei pauhaavia aaltoja eikä yksinäisen kalalokin yksitoikkoista rääkynää kuohuvain maininkien keskellä. Kaikki huokuu siellä niin sulosta lepoa. Talvi lepää, aalto makaa, linnut laulavat hiljaa, hyvin

hiljaa, ja kullankeltaiselta loistava kuunvalo leikkii tuoksuvilla kukilla ja puiden oksilla, jotka juovat kirkasta kastetta illan viileydessä.

Ah, miten hyvältä ja suloiselta tuntuu siitä, joka pikku ruuhessaan taistelee aaltojen pauhua vastaan, kun viimeinkin saa levähtää niin kauniilla ja iloisella rannalla kuin Höyhensaarien. Mutta sangen moni niitä turhaan etsii, heitä vain laineet ajelevat yöt päivät, eivätkä he koskaan osaa tietä Höyhensaarille. Ja hyvin moni antaisi kultaa ja mitä hyvänsä, jos vain löytäisi ne onnelliset saaret, ja kuitenkin ne heidän edestänsä aina vain vaipuvat syvälle ja yhä syvemmälle mereen.

Sillä nuo Höyhensaaret ovat vähän omituiset ja salaperäiset. Ei ole aiotakaan niin tarkkaa ja taitavaa perämiestä, vaikka hän olisi purjehtinut ympäri koko maailmankin, että hän aina löytäisi Höyhensaaret edes keskellä valoisaa päivääkään, jolloin aurinko paistaa täydeltä terältä ja ihmiset ja eläimet työskentelevät koko voimallaan. Mutta jos hän on hyvin väsyksissä valvonnasta ja kovasta työstä, jos hän hartaasti rukoilee iltasiunauksensa ja sitte asettuu hiljaan ruuheensa sekä antaa virran sitä omin päin kuljetella, niin silloin hän saapuu sinne yhtä varmaan kuin laskisi kompassin ja merikarttojen mukaan. Sillä Höyhensaarille päästään kolmea tutkimatonta väylää myöten, joilla on nimenä *Työn kanava*, *Terveyden raitis ulappa* ja *Hyvän omantunnon tyyni satama*.

Sattuupa niinkin, että Höyhensaarille päästään ainoastaan viimeinmainittua väylää. Sillä sinne saapuu myöskin monta sairasta ja murheellista, jos heillä on hyvä omatunto. Ja silloin he unhottavat kaikki tuskansa ja nojaavat onnellisina kuin hyvät lapset päätään äitinsä syliin.

Tämä voi kyllä näyttää hyvin kummalliselta, ja sinä ehkä ajattelet, ett'ei noita saaria ole ollenkaan olemassa. Mutta kyllä ne on yhtä varmaan, kuin aurinko joka ilta laskeutuu ja joka aamu nousee paistamaan sekä hyvälle että pahoille. Kysyhän vaikka keltä hyvältä lapselta, he kyllä tietävät Höyhensaaret. Mahdoton on tarkalleen näyttää, missä paikassa Höyhensaaret ovat, sillä ne ovat samanlaiset, kuin Gotlanti-saaren sanotaan ennen muinoin olleen: ne näet joka aamu silloin, kun kukko laulaa, vaipuvat kaikkine ihanuuksineen meren syvyyteen, ja joka ilta, kun varjot pitenevät ja tähdet alkavat tuikkia taivaalla, nousevat ne meren salaperäiset ihmeet kaikessa kukoistavassa vehreydessään jälleen meren pinnalle. Silloin ne uiskentelevat keveästi kuin untuvat ja höyhenet kirkkaalla meren pinnalla, ja siitä ne luultavasti ovat saaneet nimensäkin, ell'eivät ole saaneet sitä muusta syystä.

Näillä suloisilla saarilla ja keskellä synkintä metsää on raakuista tehty luola, koristettu kaiken maailman komeudella, iltataivaan ihanuudella ja kaikilla meren rikkauksilla. Siellä välkkyvät sinisimmät tähdet, siellä loistavat jaloimmat kivet. Kauneimpia koralliportaita myöten pääsee vaeltaja perlemo-saleihin, joissa kirkkaimmat kultaseinät kuvastuvat hohtavista hopealattioista ja säteilevistä kristallikatoista. Tuhannen tuhansia kalliita helmiä on lukemattomina pikku ikkunoina kultaseinissä, ja säihkyvät timantit riippuvat tulisäteinä katoista. Kaikki kesän rakkaat kukat levittävät näihin saleihin suloisinta tuoksuansa. Hiljainen uupumus ja rauha laskeutuu kaikkien päälle, jotka hengittävät niiden hajua. Mutta väkevimmän kaikista tuoksu siellä unikkokukka, joka muuten on maan päällä välinpitämätön. Ei se siellä luolassa seiso, niinkuin tuolla ulkona kukkanurmikolla, komeana ja yksinkertaisena, niinkuin se, jolla on kaunis ruumis, vaan tyhmä sielu; ei, vaan siellä leviää sen tummanpunaisesta ja mustansinervästä terästä hieno ja miellyttävä, mutta huumaava höyry, suloisempi kuin makein hunaja, kauas ylt'ympäri Höyhensaarien.

Monta sataa, lukemattomia saleja on siinä kauniissa luolassa. Kaikki ne ovat korkeat ja säihkyvän valoisat, mutta niiden valo ei ole päivän valkoista valoa, vaan se on ennemmin kuin tähden loistoa tai kuutamoa kauniilla järvellä yöllä. Senpätähden kun niihin astutaan häikäsevästä päivänpaisteesta, niin luullaan astuvansa varjojen ja hämärän ihmeelliseen maailmaan. Mutta kohtapa huomataan, miten kaikki esineet levittävät omaa ihmeellistä loistoaan, vaan eivät koskaan häikäse. Ja siinä lempeässä valon hämyssä voidaan hyvästi erottaa kaikki rakkaat kasvojenpiirteet, siellä nähdään ja tunnetaan kaikki rakkaat ja hyvät vanhat ystävät.

Siellä tulee sinulle vastaan paraat ystäväsi, aivan niinkuin olisivat siellä kotonaan; he syleilevät sinua ja toivottavat sinulle sydämmestänsä tervetuloa. Ja vaikkapa he muuten ovatkin kaukana, aivan toisissa maissa, taikka kuolleet ijäisessä rauhassa ja sinä olet ehtinyt jo tuhannesti itkeä heidän ruohottuneilla haudoillansa, niin he kuitenkin täällä Höyhensaarien kauneissa luolissa astuvat vastaasi niin kukoistavina terveydestä ja nuoruudesta, niin iloisina ja onnellisina, kuin suru ja kuolema eivät olisi teitä koskaan erottaneet toisistanne. Sinä otat heitä kädestä, suutelet heidän punakoita poskiensa, ja sinusta tuntuu kaikki olevan aivan entisellään. Silloin leikitte taaskin entisiä leikkejänne. Komean pallosi, jonka sait pikku poikana ja joka ammoin sitte hävisi sinulta kenties minne, sen nyt löydät ja se lentää kuin ennenkin, paremmin kuin mikään muu pallo maailmassa. Ja vanha rakas nukke, jolta ammoin sitte katkesivat sekä kädet että jalat; maalattu puuhevonen, jonka kerran sait joululahjaksi ja joka sitte katkasi kaikki jalkansa; kaunis kuvakirja, jonka pikku sisaresi sinulta repi silloin, kun olit poissa; ja kelkka, se, jossa oli raudat jalasten alla ja joka juoksi edelle kaikista muista kelkoista ja jota surit niin kovin, kun se sinulta varastettiin; kaikki, kaikki ne löydät jälleen, uusina, kauneina, aivan kuin

ne ensin saadessasi olivat. Pallossa ei ole ainoatakaan likapilkkuja; nukke on eheä ja siisti ensimmäisessä uudessa puvussa; hevosella on kaikki kunnolliset jalat ehyet; kuvakirja on vahingoittumatta, siinä ei ole edes lehtien nurkatkaan käännettynä, eikä kelkalla ole mitään muuta halua kuin päästä luistamaan pitkin mäkeä. Niin, kukapa voisi uskoa sellaista onnea? Mutta kas, niin se on, ja se on hauskaa!

Nyt rupeat leikkimään. Mutta se ei käy aivan niinkuin muissa leikeissä. Leikkikalu häviää käsistäsi, tietämättäsi millä tavalla, ja heti on toinen sen sijassa, sinun ottamattasi, aivan itsestään tullut. Ystäväsi tulevat ja häviävät niin ihmeellisellä tavalla. Ja sinä itse olet milloin missäkin, mutta jos sinulla mielestäsi on hyvin kiire, niin et ehdi ollenkaan liikkeelle etkä pääse paikastasi. Muuten liikut kuin ilmassa. Kun paraillaan leikit vanhassa kodissasi, jossa kaikki on niin tuttua, olet jo samana silmänräpäyksenä ehtinyt lukea läksysi koulussa, etkä tiedä, mitenkä olet sinne joutunutkaan. Ja kun istut veneessäsi järvellä ja pääset yhdellä airojen vedällyksellä monta peninkulmaa, joudut tietämättäsi silmänräpäyksessä korkealle vuorelle. Mutta se ei sinua ollenkaan kummastuta. Koira, joka haukkui sinua eilen, muuttuu yht'äkkiään samaksi koiraksi, joka monta vuotta sitte kävi noutamassa sinun keppisi järvestä. Koulumaisterista on tullut pikku poika, joka ammoin sitte paimenteli lehmiä. Ja sinä itse olet samalla kertaa niin pieni, ett'et itse saa pannuksi kenkiäsi kiinni, mutta kuitenkin niin suuri ja vanha, että sinulla on monta pikku lasta, joille sinun pitää tehdä voileipiä. Ja se kaikki tuntuu sinusta aivan luonnolliselta, sekin, että hevosesi muuttuu puuksi, talosta tulee kissa ja sinun kirjastasi piparkakku. Sinä et edes ajattele, että niinhän sen pitää ollakin. Sinä et sitäkään ihmettelisi, jos kerrassaan kasvaisit seitsemän peninkulmaa pitkäksi ja olisit tuhat vuotta vanha.

On sanomattoman hauskaa ja käsittämättömän kaunista Höyhensaarilla. Mutta vähän matkan päässä ovat *Ohdakesaaret*. Sinne joutuu moni, joka pitää perää vähän viistoon tässä maailmassa, on laiska taikka on hankkinut itselleen pahan omantunnon. Ohdakesaarissa on myöskin luola, jonka suu on samannäköinen kuin Höyhensarten luolan, ja juuri sentähden moni hairahtuukin. Vaan kyllä se erehdys pian huomataan. Näiden Ohdakesarten luolaan vie livakka polku pitkin karkeata, kovaa vuotta. Kosteat seinät ovat homeessa ja katosta riippuu hämähäkin verkkoja. Höyhensarten ruusuvuoteiden sijassa on täällä nokkosia, purojen suloisen lorinan sijassa pauhaavia koskia ja lintujen liverryksen sijassa varisten raakuntaa. Täällä on korkea torni, josta alinomaan ollaan putoamaisillaan, ja syvä hetesuo, josta ei millään tavalla päästä ylös. Kummallisia ja rumia olentoja kuljeksii siellä pääläellaan. Ja pimeässä yössä piirustelee valkoinen enkeli tulihiehellä seiniin tottelemattomain, petollisten, kateellisten ja riitaisten vaeltelijain pahoja töitä.

Ei, mepä emme lähdekään Ohdakesaariin emmekä *Painajaisen* luo, joka siellä asuu. Me purjehdimme Höyhensariin, sillä siellä asuu hyvä ystävä. Siellä on vanha, hyvin vanha ukko luolan suulla; niin, hän on niin vanha, että kun Adam ensi kerran nukkui paratiisin puun alle, seisoi vanha *Nukku Matti* jo silloin hänen vieressänsä ja levitti hänen päällensä ruusupeitten. Pitkä, valkoinen parta riippuu kunnianarvoisen ukon leuassa; vyöllä on hänellä punainen samettivyö. Hänen pitkä valkoinen nuttunsa, hänen siniset sukkansa ja keltaiset kenkensä ovat kaikki kudotut pehmoisimmista untuvista. Kun hän ojentaa sinulle kätensä, on se pehmainen kuin hienoin puuvilla, ja kun hän hiljaa koskee sinun silmäluomiisi, tulevat ne heti niin suloisen raskaiksi. Ei ole mitään niin hyväilevän lempeää kuin hänen äänensä, kun hän lehtien hiljaa suhistessa ja mettisten suristessa laulaen nukuttaa hyviä lapsia, ja niin suloisen lempeät ovat hänen silmänsä, että arimmatkin tytöt mielellään hiipivät hänen syliinsä ja painavat kutripäätänsä hänen ystävälliseen helmaansa.

Oi, niitä kauniita silmiä, jospa tietäisit, miten Jumalan rakkaus ja laupeus niistä loistaa, niin rakastaisit häntä vielä kahta vertaa enemmän. Sillä kun laupias Jumala katsoi ensimmäistä paratiisia, lähetti hän hyvän enkelin sulkemaan ihmisten silmiä pimeään yön ajaksi; ja nähtyään maan päällä olevan niin paljo vaivaa ja surua, lähetti Jumala saman hyvän enkelin antamaan ihmisille lepoa ja unhotusta. Ja se hyvä enkeli oli *Nukku Matti*, kuoleman vanhempi veli; sentähden loistaa hänen kauneista silmistään ijankaikkisuuden syvyyttä. Ja kaikki kansat tuntevat hänet, rakastavat häntä ja antavat hänelle eri nimiä. Mutta enimmin kaikista rakastavat lapset häntä, sillä heitä hän hellimmästi hoitelee. Jo he niinkin pieninä, ett'eivät tunne omaa äitiänsä, tuntevat kuitenkin hänet, ja hän istuu heidän kehtonsa vieressä yöt päivät. Ja kun lapset kasvavat suuremmiksi, ottaa hän heidät syliinsä ja vie kaikki hyvät lapset Höyhensaarille, ja hän tahtoisi niin mielellään viedä sinne myöskin pahat ja tottelemattomat lapset, mutta he eivät tahdo itse. Silloin *Nukku Matti* itkee, että heille pitää käymän niin pahoin Ohdakesaarilla, ja hän kuuntelee lakkaamatta, eivätkö he ehkä kadu, että hän iloksensa saisi ottaa heidät vastaan ruusuvuoteille.

Koska hän niin suuresti rakastaa lapsia, tekee hän usein heille pikku kepposiakin. Hän se iltasilla kylvää heille silmiin hiekkaa ja maalaa heidän poskillensa Höyhensarien ruusuja. Hän se narraa poikia virutteleimaan koulussa ja tyttöjä haukottelemaan pianota soittaessaan. Niin, tulee pa hän välistä käskemättä myöskin ylhäisten herrain ja neuvosmiesten istuntoihin tai oppineiden maisterien puheihin tai ylioppilasten kieliopin lukuun, ja heti kaikki ne herrat tuntevat sanomatonta puolipäivä-levon halua. Mummot ovat usein kirkossa pahassa pulassa *Nukku Matista*. He nyykäyttävät tuon tuostakin päätään ja korvat rupeavat suhisemaan papin saarnatessa. Siinä *Nukku Matti* tekee hyvin veitikkamaisesti,

mutta hän vain koettelee, onko kirkonkäynti oikein sydämestään vaiko vain tavan vuoksi. Miten hyvä hän muuten on, sen kaikki ne itse paraiten tietävät, jotka kerrankaan ovat käyneet Höyhensaarilla. Hän osaa niin hyvin sijoittaa vieraansa juuri niihin huoneisiin, jotka kullekin paraiten sopivat; väsyneen työmiehen panee hän hämäänsä saliin tähtien valoon ja tanssista väsyneen tytön ruusunkarvaiseen kuutamokammariin. Siellä hän kylvee valkoisia tuomenkukkia heidän päällensä ja lähettää suloisimmat unensa liioittelemaan heidän ympärilleen.

Tunnetko sinä unet? No, kukapa niitä ei tuntisi? Niin, mutta on se sentään niin ja näin. Tiedätköhän, että ne ovat yön pikku poikia ja tyttöjä, joille Nukku Matti antaa luvan lentää tähdistä alas iltataivaan kannelle, ja välistä ne karkaavat päivälläkin pilvien lävitse. Ne ovat hyvin hienot olennot, kudotut valosta ja varjosta; sentähden ne voivatkin yht'äkkiä muuttua ja ruveta minkä muotoisiksi hyvänsä. Ne pukeutuvat kaikkiin mahdollisiin ja mahdottomiin haamuihin ja matkivat ihmisten elämää, niinkuin peili matkii ihmisen kuvaa. Ne kantavat sinua silmänräpäyksessä satoja peninkulmia ja tuovat yhtä pian sieltä takaisin. Ne lupaavat sinulle kaikkea, mitä mieluisimmin tahdot, ja sinä olet niin äärettömän iloinen: mutta seuraavana silmänräpäyksenä et sitä enää muistakaan. He vain näyttävät sinulle varjokuvia ja sinä olet olevinasi mukana; he ovat sokkosilla sinun kanssasi, etkä sinä koskaan saa heitä kiinni. Niin, ja välistä he vielä ovat ennustavinaan tuleviakin asioita; jos niin tapahtuu, on hyvä, mutta jos ei tapahdu, ei siitä tarvitse heitä moittia. Unet ovat vain unia.

Ohdakesaarilla asuu vain pahoja unia. Onneton se, ken joutuu niiden käsiin! Ne pudottavat hänet järveen, eikä hän kuitenkaan putoa, vaikka yhä luulee putoavansa. He kuljettelevat häntä pimeätä tietä, jossa tulee rosvo vastaan, taikka ärsyttävät he hänen päällensä vihaisen koiran tai härjän. Rosvo ei tee pahaa, koira ei pure, härkä ei puske, mutta kyllä aivan siltä näyttää. Se on kaikki aivan hullua. Älä mene Ohdakesaarille!

Monta kirjoitusta loistaa Höyhensaariden luolan kultaseinissä, ja ken vain ehtii niitä lukea, hänelle ei koskaan tule puutetta kauneista saduista. Vahinko vain, että niin harvoin on aikaa lukemiseen, sillä nuo palvelevaiset unet tulevat heti pehmeillä pyyhkimillään tomuttamaan seiniä ja kohta ovat kaikki loistavat kirjoitukset pois laistuina.

Minä tunsin ennen muinoin pikku pojan, joka oli joka ilta Nukku Matin luona Höyhensaarilla ja tiesi sen merkillisen taidon, miten unia pyydellään kiinni. Hän oppi ruusupensaasta hämähäkiltä kutomaan verkkoa iltaruskosta ja kuutamosta. Verkon hän viritti auringon laskun ja nousun välille ja unet sotkeutuivat siihen. Sillä tavalla pyyteli hän yön veitikkamaiset lapset ja sulki heidät unikonvarsista tehtyihin häkkeihin. Silloin oli hänellä aikaa lukea kultaisia kirjoituksia, ja luettuaan ne kaikki päästi hän unet unikkohäkeistä. Nukku Matti nauroi ja lähetti seuraavana yönä sata viisitoista hullunkurista unta tanssimaan pojan ympärillä. Mutta hänhän jo oli lukenut sadut ja kertoo nyt niitä mielellään kelle hyvänsä. Kaksi niistä on tässäkin kirjassa: "Pikku Lassi" ja "Prinsessa Kultakutri". Kyllä niitä on paljo muitakin.

RAKENNUSMESTARI TALVI

Nyt kunkin kuullaan kertovan
Jo rautasilloista, sokkeloista,
Vaan talven työ sepä vast' on toista.
Hän miesten mies ihan varmahan.
Niin ei muut mestarit tehdä saata,
Kuin kaikkialle hän pitkin maata
Järville siltoja sitelee
Ja lumitorneja laittelee.
Ja katusulkuja, muurit lisää,
On kelkkamäkien kanta-isä.
Kaljuiksi hän kadut silottaa,
Hän silkkihattuhun metsän saa
Ja kaikki hienoksi kiillottaa.
Myös tietää kyllä sen kukin meistä,
Ett' oivan huolen hän pitää teistä.
Rämettä Suomessa ei, ei suota
Niin pohjatonta ja pehmeää,
Ett'ei hän saa lasisiltaan tuota
Ja tietä sen yli sileää.

Niin on se kuin teräs-rautatie,
Sen kiskot kestävät, pitkä rata,
Kaks kertaakin peninkulmaa sata,
Se kauas sun napamaille vie.
Maan päällä moitita ei rantarataa,
On sillä kulkea iloisata:
Kas, metsä juoksee! Kas, lahti kaartaa!
Kas, höyryhepo — se reki on —
Höyryttä kulkevi kuutamon
Valossa tuulena vettä, saarta!
Se hanskaa Pohjolan eloa:
Ei rettelöidä, ei jankata,
Kun rautatien, jota Talvi laittaa,
Saa valtiopäivittä, valtiaitta,
Ei miljooneja sen teko maksa,
Köyhinkin kulkea sillä jaksaa,
Sen konduktööri on poikanen,
Hän junaa johtavi riemuiten.

Rakennusmestari Talvi, mitä
Sä joskus juonia viitsit pitää.
Kun lammikkoon sinä loiskahdat,
Ties lumiloskalla tahrajat?
Miks toisinaan sinä juonittelet,
Kun lumivyöryjä vierittelet
Ja raesatehin sokaiset
Sun siltas oivat ja kaunoiset?
Työs paremmin koe, Talvi, johtaa!
Ja kiltti ollos sä meitä kohtaan,
Suo tietäs turvassa matkata,
Ett'emme uimahan uppoa!
Suo lunta hienoa, puhdasta,
Sä reen ja kelkkamme luistaa anna,
Suo teräsluistimet jalkaan panna,
Yön tähtikynttiläin loistaa suo,
Suo, että kuutamo kultaa luo,
Hopeajärvellä jään suo hohtaa,
Suo lasten mäessä kelkkaa johtaa
Ja, kädet kontassa, leipoa
Sokerikakkunen Suomesta!

REFANUT.

Toivo-laiva oli satamansiltaan kiinnitettynä: poikajoukko oli saanut luvan mennä kiipeilemään sen nuoriin. Muutamat uskalsivat nousta aina suureen märssykoriin asti, kaksi pääsi vieläkin ylemmäksi, pieneen märssykoriin, ja yhdellä oli hyvä halu kerran eläessään koettaa, miltähän tuntuisi pramraaka-pirulla ratsastaminen. Oli sunnuntai-ilta. Nuora-Matti istui ankkurinketjuilla etukannella ja hän oli juuri lukenut virsikirjaansa, vaan pani sen nyt viereensä ja rupesi katselemaan poikia. Nuora-Matti oli vanha pikinuttu, oikea ahvettunut merimies, joka oli koetellut kaikkia tuulia ja purjehtinut kaikenlaisilla vesillä ja merillä aina siitä asti, kun jaksoi nostaa airon. Iloinen ja leikillinen mies hän oli, tämä Nuora-Mattivanhus; hän osasi kertoa monta hupaista seikkailua ja pani aina omiansa lisäksi, niin että kyllä riitti, mutta sepä se juuri onkin monen mielestä kaikkein parasta. Pojat rakastivat Nuora-Mattia, hän se vasta oli aika mies ja osasi kertoa historioita paremmin kuin kukaan muu, vaikka kyllä välistä melkein kuin kurillansa.

Nuora-Matti pani pois virsikirjan, vilkasi märssyyän päin ja huusi: "hoi, pojat, siellä köysissä!"

"Hoi!" vastasivat pojat, jotka olivat nousseet ylimmäksi.

"Luota sinä käsiisi äläkä jalkoihisi, sinä siellä latvassa, muuten tulla tuiskahdat alas kuin variksen poika!" neuvoi Nuora-Matti.

"Than niin!" huusi ylimmäksi ehtinyt huimapää, liihentäytyen yhä ulommaksi pramraa'alle.

Nuora-Matti mutisi jotakin koiranpennuista, jotka tahtovat olla kissanpoikia, eikä ollut enää niinä miehinäänkään, että muka huomaisi koko poikajoukkoa, mutta piti kuitenkin hyvin varansa ja vilkasi vähäväliä sinne päin, koska hän kerran oli vahtina laivan kannella. Pianpa pojat väsyivätkin kiipeilemiseen. Eräs märssypoika pyyhki hikeä otsastaan ja arveli Toivoa aika suureksi laivaksi, jonka raa'annokkaan kiipeäminen ei suinkaan ollut mitätön urhotyö.

"No niin", sanoi Nuora-Matti välinpitämättömästi, "onhan tuo vähän likempänä kuuta. Kyllä Toivo on suuri, mutta olisittepas nähneet Refanutin!"

"Mikä se on, se Refanut?" kysyivät pojat, "Kerros meille, Matti!"

"No, senhän toki tietää joka kokkipoikakin, joka on veneellä vienyt puuastioita Köpenhaminaan. Eihän teistä kukaan liene niin tietämätön."

Mutta pojista ei ollut kukaan kuullut puhuttavan mitään sellaista kaikissa luonnon kolmessa valtakunnassa; Matin piti kaikin mokomin kertoa.

Nuora-Matti laittoi poskeensa aivan uuden mällin, siveli partaansa, katsoa tirkisti veitikkamaisesti poikia ja alkoi:

"Onko teistä kukaan käynyt Torniossa?"

"Ei", vastasivat pojat.

"No, samapa se. Tornio on kaupunki niin etäällä tuolla pohjoisessa päin, että kun siellä lasketaan rysä, niin voidaan saada siihen aurinkokin menemään juhannuksen aikaan. Siellä saadaan niin suuria lohia, että niillä on silmät kuin täyskuu. Vielä pohjoisempana on korkea vuori Aavasaksa, jonne ihmisiä matkustelee satojen peninkulmain päästä asettamaan kellojansa auringon mukaan juuri kello 12 yöllä ja kirjoittelemaan harakanvarpaita vuoreen."

"Vai niin", sanoivat pojat.

"Torniossa asui monta vuotta sitte rikas kauppias, herra Petter. Hän oli niin rikas, niin suunnattoman rikas, että hänellä oli kaksikymmentä laivaa merellä, ja kun kuningas tuli Tornioon katsomaan keskikesäisen yön aurinkoa, teetti herra Petter lasiseinäisen kammarin jokeen, että kuningas näkisi lohien uiskentelemisen.

"Mutta eihän se ihminen koskaan saa kyllickensä; niinpä herra Petterkin, jolla jo oli niin paljon rikkautta, mietiskeli, että hänen pitäisi päästä vielä toista vertaa rikkaammaksi. Hän oli päättänyt vuorata koko Aavasaksa-vuoren kullalla, koska se kerran oli niin merkillinen, ja sitte tulisi koko maailman kuuluksi, että sen on herra Petter tehnyt. Sentähden hän haetti Lapista kuuluisan velhon ja kysyi häneltä, mitenkä hän lyhyessä ajassa saisi niin paljon kultaa, kuin tarvitsisi. Velho mielti asiaa seitsemän vuotta, kysellen neuvoa kaikilta Lapinmaan muilta velhoilta, ja vastasi viimein:

"Rakennuta Refanut!"

"Mikä se on?" kysyi herra Petter, sillä hän ei ollut yhtään viisaampi teitä, sylvtyynokat, vaikka oli niin rikas.

"Niin", sanoi velho, 'Refanut on velholaiva, jonka vertaista ei ole koko maailmassa. Siihen mahtuu enempi tavaraa kuin sataan muuhun laivaan, ja vähemmässä kuin kolmessa vuodessa saa se kokoon enemmän kultaa kuin Lapissa on kiviä.'

"Ohoh!" sanoivat pojat.

"Niin, aivan niin sanoi herra Petterkin. Ohoh! sanoi hän. Mistä ihmeestä minä saisin rakennustarpeita ja rakennusmestareja semmoisen laivan tekoon?"

"Kyllä minä siitä pidän huolen", sanoi velho. 'Minä rakennan kaikki valmiiksi, enkä tahdo sinulta muuta kuin tyttäresi neiti Päivänpaisteen vaimokseni.'

"Herra Petter mielti asiaa vähän, sillä velho oli sata vuotta vanha eikä neiti Päivänpaiste vielä kahtakymmentäkään täyttänyt. Mutta kun hän ajatteli Aavasaksa kultapuvussa, niin jopa se ihanne voitti, hän suostui velhon kauppaan ja pani vain ehdoksi, että häät oli pidettävä vasta sitte, kun Refanut ehti palata ensi matkaltaan.

"Nyt alkoi velho rakentaa. Kuusamon tunturilla kaukana pohjoisessa on honkia, jotka eivät ole paljon nuoremmat vedenpaisumista. Sinne lähetettiin kaikki Lapin velhot hakkaamaan ja vetämään; karhut

valjastettiin rekien eteen ja ne vetivät rakennustarpeet meren rantaan. Siihen tehtiin veistämö, niin suuri ja korkea kuin vuorenselkä, ja siinä rakennettiin Refanut. Kun se viimein laskettiin vesille, kuohahti meri yli rantojensa, merenpohja halkesi, hyökylaine nousi aina Oulunjärveen saakka ja kivitti kaikki Keminjoen kosket.

"Kun Refanut sitte seisoivat vesillä, oli sen perä Torniossa, vaan etukeulan lippu häilyi Vaasan kohdalla ja keulan kärki lakasi eräessä käänöksessä kumoon kaikki Hämeen metsät. Kolme mastoa siinä oli, mutta niiden kumpikin väli oli niin pitkä, että varikselta kului koko päivä lentäessä maston latvasta toiseen. Ja niin pitkät ne mastot olivat, että kun pieni laivapoika lähetettiin sitomaan kiinni märssypurjetta, hän oli vanha harmaapäa ukko tullessaan sieltä alas. Laivaväeksi valittiin 10,000 reipasta merimiestä, ja kun joka mies söi puoli kappaa herneitä ja vadillisen puuroa päivässä, niin siitä voi kuka hyvänsä sormillaan laskea, miten paljon herneitä ja puuroa siinä tarvittiin vuoden varaksi."

Pojat nauroivat ja alkoivat lukea sormillaan.

"Joka väkipyörässä oli ruokapaikka ja joka märssyssä seurahuone. Ankkuriketjuista ei puhuttakaan; joka rengasta nostamaan tarvittiin kaksitoista miestä. Nuorat olivat paksummat kuin minä..."

"No, jopa olivat paksut!" sanoivat pojat.

"Ja partuunit ... no niin, pahin oli, että kun laivaa tahdottiin kääntää ja purjeita sovittaa tuulen mukaan, täytyi ratsumiehen ajaa lennättää kolme viikkoa täyttä laukkaa ensin pitkin laivaa, sitte poikki edestakaisin ja huutaa täyttä kurkkua, että oli aivan läkähtyä: 'hei pojat! käännetään!'"

"Sitte siellä on täytynyt olla kestkievarejakin välillä!" virkkoi muuan poika.

"Sanopas muuta! Miksikä siellä ei olisi ollut kestkievareja! Mutta eipä ollut helppo löytää taitavaa kapteenia niin suurelle laivalle; kaikissa kirkoissa kuulutettiin, että ken ei 18 peninkulman päästä nähnyt, mitä Tornion raastuvan tornikello näytti ja ken ei puhetorvellaan voinut kovemmin huutaa, kuin 10 kosken pauhu, hänen ei huolinut vaivata itseään kapteeniksi pyrkimällä. Tulipa sittekin hakijoita sekä idästä että lännestä, jättiläisiä, joilla oli silmät kuin sarvikuonolla, ja mestarilukkareja, jotka voivat huutaa kovemmin kuin koko kirkkoväki, mutta ei kukaan heistä voinut suorittaa vaadittua koetusta. Viimein tuli Naantalista pikku mies, kuusi korttelia pitkä, taikka taisi olla sentään kaksi tuumaa seitsemättä korttelia, en muista niin tarkkaan..."

"No, kolme tuumaa!" oikasivat pojat.

"Olkoon menneeksi, kuusi ja puoli korttelia pitkä, paljaspää, vääräjalka ja niin edespäin. Se mies nousi Limingan kirkon rappusille, joka on 18 peninkulman päässä Tornion etelään päin, ja katsoi kohti pohjoista. 'Malttakaas vähän', sanoi mies, 'en näe oikein hyvin; 12 peninkulman päässä täältä lentää juuri minun ja tornikellon välillä 68 hanhea, 31 valkoista ja 37 harmaata. Nyt ne jo ovat poissa; kello on 21 minuuttia 14 sekuntia vailla 10, mutta onpa se huolimaton maistraatti, joka ei lakasuta pois hämähäkin verkkoja kellontaululta. Siinä surisee 2 ampiaista, 11 karpästä ja 39 lukkia, niistä 14 pitkä- ja 25 lyhytsääristä.' Heti lähetettiin mies ratsastamaan Tornioon ottamaan selkoa, miten oli, ja kaikki muu huomattiin olleen oikein, paitsi että pitkäjärisiä lukkeja olikin 15, mutta 15:nen jalat olivat olleet tuntiviisarin peitossa. Pikku mies vietiin sitte Ämmäkoskelle Kajaanin linnan luo, josta hän huusi Ouluun, pyytäen itselleen suurinta lohta, kuin siellä saatiin Turkan padosta. Hänen huutaessaan järisivät rannat; kaikki ihmiset niissä 120 koskiveneessä, jotka paraikaa laskivat alempia koskia, kääntyivät katsomaan sinne päin ja sanoivat toinen toiselleen: 'käyköhän ukkonen Lapissa?'"

"Niinpä Naantalin pikku mies otettiin Refanutin kapteeniksi ja hänelle luvattiin korvallinen hopeaa kuukaudessa palkaksi, jokahan oli pikku asia, hän kun lupasi tuoda korvolliset kultaa sijaan. Päätettiin lähettää laiva Polynesiaan viemään tervalastia, lohta ja mesimarja-hilloa sekä tuomaan kultahietaa ja paljon harvinaisia maustimia.

"Refanut levitti purjeensa. Olipa siinä narinaa, pauketta ja purjeiden lepajamista. Tuulen vauhti tuli estetyksi, liput pieksivät pilviä, meren asujamet, delfiinistä ja lohesta aina kiiskiinkin ja rautakalaan asti, luulivat vuoren pudonneen veteen ja kauhuissaan pakenivat meriruohometsiinsä. Herra Petter ja velho seisoivat rannalla, hieroen käsiään ilosta ja tyytyväisyydestä; toinen ajatteli Aavasaksaa kultapuvussa, toinen neiti Päivänpaistetta. Mutta neiti Päivänpaiste itki mustikkasilmänsä punaisiksi kuin vaapukka, tuon velhon tähden. Hän tiesi velhon loitsineen laivan, niin ett'ei ilma, tuli eikä vesi voinut tehdä sille mitään vahinkoa. Sentähden se oli aivan varmaan palaava aikansa, ja silloin piti hänen raukan tuleman velhon vaimoksi.

"Niin, se velho oli viekas ja taitava kaikissa vehkeissä; hän luuli olevansa aivan varmassa turvassa, kun ei ilma, tuli eikä vesi voinut mitään Refanutille. Mutta hän oli unhottanut neljännen aineen, maan. Vaikka velho olikin viekas ja viisas, ei hän ollut koskaan purjehtinut merellä, ja mitäpä siitä viisaudesta maalla, kun ei koskaan ole maistettu suolaista vettä. Eikö niin, pojat, hä? Eikö ole tyhmää olla sellainen

maamoukka?"

"Hyvin tyhmää", myönsivät pojat.

"No niin, velho ajatteli: tämä laiva purjehtii vesillä, se voisi joutua myrskyn, tulen tai aaltojen vaaraan, mutta eihän se toki koskaan voi lähteä maalle kulkemaan. Niin typerästi ne maamoukat ajattelevat. Jos se velho olisi minulta kysynyt, niin olisin minä sanonut hänelle: Hyvä velho — sillä pitää olla hyvin kohtelias velhoille — hyvä loitsumestari, taikka mikä lienetkin, niin minä olisin hänelle sanonut, tuo on kaikki vain tyhmää lorua. Loitsi ennemmin laiva särkymättömäksi kareihin, kiviin ja hietasärkkiin, sillä aina toki kunnan merimies selviää loitsimattakin ilman, tulen ja veden käsistä. Mutta koska hän ei kysynyt minulta eikä keltään järkevältä mieheltä neuvoa, niin kävikin, niinkuin kävi."

"No, kuinkas sitte kävi?" kysyivät pojat, ja Nuora-Matti laitteli uutta mälliä.

"Oli siinä vastuksia alusta asti. Hyvä pohjatuuli puhalteli; peräkannen väki näki Tornion naisten huiskuttavan nenäliinojansa, ja keula kynteli jo Merenkurkkua. Mutta siinä olikin matalaa vettä, Refanutin köli raapi pohjaa. Heti käskei kapteeni heittämään mereen laivan painolastia; sananlennättäjä ratsasti täyttä laukkaa ympäri laivankantta, ja niin paljo multaa ja kiviä heitettiin ulos, että siitä syntyi suuri, kaunis saaristo, jota vielä nytkin sanotaan Mikonsaariksi. Oletteko käyneet siellä?"

"Milloinka me siellä olisimme käyneet, Matti!"

"Samapa se."

"Ja kun silloin kiireessä heitettiin myöskin satatuhatta maarainhillo-purtiloa mereen mullan kanssa, niin vielä tänäkin päivänä kasvaa kaikkein kauneimpia maaramia eli mesimarjoja juuri Mikonsaarilla."

"Ohoh!" sanoivat pojat.

"Refanut pääsi töin tuskin läpi Merenkurkusta, ja sitte oli syvempää vettä Itämeressä. Kävipä siinä vahva maininki kovan myrskyn perästä. Kokki oli juuri keitinkojussa hämmentelemässä puuropataa, kun suunnattoman suuri laine vyöryi kannen yli, kulettaen hollantilaista prikiä, joka sattui häilähtämään juuri keskelle pataa. 'Kas', tiuskasi kokki, 'noita tyhmiä ahvenmaalaisia, kun rakentelevat rannoilla herneenpaloista veneitä ja heittelevät niitä tänne turmelemaan meidän puuroamme!'"

"Jopa olisi pitänyt kääntää purjehtimaan ulos Itämerestä Juutinrauman ja Kattegatin kautta. Sananlennättäjä ratsasti täyttä laukkaa, huutaen: 'peräsin tyynen puolelle!' Olipa siinä kiirettä! Ennenkuin sananlennättäjä ehti viistopurjeen luo, olivat märssypurjeet jo valmiiksi käännettyt, ja kun tuuli kiihtyi, oltiin vähällä purjehtia suoraa päätä Köpenhaminan päälle. Onnistui se kuitenkin niin hyvin, että ainoastaan isoraaka katkasi pari kirkontornia sivu mennessä; laiva kääntyi ja laski vasempaan vastahankaan suoraa päätä Juutinraumaan. Kun keula oli jo raumassa ja perä vielä kaukana Itämeressä, huusi kapteeni iloissaan 'hurraa!' ja samoin huusi koko laivaväki, mutta juuri heidän huutaessaan tarttuikin laiva kiinni ja seisattui niin lujaan, kuin olisi ollut kiinni kiilattu. Eikä se ollutkaan kumma, sillä kun tarkemmin katsottiin, olikin Refanut leveämpi kuin koko Juntinrauma ja seisoi nyt lujasti kiinni Juutinmaan ja Skoonen välillä niinkuin porsas, joka on ajanut päänsä kahden laudan väliin eikä saa sitä enää irti."

"Olipas se!" sanoivat pojat.

"Niin, siinä se Refanut seisoi. Kovasta sysäyksestä olivat kapteeni ja kaikki laivamiehet pudonneet istualleen. Siihen se hurraan huuto äkisti loppui. Sen sijaan alkoivat kaikki heti puuhata laivaa irti. Tuuli ja aallot työnsivät takaperin, mutta Refanut vain seisoi paikoillaan Skoonen ja Juutinmaan välillä. Kapteeni ja miehet tekivät turhaan työtä uuvuksiin asti kolme päivää ja yötä ja yhtä turhaan heittivät mereen 500,000 tervatynnyriä, 300,000 lohitynnyriä ja 200,000 hillopurtiloa. Viimein he päättivät mennä maalle nukahtamaan ja päästyään kerran maalle päättivät, ett'eivät enää astu jalkaansa koko laivaan.

"Kuusi viikkoa seisoi Refanut vankina, sekä ruotsalaiset että tanskalaiset soutelivat katsomassa kummitusta. Kun laivassa vieläkin oli suuret joukot maarainhilloa puurona, oli kaikilla Tanskan torppareilla pitkät ajat marjahilloa lettujensa kanssa syödä, milloin he muuten paistoivat niitä. Mutta kuuden viikon kuluttua alkoi tulla pahoja valituksia Tanskan kuninkaalle. 'Herra kuningas', sanoivat valittajat, 'auta meitä saamaan pois tuo hirmuinen Refanut! Sehän pitää kiinni koko salmen, niin ett'ei yhtään laivaa pääse ulos eikä sisään. Kattegatissa on 700 laivaa Itämereen tulemassa ja Itämeressä odottelee 600 laivaa matkalla ulos. Ruotsissa, Suomessa, Venäjällä ja Pohjois-Saksassa on suuri kahvin ja suolan puute, ja jos kansa jää ilman suolaa ja kahvia, nousee se kapinaan, niin että kohta saamme odottaa suurta ja hirmuista sotaa.'

"Kuningas vastasi: 'Odottakaamme vähän; tuuli ja aallot kyllä hajottavat laivan.' Mutta tuuli ja aallot

tiesivät tehtävänsä; velhomestarihan oli ne sitonut loitsuillaan, niin ett'eivät ne voineet millään tavalla vahingoittaa Refanuttia. Uusia valituksia tuli joka taholta: 'Herra kuningas, Refanut sulkee koko Itämeren. Monta suurta jokea laskee siihen, ja kun liika vesi ei juokse pois, syntyy hirmuisia vedenpaisumisia, niin että maat ja kansat hukkuvat, kaupungit häviävät ja kokonaiset valtakunnat ovat kukistumaisillaan.'

"Kuningas aikoi vielä odottaa, mutta hän oli vahva nuuskamies, ja kun hän eräänä päivänä yritti panemaan nuuskaa, olikin hänen nuuskarasiansa tyhjänä. 'Hankkikaas minulle vähä länsi-indialaista nuuskaani!' sanoi kuningas. 'Mahdotonta, herra kuningas', vastasi yli-hovimestari; 'Kattegatissa on seitsemän nuuskalaivaa odottamassa, mutta eivät pääse tulemaan; Refanut on tukkinut koko salmen.'

"Silloin Tanskan kuningas pahastui. 'Tuokaa tänne kymmenen linjalaivaa ja kaksikymmentä fregattia! Asettukoot riviin, pitkät sivut salmea kohti, ja lauaiskoot kanuunansa Refanuttiin!'

"Niin tehtiinkin. Kaikki kanuunat oli lauaistava yht'aikaa, ja sentähden varustautuivat kaikki kuulemaan hirvittävää pamausta ja pistivät puuvillaa korviinsa. 'Yks!' sanoi kuningas. 'Yks', kaks', kolme!' mutta ei ainoakaan kanuuna lauennut.

"Mitä tämä on?' sanoi kuningas, seisoen Helsingörin linnan tornissa komentamassa. 'Ettekö kuulleet komentoa? Pitäkää nyt varanne: yks', kaks', kolme!'

"Ei hisaustakaan. Olisi voinut kuulla itikankin hyminän.

"Mitä nyt?' tiuskasi kuningas suuttuen. 'Ladatkaa uudestaan ... yks', kaks', kolme!'

"Ei sittekään! Hiukset nousivat ihmeestä pystyyn tanskalaisten upseerien palmikoissa. 'Totta lienee vika ruudissa!' sanoivat kaikki yhdestä suusta.

"Kyllä se ruuti palaa', vastasi yli-sytytysmestari. 'Vika on siinä, että kanuunat ovat ruostuneet pitkänä rauhan aikana. Pannaanpas koko vuori ruutia Refanuttiin ja ammutaan se kummitus nuuskaksi!'

"Jos se kävisi vain hyvin!' sanoi kuningas. 'Saattaahan tuota koettaa.'

"Heti koottiin kaikki ruuti puolesta Europasta ja kannettiin korkeaksi mustaksi vuoreksi keskelle Refanutin pohjaa. Sitte kuulutettiin, että kaikkein ihmisten piti mennä pois kuuden peninkulman päähän, ett'eivät lentäisi ruudin voimasta ilmaan. Tuotiin sitte eräs päävoro, jonka piti seuraavana päivänä astuman hirsipuuhun, ja luvattiin armahtaa hänet, jos hän ottaisi sytyttääkseen ruudin seitsemän sylvä pitkällä rikkilangalla. Jok'ainoa odotteli nyt meren halkeavan suunnattomasta paukauksesta. Päävoro sytytti langan ja hyppäsi mereen uimaan maalle; kiikarilla katsoen nähtiin rikkilangan palavan ja palamistaan palavan aina ruutiin asti ja..."

"No?" kysyivät pojat.

"No, ei siinä kuulunut niin mitään. Rikki sammui keskellä ruutivuorta."

"Todellako?"

"Niin ruutivuori oli samanlainen kuin kanuunatkin. Mutta se päävoro se vasta iloinen oli. Kuningas aivan muuttui suuttumuksesta vehreäksi, kutsui luoksensa yli-sytytysmestarin ja kysyi, miksi hän oli myönyt kruunulle syttymätöntä ruutia. Yli-sytytysmestari raukka vakuutti partansa kautta, että ruuti oli parasta lajia, jonka hän heti lupasi todistaa. Sitä varten hän kannatti ruutivuoren maalle, kaaloi polviaan myöten siinä mustassa keossa ja pisti koetteeksi palavan tulitikun ruutiin. Pumm! heti välähti kirkas leimaus ruutivuoresta, ilmaa täräytti hirvittävä paukaus, suunnaton savupilvi levisi yli koko Tanskanmaan; jo luultiin koko maan halkeavan. Yli-sytytysmestarista ei sen jälkeen enää löytynyt edes pikku perunan kokoista muruakaan.

"Silloin astui kuninkaan luo vanha merimies..."

"Se olit varmaankin sinä, Matti!" huusivat pojat.

"Enpä juuri sano, että se minä olin, vaan hän oli vain järkevä merimies, vasempi korva vähän lumpeuksissa äskeisestä paukauksesta. Hän sanoi kuninkaalle: 'Mitä maksaa turhaan meluta? Johan tuon osaa lapsikin ymmärtää, että Refanut on loitsittu tulta, ilmaa ja vettä vastaan. Koetettakoon ennemmin, eikö siihen rauta pystyisi. Hakattakoon se hirviö palasiksi ja tehtäköön sen puista voittamaton sotalaivasto. Minun luullakseni saisi kymmenen tuhatta kirvesmiestä sen työn valmiiksi tulevaan kevääseen asti.'

"Mutta sill'aikaa syttyy kapina Itämeren tulvimisesta', arveli sotaministeri.

"Ja sill'aikaa me hukumme Itämeren vedestä', sanoi amiraali.

"Ja sill'aikaa odottelee seitsemän nuuskalaivaa turhaan Kattegatissa', huomautti yli-hovimestari.

"Ei, ei se käy päinsä, se sotii vastoin valtakunnan menestystä', virkkoi kuningas huolissaan. 'Menkäämme ensin levolle, niin asiat selviävät.'

"No niin, sitte nukuttiin. Mutta ihmisten nukkuessa tapahtui jotakin merkillistä. Pienoinen madon veitikka, tuommoinen matelevainen, jota ei kukaan tuntenut, nousi meren vaahdosta ja nakersi koko suuren Refanutin rikki yhdessä yössä. Laajalti oli meren pinta täynnä puujauhoja, kun madon hampaat pienentelivät laivaa. Kun kuningas ja hänen kansansa aamulla heräsivät, oli suuresta laivan hirviöstä jäljellä ainoastaan kappale kokin kojua, ja siitä rakennettiin kolmimastoinen laiva. Salmi aukesi, suola ja kahvi pääsivät vapaasti kulkemaan, vedentulva juoksi pois, ja kaikki kansa oli tyytyväinen. Mutta mikä ilo siitä tuli, kun kuningas taas sai pistää aika panoksen nuuskaa nenäänsä; sitä on mahdoton kunnollisesti kuvaila. Kaupunki valaistiin ilotulilla, kaikissa nuuskapuodeissa häilyi lippuja, ja kaikki hoviherrat olivat päivän kunniaksi nuuskanruskeissa puvuissa.

"Vaan herra Petter ja velho odottelivat odottamistaankin edes pientäkään tietoa Refanutista ja lohduttelivat mieltänsä sillä, että oli pitkä matka Polynesiaan. Eräänä yönä näki herra Petter unta, että Aavasaksa oli juuresta huippuun asti kultapuvussa, ja kutsutti heti seuraavana aamuna luoksensa velhon. 'Sellaisen unen minä näin eikä se voi merkitä muuta kuin että Refanut tänään tuo kotiin kultahieta-lastin. Kutsu koko kaupunki kokoon, sinä loitsumestari; nyt pidetään ylpeät häät.'

"Velho kutsui häihin koko kaupungin, vieläpä lisäksi kaikki Lapin velhotkin, ja eräs seitsensilmäinen velho lähetettiin tornin huippuun antamaan merkkiä, kun Refanut alkoi näkyä kaukaa Itämereltä. Neiti Päivänpaiste itki siniset silmänsä punaisiksi kuin myrskyä ennustava auringonlasku.

"Kaikki oli valmiina, velho antoi tornista merkin, ja kaikki kiiruhtivat satamasillalle lippuineen ja seppeleineen, niin että hurraa-huudot jo näyttivät tärisevän heillä hammasten välissä. Mutta Refanutin sijasta tulikin huononpäiväinen pieni ruuhi, purjeena niinimatto, ja siinä istui nälästä nääntyvä mies kelvottomassa repalepuvussa. Hän oli Refanutin kapteeni, joka yksin tuli kertomaan laivan kohtaloa.

"Niin, mitäpä siihen osasi. Useimmat tuumivat sen jo ammoiden arvanneensa, läksivät seppeleineen ja lippuineen kotiin ja nielivät pois kaikki ilmoille pyrkivät hurraa-huutonsa. Velho muuttui kasvoiltaan sinipunervaksi ja halkesi siihen paikkaan. Herra Petter köyhtyi niin, että sai kulkea ruodulla talosta taloon, mutta Aavasaksa kultautui ilman hänettäkin joka kesä juhannusauringon säteistä. Neiti Päivänpaisteen silmät tietysti kirkastuivat; hän joutui naimisiin pormestari Kuutamolle, he elivät hyvin ja ottivat herra Petterin ruodulta luokseen.

"Monta, monta vuotta siitä on kulunut, mutta ei nytkään vielä kukaan vanha merimies purjehdi Tornion ja Juutinrauman väliä, kertomatta kokipojille Refanutista. Vielä nytkin sattuu välistä Merenkurkussa ja Itämerellä nousemaan sumua ja utua, jotka näyttävät hyvin omituisilta aamuhämärässä. Silloin ovat merimiehet näkevinään sumussa suunnattoman laivan, jonka mastot tapailevat pilviä ja purjeet taivaankorkuisina häilyvät tuulessa. Vanhat laivamiehet painavat hattuansa syvemmälle päähän, kääntävät suussaan tupakkamälliä ja sanovat toinen toiselleen: 'se on Refanut; pienennetäänpäs keulapurjetta ja suurta purjetta; vähän päästä tulee myrsky!' Sillä, pojat, kunnan merimies ei arkaile; hän pelkää Jumalaa, mutta pienennettyään purjeet nauraa hän velholle vasten silmiä. Jos te näette merellä Refanutin, niin ei siinä maksa vaivaa panna jalusnuoria kiinni, vaan katsokaa kummitusta rohkeasti vasten naamaa, sillein se haihtuu kuin sumu ja utu, ja vähän päästä on kirkas ilma aivan edessänne."

"Onko tuo kaikki totta, Matti?" kysyi eräs pieni poika viattomasti.

"No, en minä huoli sitä vanhoa", vastasi Matti. "Mutta kyllä se on yhtä totta kuin moni muukin merimies-juttu, kun vanha merimies kertoo kymmeniselle nuoremmalle, jotka tyynenä iltana katsella ammottelevat kuutamoa. Kuunnelkaa te vain, kyllä minä kerron."

ALAUDA CANTAT.

Niin, herra maisteri, naurullista:
Kun istuin — onko se mahdollista?
Keväällä, kartiini suojanain,

Ja päivä paistoi latinahain,
Niin — mitä luulla? —
Sain lintuin kuulla
Tuhansin laulavan sulosuulla,
Ja parvi tää
Näin visertää:
Alauda cantat! Alauda cantat!

Mua päästäkää ulos! Puiston puolla
Alauda cantat on irti tuolla,
Kirjaimet sääskinä kirmajaa,
Nyt osaa luontokin latinaa.
Voi, leivot ratki,
Nuo mokomatki,
Hävyttä läksyni kaiken matkii!
Alati vain
Soi korvissain:
Alauda cantat! Alauda cantat!

Katolta varpunen visertääpi:
Nyt kevään leivoset herättääpi!
Alauda cantat, ne sanat soi,
Taivaalta, maasta ne kuulla voi.
Kun aamu loistaa,
Yön varjot poistaa
Laaksoista, kentiltä, — silloin noista
Taas ennättää
Korviini tää:
Alauda cantat! Alauda cantat!

Nyt herää unesta metsät tuoreet,
Nyt valon virrassa kylpee vuoret,
Soi järvi, tanssivi puronen,
Säteilee saarikin lemuten,
Ja pisarina
Kuin kukkasina
Tippuilee lauluja suloisina,
Ja rintanen
On riemuinen!
Alauda cantat! Alauda cantat!

ILO-MATIN LAPSET.

Oli kerran soittaja, joka aina soitteli iloisia lauluja, ja koska hänen nimensä oli Matti, rupesivat ihmiset sanomaan häntä Ilo-Matiksi. Hän soitteli niin, että tikutkin tanssivat, kaikissa häissä ja tanssiaisissa Alkulan kylässä, ja kun kaikki iloitsivat, ei kuitenkaan ollut ketään iloisempaa kuin Matti. Hänellä oli viulu, omaa tekoa ja nimeltä *Vinkura*. Se olikin muhkea viulu Alkulan väen mielestä, ja Ilo-Matti osasi liritellä Vinkurallansa kuin lintu, mutta kielet hän toki häpeän vuoksi osti kaupungista, ja aina hänellä oli kaksi kvinttiä ja hartsipalanan taskussa, sillä kun ilo oli korkeimmillaan, sattui kvinttikieli useinkin katkeamaan Raks! kuului vain, ja silloin piti panna Vinkuraan uusi kieli. Mutta saatuaan paikoilleen uuden kielen veteli Ilo-Matti joustansa niin sukkelaan, että tuskin sormia näkyi ja muilla oli kyllin kyllä tekemistä tahdin polkemisessa.

Ilo-Matilla oli vaimokin, aivan yhtä iloinen kuin hän itse. He elivät kuin heinäsiirkat pelkästä soitosta ja auringonpaisteesta, kulkivat häistä häihin ja olivat kaikkialla tervetulleet, sillä Matin soinnuttaessa Vinkuraansa puki Riitta morsiamen. Molemmat he olivat nuoret ja katselivat elämää iloiselta puolen. Heillä oli pieni tupa aivan likellä hautausmaata, mutta harvoinpa he siellä oleskelivat ja harvoin heitä tavattiin niillä tienoillakaan. Heistä oli hauskinda oleskella vain häissä, ja kun kaikki oli, niinkuin pitikin olla, ja Matti rupesi soittamaan, oli Riitta aina ensimmäinen tanssissa morsiamen jälkeen; olihan morsiamen pukeminen tärkeä ja kunniallinen toimi.

"Kyllähän sinä voisit mullata perunat, niin kasvavat paremmin", sanoi Riitta kerran, kun ei ollut häitä ainakaan seitsemää peninkulmaa lähempänä, eikä siis Ilo-Matilla ollut mitään tekemistä.

"Minäkö tarttuisin lapioon!" sanoi Matti. "Eihän toki, silloin sormet kangistuisivat makkarapuikoiksi, ja mitäs Vinkura siitä sanoisi?"

Seuraavalla viikolla oli häät Nokin talossa, ja Matin piti siellä soittaa häämarssi. Mutta kun hän, Vinkura kainalossa, saapui Nokkiin, tuli hänelle veräjällä vastaan ruumissaatto, sillä Nokissa olikin kaksi taloa, ja toisessa niistä oli häät, toisessa hautajaiset. Matti ei suositunut hautajaisia, sillä niissä ei kukaan huolinut Vinkurasta, ja se suututti häntä, että kukaan saattoi surra silloin, kun hän itse oli iloinen. Niinpä hän nyt harmissaan teki jotakin, joka ei ollut ollenkaan soveliasta. Hän asettui seisomaan veräjän pieleen ja alkoi soittaa häämarssiensa ruumissaaton kulkiessa ohitse. Ja kun saattoväki pyysi häntä olemaan vaiti, soitti hän vain sitä kiivaammin ja seurasi saattoa vielä vähän matkaa tiellekin, soittaen marssin jälkeen iloista polskaa.

Se nyt oli hyvin pahoin tehty, mutta saipa hän siitä kärsiäkin. Sillä kun hän sitte yritti soittamaan häissä, tuntuivat sormet niin kummallisen kankeilta, ja siitä päivästä asti tuli hänelle leini vasempaan käteen, jota hän niin välttämättömästi olisi tarvinnut kielien näpyttämiseen. Matti kulki kaikkien viisasten ämmäin luona kautta koko kylän, ja meni viimein lääkärinkin luo, mutta sormet vain yhä kangistuivat, että tulivat aivan samanlaisiksi kuin makkarapuikot, ja silloin tietysti tuli Matin soitosta loppu ja loppu kaikista marsseista ja polskista. Vinkura ripustettiin naukaan kuin vanha nutun hylky, mutta kyllä Vinkura yhä oli iloinen ja terve, Matillehan se vain leini olikin tullut vasemman käden sormiin, niin että hän ei enää tiennyt, mitä hänen piti tehdä.

"Kyllä minä tiedän", sanoi Riitta, joka ei koskaan ollut neuvoton. "Rupea haudankaivajaksi Niilo Kalma ukon jälkeen, joka haudattiin viime sunnuntaina."

Ilo-Matti irvisti pahasti tuosta ehdotuksesta, sillä eipä ole koskaan nähty ketään haudankaivajaa iloisena, mutta yhdenhän se piti ensinnä olla, ja Ilo-Matti rupesi ensimmäiseksi iloiseksi haudankaivajaksi. Oikea käsi oli vielä terve, ja hyvin se hautojen kaivaminen kävikin, vaikka ei Vinkuran soittaminen. Siispä Ilo-Matista tuli haudan kaivaja monelle niistäkin, joille hän ennen oli soittanut häämarssia, ja ihmisten mielestä se oli aivan oikein, koskapahan elämäkin on jaettuna tasan häiden ja hautajaisten kesken. Alussa oli Ilo-Matti kyllä mieluisemmin soittanut häissä, mutta kun hän kerran ehti vähän tottua, niin oli hänen mielestään toinen yhtä hyvä työ kuin toinenkin, niin että hän nyt yhtä hartaasti veisasi virsiä, kuin ennen soitteli polskia. Eikä Riittakaan enää ollut sama kuin ennen; hän alkoi tanssin sijaan tehdä työtä ja iloisten laulujen sijaan lukea Jumalan sanaa. Voipihan hautakin olla opettaja.

Matilla ja Riitalla oli kaksi lasta, joilla oli molemmilla vanhempainsa nimet. Pikku Riitta oli seitsemän ja pikku Matti viiden vuoden ijässä. Molemmat olivat hyvin hyvät lapset, muuten aivan erilaiset, sillä Riitta oli valkoverinen ja iloinen, niinkuin hänen vanhempansakin, vaan Matilla oli tumma tukka, suuret, melkein mustat silmät, jotka välistä näyttivät niin ihmeellisen syviltä, sekä hiljaisempi ja vakavampi luonne kuin hänen iloisella ja vallattomalla sisarellaan.

Koska nyt lasten koti oli aivan hautausmaan vieressä ja isä usein oli työssä siellä haudoissa, olivat siis lapsetkin kasvaneet aivan kuoleman vieressä. Oli niin hiljaista ja rauhallista tuuheapuisella hautausmaalla, jossa oli niin monta ristiä ja kultakirjoituksista hautakiveä. Lapset aina mieluisimmin leikkittelivät siellä hautojen välissä eikä heille ollenkaan johtunut mieleen, että siellä oli surullisempaa kuin metsässä tai kylässä. Tosin he näkivät paljon hautajaisia ja kyyneliä, he kuuluivat usein papin vakavia sanoja ja lukkarin virsiä, mutta silloin he kiipesivät hautakivelle paremmin näkemään, ja se heistä oli yhtä hauskaa kuin mikä hyvänsä muukin. Usein pitivät he itsekkin leikillään hautajaisia, heillä oli oma hautausmaansa eräässä kiviaidan nurkassa, ja siihen he hautasivat kuolleita lintuja, hiiriä, perhosia ja kukkia taikka kuolleiden puutteessa myöskin kiviä ja puupalasia. Pikku Matti kaivoi haudat ja pikku Riitta vaatetti vainajan; sitte oli Matti pappina ja Riitta saattoväkenä. Se oli hyvin hauskaa heistä; vieläpä he pystyttivät jonkun tikun ristiksikin haudalle taikka panivat ylhäisten vainajain haudalle kiven, ihan niinkuin on tapana tässä maailmassa.

Tulipa eräänä päivänä uusi pappi hautausmaalle ja nähtyään lasten leikkitelevän kysyi heidän nimiänsä. Tyttö vastasi: Riitta, ja poika: Matti. "No niin", virkkoi pappi, "niin ihmiskieli lausuu teidän nimenne, mutta enkelien kastekirjaan on kirjoitettu *Vita* ja *Mors*."

"Miksi niin?" kysyi Ilo-Matti, "eihän almanakassa ole sellaisia nimiä."

"*Vita* merkitsee elämää ja *Mors* kuolemaa", vastasi pappi. "Tuo hyvä tyttö on Elämä ja tuo hiljainen poika Kuolema. Nyt he leikkivät elämän lyhyttä leikkiä vehreillä haudoilla."

Sitä ei Ilo-Matti ymmärtänyt, vielä vähemmin hänen lapsensa. Mutta jonkun ajan kuluttua kääntyikin

lasten äiti, Ilo-Matin vaimo Riitta, kipeäksi, ja kaksi viikkoa maattuaan sairaana tuli hän aivan hiljaiseksi, ei enää puhunut eikä avannut silmiänsäkään. Lapset olivat yksin kotona, sillä isä oli edellisenä iltana lähtenyt lääkäriä tapaamaan eikä palannut siltä matkalta ennenkuin aamusilla. Lasten piti vuorotellen valvoa koko yö, oli isä sanonut, mutta se heistä, joka oli valvomassa, sattui nukkumaan, ja joka nukkui ensin, hän nukkui yhä edelleen heräämättä. Aamusilla palasi Ilo-Matti, tuoden lääkkeitä apteekista, ja lapset kertoivat äitin makaavan niin ihmeellisen hiljaa, että hän nyt varmaankin paranee.

Ilo-Matti ei tullut vähääkään iloiseksi niistä sanoista; hän heittäytyi vaimonsa vuoteelle ja alkoi itkeä. Lapset peljästyivät ja kysyivät, mitä hän itki.

"Äiti on kuollut!" sanoi Ilo-Matti ja sanat olivat vähällä tarttua kurkkuun.

Hetkisen seisoivat lapset hämmästyksissään vaiti, sillä he olivat hyvin rakastaneet äitiänsä, ja koska isä itki, rupesivat hekin itkemään. Mutta vaikka he olivat niin usein nähneet kuolleita haudattavan, eivät he siltä ollenkaan ymmärtäneet, mitä kuoleminen merkitsi. "Haudataanko äiti?" kysyivät he.

"Haudataan", vastasi isä, "vaan paljon mieluisemmin minä kaivaisin oman hautani."

"Saammeko mekin tulla saattoväkeen?" kysyivät lapset vielä.

"Saatte ja te kaksi saatte astua juuri vainajan jäljestä", vastasi isä huoaten.

Sepä oli jotakin erinomaista, ajattelivat lapset. He tiesivät, mitä niin suuri kunnia merkitsi, ja he enemmän ajattelivatkin sitä kuin surua äitistään. Sitte todella tapahtuikin niin, että se suuri kunnia tuli heille. Äiti haudattiin, lapset astuivat ensinnä saattojoukossa ja itkivät välistä, milloin muutkin, mutta olivat välillä aina iloiset ja katselivat papin pitkää nuttua sekä ajattelivat saavansa haudalta palattua kotona rinkelän. "Kas, tuossa se Ilo-Matti astuu molempine lapsineen", sanoivat ihmiset.

Ilo-Matti pystytti haudalle ristin, suri jonkun ajan ja nai uudestaan. Niinpä tuli häät siihen, jossa ennen oli ollut hautajaiset, Vinkura otettiin esille seinältä ja Ilo-Matti koetti soittaa entistä häämarssiensa. Huonosti se kävi, sillä sormet olivat kankeat, mutta ihmiset ihmettelivät, että haudankaivajasta oli jälleen tullut Ilo-Matti, ja sanoivat lapsille: "tanssikaapas nyt, kun saatte uuden äitin!"

Lapset katsoivat uutta äitiään, ja hän antoi heille piparkakkuja. He olisivat niin mielellään iloinneet, mutta eivät voineet; heidän sydämissään oli jotakin, joka veti heitä häätalosta hautausmaalle. Oli kaunis kesäilta, juuri vuotta myöhemmin, kuin olivat haudanneet oman äitinsä, ja nyt he istuutuivat ristin juurelle hänen haudallensa. Vinkuran ääni kuului yhdessä hääväen iloisen hälinän kanssa, mutta se ei tuntunut hyvältä lasten korviin; he kääntyivät pois päin ja kuuntelivat ennemmin lintujen laulua pitkistä puista. Kukat tuoksuivat ylt'ympärillä; kaikki oli niin hiljaista, ja lasten silmät kyynelöityivät.

"Minä lähden kotiin äitin luo", sanoi Riitta. "Mutta hän on niin syvällä maassa; miten pääsemme sinne?"

"Me kaivamme tästä ristin juurelta, niin pääsemme sinne", sanoi Matti.

Siellä oli lapio ja lapset alkoivat kaivaa, mutta väsyivät pian ja kävivät pahoillansa istumaan kuopan laidalle. "Ei, ei tästä tule mitään", sanoi Riitta, "liian syvä se on meille."

Nuori pappi seiso katselemassa lapsia, sama pappi, joka oli kerran ennen sanonut heitä Elämäksi ja Kuolemaksi. Hän sanoi lapsille: "Miksi te etsitte elävää kuolleiden seasta?"

Riitta sanoi: "Äiti on kuollut."

Pappi sanoi: "Ettekö ole kuulleet, että ken uskoo Jumalan poikaan, hän elää, ehkä onkin kuollut? Teidän äitinne uskoi, ja katsokaa, hän elää!"

"Minä lähden kotiin äitin luo", sanoi poika.

"Minä lähden myös", virkkoi tyttökin.

"No, tulkaa minun kanssani", sanoi nuori pappi, "niin minä neuvon teille tien Jumalan valtakuntaan, ja sieltä me löydämme hänet."

"Onko sinne pitkä matka?" kysyi poika.

"Onko se syvällä maassa?" kysyi tyttö.

"Jumalan valtakunta on aina lähellä niitä, jotka sitä oikein etsivät", vastasi pappi. "Se on kaikkialla,

kun Jumalakin on joka paikassa."

Lapset eivät häntä ymmärtäneet. He kyllä uskoivat äitinsä olevan Jumalan valtakunnassa, mutta silloinhan Jumalan valtakunnan piti olla haudassa, jossa heidän äitinsäkin oli. He kävivät hautausmaalla istumaan eräälle hautakivelle.

Kukat yhä tuoksuivat, linnut lauloivat, ja Ilo-Matti soitteli Vinkuraansa tuolla tuvassa. Nuori pappi mietti, miten hän osaisi selittää Jumalan valtakuntaa lapsille. Ne olivat niin pienet ja tietämättömät; eiväthän he ymmärtäneet niin mitään.

Hetkisen kuluttua sanoi poika: "Minä muistan äitin."

"Niin", sanoi tyttö, "minä näin viime yönä unta hänestä. Hän sanoi minulle: minä olen aina teidän luonanne."

Nytpä nuori pappikin tiesi, miten hänen piti selittää Jumalan valtakuntaa. Hän sanoi lapsille: "No, jos teidän äitinne on aina teidän luonanne, niin eläähän hän eikä ole kuolleena haudassa."

Lapset kyllä tahtoivat mielellään uskoa tuon kaiken, mutta se tuntui heistä niin kummalliselta. Olivathan he itse nähneet, miten heidän äitinsä oli peitetty maan sisään ja astuneet saattojoukossa aivan hänen jäljestänsä.

"Menehän aurinkokin joka ilta piiloon pimeään pilveen", sanoi opettaja.

"Silloin aurinko makaa", virkkoi poika.

"Niin, mutta joka aamu herää se jälleen", sanoi tyttö.

"Teidän äitinne makaa myöskin."

Sitä alkoivat lapset jo ymmärtää. He puhelivat, että heidän äitinsä oli mennyt yhdeksi yöksi maan sisään makaamaan, mutta hän oli heräävä jälleen ja olikin jo herännyt, koskapahan hän näyttäytyi Riitalle unissa.

"No, missäs se teidän äitinne nyt siis on?" kysyi opettaja.

"Hän on Jumalan valtakunnassa."

"Niin, siellä hän on, ja koska hän on teidän luonanne, niin onhan sitte Jumalan valtakuntakin teidän luonanne. Vapahtajamme onkin sanonut, että kaikki pikku lapset kuuluvat Jumalan valtakuntaan."

Laskeutuva aurinko paistoi lasten kirkkaihin silmiin ja ne loistivat ihmeellisestä ilosta. Pikku Matti ja pikku Riitta eivät vielä ymmärtäneet kaikkea, mutta he ymmärsivät toki sen verran, että heidän äitinsä nukkui, että hän oli jälleen heräävä ja että Jumalan valtakuntaan ei ollut pitkä matka; sillä hehän itse jo olivat siinä.

Yhä vielä kuuluivat Vinkuran sävelet tuvasta. Ja ihmiset jotka olivat häitä katselemassa, sanoivat keskenään: tuolla istuvat Ilo-Matin lapset hautausmaalla. Miksi he eivät ole tanssimassa morsiamen kanssa?

KOULUPOIKAIN VOITTOLAULU.

Kevään kuningas nyt sotaan saa
Päivän kultavarsan seljäss', iskein tulta,
Idän myrskyjä hän puhalttaa,
Kalpa — aamusade — häll' on kultaa,
Pakoon, pakoon synkän talvipilven lyö,
Maailma on uusi, kuollut on nyt yö.
Kevään kuningas nyt sotaan saa
Päivän kultavarsan seljäss', iskein tulta,
Idän myrskyjä hän puhalttaa,
Kalpa — aamusade — häll' on kultaa.

Ken nyt vannoo uskollisuuden?

Lipun päivänpaisteisen ken tahtoo kantaa?
Maailmaa nyt vastaan ryntää ken?
Henkensä ken valon tiellä antaa?
Arat raukat värisevät nurkassaan,
Uljaat pojat iloiten käy sotimaan.
Ken nyt vannoo uskollisuuden?
Lipun päivänpaisteisen ken tahtoo kantaa?
Maailmaa nyt vastaan ryntää ken?
Henkensä ken valon tiellä antaa?

SANOMALEHDEN LATOJA KIRJASINLAATIKKONSA ÄÄRESSÄ.

Mä olen vuohien paimen; niitä
Mä satatuhatta riviin liitän,
Lihavat vien sekä laihat, huonot
Otukset, mustat ja lyijykuonot
Niitylle, mi
On paperi.

Kesyinä kyllä ne käy nyt syömään,
Vaan puskemaan ne jos saa ja lyömään,
Ne kumoon maailman syöksevät
Ja moneen kuhmuja iskevät.

Mä kyllä suljen ne karsinahan
— Muut kahleihin panis karja-pahan —
Mun vuohillani on jalat oivat,
Yli aitain, portin ne kiittää voivat;
Ei veräjää,
Mi pidättää;
Huonoimman mökin ja linnan luokse
Ne riemuin rientäen syömään juoksee;
On tietää melkein mahdoton,
Ken niiden sarvilta säästynyt on.

Tuli säihky vuohteni sarviloista:
Ne itse kuin tulitorni loistaa,
Jäljistä niiden käy loiste moinen,
Kuin yöllä paistaisi aurinkoinen,
Sen mukaan vaan,
Kuin ruokitaan.
Neron mietteitä niiden on syödä tapa,
Mut usein kyllä ne saa vain rapaa:
Ne riistaa lypsävät toisinaan,
Mut joskus rainta on tyhjä vaan.

Etäällä uhkuvi kanervista
Hopealähde maan uumenista;
Totuuden tytön on siellä valta.
Jos vuohiani hän juottaa malttaa,
Ne voimaa saa
Vuort' murentaa.
Vaan valhe myrkkyyä usein tuottaa
Lähteesen, vuohia sillä juottaa;
Ne sitten kuin rakit puree vaan,
Ja susi syöpi ne herkkunaan.

Nyt poika, niinkuin peikko musta,
Tuo toimittajalta kirjoitusta.
Huis, karsinastani vuohet ulos!
Kai uutisista on oiva tulos.
Sanomihin

Sitä mahtuukin...
Pyh, ilmoituksia turhia! noita
Vain on nyt leivän hakijoita...
Yks neiti kenkäsä kadotti,
Yks metsänhaaskaajan konkurssi.

Tää takaperin nyt käy kuin rapu;
Vaan ensi numero, siit' on apu;
Mun vuohilaumani silloin lennä!
Saat ajan kanssa sä kilpaa mennä.
Siis ulos vaan,
Pois maailmaan!
Sanoma tietävi kaikki ratki,
Se tietää tapahtumattomatki...
Ei i:n sijahan, ä ystävain,
Ett'ei *niin* paikkahan joutuis *näin!*

VAIVAISUKKO.

Oletteko nähneet Lohtajan vaivaisukkoa? Luullakseni se seisoo paikallansa vielä tänäkin päivänä niinkuin viisikymmentä vuotta sitte, puettuna siniseen hännystakkiin, punaiseen liiviin ja keltaisiin housuihin, joka kaikki on liian kaunista vaivaisukolle; ja hän ojentaa lakkaamatta kättänsä kaikille maantiellä matkustavaisille, samoin kuin kirkkoväellekin joka pyhä. Siinä hän on seisonut niin kauan, kuin muistetaan taapäin, eikä kukaan tiedä, miten monta vaskirahaa on vierinyt sisään pienestä reiästä, joka on keskellä punaista liiviä ukon vatsan yläpuolella. Ja kun se oli uusi, sanotaan monen kunnan talonpoikais-emännän tulleen vain leikillänsä koettamaan, sopsisikohan tuosta pikku reiästä vierähtämään alas huivin nurkassa säilytetty hopearahakin, ja silloin on hopeataaleri sinne tipahtanut ja jäänytkin, vaikka emäntä kuinka olisi vaikeroinut ja vakuuttanut, että se tapahtui vahingossa. No, luulisipa nyt vaivaisukon olevan yhtä rikkaan kuin joku kauppaneuvos, kun se on niin monta monta vuotta sillä tavalla koonnut rahaa; mutta päinvastoin. Ei hän näytä ollenkaan rikastuneen, vaan tulleen yhä köyhemmäksi, mitä kauemmin on siinä seisonut. Ainakin on sen puku hyvin haalennut ja kasvat käyneet rumiksi, nenästä on kappale pudonnut pois ja joutunut muiden roskain kanssa rikkatunkioon. Eipähän sitä suotta ollakaan vaivaisukko. Kyllä on raskasta seisoa noin yöt päivät kerjäämässä maantien vieressä, olkoonpa sää millainen hyvänsä; tuulet ja sateet, tuiskut ja pakkaset kaikki on kärsittävä. Ja enemmän vielä mieltä masentaa, kun kirkkoväärti tulee kerran kuukaudessa, avaa seljältä luukun ja ottaa pois kaikki kokoutuneet aarteet. Mitä apua on vaivaisukolle kitsastelemisesta, alinomaisesta kurjalta näyttämisestä ja kerjäämisestä kaikenlaisilta ihmisiltä, kun koko rikkaus aina kuukauden kuluttua menee seljältä omia teitään? Ei, tuskin sietäisi mustalainenkaan seisoa siinä kaikkien nauruksi nieleksimässä vaskea ja hopeaa ja pysyä kuitenkin yhtä laiha ja kurjana, vaikka vielä kiusaksi onkin yllä sininen hännystakki ja jalassa keltaiset housut.

Mutta Lohtajan vaivaisukolla oli merkillinen seikkailu, jota ei tapahdu kaikille vaivaisukoille. Siinä pitäjässä asui vanha loinen Pietari eli Puu-Pietari, kuten häntä tavallisesti sanottiin, koska hän oli hyvin kätevä mies, niin että osasi pienellä veitsellään vuoleksia kummallisimpia kapineita, hevosia talonpoikain pojille sekä kotkia, nukkeja ja kaikenlaisia taidokkaita kapineita. Mutta sydämmeltään oli Puu-Pietari ahne ja kavala mies, hän ei ajatellut muuta kuin rahan kokoamista millä tavalla hyvänsä. Niin, hän oli niin ahne, että hän oli metsään kiven alle kaivanut aarteiden, monta sataa riksiä hopeaa ja kultaa, jonka hän oli koonnut osaksi veistelyllä ja osaksi monivuotisella kerjällyllä; mutta sitä ei kukaan tiennyt, koska se vanha veitikka näköään oli kaikkein köyhin raukka, jonka ryysyisyyttä ja laihuutta kaikki säälivät.

Kun sitte kirkonkokouksessa päätettiin, että seurakunta tarvitsi vaivaisukkoa, sanoivat kaikki, että Puu-Pietari, joka oli niin köyhä ja kätevä, tehköön puusta ukon ja saakoon vaivastaan yksitoista ploitua. Ja koska niin oli päätetty, ei Puu-Pietari vastustellut. Ei suinkaan, päinvastoin ei kukaan olisi voinut olla tyytyväisempi siihen tarjoukseen kuin Puu-Pietari itse, sillä hän oli mielessään miettinyt, miten hän voisi rikastua vaivaisukon kautta. Ja sentähden hän keksi seuraavan petoksen.

Vaivaisukon vatsa on ontelo. Siihen putoavat kaikki rahat, mitä anteliaat ihmiset pistävät rintakoloon, ja ne rahat otetaan sitte pois ukon seljältä aukosta, jonka suu on suljettuna luukulla ja lukolla. Luukun sivulle, jonka avain oli ainoastaan kirkkoväärtillä, teki Puu-Pietari toisen salaluukun ja sovitti sen niin taitavasti kiinni, ett'ei kukaan sitä huomannut. Kun vaivaisukko asetettiin paikallensa ja raha toisensa

perästä vierähti alas hänen vatsaansa, hiivi Puu-Pietari jonakin pimeänä yönä, milloin kuu ei paistanut, ukon luo ja kouri salaluukusta pois rahat vaivaisukosta. Niin viisas se veitikka kuitenkin oli, ett'ei koskaan ottanut aivan kaikkia, mitä milloinkin oli, vaan jätti näön vuoksi aina joitakuuta vaskirahoja sinne jäljellekin, ett'ei voitaisi epäillä siellä varkaita käyneen, vaan luultaisiin pitäjäläisten olleen niin niukkoja köyhiänsä kohtaan. Sitä kesti pitkän ajan, ja Puu-Pietarin oma aarre kiven alla kasvoi kasvamistaan, vaan vaivaisrahastolla oli ukosta niin pienet tulot, että vähän kukin itsekseen ihmetteli sitä.

Eräänä sunnuntaina kuukauden lopulla, kun kirkkoväärti teki tiliä, mitä oli saanut kokoon, rypisti kirkkoherra kulmiaan ja sanoi tavattoman ankaralla äänellä: "Kuulkaas, hyvä kirkkoväärti, kyllä minulla on syytä uskoa teitä rehelliseksi kunnan mieheksi, mutta täytyypä minun nyt sanoa, että tämä vaivaisukon asia tuntuu minusta hyvin kummalliselta. Minä olen omin silmin nähnyt, miten ihmiset pyhinä joukottain tungeskelevat vaivaisukon ympärillä, kuka vain ensiksi ehtisi pistää siihen roponsa, ja kuitenkin, kun tiliä teette, sanotte koko kuukaudessa saaneenne ainoastaan muutamia killinkejä. Miten se on selitettävä, hyvä kirkkoväärti? Lukko ja luukku ovat eheät, sanotte te, ja kuitenkin näyttää siellä käyneen varkaita."

Kyllä sen voi arvata, että kirkkoväärti tuosta puheesta joutui hämilleen. Hän ymmärsi kirkkoherran olevan ihan oikeassa, mutta käsitti samalla, että häntä itseään saatettiin epäillä varkaudesta, koska vaivaisukon avain oli hänellä. Sentähden hän ei tiennyt muuta neuvoa kuin ehdottaa, että vaivaisukko otettaisiin irti, tutkittaisiin hyvin tarkkaan, pantaisiin siihen uusi lukko ja vahvistettaisiin se kokonaan rautavanteilla kovemmin kuin elinkautinen vanki. Sen ehdotuksen hyväksyi kirkkoherrakin ja heti maanantai-aamuna päätettiin tarkastella vaivaisukko.

Kirkkoväärti kotiinsa palattuaan ei voinut olla lausumatta huoliensa ja kirkkoherran epäilyksiä vaimolleen eikä myöskään jättää kertomatta, että huomeisaamuna oli vaivaisukko tutkittava. Sattuipa nyt niin erinomaisesti, että Puu-Pietari silloin juuri eräässä nurkassa kaaviskeli puuropadan pohjaa ja kuuli, mitä kirkkoväärti kertoeli vaimolleen. Heti sille veitikalle tuli paha hätä mieleen; hän ajatteli: kun ne nyt tarkkaan tutkivat vaivaisukkoa, löytävät ne viimein minun salaluukkuni, ja silloin ken hyvänsä ymmärtää, että minähän se olen ukkoa tyhjennellyt. Ei tässä ole muuta neuvoa kuin mennä heti ensi yönä kirkolle, murtaa irti vaivaisukko, kantaa se metsään ja polttaa se kenenkään tietämättä poroksi. Silloin taitavat kaikki tarkastukset olla tehtynä, ja kukapa sitte voi arvata minun murhanneen vaivaisukon?

Eikä Puu-Pietari jättänytäkään ryhtymättä viekkaasen keinoonsa. Heti yön tultua läksi hän kirkolle, ottaen kanssansa kirveen ja sorkkaraudan eli sellaisen haararaudan, jolla kiskotaan irti nauvoja ja rautoja.

Oli uudenvuoden aika eli siis keskitalvi ja niin pakkaneen, että nurkat paukkuivat ja lumi narisi tuon vanhan petturin jalkain alla. Puu-Pietari ei tuosta sentään ollut millänsäkään, vaan astui astumistaan. Se häntä vain huoletti, että silloin juuri oli täyskuun aika; mutta hän kuitenkin lohdutteli mieltään sillä, että kukapa nyt näin pakkasella ja yön aikaan on liikkeellä; sitä paitsi sattuikin kuu juuri peittymään vähäksi ajaksi mustien pilvenmöhkäleiden taa.

Kun Puu-Pietarin päästyä kirkolle ei ketään kuulunut koko niillä tienoilla, ryhtyi hän reippaasti öiseen työhönsä. Eipä ollut niinkään helppo saada irti vahvoja rautoja, joilla vaivaisukko oli kiinnitetty kirkon seinään; mutta Puu-Pietari ei ollut ensi kertaa sellaisessa työssä, ja sentähden hänelle viimein onnistuikin tuo kavala työnsä. Jo hän oli pari kymmentä kertaa puhallellut kohmettuvia käsiänsä, kun raudat toki viimeinkin irtautuivat. Silloin Puu-Pietari ilon innossa tarttui kovasti vaivaisukkoa niskaan, pudisti sitä pari kertaa ja viskasi sen suin päin menemään alas kirkon rappuja, aikoen kantaa sen sitte metsään ja haudata lumeen, kunnes saisi sopivana aikana koota sen ympärille kuivia risuja ja polttaa kaikki tyyni.

Vaivaisukon elämä tai kuolema riippui siis vain hiuskarvasta. Mutta odottamaton tapaus pelasti sen.

Puu-Pietari oli juuri hyppäämäsillään itsekin alas kirkon rappusilta panemaan toimeen petollista aiettansa, vaan kuuli kauhukseen lumen narinaa maantieltä ja astunnasta arvasi ihmisiä tulevan. Onnettomuuden lisäksi purjehti juuri kuukin pilven takaa kirkkaalle taivaalle ja valasi valkoisilla säteillään kirkon ja maantien, metsän ja koko sen lumisen seudun ylt'ympäri. Mitä oli nyt Puu-Pietarin tehtävä? Juostako tiehensä? Ei suinkaan, silloinhan hänet heti huomattaisiin. Vaiko hiiviä kirkon seinän taa ja kyyristyä sinne? Niin, se kyllä olisi käynyt päinsä, jos vaivaisukko olisi ollut paikoillaan. Mutta se raukka nyt makasi nenällänsä lumikinoksessa rappusten vieressä, ja kun oli niin kirkas kuutamo, niin oli helppo maantieltä ensi katsauksella huomata, että se oli poissa paikaltaan. Pietari ei äkkipäätä tiennyt parempaa keinoa kuin asettua itse rappusille vaivaisukon tavalliselle paikalle ja ojentaa kätensä maantietä kohti, niinkuin hän olisikin ollut vaivaisukko. Vähätpä siitä, jos ei olekaan sinistä hännystakkia, punaista liiviä ja keltaisia housuja, ajatteli Puu-Pietari; ei nyt kuitenkaan ole niin valoisa, että maantieltä niin tarkkaan voi nähdä, ja minä olen nyt pari minuuttia vaivaisukkona, kunnes nuo

junkkarit rauhassa ehtivät mennä ohitse.

Siispä Puu-Pietari asettui vaivaisukon paikalle ja seisoi siinä niin suorana, liikahtamatta ja puukuvan kaltaisena, kuin olisi ollut omain kättensä tekoa.

Mutta nuo tietä astuskelevat junkkarit olivat kaksi karkulaista, Korsholman linnasta paennutta vankia, ja he kulkivat näin myöhään yöllä, ett'eivät joutuisi rettelöihin nimismiehen ja vanginkuljettajan kanssa. He olivat nyt juuri matkalla kirkonkylään, tarkastelemassa liiterien ja aittojen lukkoja ja salpoja, eivätkö mistä saisi jotakin kunnollista lampaannahka-turkkia, sillä onhan se vilu ja nälkä karkulaisillakin. Kirkon kohdalla toinen heistä huomasi rappusilta Puu-Pietarin ja ihan oikein luuli häntä vaivaisukoksi, niinkuin oli tarkoituskin. "Katsos!" sanoi hän kumppanilleen, "tuossa on vaivaisukko, ja koska nyt on niin hyvä tilaisuus, saattaisimme kylläkin nipistää sen rahat, ennenkuin menemme kylään."

Kun toisenkin mielestä ehdotus oli hyvä, läksivät heti molemmat karkulaiset maantieltä astumaan kirkonrappusia kohti. Puu-Pietari kauhistui ja hämmästyti, kun äkkiarvaamatta huomasi luoksensa tulevan ihmisiä. Hän luuli jo, että hänen kujeensa oli tullut ilmi ja että nyt tultiin häntä vangitsemaan; mutta niin pahasti hän tuosta peljästyti, että kun yritti lähteä juoksemaan pakoon, jalat eivät tehneetkään tehtävänsä; niin hän pysyi seisomassa kuin ennenkin suorana, liikahtamatta ja puukuvan kaltaisena. Karkulaiset puolestaan eivät aavistaneet mitään petosta, vaan kävivät rappusille levähtämään ja neuvottelemaan, millä tavalla he paraiten saisivat käsiinsä vaivaisukon rahat.

"Tuossa hän seisoo, se ahne konna, eikä yhtään häpeä varastaa vuodet päästänsä kunnan ihmisten rahoja!" sanoi toinen, tarkoittaen vaivaisukon kerjäämistä; mutta Puu-Pietari luuli itseään tarkoitettavan sekä vapisi koko mies pelosta ja vilusta.

"Niin, mutta nyt hänestä tuleeekin loppu", sanoi toinen karkulainen.
"Emmeköhän ensiksi hakkaa häneltä päätä poikki?"

"Minun mielestäni", vastasi kumppani, "hakkaamme ensin poikki jalat ja sitte koko ukon pikku palasiksi." (Puu-Pietari otti kaikki itsellensä.)

"Taitaa riittää", virkkoi toinen, "kun ensin hakkaamme auki vatsan ja sitte poltamme hänet." (Kun Pietari oli jo tuntevinaan vatsaansa hakattavan aivan niinkuin hän oli aikonut tehdä vaivaisukolle.)

"Ottakaamme sitä konnaa kiinni kurkusta!" sanoi ensiksi puhunut karkulainen; ja samalla hän halveksivasti viskasi jäiset rukkanensa vaivaisukolle vasten silmiä. Puu-Pietari kärsi tynnosti senkin häväistyksen. Mutta silloin toinen rosvo tarttui puu-ukkoon käsin ja toinen jo nosti kirveen lyödäkseen oikein tarmon takaa. Sitä ei Puu-Pietari enää sietänyt, vaan alkoi käsin ja jaloin vastustaa sekä huutaa kohti kurkkuaan, niin että koko seutu laajalti kajahteli. Sepä oli karkulaisille aivan odottamatonta. Ennen he olisivat uskoneet kirkon viirikukon laulavan kuin vaivaisukon potkivan ja huutaa parkuvan. Eivät he muuta voineet luulla kuin että vaivaisukko oli hirveästi loitsittu ottamaan heitä kiinni juuri keskellä ilkiyötä. Siitä nyt he vuorostaan huutamaan apua ja pakenemaan minkä kerkisivät; mutta sepä onnistuikin niin huonosti, että koko joukko vierähti yhdessä myhkyrässä alas pitkin rappusia, ja siinä kaikki kolme konnaa pyöhyivät nyt lumessa, potkien ja sysien toinen toistaan sekä huutaen minkä jaksoivat. Puu-Pietari luuli itseään otettavan kiinni juuri pahanteosta ja karkulaiset puolestaan luulivat joutuneensa hirveän velhon kynsiin.

Niin, sellaiset ajatukset ne nousevat mieleen, kun on paha omatunto.

Nytpä satuttikin onni niin merkillisesti, että sen pitäjän nimismies oli juuri sinä iltana saanut kuulla, että nuo karkulaiset ehkä kuljeksivat niillä seuduilla, ja kun hän oli uuttera mies toimissaan, oli hän kenenkään tietämättä lähtenyt vaaniskelemaan pitkin yötä, oikein kyllä arvaten, että konnat siihen aikaan ovat kulkemassa. Sopipa nyt oikein hyvin, että hän parin vahvan miehen kanssa oli juuri tulossa kirkolle, kun kuuli tuon merkillisen huudon, joka niin omituisesti häiritsi talviyön hiljaisuutta. Hän heti rientämään huutoa kohti, sillä eihän hän muuta voinut uskoa kuin että karkulaiset ahdistivat jotakin rauhallista kylän asujanta. Mutta hyvinpä hän kummastui, kun sen sijaan näki kolmen konnan äkäisimmästi vetävän tukkanuottaa ja peuhaavan siinä lumessa, johon olivat rappusilta vierineet. Hetipä hän teki lopun heidän tappelustaan. Karkulaiset hän tunsikin sekä satoi ja köytti heidät niin lujaan, ett'ei minkään vaivaisukon enää tarvinnut peljätä heidän tervehdystänsä. Puu-Pietaria hän ensin luuli rehelliseksi mieheksi, joka oli vain joutunut vorojen käsiin. Mutta loispari yhä vielä luuli kujeensa tulleen ilmi ja alkoi niin surkeasti rukoilla armoa ja säälimistä, että nimismies aavisti jotakin kepposta ja arveli: "vai niin, ukko parka, oletko sinäkin yhdessä juonessa!" Ja kun nimismies rupesi ankarin sanoin kyselemään, mitä Puu-Pietari niin myöhään yöllä teki kirkolla, tunnusti ukkovanhus, minkä ruman kujeen hän oli tehnyt vaivaisukolle, ja lupasi rangaistuksesta päästäkseen koko aarteensa vaivaisille korvaukseksi.

Ja tähän se loppuu Puu-Pietarin historia. Mutta vaivaisukko kannettiin jo samana yönä kirkkoväartin asuntoon, tutkittiin tarkkaan ja korjaeltiin niin lujaksi ett'ei sen päivän perästä enää kukaan päässyt kirkkoväartin avaimetta ottamaan pois sen rikkauksia, sekä asetettiin entiselle paikalleen. Minä en tiedä, mitä hänestä sitte on tullut, mutta jos hän vielä on pitäjän kunniaksi jäljellä, niin voi jokainen, joka matkustaa Lohtajan kirkon ohitse, nähdä hänet seisomassa vanhalla paikallaan kirkon oven vieressä. Arvattavasti se nyt jo näyttää hyvin vanhalta, ja rappeutuneelta, ja vanha nenä on ehkä kokonaan pois pudonnut, ell'ei sitä liene lähetetty Helsingin klinikkaan, jossa lääkärit tekevät uusia neniä aivan kuin savenvalajat uusia savikukkoja. Eihän meidän päivinämme enää mikään ole mahdotonta.

PRINSESSA KULTAKUTRI.

Ja nyt me tuulen siivillä riennämme tuhansien satujen maahan, ruusujen ja tulpaanien kotiin, jossa kauniit keijukaiset rakentelevat korukartanoitaan aamuruskosta ja jossa mustat menninkäiset lentelevät sydänyön pimeässä. Siellä välkkyvät aurinko tulena Ginnistanin sinivuorten yllä ja vesililjat katselevat kuvaistansa syvistä järivistä; siellä tiikerien silmät kiiluvat ruohokossa jokivarsilla, ja päivettyneet, mustasilmäiset ihmiset hehkuvat vihasta ja rakkaudesta yht'aikaa.

Oli kerran kuningas Persiassa, nimeltä *Shah Nadir*, ja hän oli äärettömän rikas. Hänen vallassaan oli suuret, kauniit maat ja monta miljoonaa ihmistä. Korkeat salit oli hänellä täynnä kultaa ja kalleita kiviä; hänen laivansa kuljettelivat Indian maustimia kaikkien merten rantakansoille. Milloin hän näyttäytyi pääkaupungissaan Ispahanissa, oli hänellä ympärillään henkivartiasto, sata tuhatta miestä hopeapuvuissa, jotka välkkyivät auringon paisteessa kuin tuli, sekä viisikymmentä tuhatta ratsumiestä kauneimpien sotaratsujen seljässä, suitset kullasta ja satulat kalleista kivistä, seisovat valmiina lähtemään hänen pienimmästäkin viittauksestaan valloittamaan vaikka koko maailmaa.

Tämä mahtava Shah Nadir oli vanha eikä enää tuntenut mitään sodan tai valloituksen halua. Hän olikin jo aikoinaan saanut monta voittoa; moni viholliskaupunki oli hänen vihastaan haihtunut savuna ilmaan, ja monta suurta vihollisjoukkoa oli hänen miekkansa hävittänyt silloin, kun hänen kätensä vielä oli nuori ja vastustamattoman voimakas. Vaan nyt Shah Nadir oli vanha ja väsynyt; hän mieluisimmin oleskeli pehmeillä purpurasohvilla loistavassa hovissaan. Ainoastaan välistä keväällä, kun kultareunaiset pilvet peittivät Persian polttavan auringon ja suloinen vilpoisuus virtaili alas Zagroshvuorilta, istuutui Shah Nadir-vanhus kullalla koristeltuun kantotuoliinsa ja kannatti itsensä kahdeksalla hopeapukuisella neekeriorjalla ulos tarkastamaan sotaväkeänsä tai katselemaan eläintaisteluja.

Shah Nadirilla oli monta poikaa, sillä hänellä oli myöskin monta vaimoa, niinkuin tapa on itämailla. Mutta eipä niistä pojista isälle iloa ollut; he olivat kunnianhimoiset ja kiittämättömät, heidän mielestään isä eli liian kauan, ja he rupesivat tavoittelemaan hänen henkeänsä ja kruunuansa. Sentähden kuningas lähetti heidät kaikki pois hovistaan etäisiin maakuntiin maaherroiksi. Kotona piti hän vain ainoan tyttärensä, prinsessa *Kultakutrin* jota hän rakasti yli kaikkea muuta maailmassa, enemmän kuin kaikkia aarteitaan ja koko valtakuntaansa.

Tosin ei prinsessan nimi, tuo Kultakutri, ollut tavallinen Persiassa, sitä ei oltu siellä ennen kuultu eivätkä persialaiset sitä osanneet oikein sanoakaan. Mutta prinsessan äiti oli kotoisin etäältä Pohjolasta, vaikk'ei tarkkaan tiedetty, mistä paikoin. Hän oli nuorena joutunut afrikkalaisten merirosvojen vangiksi, ja viimein oli hänet erinomaisen kauneutensa tähden myöty Persian kuninkaalle, joka korotti hänet puolisoikseen ja rakasti häntä enemmän kuin ketään muuta puolisoansa. Se kaunis sulttaanitar oli ennen kuolemaansa, nimittänyt ainoan tyttärensä Kultakutriksi, jolla hän tarkoitti, että prinsessa oli niin kaunis ja puhdas kuin auringon kulta, kun se loisto leikittelee keväällä tyttösten kutreilla ja puiden lehvillä.

Ja toden totta, kauniimpaa ja puhtaampaa olentoa ei ollutkaan tämän maan tahrattua tomua astuskelemassa kuin prinsessa Kultakutri. Hänellä oli isänsä ylevä, kuninkaallinen ryhti kaikin puolin, mutta ulkomuoto ja sydän olivat äitin, iho niin valkea kuin Pohjolan lumi ja silmät niin lempeät kuin taivaan tähdet elokuun iltana, milloin ei kuu paista. Sydän oli jalo, hellä ja hyvä; senpätähden ei koko Shah Nadirin laajassa valtakunnassa ollutkaan ketään, joka ei olisi rakastanut prinsessa Kultakutria, sillä hänen kauneutensa ja hyvytensä maine levisi laajalti yli koko Persian.

Sen tiesi kuningas-vanhuskin vallan hyvin, ja hänen ylpeä sydämensä pehmeni kuin vaha joka kerran, kun hän katseli suloista lastansa. Kultakutri oli hänen silmäinsä ilo, hänen päiväinsä lepo ja hänen öittänsä unelma. Yksi ainoa sana hänen suustansa voi lauhduttaa isän kiivaimmankin

suuttumuksen; jos Kultakutri rukoili jonkun onnettoman vangin puolesta, ei isä koskaan voinut sitä olla kuulematta. Ja kun Shah Nadir muisti poikainsa hurjaa mieltä, oli hän päättänyt valita tyttärellensä jalon puolison ja antaa sitte koko valtakuntansa heille ja heidän perillisilleen.

Mutta koska ihmisrinnan puhtainkin tunne voi turmeltua viaksi ja synniksi, niin samoin kävi myöskin Shah Nadirin isänrakkaudelle. Hän rakasti tyttärensä niin suuresti, että tytär oli hänelle rakkaampi kuin kaikki hänen miljoonat alamaisensa, ja sekin jo oli väärin, sillä ruhtinas ei saa asettaa kansaansa toiseen sijaan eli vasta lastensa jälkeen. Mutta sulttaani rakasti tyttärensä enemmän kuin Allahiansakin, Jumalaansa; hän kunnioitti ja jumaloitsi häntä, niinkuin kuolevaista ihmistä ei sovi jumaloida, ja se syntinen, epäjumalinen rakkaus se veti hänen päällensä Allahin rangaistustuomion.

Eipä voi olla kauniimpaa ja suloisempaa asuntoa kellään kuin prinsessa Kultakutrin oli. Vilpoisessa puistossa, suurten palmujen suojassa oli prinsessan kaunis marmorilinna suihkulähteiden vienon lorinan keskellä tuhansien kukkain tuoksussa. Sen korkeihin kammareihin murtuivat auringon säteet vuorikristallisten ikkunain läpi; pehmoisimmilla silkkialuisilla lepäsi prinsessa yönsä, ja aamun tultua taluttivat kammarineitsyet hänet kauniisen elefantinluusta ja perlemosta tehtyyn säiliöön, jossa lähde kuohui pohjasta ja leikiten hiipi pitkin hänen ruumistansa. Mutta päivällä hän neitsyeineen virkkaeli kauniita kankaita taikka kuunteli lintujen laulua ja kitaran säveliä tai käveli puistossa, leikkien kuin lapsi kultaperhosilla ja tummilla ruusuilla.

Sillä prinsessa Kultakutri oli vasta kahdentoista vuoden ijässä; mutta kaksitoista vuotta itämailla on sama kuin kuusitoista Pohjolassa.

Ei ole hyvä aina elää ylellisyydessä ja saada tahtonsa täytetyksi pienimmälläkin viittauksella. Moni tulee siitä ylpeäksi ja oikulliseksi mieleltään; prinsessa Kultakutri ei kuitenkaan tullut. Hänelle vain tuli ikävä. Hän ei tiennyt, mistä se tunne tuli, mutta perhojen leikki, kukkain tuoksu, lähteiden lirinä ja kitaran sävelet, ei mikään niistä enää huvittanut häntä; sydämmensä tuntui hänestä usein tyhjältä ja hän kummastuksekseni huomasi itkun halua. Sitä hän ei voinut käsittää ja vielä vähemmin hänen neitsyensä. Hän ei tiennyt, tämä pikku prinsessa Kultakutri, ett'ei mikään taulu maan päällä ole tosi kaunis ja valoisa, ell'ei sen kehyksenä ole vastuksia ja surua, jotka tekevät kaikki varjostukset loistaviksi. Semmoinen se oli hänen onnensa. Hänen piti ensin saaman kokea, mitä suru on, ennenkuin osasi oikein nauttia iloa.

Viimein luuli prinsessa keksineensä, miksi hän tunsu sydämmessään kaihoa. Varmaankin sentähden, että hän eleskeli niin palatsiinsa suljettuna. Hän tahtoi kerran iloita ihmisten hyörimisestä suuren Ispahanin kaduilla, ja kun hänen isänsä ensi kerran sen jälkeen tuli häntä tervehtimään, pyysi hän lupaa päästä katsomaan suurta eläintaistelua, joka oli kohta pidettävä kuninkaan kuudennenkymmenennen syntymäpäivän kunniaksi. Ja kun Shah Nadir ei voinut mitään kieltää tyttäreltään, antoi hän luvan, tosin kyllä tuntien nyt ensi kerran sydämmessään, ett'ei sen pyynnön täyttäminen ollut hänelle mieluinen.

Shah Nadir oli mahtava kuningas, niin että puoli Aasiaa häntä pelkäsi, ja sellaisilla hallitsijoilla on paljo vihollisia. Vaan hän ei heistä pitänyt lukua, sillä hän oli kukistanut heidät miekallaan; mutta yhtä oli hän niin perin ylenkatsonut, että oli vain ajattanut häneltä parran ja päästänyt hänet jälleen irti. Se oli jättiläisten kuningas *Turanista*, siitä suuresta vuori- ja erämaasta, joka on Persian pohjoispuolella, ja sen kuninkaan nimi oli *Bom-Bali*. Hän oli retkeillessään Pohjolassa ottanut kiinni lappalaisen velhon *Hirmun*, joka osasi muuttua kaikenlaisiksi eläimiksi ja sitte taas entiselleen. Bom-Bali, saatuaan vakoojiltansa kuulla, että suuri eläintaistelu aiottiin pitää Ispahanissa, kutsui luoksensa Hirmun ja sanoi: "koira, tahdotko elää?"

Hirmu vastasi: "herra, älköön sinun varjosi koskaan pienentykö. Tiedäthän että sinun koirasi kyllä tahtoo mielellään elää."

Bom-Bali sanoi: "Moharrem-kuun ensi päivänä on eläintaistelu Ispahanissa. Shah Nadir on lähettänyt eläinten pyytelijöitä meidän vuorillemme; muuttaudu tiikerin haahmoon, antaudu kiinni ja ryöstä minulle prinsessa Kultakutri, joka on Shahin ja koko Persian ilo."

"Koirasi tottelee herransa käskyä", sanoi tuo lappalainen velho.

Ja Persian pyydystelijät tulivat Turaniin ja vangitsivat vuoristosta kaikki eläimet, kuin suinkin saivat, ja veivät ne häkeissä elävinä Ispahaniin.

Tuli moharrem-kuun ensi päivä, ja kaikki varustukset olivat valmiina Persian pääkaupungissa. Paljo Indian, Arabian, Turanin, jopa Saharan erämaankin julmimpia eläimiä oli sivukammioissa suuren, pyöreän taistelukentän vieressä, joka oli vartavasten tehty tähän tilaisuuteen ja jossa oli ainakin kuudellekymmenelle tuhannelle katsojalle tilaa suurilla parvilla ylt'ympäri. Mutta heidän turvakseen oli parvien ja taistelukentän välille tehty vahva, rautainen ristikkoaita.

Aikaisin aamusilla oli koko kaupunki liikkeellä. Prinsessa Kultakutri riemuitsi kuin lapsi; olihan hän nyt pääsevänä kuin lintu häkistään, hän oli saava katsella näytelmää, jossa näyttelijöinä oli tosi leijonia ja tosi tiikerejä eikä sellaisia, jotka näyttämön seinäin välissä panevat leukaansa suuren parran, että näyttäisivät julmilta, ja sitte päästävät sen jälleen pois, kun poistuvat näyttämöltä.

Katsojat olivat Ispahanin eläintaistelu-laitoksen parvekkeilla koossa; odoteltiin enää vain kuningasta. Viimein hän tuli loistavan vartiajoukon keskellä; mutta hän ei tullut yksin, hänellä oli kanssansa ihmeen kaunis prinsessa Kultakutri. Itämaalaisten tavan mukaan olivat hänen kasvonsa hunnun peitossa, niin että nyt voitiin ihmetellä ainoastaan hänen notkeaa vartaloansa ja kuninkaallista ryhtiänsä, kun hän neitsyttensä saattamana ratsasti kaikkein kauneimmalla pilkullisella pikku sebralla, joka ylvästeli semmoisesta taakastansa. Ja vaikka ihmiset eivät, nähneetkään hänen kasvojansa, niin kaikkihan kuitenkin tiesivät maineesta nuoren prinsessan kauneuden ja hyvyyden; kaikki tiesivät hänen rukouksillansa pelastaneen monen onnettoman vangin hengen ja joka päivä lähetelleen neitsyitensä jakelemaan lääkkeitä ja leipää Ispahanin köyhille. Senpätähden kun hän nyt ensi kertaa näyttäytyi kansalle, kuuluikin yht'äkkiä niin raikas monituhat-ääninen riemuhuuto, ett'ei sellaista ollut Persian pääkaupungissa kuultu aina siitä asti, kun Shah Nadir voittojensa jälkeen riemusaatossa saapui, kaksikymmentä vangittua kuningasta seurassansa.

Mahdollista kyllä, että prinsessa punastui, mutta eipä kukaan sitä nähnyt. Hän istuutui isänsä viereen runsaasti koruomelluille purpura-alusille, jotka oli aseteltu kuninkaallisen parvekkeen kalliille matolle, ja silloin alkoi eläintaistelu.

Ensin ärsytettiin kukkoja vastattain. Ne noukkivat toisiltansa höyhenet katsojain riemuitessa ja nauraessa. Monen mielestä se oli hyvin hauskaa, vaan ei ollenkaan prinsessa Kultakuttrista.

Sitte oli nähtävänä omituinen taistelu: toisella puolen villikissa ja toisella merikotka, jolta oli leikattu poikki toinen siipi, ett'ei se päässyt lentoon. Molemmat iskivät terävät kyntensä toinen toiseensa, kotka iski nokkansa kissan kylkeen ja kissa koetti saada hampaihinsa kotkan kaulaa. Viimein menetti kotka molemmat silmänsä, ja silloin se oli hukassa; pahasti haavoittunutta kissaa tervehdittiin kuin suurtakin voittajaa.

Tuotiin sitte esiin kaksi suuren suurta krokotiilia pitkissä vesiammeissa, ja niiden eteen heitettiin kuollut porsas. Näille krokotiileille ei ollut annettu ruokaa kokonaiseen kuukauteen, jonka tähden ne olivat hyvin nälissään, mutta auringonpaisteessa kuitenkin samalla niin nukuksissa, ett'eivät viitsineet liikahtaa vesiammeistansa. Sentähden juoksi rohkea poika esiin ja kutitti pitkällä ruokokepillä toista krokotiilia turvasta. Se aukasi selki seljälleen hirvittävän kitansa ja alkoi raskaasti ja kömpelösti kiivetä pois vedestä sieppaamaan poikaa, vaan poika hypähti sivulle, eikä krokotiili osaa äkisti kääntyä. Saatuaan vihollisensa oikein hereille herätti poika samalla tavalla toisenkin krokotiilin ja pujahti sitte sukkelasti kuin gaselli pakoon rauta-aidan läpi pienestä portista. Nytpä krokotiilit huomasivat kuolleen porsaan ja riensivät molemmat sitä nielasemaan, mutta joutuivatkin riitaan saaliista. Molemmat pyöhyrehtivät kaikin voimin painiskellen, vaan eivätpä kumpaisenkaan hampaat pystyneet toisensa suomuspanssariin. Viimein toinen kaatui seljälleen, voittaja repi siltä rinnan auki ja ahmasi porsaan.

Seurasi vielä taistelu kuuden suuren arabialaiskoiran ja yhtä monen Turanin erämaista tuodun shakaalin välillä. Shakaali on niinkuin susikin koiran likeinen sukulainen, mutta paljon pelkurimpi. Ne kuusi shakaalia koettivat kaikin neuvoin päästä pois livahtamaan, mutta aina niiden kuitenkin täytyi kääntyä ja ryhtyä tappelemaan. Siitä tuli verinen meteli. Viisi koiraa jo makasi kuolleen shakaaleja ainoastaan yksi. Silloin kuului parvelta vihellys. Nuori ja urhollinen arabialainen prinssi se sillä tavalla yllytti ja kehoitti lempikoiraansa *Valledivauta*. Koira kuuli herransa äänen ja sai uutta rohkeutta. Shakaalit kaatuivat toinen toisensa jälkeen hänen hammastensa haavoista ja kohta häntä tervehdittiin voittajaksi.

Vaihteen vuoksi katseltiin sitte hyenain ja susien taistelua, ja sen jälkeen tuotiin kentälle leopardi ja pantteri ja niiden eteen heitettiin kappale tuoretta lihaa. Heti molemmat hyökkäsivät siihen hampain ja rupesivat siitä tappelemaan, mutta pantteri, kun oli vahvempi ja sukkelampi, voitti ja haavoitti kuolettavasti leopardin.

Nyt talutettiin esiin suuri Indian elefantti, seljässä torni, jossa istui neljä joutsimiestä. Elefantin vastustajana oli tavattoman suuri ja kaunis pilkullinen kuningastiikeri, jota pimeyden ruhtinaan mukaan sanottiin *Ahrimaniksi*. Häntä joutsimiehet koettivat nuolillansa ärsyttää. Tiikeri istui kyyryissään häntäänsä heilutellen ja silmät säkenöivinä; se näytti päättäneen olla taistelematta. Mutta, sattuipa eräs nuoli juuri turpaan ja silloin kuului äkäinen kiljahdus. Ahriman viuhtoi häntäänsä ja hypähti yhtäkkiä elefantin kärsälle. Elefantti vuorostaan örisi tuskasta, käyrästi kärsäänsä, nosti tiikerin ilmaan ja pauskasi sen niin väkevästi maahan, että luultiin sen kerrassaan musertuneen kuoliaaksi. Niin ei kuitenkaan käynyt. Minuutin kuluttua nousi Ahriman ja tuiskahti suurella hyppäyksellä elefantin niskaan. Tuskasta raivoten koetti se päästä irti vihollisestaan, mutta turhaan; elefantin voimat raukesivat raukeamistaan, se kaatui hitaasti maahan, torni särkyi, joutsimiehet pakenivat ja tiikeri ahmi

vihollisen vertä.

Ahrimanin levättyä muutamia silmänräpäyksiä tuotiin kentälle suuri leijona, jolla oli valon ruhtinaan mukaan nimenä *Ormus*, ja näiden eläinten eteen aiottiin heittää elävä karitsa. Se oli liikaa prinsessa Kultakutrista, joka oli jo kyllästynyt veren vuodatukseen. Hän viittasi, vapiseva karitsa pelastettiin ja sen sijaan heitettiin pedoille äsken kuollut koira. Leijona oli nälissään ja syöksyi heti siihen kiinni; tiikeri oli tosin kylläinen, kun oli näet juonut elefantin verta, mutta ollen kateellinen luonteeltaan läksi hänkin liikkeelle ryöstämään leijonalta saalista. Hirmuinen tappelu alkoi Ormusin ja Ahrimanin, valkeuden ja pimeyden ruhtinaan välillä. Koko kaupunki kajahteli heidän äkäisestä kiljunnastaan, hiekka tuprusi heidän käpälissään ja värjäytyi heidän verestänsä. He vieriskelivät yhdessä, erosivat toisistaan ja syöksyivät jälleen toinen toisensa päälle. Se oli hirmuista katsella, kaikki katsojat vapisivat. Kauan oli tietämätöntä, kumpiko oli voittava, mutta viimein tiikeri kukistui ja leijona repi sen rinnan; Ahriman siis kuoli. Riemuiten vietiin Ormus pois kentältä.

Nyt oli leikit päätettävä suurilla tappeluilla ja tuotava esiin joukottain Indian ja Afrikan julmimpia eläimiä. Mutta kun aurinko paahtoi polttavasti, pidettiin kuitenkin vähän väliä, että katsojat ehtivät nauttia virvoittavia juomia. Moni meni silloin alas kentälle katsomaan kuolleita petoja, jotka siinä yhä vielä makasivat. Uteliaisuus voitti prinsessa Kultakutrinkin arkuuden, hänkin tahtoi, kerran nähdä noita petoja, joiden muodosta hänellä ei ollut aavistustakaan, kun hän oli tähän asti katsellut vain kukkia ja laululintusia. Niinpä hän neitsyttensä ja vartiamiehistön saattamana astui alas kentälle, ja orjat levittelivät hänen tiellensä kullalla koristeltuja mattoja, ett'ei verinen hiekka tahraisi hänen pieniä jalkojansa.

Mitäpä hänellä olisi ollut pelkäämistä? Olivathan kaikki elävät pedot vahvoissa häkeissänsä, ja julmin kaikista, suuri tiikeri Ahriman, makasi kentällä kuolleena. Prinsessa meni sen luo, ihmetteli sen kauneutta ja varsinkin sen muhkeaa, pilkullista taljaa ja päätti pyytää isältänsä sen taljan matoksi marmorilinnaansa.

Silloin nousi kuollut tiikeri äkisti takajaloilleen, hypähti prinsessan päälle, sieppasi hänet suureen kitaansa ja juoksi pois.

Kauhun parاهدus kuului tuhansien katsojain suusta joka taholta, mutta ei kukaan uskaltanut riistää tiikeriltä saalistansa. Ainoastaan urhollinen prinssi Abderrahman heittäytyi rohkealla hypyllä alas ja yritti estämään tiikerin pakoa, tarttui hänen veriseen rintaansa ja alkoi tapella. Onneton prinssi, tiikeri puri häneltä poikki oikean käden, ja ennenkuin apua ehti tulla, makasi prinssi verissään tanterella. Mutta tiikeri Ahriman hyppäisi rauta-aidan yli ja katosi näkyvistä, prinsessa Kultakutri kidassaan.

Shah Nadir vanhuksen tuska oli suuri, ja suuri oli suru Ispahanissa sekä koko Persiassa. Kuninkaan henkivartiasto, ne viisikymmentä tuhatta kultasuitsista ratsumiestä, riensi heti etsimään. He tutkivat joka pensaan ja joka luolan koko Turanissa, josta se julma tiikeri oli vangittu. Monta sataa tiikeriä ja muuta petoa kaatui heidän keihästensä pistoista, mutta kaikki turhaan. Kun Turan ja puoli Aasiaa oli tutkittuna, täytyi vartiaston viimein palata Ispahaniin, tuomaan surusanomaa, ett'ei mitään löytynyt.

Shah Nadir repi harmaata tukkaansa ja kirosi kuudettakymmenettä synnyinpäiväänsä, joka oli riistänyt häneltä rakkaimman, kuin hänellä oli maan päällä, Kultakutrin. Hän käski kaiken kansansa pukeutumaan surupukuun niinkuin sulttaanittaren kuoltua ja lukemaan kaikissa moskeoissa rukouksia, että prinsessa Kultakutri löytyisi. Ja erittäin hän vielä kuulutti, että kuka hyvänsä hänelle tuo takaisin hänen tyttärensä elävänä, hän saa omakseen prinsessan ja tulee Persian kruunun perijäksi, ja että ken hänet tuo takaisin kuolleena, hän saa palkinnoksi kuusikymmentä aasia kulta- ja muine kalleuskantamuksineen.

Niin runsaan palkinnon toivo houkutteli monta jaloa prinssiä ja ruhtinasta lähtemään seikkailuretkille ja etsimään kadonnutta kuninkaan tytärtä. Mutta kaikki he, mitään löytämättä, palasivat ennemmin tai myöhemmin, kaikki paitsi yksi, ja se oli prinssi Abderrahman. Hän oli tehnyt pyhän lupauksen etsiä prinsessaa viisitoista vuotta, vapauttaa hänet vasemmalla kädellään ja löytää hänet tai kuolla.

Jos nyt prinsessa olisi joutunut oikean tiikeri Ahrimanin kynsiin, niin olisi todella satummekin lopussa, sillä kuningastiikeri ei säästä ketään eikä mitään, ei edes kaikkein suloisinta prinsessaakaan. Mutta niin ei ollut. Velho Hirmu oli tuossa eläintaistelussa täyttänyt herransa käskyn omaksi edukseen. Hän oli vaihtanut sydäntä tiikerin kanssa, ja niin kauan kun hänen sydämensä eli, ei häntä voitu tappaa. Mutta sellaista saalista kuin prinsessa Kultakutria hän ei huolinutkaan viedä Turaniin Bom-Balille, vaan juoksi ennemmin sen kanssa entiseen kotiinsa kauas Lapinmaahan ja piti itse prinsessan.

Silloin oli syksy ja pimeä Lapissa. Lappalaisakka *Pimpedora* istui ja keitti puuroa teltassa ja hänen poikansa *Pimpepanturi* istui puuroa odotellessaan ja katseli poronahka-saappaitansa. Pimpepanturi oli siivo poika, mutta vähän tyhmä ja sitä paitsi melkoisen laiska. Hänen isänsä Hirmu olisi mielellään tahtonut kasvattaa ja opettaa hänet velhoksi, mutta siitä ei tullut mitään: Pimpepanturi enemmän vain

söi ja makasi kuin ryhtyi mitään hyödyllistä oppimaan. Nyt kysyi lappalaisakka pojaltaan: "Kuuletko mitään?"

"Kuulenhan minä tulen räiskyvän ja puuron puhisevan padassa", vastasi Pimpepanturi haukotellen hyvin pitkään.

"Etkö kuule jotakin petojen kiljunnan tapaista tuolta kaukaa syysyöstä?" kysyi uudestaan lappalaisakka.

"Kuulenhan tuota sitäkin", sanoi Pimpepanturi. "Se on vain susi, joka varmaankin vie jotakuta meidän poroistamme."

"Eipä olekaan susi", sanoi lappalaisakka, "vaan isä se siellä palaa. Hän on nyt ollut poissa jo neljä talvea, mutta minä kuulen hänen ärähtelevän kuin villipeto; hänellä lienee kova kiiru kotiin."

Samassa jo tulikin Hirmu tiikerin haahmossa ja prinsessa Kultakutri kidassa. Hänet hän laski teltaan sammalille sekä otti heti jälleen oman sydämensä ja muotonsa, samalla sanoen: "No, eukko, mitä ruokaa sinulla on? Minä olen juossut aika matkan."

Tiikeri kaatui kuoliaana teltan lattialle; lappalaisakka oli ollut vähällä kaatua säikäyksestä puuropataan. Mutta hän tunsu ukkonsa ja lupasi hänelle hyvän illallisen, jos hän vain suostui kertomaan, missä oli ollut neljä talvea ja minkä kauniin nuken hän siinä oli tuonut.

"Se kävisi liian pitkäksi kertoa", arveli Hirmu. "Hoida sinä vain kaunista nukkeamme ja anna hänelle lämmintä tevanan eli naarasporon maitoa, niin että hän virkoaa henkiin. Hän on ylhäinen neiti Persiasta ja tuo meille onnea."

Prinsessa Kultakutri ei ollut kuollut eikä edes haavoittunutkaan; hän oli vain peljästyksestä pyörryksissä. Herätessään huomasi hän makaavansa kalliissa helmi- ja hopeapuvussa poronahkalla, joka oli levitetty teltan sammalille. Oli niin kylmä ja pimeä; tuli valasi teltan ahtaita seinä ja lappalaisakkaa, joka juotti hänelle tevananmaitoa. Kultakutri luuli olevansa kuolleiden asunnossa Manalassa maan alla ja itki, että hänet oli niin nuorena riistetty pois Persian ja Ispahanin suloisista ruusutarhoista. Velho oli miettinyt itsekseen viekkaan keinon saada käsiinsä Persian rikkaudet ja sanoi prinsessa Kultakutrille:

"Älä itke, kaunis prinsessa; et sinä kuollut ole, sinut vain julma tiikeri ryösti juhlallisista leikeistä. Minun poikani, urhollinen ritari *Morus Pandorus von Pikkulukulikukkulu*, pelasti sinut oman kalliin henkensä suurella vaaralla. Me olemme sinun orjinasi ja palvelemme sinua suurimmalla ahkeruudella, kunnes saamme mahdollisen tilaisuuden viedä sinut takaisin Persiaan."

"Mitä sinä siinä valehtelet, ukko?" sanoi rehellinen lappalaisakka omalla kielellään velho Hirmulle.

Velho sanoi prinsessalle: "Vaimoni sanoo, että jos otat puolisoksesi meidän poikamme, verrattoman kauniin ja urhollisen ritarin *Morus Pandorus von Pikkulukulikukkulun*, niin viemme sinut heti paikalla takaisin Persiaan."

Pimpepanturi ei ymmärtänyt Persian kieltä, mutta hyvin hän ällistyi, kun isä työnsi hänet prinsessan eteen ja painoi molemmilla käsillään hänen kankeata selkäänsä, että siitä olisi syntynyt edes vähän kumarruksen näköistä. Kultakutri ei olisi ollut prinsessa eikä mahtavan Shah Nadirin tytär, ellei olisi pahastunut sellaisesta hävyttömyydestä. Hän katsoi velhoa ja hänen tyhmän näköistä poikaansa niin äkäisesti, että silmät salamoivat, sillä Persiassa osataan salamoida silmillä; ja siitä sekä isä että poika oikein peljästyivät.

"Ei, ei tästä mitään tule", sanoi velho, "hänet pitää ensin kesyttää."

Velholla oli pieni komero teltassa, kolme kyynärää pitkä ja kaksi leveä. Siihen hän sulki Kultakutrin ja antoi hänelle ruoaksi puoli poronjuustoa päivässä ja kauhallisen sulattua lumivettä. Öitä ja päiviä kului pimeässä, sillä Lapissa tuli nopeasti talvi ja revontulet kajastivat eräästä seinän raosta sisään.

Viaton pikku Kultakutri raukka, hän oli kerran salamoinut, ja mitäpä hän muutakaan olisi osannut? Mutta ukkosilmalla ei ole pitkältä salaman ja sateen väliä eikä nytkään ollut pitkää aikaa kyyneliin. Kultakutri itki, hän itki, niinkuin ainoastaan kahdentoista vuoden ijässä voidaan itkeä, kun on oltu Persian prinsessana ja asuttu ruusutarhoissa ja marmorilinnossa ja kauneimpien neitsyitten seurassa, mutta sitte äkisti jouduttu nälkäisenä ja viluisena yksikseen keskelle Lapinmaan talvea. Niin, hän itki, niinkuin nuoruuden, kauneuden ja terveyden kadottamista itketään taikka hunnikolle joutunutta elämää tai niinkuin kaste itkee Ispahanin huvitarhoissa kauniin päivän sammumista. Ja itkettyään hän nukkui. Mutta kas, silloin seisoi hänen vieressään vanha, ystävällinen ukko, jota suomalaiset sanovat *Nukku Matiksi*, ruotsalaiset *John Blundiksi* ja norjalaiset *Ole Luköjeksi*, persialaiset en tiedä miksi, ja hän otti

hänet syliinsä, vei hänet Höyhensaarien kauneihin luoliin sekä laskei hänet siellä tuoksuvalla ruusuvuoteella. Kaikki oli siellä niin rauhallista ja hyvää. Lempeä kuutamoinen valasi taatelipalmuja ja myrttimetsiä, aivan kuin Persiassa kauneimpana kevätaihana; pienet ilmapirrat tanssiskelivat hänen luoksensa silkkikengissä pitkin silkkimattoja ja saattoivat hänet takaisin omaan kotiinsa, isänsä, vanhan Shah Nadirin, sekä kaikkien suloisten neitsyitten luo, kaikkiin aina lapsuuden ajoista asti rakkaihin paikkoihin; niin kului pitkä talviyö. Ja niin kului viikkoja ja kuukausia, yö toisensa jälkeen unien valtakunnassa, sillä eihän Lapissa ollutkaan muuta kuin yötä; Kultakutri oli kärsivällinen eikä enää itkenyt; unet olivat sanoneet hänelle: malta, malta, kyllä pelastajasi tulee!

Kukapa hänet vapauttaisi? Kukapa tänne löytäisi tien, kun ei mitään tietä ollutkaan täällä Pohjolan paksussa lumessa? Niin, lappalaisakka kyllä ajatteli pelastaa Kultakutria, mutta ei ukoltansa uskaltanut. Ja Pimpepanturi aikoi myöskin pelastaa häntä, mutta oli siksi liian laiska.

Niin kului koko talvi, aurinko alkoi paistaa, lumi sulii, hyttyset tanssivat. Silloin ajatteli Hirmu: "no, nyt hän jo on kesynyt." Ja hän meni Kultakutrin luo ja kysyi, tahtoiko hän jo lähteä takaisin Persiaan. Hänenhän ei muka tarvinnut muuta kuin ottaa puolisonsensa sankarillinen kunnan ritari Morus Pandorus von Pikkulukulukukkulu, niin heti ovat porot valmiiksi valjastettuna ajaa etelää kohti.

Kultakutri ei enää salamoinut; hän ajatteli vain nuorta Abderrahman-prinssiä, joka kerran oli hänen tähtensä vuodattanut vertansa Ispahanin hietikolle. Nyt hän peitti silmänsä eikä vastannut mitään.

Silloin Hirmu hyvin vihastui. Siellä oli korkea tunturi ja siinä syvä luola. Velho sulki Kultakutrin luolaan ja sanoi hänelle. "Kohta kypsyvät muuramet lakoiksi. Lue silloin tarkkaan päivät, milloin et vastaa. Ensi päivänä saat kolmekymmentä kastepisaraa juomaksi, seuraavana 29 lakkaa ja 29 kastepisaraa, ja sitte joka päivä yhtä marjaa ja yhtä kastepisaraa vähemmän. Viimeisenä päivänä sitte kysyn, mitä olet päättänyt."

Kultakutri istui luolassa kolmekymmentä päivää, ja silloin oli Lapinmaa valoisa yöt päivät, vaan luolassa oli pimeä. Marjat ja kastepisarat vähenivät päivä päivältä, mutta Kultakutrin kasvot eivät kalvenneet, hänen kärsivällisyytensä oli yhtä suuri kuin ennenkin. Sillä mitä hän ei saanut päivällä, sen Nukku Matti runsaasti korvasi yöllä. Unet nostivat näkymättömällä voimallaan pois luolan katon, hän sai katsella hehkuvaa keskiyön aurinkoa, sai kuulla kosken kohinaa veden pudottautuessa alas tunturin jyrkkää rinnettä, ja luolaan vihmoi hienoa hunajasadetta, joka oli nälkäiselle suloisempaa kuin ruoka ja juoma. Kultakutri muisteli Abderrahman-prinssiä ja lauleli itämaisia lauluja ja huviksensa kuuli vastaukseksi satakertaisen kaiun tunturin seinistä.

Kolmantenakymmenentenä päivänä toi Hirmu hänelle viimeisen marjan ja viimeisen kastepisaran Lapinmaan vaivaiskoivun lehdellä. "No", kysyi hän, "mitäs nyt olet päättänyt?"

Kultakutri peitti taaskin kauniit kasvonsa eikä vastannut mitään.

"Saat vielä yhden päivän ajatusaikaa", sanoi velho, "ja minä annan sinulle siksi aikaa paljon seurakumppaneja."

Niin sanoen avasi hän luolan oven, ja heti tulvaili sisään kuin pilvi. Se oli Lapin nälkäisten itikkain pilvi, tuhannen tuhansia; kunnes luola oli täynnä kuin sakeaa savua. "Toivotan sinulle suurta huvia uusista tuttavistasi", sanoi ilkeä velho ovea sulkiessaan.

Kultakutri ei ymmärtänyt hänen tarkoitustaan. Hänhän ei tiennyt mitään Lapin itikoista eikä Persian tulikärpäsistä, sillä yöt päivät oli ennen muinoin joku neitsyt aina seisonut hänen vieressään pitkällä riikinkukon höyhenellä ajelemassa pois ilman petoja. Eikä hänen nytkään tarvinnut oppia tuntemaan ihmisten ilkeyttä, sillä heti kun ovi sulkeutui, kiertyi hänen ympärilleen tiheä harso, kudottu hienoimmista aineksista, jonka unet toivat hänelle keijukaisten kangaspuilta. Sen harson läpi eivät itikat päässeet eivätkä siis saaneet sinä päivänä ja yönä maistaa tippaakaan kuninkaallista verta. Ne pistelivät kaikin voimin tunturin kovaa kraniittia eli harmaata kiveä, mutta huomattuaan sen liian laihaksi imeä ja hyvät toiveensa rauenneiksi sijoittuivat ne kuin harmaa hämähäkin verkko pitkin kaikkia vuoren seinien rakoja ja reunoja.

Puolen yön aikaan aukesi hiljaa luolan ovi ja sisään astui lappalaisakka, kädessä ruukku, sekä jäljestä Pimpepanturi tulipäreen kanssa. "Lapsi raukka", sanoi hyväluontoinen mummo, "säälä minun on sinua, mutta minä en tohdi laskea sinua ulos, sillä ukkoni silloin minut muuttaisi tunturirotaksi. Kas, tässä tuon sinulle ruukussa pikiöljyä, voitele sillä koko ruumiisi, se on paras keino suojella itseään itikoilta."

"Ja kas, tässä tuon minä savustetun poronpaistin, ett'et kuole nälkään", sanoi Pimpepanturi leppeästi. "Johan siitä vähän pureskelin, kun tuli niin nälkä tänne astuessa, vaan vielä siinä on lihaa luiden päällä. Minä varastin luolan avaimen isän maatessa, mutta en minä tohdi sinua laskea ulos, sillä isä minut muuttaisi ahmaksiksi. Ei sinun siltä tarvitse ottaa minua mieheksesi; uskallanpa vaikka lyödä vetoa, ett'et sinä osaisi edes keittää minulle kunnan verileipääkään."

"En, sitä minä en suinkaan osaa", vastasi Kultakutri ja kiitti molempia hyväntahtoisuudesta, mutta selitti samalla, ett'ei hänellä ollut ollenkaan nälkä eivätkä itikatkaan olleet häntä yhtään pistelleet.

"No, jääköön sentään pikiöljy tänne varmuuden vuoksi", sanoi lappalaisakka.

"Niin, jääköön sentään tänne poronpaistikin", sanoi Pimpepanturi.

"Kiitos, kiitos!" virkkoi Kultakutri.

Ja ovi sulkeutui ja yö kului. Aamusilla tuli Hirmu ja luuli nyt ihan varmaan tapaavansa vangin niin kesynä, kuin suinkin saattoi toivoa, sekä itikkain pistelemisistä puolikuolleena. Mutta nähtyään hänen yhtä kukoistavana kuin ennenkin peittävän kasvonsa eikä vastaavan mitään, suuttui hän hirmuisesti.

"Tule ulos!" tiuskasi hän.

Kultakutri astui ulos kirkkaasen päiväpaisteeseen niin hentona ja kevyenä kuin keijukainen kuutamossa. Kun hän työnsi huntunsa syrjään, nähdäkseen päivää, paistoi aurinko niin lämpimästi hänen säteileviin silmiinsä, kuin sama aurinko paistaa keväällä Ginnistanin sinivuorilla.

Hirmu sanoi: "Minä kyllä voisin viedä sinut jättiäisten kuninkaalle Bom-Balille Turaniin, hän antaisi kyllä kuusi aasin kantamusta kultaa, jos vain saisi sinut yhdeksikään päiväksi. Mutta kuule nyt, mitä minä olen päättänyt! Sinä muutut kanervakukaksi Lapinmaan kankaalle ja saat elää niin kauan kuin kanervakukka elää. Katso nyt aurinkoa; se on nyt alhaalla taivaalla. Kahden viikon ja yhden päivän kuluttua tulee ensimmäinen pohjoisnavan halla, ja silloin kanervakukat kuolevat. Edellisenä päivänä minä sinulta vielä viimeisen kerran kysyn."

Hirmu vaikenä ikäänkuin odottaen jo nyt tuota toivottua vastausta, mutta kun Kultakutri nytkin vaiti ollen peitti kasvonsa, huusi velho kiukusta vapisevalla äänellä:

"Adama donai marrabataësan!" Se merkitsee ihmisten kielellä: ihminen, vaivu kukan muotoon! Hirmu oli oppinut ne sanat eräänä syysiltana, kun sunna-tuuli tuli Afrikan aavikolta ja levähti Lapin tuntureilla. Tuuli osaa kaikkia kieliä, kun kaikki sanat puhutaan tuuleen.

Noista hirmuisista sanoista tuntui Kultakutrin mielestä kaikki kankaan kukat kasvavan puiksi häntä varjostamaan, mutta hän itsepä juuri vaipuikin maahan. Seuravana silmänräpäyksenä ei enää mikään vieras silmä voinut erottaa häntä niistä muista tuhansista vaaleanpunaisista kanervakukista, jotka elivät ja kuolivat Lapin saloilla.

"Siis kahden viikon kuluttua tästä päivästä!" mutisi itsekseen Hirmu ja palasi lappalaiskotaan.

Täll'aikaa kuljeskeli prinssi Abderrahman ympäri maailmaa, sapeli riippumassa sivulla ja sauva vasemmassa kädessä. Hän oli turhaan etsinyt joka vuoren Aasiassa, joka aavikon Afrikassa ja joka kedon, kylän ja kaupungin koko Etelä- ja Keski-Europassa. Mutta mitä hän saattoikaan toivoa löytävänsä Europasta? Eihän siellä ollut muita tiikerejä kuin eläinten kesyttäjäin häkeissä, joita näyteltiin rahasta katsomishaluisille kaupunkilaisille, mutta ei niissäkään ollut yhtään Ahrimania. Suruisena ratsasti prinssi takaisin Persiaan, ja uskollinen koira Vallediveau seurasi häntä. Sattuipa koira kerran saamaan ruohokosta heinäisorsan ja kantoi sen elävänä herransa luo. Kun Abderrahman yritti sitä tappamaan, kaakotti sorsa: "Jätä minut henkiin, niin minä sanon jotakin!"

"No, minä säästän sinut, kummallinen lintu", sanoi prinssi kummastellen, "mitä sinulla sitte on sanomista?"

"Ratsasta Lappiin!" kaakotti sorsa ja katosi samassa ruohokkoon.

Lappiinko? Ei prinssi ollut koskaan kuullut sen nimistä valtakuntaa mainittavan. Hän kyseli Lapinmaan kuningasta ja hänelle vastattiin: "Katsasta pohjoista kohti, yhä vain sinne päin, äläkä ennen pysähdy kuin tie loppuu, metsä loppuu ja sellaiset asunnot loppuvat, joissa on muurattu uuni!"

Merkkillistä! ajatteli prinssi. Mutta hän kuitenkin totteli neuvoa, ratsasti lakkaamatta pohjoista kohti, kunnes metsä ja tie loppuivat eikä enää ollut muita ihmisasuntoja kuin irrallisia kotatelttoja. Oli elokuun viime päivä. Vielä paistoi aurinko, vielä viheriöitsivät kedot, mutta taivas kajasti vehreältä ja viileä pohjatuuli puhalsi, ja sen tynnyttyä oli tuleva halla.

Prinssi oli jo monta päivää ratsastanut näkemättä ainoatakaan ihmisasuntoa. Nyt hän korkean tunturin juuressa näki poronahkaisen kodan. Hän ratsasti lähemmä vielä kerran vaikka ehkä turhaan tekemään samat kysymykset, kuin jo niin monesti ennen oli tehnyt. Silloin hän sanomattomasti kummastuen luki tunturin seinästä kauas näkyvän kirjoituksen: *Kultakutri*. Hirmu oli näet hakannut sen sanan tunturiluolan suulle, jossa prinsessa oli ollut, merkiksi, että löytäisi sen paikan, jos välillä muuttaisi kotansa muuannekin.

Nyt prinssi sivalsi vasemmalla kädellään sapelinsa ja läksi tunkeutumaan telttaan, vaan Hirmu astui ulos hänelle vastaan, ollen aikeessa kanervakankaalle päin.

"Anna minulle prinsessa Kultakutri taikka minä lähetän sinut Ahrimanin valtakuntaan!" sanoi prinssi jyrkästi.

Velho oli viekas ja monesti hän jo ennen oli tempuillaan pelastunut pulasta; mutta nyt pä hän ei sattunutkaan olemaan kyllin kekseliäs näin äkillisessä pälkähässä. Hän muuttautui silmänräpäyksessä tunturiketuksi ja pakeni samaa vauhtia tunturia kohti. Siten hän kyllä luuli olevansa turvassa prinssin sapelilta; mutta koira, joka seurasi herraansa, olikin häneltä jäänyt huomaamatta. Vallediveau, huomattuaan ketun, läksi heti sitä ajamaan takaa. Kettu pujottelihe kaikkien rotkojen läpi ja hyppi kuilujen yli, mutta Vallediveau oli vielä nopeampi, sai ketun kiinni tunturin korkeimmalla huipulla, repi sen ja söi sydämen. Siihen se Hirmu kuoli, sillä hänen sydämensä oli siirtynyt kettuun, niinkuin ennen tiikeriin, ja kun sydän joutui koiran suuhun, tuli koko velhosta loppu.

Kun koira palasi verissä kuonoin, ymmärsi hänen herransa, että nyt varmaankin oli heidän molempain vihollinen kuollut. Mutta missä oli Kultakutri?

Prinssi astui telttaan.

Lappalaisakka Pimpedora keitti poronlihaa ja poika Pimpepanturi makasi pehmeillä sammalilla, tehdäkseen edes jotakin hyödyllistä päivällistä odottaessaan.

"No, mummo", sanoi prinssi, "teidän miehenne on kuollut, antakaa minulle Kultakutri, niin teille ei tapahdu mitään pahaa!"

"Ah, todellako, onko hän kuollut?" sanoi mummo, näyttämättä kovinkaan tuosta surustuvan. "Niin, mikäpä niistä muu voi tullakaan lopuksi hänen pahoista kujeistaan. Mutta Kultakutria pitää teidän etsiä kankaan kanervikosta. Mieheni muutti hänet kanervakukaksi, aivan sellaiseksi, kuin ne tuhannet muutkin ovat; ja tänä yönä tulee halla, silloin on hänellä kuolema edessä."

"Voi sinua, rakkain pikku Kultakutri, täytyykö sinun nyt kuolla tänä yönä, enkä minä löydä sitä kanervankortta, jossa sinä kuihdut!" vaikeroi prinssi ja heittäytyi pitkäksensä kanervikkoon, jonka ääriä ei voinut erottaa avaralla kankaalla; siinä lukemattomat vaaleanpunaiset kukat odottivat kuolemaa, ollen toinen aivan toisensa näköinen.

"Malttakaas!" sanoi lappalaisakka. "Nyt johtuu mieleeni ne sanat, joilla Kultakutri muutettiin. Minua se lapsi säälytti, sentähden minä hiivin kiven taa katsomaan, mitä mieheni hänelle teki. Silloin kuulin hänen sanovan:

"*Adama donai marrabataësan!*"

"Mitäpä niistä apua", huokasi prinssi, "kun emme tiedä sanoja millä purkaa lumousta."

Pimpepanturin mielestä päivällinen viipyi liian kauan ja hän läksi teltasta ulos etsimään äitiänsä. Kuultuaan prinssin valittavan raapasi hän pari kertaa mieltävästi korvallistansa ja sanoi: "No, isä aina käänsi sanat takaperin, kun tahtoi peruuttaa lumousta."

"Niin, niin hän tosiaankin teki", vakuutti lappalaisakkakin.

Prinssi Abderrahman sai hiukkasen toivoa, kiipesi kalliolle ja huusi niin kovasti, kuin suinkin jaksoi, aavaa kangasta kohti: *Marrabataësan donai Adama!*

Huuto kajahti turhaan, ei ainoakaan kukka liikahtanut; aurinko vaipui nopeasti taivaan rantaa kohti, tuuli laimeni.

Prinssi pelkäsi ei osaavansa oikein taivuttaa tuota tuntematonta luonnon kieltä ja kertoili sentähden lakkaamatta niitä sanoja aina eri järjestyksessä ja eri muodoissa. Kaikki turhaan. Ainoastaan kerran näytti hänestä eräs kanerva etäisellä kunnalla nousevan kuuntelemaan, mutta pian sekin vaipui takaisin äärettömään, yksitoikkoiseen ja ikävään kanervikkoon.

"Aurinko laskeutuu jo", sanoi lappalaisakka. "Jos ette pian keksi oikeaa sanaa, tulee halla, eikä sitte enää mikään auta."

Ja auringon punakehrä näytti jo olevan aivan vierähtämäisillään alas taivaan rannan taa. Oli niin hiljaista luonnossa, kylmä ja kostea iltasumu, hallan edelläkävijä, levisi harsoksi ketojen ja kukkulain yli. Kaikki kasvit, jotka vähän aikaa sitte olivat uskaltaneet kukoistaa Lapissa, olivat nyt jo melkein kuoleman kourissa.

Prinssi Abderrahman oli kauhusta aivan kalpeana; hän tuskin jaksoi kuiskaamalla sanoa viimeisiä

sanoja, joita ei ollut vielä koettanut:

"Marraba donai Adama taësan!"

Mutta kas, silloin nousi etäisellä kunnaalla kanervakukan varsi. Se kasvoi nopeasti, niinkuin lilja aamuruskossa, milloin Ginnistanin keijukaiset taikasauvoillaan koskettavat sinivuoria. Sumua oli jo ylt'ympäri kukkulaa, sumusta kasvoi hento olento, ja kun prinssi hengästyksiin asti juosten ehti sinne, astui hänelle vastaan Kultakutri kalpeana niinkuin se, joka on maistanut kuoleman ensi viileyttä. Prinssi oli viime hetkenä osannut lausua oikean sanan. Prinssi Abderrahman kantoi käsissänsä kalpean prinsessan telttaan, ja vähitellen voimistui Kultakutri lappalaisakan hoidossa. Pimpedora oli onnellinen, Pimpepanturi ilossaan unhotti ikävöidyn päivällisensä, joka oli palanut padan pohjaan, ja prinssi Abderrahman teki jotakin, jota prinssit eivät juuri tee; hän näet pyörtyi pelkästä ihastuksesta. Hänen ensi sanansa, kun hän jälleen heräsi, olivat rukous Allahille, ja sitte hän heti kysyi Kultakuttrilta: "Miltä tuntui tuo muuttuminen kanervakukaksi?"

"Tuntui siltä, kuin vaipuisi takaisin ensi lapsuutensa kehtoon eikä tietäisi muuta kuin syödä, juoda ja olla onnellinen Jumalan rakkaudessa", vastasi Kultakutri.

"Ja miltä tuntui jälleen eloon herääminen?"

"Kuin herääminen kirkkaana aamuna raskaasta ja suloisesta unesta."

"Huomenna me palaamme Persiaan!"

"Palatkaamme vain!" vastasi Kultakutri. "Mutta tämä hyvä mummo ja hänen poikansa ovat säälineet minua, vanki raukkaa. Sentähden me viemme heidät kanssamme Persiaan, heidän pitää asuman Ispahanin palatsissa."

"Ei, kiitoksia paljon", vastasi Pimpedora, "minusta on parempi täällä Lapissa omassa porontalja-teltassani."

"Onko siellä lunta ja poroja Persiassa?" kysyi Pimpepanturi.

"Lunta on ainoastaan korkeimmilla vuorilla, ja porojen sijasta on meillä peuroja, antiloopeja ja gaselleja", sanoi prinsessa.

"Ei, kiitos kaunis", arveli Pimpepanturi, "sinä saat mennä ja ottaa mieheksesi kenen hyvänsä. Ei missään maailmassa ole niin hyvää maata kuin Lappi."

Ei siinä maksanut vaivaa ruveta kiistelemään. Prinssi ja prinsessa läksivät seuraavana päivänä, annettuaan lappalaisakalle ja hänen pojalleen kullankirjaiset ja kalliskiviset pukunsa ja saatuaan niiden sijaan poronhahkaiset lappalaisvaatteet.

Lappalaisakka sulloi kalliit persialaiset puvut tuohikonttiin ja iloitsi itsekseen, kun arvaili niillä saavansa kokonaisen maton jauhoja.

Shah Nadir istui yksikseen ja ikävästä harmaantuvana Ispahanissa kultapalatsissaan; hän ei voinut unhottaa kadonnutta tytärtänsä. Hänen kiittämättömät poikansa olivat tehneet häntä vastaan kapinan ja marssineet suuren sotavoiman kanssa pääkaupungin luo kukistamaan häntä valtaistuimeltansa. Silloin suurvisiiri ilmoitti nuoren villimiehen, jolla oli kanssansa nuori villinainen, molemmat eläinnehkavaatteissa, ja koira, tahtovan laskeutua kuninkaan jalkain juureen. Shah Nadir ei koskaan kieltänyt vierasta pääsemästä luoksensa; ehkäpä vieras muukalainen tiesi jotakin hänen rakkaimmasta lapsestaan. Villi-ihmiset tuotiin sisään; villimies laskeutui polvilleen, vaan nainen kiersi heti käsivartensa kuningasvanhukselle kaulaan, niin että suurvisiirin parta muuttui peljästyksestä vehreäksi. Mutta Shah Nadir tunsikin Lapin poronhahkankin alta niin kauan kaivatun ja niin toivottomasti ikävöidyn lapsensa. "Allah, Allah!" huudahti hän, "nyt minä voin kuolla."

"Ei, herra kuningas", sanoi prinssi Abderrahman, "nyt sinun pitää elää ja iloita meidän kanssamme ja saada takaisin valtakuntasi."

Shah Nadir, kuultuaan tyttärensä pois ryöstämisen ja prinssin uskollisen avun, nimitti heti prinssi Abderrahmanin valtakunnan perintöruhtinaaksi, lupasi hänelle antaa tyttärensä prinsessa Kultakuttrin puolisoksi ja lähetti hänet niiden viidenkymmenen tuhannen kultasuitsisen ratsumiehen johtajana karkoittamaan kapinoitsija-joukkoa. Ja kohtapa urhollinen prinssi saavuttikin vasemmalla kädellään loistavan voiton, vangitsi kuninkaan kapinoitsevat pojat ja palasi riemusaatossa riemuitsevaan Ispahaniin. Sitte pidettiin prinssi Abderrahmanin ja prinsessa Kultakuttrin häät hyvin komeasti, mutta ilman eläintaistelua, ja he elivät sitte kauan ja onnellisesti yhdessä. Mutta yhtenä päivänä vuodessa, 31 päivänä elokuuta eli prinsessa Kultakuttrin vapautuspäivänä, näyttäytyi kuninkaallinen pariskunta, suureksi ihmeeksi komeudenhaluiselle Persialle, lappalaisten yksinkertaisessa puvussa, ett'eivät he

onnen aikana unhottaisi vastoinkäymisiä. Shah Nadir sai vanhana kiikutella polvellaan lastenlapsia; hänen ilkeät poikansa elivät lopun ikänsä jättiläisten kuninkaan Bom-Balin sikopaimenina Turanissa. Koira Vallediveau eli 30 vuotta, kuoli hammastautiin ja sen nahka täytettiin hyvin komeasti. Mutta Pimpedorasta ja Pimpepanturista, jolla kerran oli tuo muhkea nimi Morus Pandorus von Pikkulukulukukkulu, ei sitte enää kuultu mitään koko Persiassa. He luultavasti eivät koskaan löytäneet parempaa maata koko maan päällä kuin Lappi.

ILTAKÄVELY.

On ilta, tähdet kirkkahat,
Käyn luota Lauri setäni.
Ne kestit kyllä kelpasi,
Ne hienot kestit olivat.

Söin siellä lohipiirasta
Ja Mainkin kanssa tauhusin,
Kissaa ja rottaa leikitsin.
Herttainen hän ja hupaisa.

Mä iso mies jo olenkin:
Olenhan yhdentoista ja
Jo kolmannella luokalla;
Yks, kaks saan lyyryn lakkihin.

Ja silloin... Mitä? Tähtönen
Kauniisti lensi taivaalla.
Oi, suur' on Luojan maailma,
Ja minä, oi, kuin pienonen!

Kas, tähdet, kuin mua seuraa ne!
Kun seison, nekin seisoo, oi!...
Ivallako se Maikki soi
Jo "herra"-nimen minulle?

Jäljellä tortun puolikas...
Kuin kummallista kuitenkin,
Mä olen, jos kuin kulkisin,
Keskellä, Luoja, maailmas.

Uh, olis tyhjää, kylmää vaan
Maailman keskess' seisoa,
Jos ei myös olis Jumala,
Mi kaikki ohjaa kulussaan!

Jos vaikka minne menenkään,
Jumala ain' on luona vaan,
Isäni Hän on ainiaan,
Mä olen Hänen kädessään.

Kuin näihin tuumiin tulinkin
Käydessä luota setäni,
Min kestit kyllä kelpasi,
Ja suuhun paljo suotihin?

Jumalan silmät kirkkahat
On tähdet laella taivahan,
Sen uskon aivan varmahan,
Ja poveemme ne katsovat.

Kuin kirikkaasti ne tuikkivat,
Kummasti mua katsovat!
Kun kuljen, nekin kulkevat,

Kun seisahdun, ne seisovat.

Käyn kotiin — myös käy tähdet nuo.
Mun retkeni ne tietää tään,
Mä niiden tiet' en tiedäkkään,
Ennenkuin pääsen niiden luo.

Kotini täss' on. Hyväst' vain,
Jumalan kauniit lyhdyt te!
Kun yöllä mua katsotte,
Niin silmäilkää myös Maikkiain!

MISTÄ SAAMME JOULUKUUSEN?

(Joulu-leikki.)

Matti ja Mikki ovat tulleet metsään joulukuusta hakkaamaan. Lapset ovat olevinaan puina: yksi on koivu, toinen pihlaja, kolmas tuomi, neljäs haapa, viides kuusi ja kuudes kataja. Pisin lapsista on kuusena. Pienin lapsi voi ruveta tähdeksi ja mennä piiloon kuusen taa. Jos puiden päälle voi saada jotakin valkoista, niin se kuvaa lunta.

Matti. Huh! Onpa aika vaikea kaalaa paksuissa lumikinoksissa. Olemmeko nyt jo metsässä?

Mikki. Totta kai olemmekin; miksipä tässä muuten olisi niin monta puuta?

Matti. Miten vääriä vinkuloita ja monimuhkaisia! Eihän tuollaiset dromedaarit kelpaa muuksi kuin polttopuuksi.

Mikki. Etkö häpeä, Matti, toruessasi siivo puuta? Nythän nuo enimmäkseen ovat paljaat, mutta jospa näkisit, miten ne kevään tullessa pukeutuvat vehreiksi ottamaan vastaan käkeä!

Matti. Makkarapuikkoja nuo ovat eikä puuta. Ennenkuin etsimme kunnollisen joulukuusen, saattaisimme ensin hakata vähän puuta joulutakkaan. Mitäpä, jos aluksi hakkaamme tuon koivun?

Mikki. Olkoon menneeksi. Koivu hoi, tuleeko sinusta meille kelpo joulupuuta? Äiti keittää sinulla oikein kaunista puuroa, mutta sinä et saa räiskyä, puuroon.

Koivu (laulaa). (Sävel: Läksin minä kesäyönä käymään.)

Oi, kevääsen mun paikallain
Suo jäädä seisomahan.
Kun rastas istuu latvahain
Ja käki kukkumahan!
Niin lehdin päivän paisteessa,
Viserrän joka oksalta
Keväiseen maisemahan.

Mikki. Seiso sinä vain kevääsen asti, koivu. Parempihan tuo on, että laulat meille, kuin että räiskyisit. — Mutta tässähän on vanha, huononpäiväinen tuomi. Vastaas, tuomi, rupeatko sinä joulupuiksi? Äiti keittää sinulla lipeäkalaa.

Tuomi (laulaa).

Oi, säästä minut suvehen.
Kun päivä mulle paistaa!
Niin saan mä sulot nuoruuden,
Mont' kukkaa ihanaista;
Ne kenttään, laaksoon lemuaa,
Ja niillä huoneen kaunistaa
Niin monta lapsukaista.

Matti. Kuulehan vain, hän aikoo vielä kukoistaa tuo vanha kanto! No, kuki vain, jos haluttaa: me otamme tuon nuoren pihlajan. Hoi, pihlaja, kelpaatko sinä joulupuiksi! Isä kertoo sinulle tarinoita

keijukaisista, jotka tanssivat kuutamossa.

Pihlaja (laulaa).

Mun ensi syksyyn jäädä suo!
Niin ystäväni saapi
Mun kypsäin terttujeni luo
Ja mua lohduttaapi.
Se onpi tilhi pienonen;
Mä olen silloin punainen,
Myös metsä punoittaapi.

Mikki. Ja luuletko hänen tulevan sinun tähtesi? Ei, vaan sinun marjojesi tähden hän tulee, pihlaja raukka! Mutta samapa tuo, saat jäädä seisomaan. Tässä on ikävän näköinen mänty, sammaleinen ja parrakas. Kuules, mänty, rupeatko joulupuiksi? Mummo kertoo sinulle jättiläisistä ja noidista.

Mänty. Antakaa minun olla rauhassa! Minä aion tulla laivaksi.

Matti. Vielä vai? Aiotko sinä laivaksi? Äläpäs, mänty, siksi olet liian hoikkasäärinen. Hyi! pyyhi paremmin partasi, olethan sinä ryvetetty pihkalla yltä päältä. Saatammehan me ottaa katajan, hän osaa räiskyä. Kataja, tahdotko, että sinut hakataan hienoksi ja kylvetään jouluaamuna porstuaan?

Kataja. Koskeppahan vain minuun, niin näet, miten minä raavin! Minusta tulee jousenkaari.

Mikki. Kyllä kai! Mutta kylläpä kaikki puut tänään ovat itsepäiset. No, onneksi on tuossa muhkea joulukuusi. Hakkaa se, Matti!

Kuusi (juoksee pois). Jokos sait!

Matti. Juokseehan se! Olipa se veitikka. Se on ensimmäinen puu, kuin minä olen nähnyt juoksevan metsässä.

Mikki. Oh, miten typerä sinä oletkin! Etkö ole nähnyt puiden juoksevan, kun talvella ajetaan hyvää vauhtia metsätiellä? Ota häntä täällä vastaan, niin minä juoksen hänet kiinni!

(He ajavat kuusta. Kaikki puut asettuvat ajajain tielle, suojellen naapuriansa. Viimein ne asettuvat piiriin, ja kuusi seisoo keskellä).

Matti (piirin ulkopuolella). En minä enää jaksaa. Onko mokomaa metsän veitikkaa ennen nähty? Minulla on kuusi kuhmua otsassa, se kun kolahteli puihin.

Mikki (piirin ulkopuolella). Minulla on seitsemän reikää nutussa ja kuusi housuissa, kun lankeilin kantoihin ja puunjuuriin.

Matti. Maltahan, kuusi; minä hakkaan sinut havuiksi ja kylvätän tielle ruumissaaton jalkoihin.

Mikki. Äläpäs ole tyhmä, Matti! Eihän kuusi tiedä, mihin suureen kunniaan me hänet veisimme. Kuuleppas, Kuutonen tai Kuusela, vai mikä nimesi lienee, me aiomme hakata sinut joulukuuseksi. Me puemme sinut kukkiin ja tähtiin ja kultaomeniin. Saat seisoa keskellä salia ja loistaa kynttilöistä, niinkuin taivas tähdistä. Anna nyt vain siivosti hakata itsesi, sillä niin suurta kunniaa sinulle ei koskaan tule täällä pimeässä metsässä.

Kuusi. Mitä minä huolin teidän kunniastanne? Minua paremmin miellyttää kasvaa ylös taivaasen asti.

Matti. Etkö häpeä ollessasi noin kopea ja ylvästelevä?

Mikki. Malta, malta, Matti; älä nyt riitele. Etkö tiedä, Kuusamo, että saat kuulla enkelien laulua jouluaamuna?

Kuusi. Niin, kyllähän se on kaunista, mutta sitä minä kuulen täällä ulkonakin.

Matti. Harakoita sinä kuulet, raukka, ja ne nauravat sinulle.

Mikki. Ole vaiti, Matti! Sinä vain suututat häntä. Kuulehan nyt, Kuusikangas, etkö suosi pieniä, iloisia lapsia?

Kuusi. Tottahan. Kukapa heitä ei suosisi?

Mikki. No, jos nyt siivosti annat hakata itsesi joulukuuseksi, niin lupaan varmaan, että monta iloista pikku lasta asettuu piiriin ympärillesi tanssimaan, ja he kaikki rakastavat sinua sydämmestänsä.

Kuusi. No, se on toista. Jos voin lapsia huvittaa, niin hakatkaa minut vaikka pikku muruiksi. Paukuttakaa vain.

Mikki. Se oli hyvin sanottu, kelpo Lehtikuusi! Mutta kyllä tuletkin kauniiksi. Ja nyt kai metsä on niin kohtelias, että siirtyy vähän syrjemmälle.

Koivu. Saammeko mekin konvehteja?

Tuomi. Saammeko kultatähtiä?

Pihlaja. Ja rusinoita?

Mänty. Niin, ja lippuja?

Kataja. Saammeko antaa selkään lapsille, kun he riistävät turkin joulupukilta?

Matti. Minä teille selkään annan!

Mikki. Malttakaahan, kyllä minä tiedän, mitä te saatte. Joulupukki jakelee kauneita lahjojansa koko metsälle. Nuori koivu saa uuden auringon taivaalle ja kultakamman pitkälle tukallensa. Tuomi-vanhus saa uuden kevään ja uusia kukkia. Pikku pihlaja saa kirsikkaviiniä rypäleihinsä ja samettiliepeen silkkipyrstöönsä. Mänty saa laivaviirin latvaansa ja kataja sakset leikellä pitkiä kynsiänsä. Minä pyydän lumihöyryviä sokeroimaan koko metsän valkoiseksi, ja sitte neiti Päivänpaiste sulattaa sokurin karamelleiksi. — No, mitäs nyt arvelet, rakas metsä? Tyydytkö näihin joululahjoihin?

Kaikki puut. Kiitos, Mikki, nyt alkaa ilo metsässä. (He siirtyvät etemmä, jättäen kuusen yksin seisomaan.)

(Matti ja Mikki hakkaavat kuusta. Kaikki puut laulavat ja tanssivat):

Piiri pyörii kanervilla, lumella,
Nyt me seppelöimme nuorta neitoa.
Joulukuusi, metsän talvimorsian,
Koreasti vaatetetaan kukkahan,
Avulla niin monen kauniin kaason.
Morsiolle tähdet päärmää linnikon,
Enkelit jo alkaa sulon soittelon.
Raottaapi kohta portin joulu jo,
Kiirehtii kuin ennen, varro tuokio!
Joulukuusi morsian on kaunokkain
Puku vehreä on hällä yksin vain;
Joulu-iltana nyt häät jo taas on.

KUU KIRKAS.

(Talvi-leikki.)

Henkilöt:

Jeronimus, rikas talonpoika.
Ukko Maunu.
Akka Maunu.
Matti |
Maija | kaksi köyhää lasta.
Kuu.

Kuvaus tapahtuu maantiellä hedelmäpuiston vieressä. Maantie kulkee läpi huoneen, tuolit olkoot aitana ja seinä niiden takana kuvaa metsää. On syyskuun ilta, jolloin omenat jo ovat kypset. Ei vielä ole pimeä, vaan pimenee kohta.

Ukko ja Akka Maunu tulevat kaupungista.

Ukko. Riennä, akka, tulee kohta pimeä. Mitä siellä seisottelet ja mitä katsot?

Akka. Katsonpahan vain noita kauneita omenia, tuolla puutarhassa. Jeronimus on onnellinen mies: kaikki puut riippuvat täpö täynnä, ja hän kyllä saa sievät rahat torilta. Se on toista, se, kuin meidän ansiomme, ukko.

Ukko. No, entä sitte? Mitä hänen omenansa meihin koskevat? Meillä on voita ja leipää ja perunoita. Kyllä me tulemme toimeen omenittakin.

Akka. Hä, mitäkö ne meihin koskevat? Minä tuota vain ajattelin, miten me puuhailemme ja näemme vaivaa perunamaassamme ja sitte saamme jonkun pennin tai kymmenisen kapasta, vaikka Jeronimus saa monta hopearahaakin. Ohhoh!

Ukko. Ohhoh!

Akka. Kylläpä käypi jo liian yksitoikkoiseksi elää vain aamiaisella, päivällisellä ja iltasella. Jos meillä olisi edes puoletkaan noista kelpo omenista, näetkös, niin voisit sinä ostaa oikein herrastupakkaa ja minä saisin pienen kahvipisaran. Olisipa se jotakin, se, ukko hyvä.

Ukko. Niinpä olisikin. Minä pölyttäisin tuvan täyteen tupakansavua.

Akka. Ja minä antaisin kahvipannun porista liedellä aamusta iltaan. Sepä vasta olisi suloista soittoa! Minun mielestäni olisi aivan kohtuullista, että Jeronimus antaisi osan noista muillekin.

Ukko. Sekö visukinttu? Ennen hän pyytäisi meiltä perunoita.

Akka. Niinpä niin, ja juuri sentähden saattaisimme me toimittaa pikku jaon hänen kanssansa.

Ukko. Perunoistammeko?

Akka. Eipä suinkaan, vaan hänen omenistaan! Minusta näyttää nyt tulevan pimeä, pilvinen ilta; silloinhan me emme tarvitsisi muuta kuin pikku portaat aita vasten. Me ottaisimme mukaan säkin ja sitte me...

Ukko. Sittekö varastaisimme? Etkö häpeä, akka?

Akka. Hyi! kuka tässä varastamisesta puhuu? Me vain vähän, hyvin vähän keventäisimme sen saiturin yllleistä kuormaa. Sehän toki ei voi olla muuta kuin laillista ja oikeata.

Ukko (ajatellen). Hm; niin, saattaisipa tuo olla, mutta...

Akka. Tule pois, odotetaan, kunnes tulee ihan pimeä. Se, näetkös, on laillista; vieläpä on rikkaan ilmeinen velvollisuuskin antaa rikkaudesta köyhille.

Ukko. Niin, mutta...

Matti ja Maija tulevat, seljässä pussit.

Maija. Kuulitko, Matti, mitä akka sanoi? Rikkaan pitää antaa rikkaudesta köyhille. Ne varmaankin ovat kunnan ihmisiä. (Akalle). Hyvä matami, me olemme köyhät lapset, joilla ei ole leipää eikä kotia. Saammeko olla teillä yötä?

Akka. Mitä nyt? Häpeä toki, nulikka, kerjätä maantiellä! Ikäänkuin meillä olisi varaa lahjoitella pois tavaroitamme!... Tule, ukko, meidän pitää rientää kotiin. (He menevät.)

Matti. Jokos sait, sanoi Juuso. Ell'emme pääse tupaan, niin tottahan löydämme jonkun ladon maataksemme. Katsos noita kauneita omenia! (Hän laulaa:)

Kaksi kultaomenaa.
Oi, jos olis mulla,
Saisin hevon ratsastaa.
Voisin rikkaaks tulla.
Vaan nyt tässä tallustaa
Rakkaan siskon kanssa saa,
Linnun lailla karkoittaa
Huolet laulelulla.

Maija. Sinä vain aina olet iloinen. Kaiketi sinä mielelläsi pitelisit paria noista kelpo omenista omanasi?

Matti.

Heittääkseni koppia
Jos mull' olisi niitä,

Heittäisin kaikk' sulle ma:
Hauskaa tulis siitä.
Vaan nyt musakiven sain...

Maija.

Männyn käpy mull' on vain...

Molemmat.

Olkoot sijass' omenain,
Kun ei rahaa riitä.

Maija. Ota koppia, sinä kultaomeninesi.

Matti. Ota itse, jos saat!

(Heittelevät koppia kivillä ja männynkävyillä.)

Maija. Sainpa kuitenkin kiinni, katsos!

Matti. Maltas, nyt viskaan ylemmä.

Maija. Nyt minä rupeen syömään omenaani. (Puree männynkäpyä.)

Matti. Ja minä vien omenani kuninkaan hoviin. (Poimii kiviä.)

Jeronimus (tulee). Nytpä rupeavat omenat jo kypsymään. Täällä kuljeksii kaikenlaista väkeä maantiellä, niin että onpa tarpeen olla varoillaan. Enkö sitä juuri sanonut? Tuossahan on kaksi kerjäläisnulikkaa katselemassa minun puutarhaani. Mitä te täällä teette?

Matti. Me astumme kahdella jalalla pitkin tietä, hyvä isäntä.

Jeronimus. Uskaltakaapahan vain väijyä minun omeniani?

Matti. Kiitoksia tarjouksesta! Me olemme juuri kokoamassa omenasatoamme.

Jeronimus. Mitä sanot? Ettehän vain liene uskaltaneet kiivetä minun aitani yli?

Maija. Ei tässä puutetta ole. Koko tie on täynnä omenia, ja ojan varsilla on vielä enempi.

Jeronimus. Vai niin, kiviä ja männynkäpyjä. Merkillistä, miten tyhmiä lapset voivatkin olla! (Hän menee.)

Matti. Hän luulee olevansa viisas, hän, kun yöt päivät kävelee varkaiden pelossa. Me olemme levossa, me. Eipähän kukaan varasta meidän kultaomeniamme. (Ilta pimenee.)

Maija. Tulee pimeä jo, Matti. Mistähän nyt löydämme hyvän ladon?

Matti. Paras on astua tietä myöten kylään; emme me osaa metsän läpi.

Maija. Minua niin kovin pelottaa, että eksymme pimeässä. Jospa edes kuu olisi paistamassa!

(Kuu ilmestyy taivaanrannalle, se on, vasempaan nurkkaan. Hän on palovartian puvussa, näyttää siivolta ja alakuloiselta, ja kantaa edessään suurta, loistavaa, pyöreätä kilpeä).

Kuu (laulaen kuin palovartia).

Kello on kahdeksan lyönyt:
Kotihin kulkee karja jo syönyt,
Loppunut päivän on puuha ja työ;
Sisään, lapset! jo joutuu yö!

Maija. Tuossahan kiltti kuu nousee niin pyöreänä taivaalle. Ah, miten kaunista, että nyt on täyskuu! Kuulitko? Eikö hän ikäänkuin laulanut jotakin?

Matti. Oletpa sinä aika hupakko. Juurikuin kuu voisi laulaa! Palovartia se lauloi tuolla kylässä.

Maija. Muistatko sen laulun kirkkaasta kuusta, jota äiti aina lauloi meille, kun olimme vielä pienet? Näin se oli:

Ilman kannella istuu kuu

Ja lasista kurkistaapi.
Mun mieleni...

Matti.

... tuosta riemastuu Ja soittoon sormeni saapi.

Molemmat.

Oi, onnellinen, sä kuuhut kirkas,
Kun yllä maan on olla sun virkas!
Saat nähdä jo...

Kuu.

... Ohoh, ohoh!

Maija. Kuulitko, hän lauloi mukaan? Hän sanoi: ohoh, ohoh!

Matti. Ole joutavia, se oli vain metsän kaiku.

Maija. Ei ollut; minä kuulin ihan selvään, että hän sanoi: ohoh, ohoh! Kuu raukka, miten sinulla lienee ikävä kulkea niin yksin pitkin taivaan kantta, etkä koskaan saa leikkiä kultaomenilla täällä maan päällä! Leikkisit edes tähtien pikku lasten kanssa, jotka välistä ottavat niin pitkiä, välkkyviä harppauksia iltataivaalla, tällaisia harppauksia.

Matti. Kyllä kuulla on muutakin tekemistä. Hän astuskelee kuin yövartia, lyhty kädessä, näyttää ja tietä kaikille, jotka ovat eksyneet maan pimeässä. Sen lisäksi on hän myöskin kultaseppä, näetkös; hän kultaa metsät ja hopeoitsee järvet. Onpa hän vielä poliisipäällikkökin, aika vihollinen kaikille varkaille!

Maija. En oikein muista toista värsyä siitä laulusta:

Näet hullutuksia paljon, näin
Kulkeissasi iltasilla...

Matti.

Näet tuskiin sortuvan lempiväin.
Näet riemua rakastavilla.

Molemmat.

Näet kyyneleitäkin monta, mutta
Ne luoksesi kohden korkeutta
Ei nousta voi...

Kuu.

... Ei nousta voi.

Matti. Kas niin, kuu kirkas, astu nyt siivosti edeltä ja näytä meille tietä hyvään latoon!

Maija. Kiitos ryhdistäsi, rakas kuu!

(Lapset lähtevät, vaan heidän laulunsa kuuluu vielä etempää:)

Näet kyyneleitäkin monta, mutta
Ne luoksesi kohden korkeutta
Ei nous...

Kuu (yksin). "Ei nousta voi", laulavat lapset. No niin, liian korkeallahan minä olenkin maan lapsille. Mutta näytänkö minä sitte niin iloiselta täällä yksinäisyydessäni sinitaivaalla? Eikö minulla sitte ole mitään surua? Ikäänkuin olisi niin erittäin hauskaa kulkea yksin autiossa avaruudessa eikä koskaan saada yhtään omaa ystävää koko avarassa maailmassa! Tosinhan minulla on paljo tekemistä. Minun täytyy joka viikko muuttaa muotoni, ja silloin minä käänän kultakilpeäni. Nyt minä olen pyöreä, mutta toisinaan on minua vain puoli. (Hän kääntää kilpeä sivulle.) Ja taas jonkun ajan kuluttua minä olen kokonaan näkymättömänä. (Hän kääntyy seljin katsojiin päin, niin että kilpi kokonaan peittyy.) Sitte minä jälleen muutun, ensin pieneksi, kapeaksi kaareksi, ja vähitellen puolikkaaksi. (Kääntää kilpeään.) Viimein taas olen aivan pyöreä. (Kääntää koko kilven näkyviin.) Välistä sattuu niinkin, että minä hetkiseksi pistäydyn piiloon. (Peittää kilven tiheällä vaatteella.) Silloin tulee pimeä yö, ja kaikki varkaat lähtevät liikkeelle. Mutta juuri kun he ovat paraillaan vehkeilemässä, pistäydynkin minä jälleen

näkyviin. (Peite putoaa pois.) Ja silloin kaunis, vaal akka valoni paistaa pimeään yöhön, ja maan lapset sanovat minua kirkkaaksi kuuksi. Minä suosin lapsia; heille minä mielelläni tanssin vedenpinnalla ja seuraan heitä, kun he ajelevat talvi-iltoina. Minä juoksen kilpaa hevosen kanssa yli mäkien ja puunlatvain. Satatuhatta vuotta sitte olin minäkin pikku lapsi ja eksyin silloin äitistäni. (Hän laulaa:)

Sävel: Onpa vielä Suomessa...

Olin pieni lapsi maan,
Eksyin kerran maailmaan,
Etsin vielä emoain
Seuraan häntä vuosittain.
Yhä vaan
Ympär' maan
Pyörin, paljon nähdä saan;
Illat pimeet valistaa
Saatan, milloin nukkuu maa.

Ah, sä rakas äiti, milloinkahan saanen nähdä sinut jälleen iloisena päiväpaisteessa? Ainoastaan silloin, kun sinä makaat, käyskentelen minä kuin henki vuoteesi ympärillä ja sytytän lyhtyni valasemaan sinun pimeää rataasi avaruudessa. Ja sinä luulet minua vain vanhaksi palovartiaksi, joka suojelee sinua pyrstötähtien tulipaloilta...

Vaan kun vuotta tuhannen
Sua vielä seurailen,
Surus tuudin nukuksiin,
Lastes majaa vahdin, — niin
Taivaalta
Laajalta
Syliis suo mun pudota,
Rauhaan siihen nukkuen
Kuin laps' äitin rinnoillen.

Kun tätä ajattelen, pyrkivät kyöneleet herumaan valppaihin silmiini. Häpeä toki, vanha palovartia, ja pistäydä piiloon, ett'ei kukaan näe sinun itkuasi! (Hän pudottaa kilpensä eteen peitteen, niin että tulee pimeä.)

(Ukko ja Akka Maunu tulevat kantaen portaita ja säkkiä.)

Ukko. Kuuleppas, akka, minusta ei tämä tunnu oikein hyvältä, vaan melkein siltä, kuin menisimme varastamaan.

Akka. Mitä löpöttelet! Onko se varastamista, kun ottaa lailliset oikeutensa ja saatavansa? Toista olisi, jos ottaisimme härjän. Mutta nythän me teemme naapuri-isännälle vain pikku palveluksen: me säästämme häneltä omenain poimimisvaivan. Kas niin, pane portaat pystyyn aita vasten ja poimi sinä, niin minä täällä alhaalla pitelen säkkiä. Meidän pitää kiiruhtaa niin kauan, kuin on näin oivallisen pimeä.

Ukko (pane pystyyn portaat). Eevan omenia! Minä pesen käteni ja olen syytön...

Akka. Pese vain, Aatami, kunhan nyt poimit! (Ukko nousee portaille.)

Kuu. Mitä sipinää ja supinaa täällä pimeässä on? (Tempasee pois peitteen kilpensä edestä, ja tulee valoisa.)

Ukko. Herranen aika, akka, nyt tuli kuutam.

Akka. Kerää vain, äläkä huoli!

Ukko. En, minä en uskalla. Minä luulen näkeväni Jeronimuksen yömyssyn tuolla puiden välissä. (Laskeutuu maahan)

Akka. Hyi sellaista kujetta! Mitä me nyt teemme, kun tuo kelvoton kuu paistaa meille ihan vasten kasvoja?

Ukko. Mitäpä me muuta tekisimme kuin menemme kotiin?

Akka. Minäpä tiedän, mitä teemme. Me haemme kotoa tervapytyn ja harjan ja tervaamme sitte kuun. Silloin se pahennus kyllä jättää rehelliset ihmiset häiritsemättä heidän luvallisista töistään. Me opetamme hänet katselemaan ihmisiä tuolla lailla silmiin.

Ukko. Niin, mutta ... mutta...

Akka. Mitä siinä muttailet? Pane koipesi liikkeelle? Muista tupakkaa, sitä herrastupakkaa! (He menevät.)

Kuu. Vai niin, vai aikovat he tervata minut, ne kunnan ihmiset! Sopiihan koettaa tuotakin. (Aivastaa.) Olkoon onneksi; luulenpa, että oikein aivastin. He uskovat, ett'en minä kuule heidän puhettansa, vaikka kuulenkin jok'ainoan hisauksen maan päältä. Vai tervata minut!

Jeronimus (tulee). En käsitä tätä; minä luulin kuulevani jonkun puhuvan. Täällä ihan varmaan on varkaita, jotka minun omenoitani himoitsevat... Ahah, tässä on portaat!... Ja säkki... Kyllä nyt on asia aivan selvä, sanoi akka, kun kaatoi vettä ukon viinapulloon. Mitäs nyt on tehtävä, hyvä Jeronimus? Sinä olet rikas mies; sepä onkin pääasia. Ja sinä olet myöskin urhollinen mies, sen voi oma tallipässini Pelle todistaa. Hänhän heti lähtee karkuun, kun vain näkee minun tulevan, paksu käsnäkeppi kädessäni; niin julmalta minä näytän. (Laulaa:)

Sävel: Mä olen Papageno...

Mä olen tuima tyranni;
Piiskaani pelkää orhini.
Lyön härkää, lehmää, lammasta,
En pelkää pässin puskuja.
Ja koira, kissa, renki saa
Myös lyöntejäni koettaa.
Jos varas vain käy tänne, niin
Hän heti joutuu arestiin.

Mutta jospa heitä onkin useampi? Saattaisihan mennä piiloon tähän aidan taakse; mutta on kelvottoman kirkas kuutamo, että he saattaisivat nähdä minun yömyssyni. Entäpä jos pistäytyisin tuohon säkkiin? Se oli sukkela temppu. Sieltä minua ei kukaan näe, ja kun he tulevat, hyppään minä jaloilleni ja sieppaan heidät kiinni, niinkuin kissa makkaran. (Hän ryömii sakkiin.)

Kuu. Tyhmeliini!

Jeronimus (kurkistaa ulos.) Mitä? Kuka minua huusi?... Hst! tuolta tulee joku. (Ryömii takaisin piiloon.)

(Ukko ja Akka Maunu tulevat kantaen tervapyttyä ja pitkävartista harjaa.)

Akka. Kas niin, ukko, nouse sinä portaille, niin ylös kuin pääset, että yletät harjalla kuuhun. Minä seison täällä alhaalla ja pitelen tervapyttyä.

Ukko. Liian on korkealla.

Akka. Eikä ole korkeammalla kuin saunan lautaset. Etkö ole monesti nähnyt kuun riippuvan kuusen oksista? Mutta (katselee säkkiä) mitenkähän säkki on tullut niin lihavaksi ja pyöreäksi kuin provasti? Sepä on merkillistä. (Tunnustelee säkkiä.) Ahah, sinä veitikka, oletko kiivennyt puuhun ja syönyt omenia meidän poissa ollessamme. Kyllä minä sinut, säkki, opetan varastamaan toisten omenia. (Hän sitoo kiinni säkin suun.) Kas niin, makaa nyt siinä siivosti sen aikaa, kun me tervaamme kuun. Tuopa oli hauskaa, ha ha ha!

Kuu. Ha ha ha!

Ukko. Säkki nauroi.

Akka. Lörpöttele sinä! Kas niin, ukko, pian ylös puuhun!

Ukko (kiipeää aidalle ja kurottaa harjalla.) Johan minä sanoin, akka, että se on liian korkealla.

Akka (kiipeää jäljestä pytty kädessä.) Älä lörpöttele! Annas kun tulen auttamaan sinua, niin saatpa nähdä, että yletymme kuuhun.

Kuu. Ha ha ha!

Ukko. Kuulitko, eukko? Harja nauroi!

Akka. Maltas vähän, nyt olin jo aivan tavata kuun reunan. Pidäs sinäkin, niin tuhraamme hänet ruskeaksi kuin jauhettu kahvi! Kas niin, nyt yletymme jo! Niin, irvistele nyt, irvinaama! Noin, noin me tuhraamme... Ai, voi! hän pitää minua kiinni. Tule auttamaan!

Ukko. Kyllä tulen. Ai, voi! Hän ottaa minut, nipistää kiinni, auttakaa! auttakaa!

(Kuu peittyä äkisti, tulee ihan pimeä, ukkonen jyrisee ja sataa rakeita. Ukko ja akka häviävät).

(Matti ja Maija tulevat juosten etsimään suojaa sateelta.)

Matti. Maija! Missä olet, Maija?

Maija. Täällä. Missäs sinä olet, Matti? On niin hirveän pimeä.

Matti. Täällä minä olen. Mennäänpäs tuonne päin; minusta näyttää siellä olevan talo.

Maija. Aitahan tuo vain on. Nyt olemme jo kävelleet koko tunnin eksyksissä; minä en enää tiedä, missä olemmekaan.

Matti. En minäkään. Mutta sen tiedän, että päällämme tuolla ylhäällä on Jumalan taivas... Oletko hyvin märkä?

Maija. Vähän vain. Mutta en minä enää jaksa astua. Levätkäämme tässä. Ah, jospa olisi kuutamo!

Matti. Kuules, kuu kirkas, oletko aivan unhottanut köyhät lapsesi?

(Sade on lakannut, kuu paistaa jälleen kirkkaasti. Mutta hänen kilvessään näkyy nyt riippumassa ukko ja akka Maunu karjoineen ja tervapyytyineen).

[Salaa sanoen tapahtuu se näin: leikataan edeltäkäsikin ukko ja akka mustasta paperista ja kiinnitetään ne kuun kilpeen.]

Maija. Kiitoksia, kirkas kuu, sepä oli hyvin tehty! Nyt minä taas tunnen paikan. Tässähän me olemme puutarhan luona, jossa oli niin kauniita omenia.

Matti. Juuri niin! Mutta katsoppas, Maija! Mitä kummia tuolla kuussa riippuu?

Maija. On aivan kuin ukko ja akka ja pitkä harja...

Matti. Onpa tosiaankin. Ne ovat ukko ja akka, jotka olivat äsken täällä. Miten ihmeen tavalla he ovat joutuneet kuuhun?

Kuu. He tahtoivat tervata minut, saadakseen varastaa rauhassa; sentähden minä otin heidät.

Maija. Kuuletko? Kuu kirkas sanoo heidän tahtoneen tervata häntä, saadakseen varastaa rauhassa, ja sentähden on kuu ottanut heidät.

Matti. Sanooko hän niin? No, sinullapa on tarkat korvat, Maija, kun kuulet kuun puhuvan.

Maija. Ikäänkuin se nyt olisi jotakin! Kuulenhan minä puiden ja kukkienkin puhuvan joka päivä kanssani. Mutta mikähän tuolla liikkunee aidan vieressä? (Säkki vierettelekse.)

Matti. Heleijaa! Säkki se on, Maija, säkki kävelee, huviksensa! Vai niin, säkki; onko sinusta nyt niin kaunis ilma tämä yönä, että olet lähtenyt kävelylle?

Jeronimus (säkissä). Päästä minut! Rakas varas, päästä minut irti!

Matti. Mitä tuo on kuulla kuun puhuvan; vaan kuunteleppas säkkiä! No, säkki, mihinkä minun sitte pitää päästää sinut irti? Myllynränniinkö?

Jeronimus (säkissä). Armollinen varas, säästä minun henkeni! Minä olen Jeronimus ja annan sinulle sata hopearahaa, jos päästät minut irti!

Maija. Säkin nimi on Jeronimus!

Matti. Sata hopearahaako? No, tuota jo voi kuulla; sinäpä olet viisas säkki. Mutta enhän minä voi uskoa paljaita sanojasi. Mitä annat minulle lunnaittesi vakuudeksi?

Jeronimus (kuin ennen). Suurimman omenapuun alle puutarhaani olen kaivanut ja haudannut hopearahapussin. Sinä saat puolet, hyvä varas!

Maija. Päästä hänet irti, Matti!

Matti. Ei, maltahan vähän! Vai niin, puoletko ainoastaan? Ränniin sinut heitän, säkin veitikka, koska olet myllystä kotoisinkin!

Jeronimus (kuin ennen). Saat kaikki, ihan kaikki, mitä minulla on, kaikkein paras varas, kunhan vain pääsen tästä vankeudesta. (Hän vierettelekse.)

Matti. Onko se oikein varma? Vannoppas!

Jeronimus. Minä vannon Pellen sarvien kautta.

Matti. Ei, topp, se on liian vähä. Vanno, niin että se kelpaa johonkin!

Jeronimus. Minä vannon hopearahaini kautta.

Matti. No, nyt kyllä uskon. (Avaa säkin suun.) Seis, säkki! Juokse jaloillasi! Se on mukavampaa.

Jeronimus (ryömii pois säkistä). Huh! Kiitoksia, varas... Vai niin, tekö se olettekin, nulikat? Ettekö häpeä? Malttakaas, kyllä minä annan teille selkään!

Matti. No, säkki, annas tänne kaikki, mitä sinulla on!

Jeronimus. Kaikkiko, mitä minulla on? Onko koskaan kuultu mokomaa? Ei ropoakaan, ei puoltakaan ropoa, hävytön nullikka! Heti tiehesi, taikka...

Matti. Kiitoksia, säkki! Minä tyydyn hopeapussiin. Sen minä jo kaivoin pois puun alta!

Jeronimus. Minä onneton! Ensin varastavat minun omenani ja sitte vielä hopeani! Kymmentuhatta kirkasta valkoista rahaa! Tästä saat sata vaskirahaa, mutta anna takaisin minun hopeapussini.

Matti. Pidä rahasi! Pidä hopeasi! Mitä me niillä tekisimme? Vai rupeasimmeko me kävelemään peloissamme varkaita? Ei, säkki, me olemme vain tehneet sinulle pilaa.

Jeronimus. Ettekös te olekaan tuoneet tänne säkkiä ja portaita, varastaaksenne omenia?

Maija. Hyh, mitä puhut! Ukko ja akka ne sen tekivät. Mutta kun oli liian valoisaa, tahtoivat he tervata kuun, ja tuosta voit itse nähdä, miten he ijäiseksi ihmeeksi ja varoitukseksi riippuvat kuussa.

Jeronimus (paneer silmälasit nenälleen). Niinpä todellakin! Ihan, näet, ukko ja akka Maunu, minun kelpo naapurini, tuossa riippuvat. Olkoon onneksi! Mutta te kaksi, mikä teidän nimenne on?

Matti. Matti ja Maija.

Jeronimus. Sinä, Matti, ja sinä Maija, te olette pelastaneet minut säkistä ja saaneet tiedon minun aarteistani, ettekä kuitenkaan ota maksua. Minua te, nulikat, miellytätte. Minä tarvitsen jonkun avukseni poimimaan omenoitani. Entä jos ... ihan oikein, mieleeni pälkähtää jotakin, minulle tulee usein hyviä mieleenpälkähdyksiä. Minä otan teidät kasvattilapsikseni, ja nyt me heti menemme kotiin, että saatte hyvän illallisen ja lämpimän vuoteen. Tyydyttekö siihen?

Matti. Se olkoon päätetty! Kiitoksia, säkki!

Maija. Kiitoksia, kuu kirkas! Sinä olet näyttänyt monellekin köyhälle lapselle tien lämpöiseen kotiin, sinä!

Kuu. Minähän itsekin kuljeksin turhaan etsimässä kotiani.

Kaikki laulavat.

Kuu ilman kannella kuljeksii
Ja tielle hän tirkistääpi.
Ja tiellä nyt ukko astuksii,
Ja akka se häpeääpi.
Sua, kuu, he tervata halusivat,
Vaan itse ansahan lankesivat:
He kuuhun jäi, he kuuhun jäi.

Nyt ukko ja akka on siellä vaan
Ja siellä pysyvät aina.
Sun kultalevystäs lapset maan
Alati kultia lainaa.
Mut' sinä vain kuljet matkojasi
Ja peilaat vesihin muotoasi
Niin ylhäältä, niin ylhäältä.

KEVÄTPÄIVÄ SUOMENLAHDELLA.

Meremme Suomen Lahti, sa
Nyt olet kaunis, iloisa
Tuhansin valkopurjein.
Vast' olit tyhjä, poloinen.
Jäät poves peitti, sitoi sen,
 Ja talvea
 Piti aaltos, ja
Kuolleena oli Ahtola.

Vaan vapaa, uljas olet nyt,
Siteittes aik' on päättynyt,
Sun lainees riemuin laulaa,
Pyydystää verkkos, kajavas
Taas huutaa, loistaa majakkas.
 Ja höyrysi
 Taas suitsuvi,
Kevättä rantas henkivi.

Suikertaa sitees hopeinen
Nyt Viron hiekan keltaisen
Ja Suomen vuorten väliin;
Kronstadtin rautalaivan ja
Myös kaislavenon kannat sa,
 Ja riemuiten
 Nyt kylpien
Sä tanssit mailman portillen.

Käy, tuuli! Aalto, kohoa!
Käy ylös rantaan, suurilla
Mietteillä mielet täytä!
Pois huuhto vesin suolaisin
Laimennut mieli, himotkin.
 Ja virkistä
 Taas ihmistä,
Luo, voima, valo, elämä!

Sä meidän uljas meremme!
Sun Herra antoi Suomelle,
Lipulle Suomen tieksi,
Ja kun se liekuu vapaana
Sinisenä ja valkoisna,
 Niin ennustat
 Ajat tulevat,
Lippumme värein vipajat.

TUULENTUPA.

Sattuu välistä keväällä, milloin ilma on läpinäkyvän selkeä ja taivas välähtelee vaaleanpunaiselta ja sinipunervalta auringon laskiessa, silloin sattuu välistä, että äärimmälle taivaan rannalle nousee pieniä kullankeltaisia pilviä, jotka liitelevät keveinä viiruina sinne tänne pitkin taivaan kantta. Ne alinomaa muuttavat muotoansa, väriänsä ja paikkaansa; ne ovat niin loistavan kauniit, niin hienoreunaiset ja niin sulaisen keveät kuin ilma; ne eivät ole ollenkaan muiden pilvien kaltaiset, jotka yöt päivät kehräävät pummulia taivaan kannella. Miksi ovat ne niin kauniit ja haihtuvaiset? Miksi ne ainiaan liitelevät kauimpana, kaukaisimmassa etäisyydessä? Kuulehan, nyt minä sinulle kerron jotakin. Ne eivät ole mitään sadepilviä, vaan valopilviä; ne ovat henkien tuulentupia kaukana sinimaailmoissa. Ylimailmalliset kauniit henget, jotka asuvat tuolla ylhäällä loistavassa maailman avaruudessa, luuletko heidän tyytyvän kivisiin ja marmorisiin taikka puutupiin, joiden raskaat katot estävät näkemästä

aurinkoa ja tähtiä? Ilmaiset, niinkuin he itse, suloiset, loistavat, läpinäkyvät ovat myöskin heidän asuntonsa; he rakentavat ne säteistä ja loistavista viiruista, he tekevät niiden seinät hienoimmasta kuunvalosta, ja katon panevat he iltaruskon kullasta. Siellä elävät he vapaata, iloista elämäänsä korkealla maan sumujen yläpuolella, niin korkealla, ett'ei kiuru sinne koskaan lennä, eikä niin korkealle koskaan kuulu melu ihmisten puuhista täällä maan päällä. Siellä on vain valoa, kauneutta, kirkkautta, rauhaa ja Jumalan kunnioitusta. Sillä Jumalan pyhä nimi, Jumalan suuruus ja hyvyys leviävät niinkuin päivän valokin läpi kaikkien maailmain ja vielä ulommaksikin niitä.

Kuka voisikaan sanoa, että kevyt, läpinäkyvä ilma ei kannattaisi henkien tupia? Oletteko unhottaneet kaikki kauniit sadut? Maan sisuksessa asuu menninkäisiä ja kääpiöitä; tulella asuu salamanteri; vedessä asuu Ahti ja huikentelevat, kauniit vedenneitoset, joilla on vihreä ruohotukka; maan päällä asuvat ihmiset ja heidän ympärillään metsissä asuu kaiku; kaikki vuoret ja laaksot, kaikki purot ja lähteet, puiden latvat ja lehdet ovat täynnä olentoja, joista muutamat näkyvät paljaasen silmään, mutta monta vertaa useammat ovat näkymättömät. Niin, ja kaukana auringossa, kuussa ja hyvin etäisissä kiiluvissa tähdissä asuu olentoja, jotka ovat aivan toisenlaiset kuin me ja katselevat meitä oudoilla silmäyksillä. Ja luuletko sinä sitte, että ilma yksin olisi tyhjä, kun muka lintu ei tee siihen pesäänsä, tuo ilma, joka juoksee maan ympäri kuin pauhaava meri ja jonka kaikki tuntevat, vaikkeivät sitä näe. Etkö huomaa, miten tuuli puhalttaa purjeihin ja tuulimyllyn siipiin, miten se kannattaa linnun siipiä ja kevyttä paperileijaa, jolla on pitkä häntä? Koko avarassa maailmassa ei ole yhtään tyhjää paikkaa; kaikkialla on elämää, kaikkialla on valoa, kaikkialla on henkeä ja totuutta, kauneutta ja hartautta; jokaisessa tomun jyväsessä on oma asujamensa ja joka tähdessä oma kansansa. Ja luuletko vieläkin ilmaa tyhjäksi?

Oletko kuullut satua Valvaasta, joutsenten ruhtinattaresta, joka uipi ilmassa kuin tähti mustassa pilvessä ja kylvää keväällä valkoisia sulkiansa niitylle?

Tunnetko keijukaisten kuningattaren sen ijäisesti nuorena pysyvän Keristanen, joka ei koskaan muutu, vaikka maailma hänen ympärillään lakastuu vanhuuden voimattomuudesta?

Oletko nähnyt Oberonin, ilman kuninkaan, joka pillillään soittelee kaikki ihmislapset tanssimaan, ja Titaanian, hänen puolionsa, jonka kauneudesta ja mustasukkaisuudesta on niin monta satua kirjoissa?

Tiedätkö tarinan Ilmattaresta, joka istuu iltapilven reunalla ja kutoo kultakangasta hopeisella sukkulalla?

Jos tahdot nähdä nämä kaikki ja monta muuta kaunista olentoa lisäksi, joista kerrotaan saduissa, niin kuule, mitä minä nyt sanon. Mene jonakin iltana rannalle, kun aurinko juuri on laskeutumaisillaan. Paina oikealla kädelläsi vasemmalle puolen rintaasi ja tunnustele, sykkiikö sydämesi oikein kovasti ja lämpimästi, oikein lapsellisesti ja hurskaasti kaikkea kaunista kohtaan, kuin on elämässä. Katsele sitte ympärillesi lapsen silmillä, ja sinä näet merkillisiä asioita punertavissa iltapilvissä.

Mutta jos niitä katselet itseviisailta silmillä ja kylmällä sydämmellä, niin silloin et suinkaan näe muuta kuin lenteleviä pilviä ja illan sumuja, jotka ennustavat sateen tuloa. Kaikkea kaunista, mitä on maailmassa, on katseltava viattomilla silmillä, muuten se haihtuu ja häviää tyhjäksi.

Pienenä ollessani istuskelin minä usein kivisellä rannalla ja katselin aaltojen tanssia etäällä illan loistossa. Ne kulkivat kulkemistaan ympyriäisissä piireissä tai suorissa viuruissa, pitkissä loistavissa riveissä kauas siniseen etäisyyteen, ja hetkisen kuluttua oli mahdoton enää erottaa niitä toisistaan. Ne kuitenkin viimein saapuivat meren toiseen rantaan, jossa vesi loppui ja taivas alkoi. Siihen paikkaan juuri aurinko mieluisimmin laskeutui keskikesällä ja pistäytyi vähäksi aikaa loistaviin aaltoihin. Se oli ihmeellinen paikka, todella hyvin ihmeellinen ja suloinen, sillä juuri siellä kaikki illan ja pilvien henget pitivät ilmaista leikkiänsä laineiden ja iltaruskon kanssa. Ne lentelivät kuin häilyvät punaviirut sinne tänne vesipeilin yllä; ne tanssivat, painiskelivat, juoksivat jäljekkäin "haukkasilla", kupertuivat toinen toisensa päälle, tukistivat leikillä toinen toistaan ja välistä taas suutelivat. Iloista väkeä ne olivat; he kokosivat ilman hienoa päivänsavua, joka liiteli kuin harso kunnasten päällä, käärivät harson, tekivät siitä siteitä ja sitoivat toisiltaan silmät, niin että pääsivät sokkosille. Sattuipa välistä että joku syöksyi kuin nuoli alas mereen ja silloin koko joukko hänen järjestään kuin rankka ruususade tai kipunaparvi, mutta yht'äkkiä se jälleen sukelsi ylös, hypähti ja rupesi kaha-säärin ratsastamaan kullankarvaisella pilvellä, joka hiljakseen kulki tietänsä avaruudessa. Ja muutamat näistä hienoista ilmaolentoista olivat suuremmat ja vahvemmat toisia. He ottivat iltataivaalta tähden ja heittelivät sillä palloa. Monta tuhatta ilmanhenkeä ojensi pikku kätensä ottamaan tähdellä lyyryä, mutta se nousi kaarensa ylös taivaan reunasta, putosi mereen kuin palava kynttilä, särkyi räiskyen miljooniksi palasiksi, jotka lentelivät ylt'ympäri laineille. Ja siitä kuohui vaahtoa kuin hopeaa. Se oli kuin timanttisade. Ja se huvitti sanomattomasti illan henkiä; he paukuttivat kätösiänsä, ottivat toinen toistaan kädestä ja tanssivat ympäri taivaan kantta, niin että pilvet äkisti hajosivat pois tieltä eikä missään näkynyt enää muuta kuin häilyviä viiruja henkien vaaleankeltaisesta tukasta, jotka lensivät kuin revontulet aaltoilevina liekkeinä iltatulessa...

Semmoista voidaan nähdä pienenä. Kun kasvetaan suureksi, silloin kasvaa myöskin kalvo silmän eteen, ja se estää näkemästä hienointa tomua perhon siiviltä, kauneinta väriä kukkien lehdiltä ja henkien taivaista leikkiä iltatuulen vienoissa puhalluksissa.

Oli poika, nimeltä Elias; hänen isänsä talo oli tumman metsän ja suuren meren välillä; metsä oli itä- ja meri länsipuolella. Hän oli lempeä ja hellä ja kuunteli hyvin mielellään kauniita satuja. "Minä en ymmärrä, mitä Eliaksesta tuleekaan tässä maailmassa", sanoi usein hänen isänsä, joka oli ahkera ja reipas maanviljelijä ja osasi kyntää yhtä hyvin kuin ken tahansa tässä maassa. "Poika on liian hieno iholtaan ja pehmeä sydämmestään. Sopiiko tuommoinen olento kelpo talonpojaksi? Ei, vaan toista on hänen veljensä Eerik; sillä pojalla on kädet, vahvat kuin patakoukut ja sääret kuin rautaseipäät. Elias tähystylee taivasta, ikäänkuin aikoi kirjoittaa hengille kaikki ilman itikat; mutta Eerik ajaa ajamisensa pellolla, huolimatta ollenkaan, mistä päin tuuli milloinkin puhuu. Sanokaa minun sanakseni: Eerikistä tulee aikaa myöten rikas, mutta Elias saa asua pilvissä ja syödä aamiaisekseen auringonpaistetta ja illallisekseen kuutamo."

"No, se riippuu kokonaan siitä, mitä hän saa oppia", sanoi lukkari, joka oli lukenut monta kirjaa ja tiesi kaikki asiat. "Hyvähän on vahva käsikin; maa kyllä tarvitsee myöskin hyviä päitä ja sellaisia silmiä, jotka käsittävät, mikä on hienoa ja siistiä maailmassa. Pankaa te Eliaksenne kouluun, niin näemme, mitä Herra tarkoittaa."

"Olkoon menneeksi, koska niin sanotte", myönsi isä. Ja Elias alkoi lukea lukkarin johdolla.

Eräänä syysiltana, kun hämärä jo tuli takkavalkean loistoinen, satuineen ja seikkailuineen, istuivat lapset piirissä kuuron Kaisan ympärillä, joka osasi enemmän satuja kuin kukaan muu ja jonka ei koskaan tarvinnut kertoessaan vastata lasten kysymyksiin, hän kun näet ei kuullut niitä. Olipa oikein ihmeellistä kuunnella, eikä kukaan tiennyt, mistä hän oli saanutkaan niin kauniita satuja prinsessoista ja lumolinnoista, ruusumetsistä ja paratiisin tarhoista. Hän kertoi lapsille hyvien keijukaisten hopealinnoista, jotka säteilevät kuin kalliit kivet, kertoi syvällä meressä olevasta Ahdin palatsista, Ginnistanin sinivuorista, joille kultafasaanit rakentelevat pesiänsä ja jotka aina näyttävät olevan yhtä kaukana, vaikka kaksikymmentä vuotta niitä kohti astuttaisiin.

"Ah, jospa sinne pääsisi poimimaan fasaanien kultamunia!" huokasi eräs pienokainen.

"Ah, jospa vain kerrankin saisi nähdä hopea- ja timanttilinnaa!" virkkoi nikkarin pikku Petter.

Sen kuultuaan nosti Elias lempeät silmänsä ja nyykäytti ystävällisesti päätään. "Mikäs konsti se on", sanoi hän; "näenhän minä niitä melkein joka päivä."

"Sinäkö?" huusivat lapset. "Sinäkö?" toisti Eerikkikin nauraen. "Kyllä kai sinä näet! Täällä ehkä on muka montakin hopealinnaa metsän katajikkossa!"

"Lähtekää vain minun kanssani huomeisiltana, vähän ennen auringonlaskua", sanoi Elias hiljaisesti.

"Kyllä me tulemme!" sanoivat kaikki, ja seuraavana iltana he menivätkin Eliaksen kanssa mäelle lähelle rantaa, josta näkyi kauas merelle. "Nyt ei enää ole niin kaunista kuin sydänkesällä", sanoi Elias. "Henget surevat kesän pakenemista, he eivät enää tanssi niin iloisesti kuin ennen, mutta malttakaas, juuri nyt alkaa."

Kaikki lapset katsoivat ihmetellen aavalle merelle päin, jossa iltataivas loisti purpuralta ja kullalta. Eikä henkiä tarvittu kauan odottaakaan.

Tuskin ehti aurinko koskea alareunallaan merenpintaa, kun välkkyvä valo levisi kaikkiin pilviin ja aaltoihin ja ihanoista linnoista näkyivät korkeat pylvää ja hopeoidut katot, ja ilman pikku henget astuivat niistä ulos ja alkoivat leikkiä kultapilvissä.

Se oli ihanaa, niin riemastuttavan kaunista... Elias paukutti pikku käsiään ja huusi: "Näettekö, näettekö? Tuolla ne tulevat!"

Kaikki lapset katsoivat sinne päin, ja muutamat eivät nähneet mitään, muutamat näkivät linnoja, vaan eivät henkiä. Ainoastaan pieni, repaleinen kerjäläistytö paukutti käsiään niinkuin Eliaskin ja huusi ilon innoissaan: "Minä näen heidät! Tuolla he tulevat!"

"Mitkä tulevat?" sanoi Eerik, joka oli myöskin muiden kanssa. "En minä näe mitään muuta kuin pilvenhattaroita, joita tuuli ajelee. Pilvet ovat vain vesihöyryä, sanoo isä, ja minä toki tiedän enemmän kuin te siitä asiasta."

"No, mitä sinä tiedät?" kysyivät lapset. "Niin, minä tiedän sananlaskun, joka opettaa: *iltarusko selvä ilma, aamurusko pilvipäivä.*"

"Ei, eipäs se niin ollut", huusi toinen poika. "Näin se oli: *aamurusko selvä ilma, iltarusko kaunis päivä.*"

"Tuosta sinä viisastelija saat", tiuskasi Eerik, ja pojat alkoivat lyödä ja tyrkkiä kaikin voimin toinen toistaan keskellä iltaruskon kauneutta.

"Katsokaas, miten kaunista!" iloitsi Elias ja pikku kerjäläistyttö sekä monta muuta lapsista huusivat samoin: "katsokaas, miten kaunista!" Sillä juuri silloin olivat valoviirut levinneet yli koko taivaan kannen, henget olivat asettuneet piiriin ja tanssivat kultalinnojensa ympärillä ja muutamat heistä tekivät pitkiä kierroksia meren punapinnalla, ottivat vauhtia ja kiersivät laajoissa kaarelmassa aivan niinkuin sukkelat luistelijat kierällä jäällä, kun ensi pakkanen tekee sillat järville.

"Odotapas", huusi poika, joka oli saanut selkäänsä Eerikiltä; "minä menen kotiisi ja kaipaen isällesi!"

"Mutta etkö näe mitään?" huusi Elias ihastuksissaan. "Nyt nousee torni korkeimman linnan harjalle tuolla pilvessä!"

"Ja sen huipussa on hopeavaltikka ja sen latvassa kultaristi, ja punaisia lippuja häilyy ympäri koko linnan!" riemuitsi yhtä ihastuksissaan pikku kerjäläistyttö.

"Mitä minä huolin semmoisesta narripelistä!" sanoi Eerik äkeissään.

"Malttakaahan vielä", pyysi nikkarin pikku Petter, joka Eliaksen ja tytön jälkeen paraiten näki taivaan kauneutta. "Ah, miten kirkkaat värit! Katsokaas, miten rannat tuolla kaukana loistavat vehreän ja kullan kirjavalta, miten vuorien huiput välkkyvät pilviä vastaan, miten joutsenet uivat lahdissa ja miten laineiden punaiset, hiljakseen vierivät kuohut tuolla murtuvat kalliota vasten hopeanhohtavaksi vaahdoksi!"

"Ja kuulkaa, millainen ääni liitelee vettä myöten ja miten kuuluu hiljainen laulu puiden lehdistä ja oksista!" virkkoi kerjäläistyttö.

"Katsokaas!" kehotti Elias, "katsokaa tuonne! Siellä marsii henkijoukko, välkkyvät miekat kädessä ja kiiltävät kypärät päässä, rynnäkköön linnaa vastaan. Kuningas astuu ulos, kruunu päässä, ja taluttaa kädestä valkopukuista prinsessaa! Näettekö, miten kaunis hän on? Ja tuolla rotkossa kiljuu hirvuinen lohikäärme, kita ammollansa, ja kaikki väljäyvät henget, kuninkaan sotilaat ja asemiehet, syöksyvät takaisin ylös merestä. He asettuvat tiheihin riveihin linnan muurien eteen, ampuvat kultanuolia sateenaan vihollisjoukkoja vastaan. Ja nyt ryntäävät joukot vastakkain. Kuulkaa, miten kypärät ja kruunut helähtelevät säkenöiväin aseiden iskuista. Idästä päin tulee myrskyn puuska ja tärisyttää linnan perustuksia, se vapisee ja horjuu ja kukistuu, se syttyy palamaan, ja vielä liekkienkin välistä näkyvät henkien miekat ja prinsessan valkoinen häilyvä hopeaharso-leninki."

"No, tuopa vain kuuluu osaavan lörpötellä", mutisi Eerik halveksivasti. "Onko koskaan kuultu sellaista tyhmää kielenpieksämistä! Ei, minä lähden kotiin syömään puuroa."

"Niin, nyt me lähdemme kotiin syömään puuroa", sanoivat useimmat muutkin lapset. Ainoastaan Elias, kerjäläistyttö ja pikku Petter viipyivät vielä kauan rannalla, kunnes illan viimeinenkin valonväre haihtui ja henkien kaunis leikki hajosi avaruuteen.

Siitä illasta kului sitte kaksitoista vuotta, ja paljon sill'aikaa kaikki muuttui. Eerikistä oli tullut vahva, reipas ja varakas talonpoika, joka hoiteli isänsä tilaa huolellisesti ja toimella, kynti peltoja, kaivoi ojia suohon ja raivasi uusia aloja saloon. Elias oli monta vuotta ollut poissa ulkomailla ja palattuaan oli hän kirjoittanut kauniita kirjoja luonnossa näkyvistä Jumalan suurista ihmeistä.

Eräänä iltana seisoivat kaksi nuorta miestä kunnaalla meren rannalla, katsellen lämpöisillä lapsen silmillä henkien leikkiä kaukana pilvissä. He olivat Elias ja hänen ystävänsä nikkarin pikku Petter, joka oli ennen kaikkea katsellut eri värejä ja maisemaa ja joutsenten uiskentelemista merellä. Tästä ystävästä oli tullut maalari, kuuluisa yli koko maan ihanoista tauluistansa. Elias oli runoilija, niitä harvoja, jotka runoilevat suoraan luonnon omasta sydämmestä. He katsoivat milloin toinen toistansa silmästä silmään ja milloin taas iltaruskoa, ja he hymyilivät niin suloisesti, kun huomasivat toistensa ajatukset. "Niin, niin", sanovat he; "kaikki on kuin ennen, mutta lapsuuden silmät eivät meillä enää ole niin kirkkaina. Näyttää kuin olisi jo harso peittämässä henkien leikkiä ja luonnon raikkautta, mutta Jumalalle yksin olkoon kiitos ja kunnia, että me vielä harsonkin läpi voimme nähdä niitä kauniita kuvia."

"Muistatko sitä iltaa", sanoi maalari leikkilisesti, "kun me ihastuksissamme katselimme pilvien välähtelemistä ja Eerik meidän iloamme keskeytti muistuttamalla, että pitäisi lähteä kotiin syömään puuroa?"

"Kyllä", sanoi Elias, "kyllä minä sen varsin hyvin muistan, ja puurosta on Eerik saanut vahvat kädet,

samoin kuin meille on luonnon kauneus antanut vahvat siivet. Mutta sinä iltana oli vielä kolmaskin meidän kanssamme, joka kuuli ja näki enemmän kuin toiset, ja hän oli pieni kerjäläistyttö. Hän yksin meistä kolmesta kuuli säveliä aalloilta. Se oli kolmas jalo lahja meidän keskellämme, soiton ja laulun lahja, jonka edessä ihmissydämmet sulavat kuin vaha. Missä on meidän, maan valittujen, sisaremme? Ah, hän oli köyhä ja oppimaton niinkuin mekin, mutta hänellä ei ehkä ollut sitä suurta onnea kuin meillä, että olisi saanut itsessään kehittää itsetietoiseksi Jumalan suurta lahjaa. Voi kun niin monen monta kaunista Jumalan lahjaa joutuu hukkaan maan päällä!"

Eliaksen vielä puhuessa viimeisiä sanojaan kuului kaukaa metsästä ääni, niin selvä kuin puhtain hopea, ja laulu, niin yksinkertainen ja kaunis, kuin olisi itse metsä kauneimmassa vehreydessään sen sepinyt. Puiden välistä astui esiin paimentyttö, ajaen lehmiä kotiin illaksi. Hän lähestyi kukkulaa ja miehet tunsivat heti entisen pikku kerjäläistyön. Tyttö myöskin tunsi heidät ja tervehti heitä iloiten ja kainosti. Hän lauloi heille illan kirkkaudessa ihania, lempeitä, suloisia lauluja, jommoisia opitaan ainoastaan metsän lehdiltä ja niityn kukilta. Maalari ja runoilija kuuntelivat niitä ja tulivat liikutetuksi sydämmensä pohjaan asti. "Katsos", sanoivat he, "eipä Jumalan lahja kuitenkaan ole koskaan turhaan annettu; hän laulaa suloisella äänellään yhtä hyvin karkeassa köyhän puvussa kuin toinen rikkouden ja sivistyksen hienoissa pukimissa. O Jumala, me kiitämme sinua, että annat maan päällä kaiken kauneuden kaikkialla ja ainiaan raivata itselleen tietä köyhyyden ja vastuksien, ylenkatseen ja unhotuksen läpi. Niinpä me nyt tiedämme, että vaikka paljo joutuukin hukkaan hoidon puutteessa, niin sinä kuitenkin annat lakkaamatta uusia kukkia nousta luonnon helmasta. Ja me itse kuihdumme ja kuolemme, mutta ijankaikkinen kauneus, jota me heikkoudessamme ja vähäisyydessämme koemme jäljitellä, ei lakastu meidän kanssamme, vaan alinomaa uudistuu uuden kevään kukissa. Niinpä me maalaamme ja laulamme sitä, joka ei koskaan katoa."

Nyt kosketti taas aurinko alareunallaan meren pintaa, ja koko taivas ylt'ympäri punastui. Siellähän ne taas olivat pilvissä ne kauniit välkkyvät linnat kristallipylväineen, korkeine torneineen ja hopeavaltikkoineen. Ja henget liihoittelivat niistä ulos, sukelsivat mereen, niin että laineista tuprusi säkeniä ja ruusuja, ja ne asettuivat piiriin ja tanssivat ympäri taivaan kantta. Rannat ja kukkulat loistivat iltaruskossa, lumivalkoisia joutsenia uiskenteli merellä, aalloilta kuului heleä ääni, ja laskeutuvan auringon säteet kirkastivat kolmea Jumalan valittua, jotka istuivat kunnaalla, maalaria, runoilijaa ja vehreän metsän laulajaa.

PIKKU HALTIA.

Oli kerran oppinut mies, kirjaneuvos; enpä tiedä, oletteko koskaan kuulleet puhuttavan kirjaneuvoksesta, se on hyvin kunnioitettava arvonimi. Kirjaneuvokseksi sanotaan sellaista miestä, joka tietää paljon kirjoista, mutta vähän taikka ei yhtään elämästä. Ja tämä kirjaneuvos, josta nyt aion puhua, oli erittäin hyväntahtoinen; hän ei tehnyt kellekään pahaa, pisteli vain neuloihin kaikenlaisia pikku siipieläviä sekä asetteli ne sitte neuloistaan riviin korkkilevyille, sillä hän oli hyönteisten kokooja. Hänen mielestään tuo kaikki oli, niinkuin olla pitikin, eikä hän koskaan ollut tyytyväisempi kuin silloin, kun sai neulaansa jonkun uuden, hyvin harvinaisen elävän kimpuroimaan.

Eräänä kesäpäivänä paistoi aurinko niin lämpöisesti kirjaneuvoksemme lukuhuoneeseen, että hän alkoi kovasti hikoilla vehreässä, topatussa yönutussaan. Hän nosti silmälasit pois nenältään ja varjostimen kuutamotsaltansa, työnsi ikkunanverhon syrjään, tirkisti ulos ja näki auringon paistavan. "Ahah, nyt on hyvä hyttysilma!" sanoi hän itsekseen.

Hän otti keltaisen lakkinsa, nuuskanruskean kesänuttunsa, haavinsa ja pullonsa, jossa hänen oli tapana säilyttää harvinaisia hyönteisiä, ja läksi ulos. Kävellä kömpyröidessään pitkin katua tallasi hän rikki erään rouvan hameenliepeet, sysäsi pikku tyttöä, joka kantoi maitoastiaa, ja hiljakseen riiteli lyhdynpatsaalle, joka ei lähtenyt pois tieltä. Viimein hän saapui puistoon kaupungin ulkolaidalle. Siellä oli kesäntuoksua, vehreyttä, kukkia ja linnunlaulua; mutta sitä kirjaneuvos ei ollenkaan huomannut. Hän huuhtoi haavillaan valkoisia koiranputkia, keltaisia leinikköjä ja vehreitä pajupensaita: hän pudisteli tuomien oksia, sillä tuomet ovat hyviä hyönteispesäitä, varsinkin kukkiessaan, ja mitä pahemmin madonsyömiä ne ovat, sitä parempi. Kaikkein puiden pitäisi olla madonsyömät, arveli kirjaneuvos itsekseen. Sitä paitsi oli hänellä paljo tekemistä vanhoissa, lahoissa kannoissa sekä maahan pudonneissa kuivissa oksissa. Mikä ei ollut madonsyömiä, sen kaiken pitäisi olla edes maahan kaatunutta ja mädännyttä, arveli taaskin kirjaneuvos.

Vaikeampi oli tuossa kauniissa puistossa ajella lentäviä otuksia; niillä oli niin sukkelat siivet, eikä kirjaneuvoksella ollut millaisiakaan siipiä. Hän väijyi suvenkorennoita ja perhosia, tavoitteli ilmasta

paarmoja, pistiäisiä ja kultakärpäsiä, ja moni noista elukoista saikin surmansa hänen kauttaan; ei hän säästännyt verkkojansa paimentavia hämähäkkejäkään. Inhottavimmat kaikista olivat usein kaikkein harvinaisimmat. Kaikki kelpasi kirjaneuvoksen kokoelmiin, ja siinä kirjaneuvos olikin oikeassa, sillä luonnossa ei ole mitään, jolla ei olisi omaa tarkoitustansa ja opettavaisuuttansa. Siinä kirjaneuvos vain erehtyi, että hän vähän piti lukua elävän tarkoituksesta, kunhan hän vain sen sai kokoelmiinsa ja osasi kertoa, millainen sen pieninkin osa oli.

Nyt oli metsästys onnistunut huonosti, sillä mitäpä kirjaneuvos teki muutamilla sadoilla paarmoilla, hevoskärpäisillä ja kaalimadoilla, joita hänellä oli monta sataa ennestäänkin? Väsyneenä ja tyytymättömänä istuutui hän lammikon rannalle, jossa suuri, valkoinen lumpeenkukka juuri oli avannut kauniin, nuoren kupunsa kesäaurinkoa vasten.

"Ahah!" huudahti kirjaneuvos äkisti ihastuen. Hän oli löytänyt pienen, erittäin kummallisen olennon lumpeenkukan terälehtien peitosta.

Elukka oli tuskin puoli tuumaa pitkä, hieno kuin kukanvarsi, valkoinen ja pikkuinen, vaaleanpunaiselta välähtelevä; mutta muuten muodoltaan ja rakennukseltaan melkein ihmislapsen kaltainen, paitsi että se oli niin ihmeellisen pikkuinen ja että sen lumivalkeissa hartioissa oli läpinäkyvät, loistavat perhonsiivet. Kuka hyvänsä olisi huomannut tuon pikku olennon viehättävän sieväksi. Olipa kirjaneuvoskin aivan liikuttettu ilosta, mutta ainoastaan sentähden, että oli löytänyt harvinaisen hyönteisen.

Siispä hän pisti elukan pulloon muiden hyönteisten joukkoon ja astuskeli tyytyväisenä takaisin lukuhuoneensa. Siellä pisti hän uuden hyönteisensä neulaan ja neulan korkkilevyyn sekä alkoi mikroskoopilla tutkia löytönsä.

"Onpa tämä merkillistä, perin merkillistä!" arveli kirjaneuvos. "Moista hyönteistä en ole vielä koskaan löytänyt. Se on varmaankin *homunculus minimus*, mikroskoopilla katseltava ihmisnulikka! Mutta tuo kiemurtelekse liian kovin, enhän voi lukea varpaita sen takajaloista. Kuolokoon ensin sill'aikaa, kun minä kirjoistani etsin *homunculus*-suvun!"

Niinpä pikku elukka asetettiin neulassaan korkkiin pistettynä lukuhuoneen nurkkaan, ja kirjaneuvos läksi selailemaan kirjojansa. Kun hän ei niistä löytänyt *homunculus*-suvun merkkiäkään, riensi hän heti kaupungin suurimpaan kirjastoon, jossa oli satatuhatta kirjaa rivissä hyllyillä, ja alkoi niistä etsiskellä kannesta kanteen jotakin kertomusta pikun pikku ihmisestä, joka olisi ainoastaan puoli tuumaa pitkä. Sepä oli pitkällinen ja vaivaloinen työ. Kirjaneuvos etsi etsimistään kokonaista seitsemän vuotta; hän tuli etsimisestä ja huolesta kasvoiltaan tuhkanharmaaksi, ja nuuskanruskea nuttu alkoi kukoistaa kuin perunamaa; mutta ei mitään *homunculusta* löytynyt, ei ainakaan sellaista, joka eläisi ja oleskelisi lumpeenkukan kuvussa. Seitsemän vuoden kuluttua palasi kirjaneuvos jälleen lukuhuoneensa ja päätti nyt itse kirjoittaa omintakeisen kirjan uudesta *homunculus-hyönteisestä*, joka elää kukantuoksusta ja tavallisesti oleskelee erään nimitetyn lammikon luona, nimitetyssä puistossa ja määrättynä vuodenaikana ja jolla sitä paitsi on se ihmeellinen ominaisuus, että sen voivat ainoastaan oppineet, nuuskanruskeaan nuttuun pukeuneet miehet löytää.

Kirjaneuvos nyt, tuon päätöksen tehtyään, etsi nurkkakaapin tomuisesta laatikosta korkkilevyn, jolla *homunculus* oli neulassaan seisonut kätöksässä seitsemän vuotta. Elukka riippui neulassa ilmi elävänä, iloisena ja kiemuroiden, kuten ennenkin. Olipa se kasvanutkin, sillä nyt se oli lähes tuuman pituinen.

Kirjaneuvoksesta se oli hyvin kummallista ja hän käänteli elukkaa, tarkastellen joka puolelta. "Vielähän tuo kiemuroipi!" sanoi hän. "Minun pitää ripustaa se savuun." Ja hän pani sen savustumaan koko yöksi.

Aamulla hän meni katsomaan elukkaa. Ihmeen ihme! Se kiemurtelihe yhtä elävänä ja oli taaskin kasvanut puolen tuumaa. Olisipa se ehkä lentänytkin, ell'ei olisi ollut pistettynä neulaan.

"No, oletpa aika sitkeähenkinen veitikka!" sanoi kirjaneuvos. "Maltas, kun leikkelen sinut palasiksi." Ja kirjaneuvos leikkeli pikku olennon monen moneksi pikku muruksi. Mutta kun hän kääntyi toisaanne, ja sitte jälleen katsahti palasia, olivat ne kaikki kasvaneet yhteen ja silloin näki hän elukan nauravan.

Kirjaneuvos ei ollut mikään pahaluontoinen mies, mutta jopa alkoi häntä tuo suututtaa, että mokoma hyönteinen nauroi. "Vai niin!" sanoi hän, "vai naurat sinä, hä? Kyllä minä sinut opetan!" — Hän otti suuren rautahuuhmarensa ja raskaan petkelen, pisti elukan huuhmareen ja survoi sen jauhoksi. "Nyt ainakin pysynet hiljaa!" arveli kirjaneuvos.

Mitä vielä! Kirjaneuvos katsahti huuhmareen ja näki piskuisen istuvan pohjalla vielä iloisempana ja elävämpänä kuin ennen. Ei maksanut vaivaa edes koettaakaan survoa sitä, yhtä hyvin olisi voinut pistellä reikiä ilmaan. Ja nyt se jo oli kasvanut kahden tuuman pituiseksi.

"Ohoh!" sanoi kirjaneuvos hämillään ja suutuksissaan. "Jos olet sitä lajia, niin ei kaiketi ole muuta neuvoa kuin polttaa sinut poroksi." — Hän teki suuren tulen kammarinsa uuniin, viskasi elukan tuleen ja uunin sivupellit kiinni. "Nyt se vekkuli ei enää kiemurtele!" ajatteli hän.

Kun valkea oli palanut, tuli kirjaneuvos uteliaaksi ja avasi pellit. Siinä se piskuinen nytkin istui iloisena ja vahingoittumatta tuhkassa. Ja nyt se oli jo kolme tuumaa pitkä sekä osasi puhuakin.

"Täällä on lämpöinen ja hyvä olla", sanoi se pikku olento ivallisesti hienon hienolla äänellänsä, joka ei ollut juuri kovempi kuin itikan hyminä.

"No, kautta Jupiterin!" sanoi kirjaneuvos, lyöden kummastuksesta kätensä yhteen, "sinäpä olet sitkeähenkisin kuoriainen, kuin koskaan olen nähnyt." Sitte hän otti elukan tuhkasta, meni sen kanssa metsään ja kaivoi sen parin sylen syvyyteen maan sisälle. Ja ollakseen oikein varma asiastaan vieretytti hän vielä suuren kiven elukan haudalle.

Mutta eipä hän kuitenkaan ollut oikein varma, vaan meni viikon kuluttua samaan paikkaan metsään katsomaan. Metsä oli kyllä entisellään, kivi paikallaan ja hauta täynnä, mutta se pikku olento, josta ei millään tavalla voitu päästä erilleen, istui, nyt jo neljän tuuman pituiseksi kasvaneena, iloissaan ja vahingoittumatta kivellä. "Onpa täällä oikein kaunista ja vilpoista metsässä", sanoi hän.

Silloin, niin, vasta silloin kirjaneuvos oikein kovin peljästy. Harva tukka nousi pystyyn hänen kuutamopäälakensa ympärillä, vehreät silmälasit hypähtivät hänen nenällään, nuuskanruskea nuttu ratkesi ompeleistaan, ja kirjaneuvos läksi juoksemaan pakoon min kerkesi. Ja siitä tuli sellainen juoksu, että hän sitä kyytiään juoksee vielä tänäkin päivänä.

Jonkun ajan kuluttua sattui hyväluontoinen kanamummo astumaan metsäpolkua ja löysi pikku olennon istumasta kiveltä, johon kirjaneuvos oli hänet jättänyt. "No, pikku pahanen", sanoi mummo, "miten sä niin yksiksesi olet? Tuleppas tänne, niin minä lämmittelen sua tuvassani muiden kananpoikasten kanssa!" Ja samassa hän otti piskuisen varovasti köhmyräisten sormiensa väliin ja kantoi sen esiliinassa kotiinsa.

Mummolla oli puinen häkki, jossa kana asui poikasineen; siinä oli uusi elukkakin saava asua. Mutta kana ei suvainnutkaan kotiinsa vieraita, vaan noukki tuota pikaa silmät pikku olennolta pois päästä. Mummo huomasi sen ja huudahti peljästyksestä. "Ei mitään hätää!" sanoi piskuinen. Ja kohta hän, silmät terveinä ja kauneina, istui hymyillen hajasäärin kanapojan seljässä ratsastamassa.

"Saat asua porsaan kanssa", sanoi mummo, "ja jos se rupeaa tekemään sinulle pahaa, niin ryömi kaukalon alle!"

Niin tehtiin. Piskuinen asetettiin porsaan asuinkumppaniksi, mutta sepä ei onnistunut paremmin, kuin että porsas nielasi hänet yhtenä suupalana. Yksi leukojen losaus vain, niin se oli tehty!

Mummo sen huomasi ja hämmästyti niin, että oli ensi hädässään teurastaa koko porsaan. Jo seisoivat hän valmiina porsaan vieressä, ja kohta olisi varmaankin päättynyt sen nuori elämä, ell'ei mummo olisi kuullut vienon äänen sanovan: "Mitäs nyt aiot, pikku emäntä? Vallan hyvinhän minä voin!" Ja siinä se kummallinen olento nauraen istui porsaan seljässä.

"Nyt minä hänet paremmin suojelen", arveli mummo, ja asetti hänet heinille ämpäriin, joka oli oven vieressä tuvassa. Mutta kohta sattui mummon mies tulemaan janoissaan pellolta kotiin, otti ämpärin ja laski syvälle syvimpään kaivoon. "Mitä hulluja nyt teit?" sanoi mummo. "Hukutit minun rakkaimman pikku elukkani!"

Kana-ukko peljästy ja hämmästyti, sillä hän piti eukkoansa hyvin suuressa arvossa; mutta ennenkuin hän vielä ehti vastata mitään, kuului heikko ääni taaskin sanovan: "Ei hätää, pikku emäntä, kyllä minun on täällä hyvä ollakseni." Ja pikku olento istui nauraen ämpärin sangalla ratsastamassa.

Tämä alkoi viimeinkin mummosta tuntua jo vähän kummalliselta. Hän sovitti sangattomat silmälasit nenällensä, katseli piskuista tarkkaan joka puolelta ja sanoi hänelle: "Mikä sinä oikeastaan olet?"

"Olento", vastasi hän.

"Hm!" sanoi mummo. "No, mistä tämä olento on kotoisin?"

"Kaikkialta enkä mistään", kuului vastaus.

"Vai niin, sepä oli hyvin selvää, se", arveli mummo. "No, mikä sun nimesi on?"

"Sano minua Pikku Haltiaksi."

"Onko se almanakassa?"

"Etsi!"

Mummo etsi sekä silmälaseilla että ilman, mutta ei löytänyt koko almanakasta Pikku Haltian nimistä pyhimystä. "Ahah, nyt ymmärrän", sanoi hän; "se on lapsi, jonka ristinimi on Pikku ja sukunimi Haltia. Kummallisia nimiäpä ne ihmiset nykyaikaan panevatkin lapsilleen. Mutta kun oikein ajattelen asiaa, niin kukapa tietää, onko tuo elukka edes oikea ihmislapsikaan. Vastaa, nulikka, missä on sinun papinkirjasi?"

"Papinkirjaniko? Mikäs se on?"

"Maltahan, tämä ei suinkaan ole aivan oikeaa peliä", ajatteli mummo. Tuo olento ei edes tiedä, mikä papinkirja onkaan. "Varminta lienee, että minä jollakin sopivalla tavalla pääsen eroon tuosta Pikusta. Arvoisa provasti kaikesti tietää neuvon; sillä minä en vain tahdokaan pitää noitavehkeitä kodissani." Ja mummo pisti Pikku Haltian hiljaa koriin, satoi paksun huivin peitteeksi päälle ja meni korinensa pappilaan.

"Arvoisa provasti!" sanoi mummo perille päästyään, "tässä on ihmeellinen olento, jonka löysin toissa keskiviikkona metsästä. Silloin se oli neljä tuumaa pitkä, mutta on sitte kasvanut viisitumaiseksi; ei syö mitään, ei juo mitään, ei makaa koskaan, näyttää olevan erittäin ilomielinen ja sitkeähenkinen. Kuitenkin näyttää se melkein ihmislapselta, paitsi että sillä on jonkinlaiset perhonsiivet hartioissa; osaa myöskin puhua ja sanoo itseään *Pikku Haltiaksi*. Nyt minä kysyisin teiltä, arvoisa provasti, mitä minun pitää tekemän sille, sillä minä toden totta en tiedä, onko se ihminen vai mikä."

Provasti näytti hyvin ajattelevaiselta, mietti hyvän aikaa asiaa ja pyysi viimein nähdäksensä moista otusta.

"Tässä se on", sanoi mummo, aikoen auaista koriansa, mutta Pikku Haltia jo istuikin hänen olkapäällänsä, kumarteli hyvin tuttavasti ja sanoi: "tässä mä olen!"

"Hm, hm!" virkkoi provasti, pani nenälleen kahdet silmälasit ja alkoi tarkastella pienoista joka taholta. "Et sinä kuulu minun seurakuntaani", sanoi hän, "missä olet syntynyt?"

Pikku Haltia hyppäsi ja asettui hyvin rohkeasti ratsastamaan arvoisan provastin lasinsangoille. "Missäkö olen syntynyt?" sanoi hän.

"Taattoni on taivon päivä,
Maammoni on aava ilma,
Majani on mailma laaja,
Vakaa kehtoni vapaus,
Voima vahva elonani,
Valo runsas ruokanani,
Jalo lämmin juomanani.
Unenani valvominen..."

"Kyllä mun täytyy sanoa", virkkoi provasti vähän mietittyään, "että se on hyvin omituinen kastekirja. Sellaista ei minun kirkonkirjoissani ole. Mummo myöskin sanoo sinua hyvin iloiseksi ja sitkeähenkiseksi, vaikka oletkin noin pieni. Mutta mitäs sanot minun karpäsläpästäni?"

Piskuinen naurahti:

"Ei minua sorto sorra,
Teräs ei minuhun pysty,
Tuli tuimin ei mua polta
Eikä musta multa peitä.
Vettä, ilmaa, tulta, tuhkaa.
Pedon kitaa, ihmiskättä
En mä pelkää; pääsen niistä
Surman suuhun sortumatta,
Hymyillen kuin kevään lehti.
Mitä mielitkään minusta,
Herra, herttainen provasti?"

"Minä en rupea tekemisiin sinun kanssasi, viisastelija!" torui provasti. "Mene tiehesi, sinä et kuulu minun seurakuntaani; minä en sinua tunne."

"Olipa kerran aika, jolloin minut tunsit", sanoi piskuinen, nostaen veitikkamaisesti etusormeaan.

"Milloinkahan se olisi ollut?" kysyi provasti. "Minä ainakaan sitä en muista."

"Kun olit pieni poikanen, juoksentelin sinun kanssasi ajelemassa puiston perhosia ja luin satuja niiden siiviltä. Silloin minä sinun kanssasi soutelin kirkkaalla järvellä ja kirjoittelin runoja aaltoiin. Silloin seisoskelin sinun kanssasi tähtitaivaan alla ja näin Jumalan silmäin loistavan yön pimeässä."

"Joutavia lapsellisuuksia!"

"Sitte kun tulit nuorukaiseksi ja ylioppilaaksi, istuin sinun kanssasi yksinäisessä kammarissasi ja tavailin kuun paistetta jäisestä ikkunastasi. Minä kirjoitin sinulle kauneimmat ajatuksesi kunniaa ja sankaruudesta, rakkaudesta ja isänmaasta. Minä tahdoin sinusta tehdä suurta miestä, provasti, ja suureksi sinun omakin halusi siihen aikaan paloi."

"Nuoruuden unelmia!" huokasi provasti.

"Nyt sanot niin", jatkoi piskuinen, "ja ne unelmat kuitenkin olivat paraat koko elämässäsi. Sittemmin olet tehnyt työtä leivän tähden, kirkkoherran-paikkojen, arvonimien ja kunnian tähden. Jos olisit tehnyt työtä Jumalan valtakunnan eduksi, provasti, niin enpä uskaltaisi tehdä pilaa sinusta. Mutta nyt uhkaat lyödä minua kärpäsläpälläsi, kun olet syömällä ja makaamalla hävittänyt sielusi kuolemattoman osan. Se ei ole oikein hyvin tehty, isä hyvä!"

Onneksi ei provasti kuullut viimeisiä sopimattomia sanoja. Hän istui ääneti ja vaipuneena nuoruuden muistoihin.

"Arvoisa provasti, lähettäkää hänet nimismiehelle, kun hän käyttää suutansa sopimattomasti teitä kohtaan", sanoi kanamummo, ollen loukkautunut provastin puolesta.

"Antakaamme sen lentää!" sanoi provasti sävyisästi ja avasi ikkunan.

"Kas tässä, Pikku Haltia; vapaus on kehtosi, lennä vapauteen!"

"Kiitoksia, hyvä provasti!" sanoi pienokainen ja lensi samassa pois kuin päivänsäde kohti sinistä kesätaivasta.

Kanamummo ei ollut käsittänyt sanaakaan Pikku Haltian puheesta muuta kuin että hän ei ollut osoittanut provastille kylliksi kunnioitusta. Mutta provasti kyllä käsitti kaikki tyyni, ja se juuri teki hänet niin ajattelevaiseksi. Hän tunsu mielessään jotakin, mitä sitte lienee ollutkaan, joka melkein tuntui surulta ja katumukselta. Ja kun he molemmat, provasti ja mummo, nyt seisovivat ikkunan edessä ihmetellen piskuisen katoamista, näkivät he vanhan miehen, yllä nuuskanruskea nuttu ja päässä vehreä lakki, juoksevan hengästyksissään mätästen ja aitain yli.

"Mitä hullua?" sanoi kanamummo, tuntien miehen; "sehän on kirjaneuvos! No, hänpä näkyy harppailevan kiiruemmin kuin maanmittari ruispellossa!"

"Niin!" sanoi provasti. "Tuolla tavalla voi juosta ainoastaan se, jolla on käsissään ollut Pikku Haltia, vaan joka on piinannut häntä. Ja kun sitte tunnetaan Haltia toiste, saadaan sellainen kauhu, kuin kirjaneuvoskin näkyy saaneen. Hyväpä oli, ett'en minä ehtinyt tarttua kärpäsläppään."

"Eihän tuo vain liene vaarallista minulle, niin että minunkin täytyisi juosta?" kysyi kanamummo.

"Ei, teille, hyvä mummo, se ei ollenkaan ole vaarallista. Mutta minulle ja monelle muulle. Tahdotteko tehdä minulle pienen palveluksen?"

"No, niin varsin mielelläni, arvoisa provasti!"

"Polttakaa tuo kärpäsläppä! Minä saattaisin pikastua, jos hän vielä milloin ehkä palaa."

HÖYRYVENEEN LÄMMITTÄJÄ.

Tulivin! Tulivin! Alus hytkeyti tää,
Ojan aaltohon propelli kun nävertää,
Telat tuskittelee sekä männät ne käy,
Kuten niiss' olis henki, jot' ei toki näy.

Minun tointani vaan

Se ei liikutakaan.

Ne on toiminnassaan, saman teen minäkin,
Tulivin! Tulivin!

Nyt on syys, pimeää, kovin myrskyelee,
Näen luukusta kuin säen sinkoelee,
Tuuli jäätävä on, meri möyryelee,
Joko lunta tai vettä nyt virtaelee
Minä tässä yhä vaan
Valon, lämpimän saan,
Jopa paistun... Jos raitista ois jotakin!
Vari on. — Tulivin!

Olen kokkina orjan mä nälkäisen, mi
Yhä ahkera on, yhä puuhoavi,
Tavaraa yhä sinne ja tänne se tuo,
Kun ei kerkeä muut: konelaitos on tuo.
Uros, vait' ole ain'.
Tahi kilju, kun vain
Pysyt häkissä! Jos ulos käyt, alus tää —
Tulivin — häviää.

Ja kun hiiliä luon, tuli räiskyelee,
Hiki nokiset kasvoni kun valelee, —
Peninkulmia monia alla mä maan
Sytytän tulivuoren oksentamaan,
Siten luulen ... mut saan
Heti keinuilemaan,
Ja mä vain olen kiikkuva kaarnanen, min
Vesi vie. — Tulivin!

Avaran meren aalto se voi murentaa
Emäpuun sekä myös tulen sammuttaa.
Mun ja kuoleman välillä tuuma on, voi!...
Jumal' on toki turva ja suoja; Hän soi
Välillä liekin ja myös
Veden olla mun työssä.
Tuli räiskyös! Laulaos propellikin:
Tulivin! Tulivin!

MUSTAN MEREN MERIMIES.

Kas meripojat, niitä
Ei pelko painakkaan!
Maan ympäri he kiittää
Ja lappaa touvejaan.
Kun meri pauhaa, myrskysää
Touveihin, mastoon yllättää,
Niin laulaa lauluansa
Iloisin mielin nää.

Mies mustan meren laivan
On Niku nokkela;
Niin ketterä hän aivan,
Ett'ei vois uskoa.
Kas, kuin hän hyppää uimaankin,
Ja mustana käy takaisin
Kuin musta meri, mutta
Sydämmin iloisin.

Hän laivan valkokantta
Nyt "hyppii varista"
Ja mustat merkit antaa
Jaloistaan tihkua.
Niin varpait' tulee variksen.

Mutt ei ol' orja Nikunen,
Merensä mustan, rakkaan
Hän maalaa kaikillen.

Hän joskus töhrää, milloin
Pitäisi koristaa;
Paperipätkin silloin
Selkäänsä Niku saa.
Vaan joskus, uljaast' uituaan.
Kauniisti kantta juostuaan.
Hän pannaan villapaitaan
Ja puhtaaks siivotaan.

Hän teräksisin kengin.
Puusäärin astelee
Ja pojan, tyttösenkin
Keralla leikitsee.
Kun hän on hauska veikkonen,
Hän piirtää kirjaan lapsien
A:n sauvoin kulkevaisen.
B:n köyryselkäisen.

Käy, Niku, tähän laivaan
Nyt lippus nostamaan!
Laps-pienet päättään vaivaa,
Ken Niku olleekaan.
Hän on... No, kappas juonta sen!
Taas pulskahti hän merehen,
Kirjoittain noustuansa:
Huomenta, pienonen!

YRJÖN VALTAKUNNAT.

Ah, miten on suloista olla kaksitoista-vuotias ja terve ja iloinen ja huoleton! Ja silloin asua vehreässä saaristossa sinisen meren keskessä, ja hoitaa pikku venettänsä, koiraansa ja joustansa, ja joka aamu nähdä auringon välkkyvän koivuain lehtien välitse ja kasteen päilyvän ruohossa ja pikku aaltojen, noiden Aallottaren leikkikumppanien, vierivän rantaan. Niin, onpa suloista, kun vilpoinen aamu-ilma löyhähtelee sisään avoikkunasta, kantaen näkymättömillä siivillään tuomen, pihlajan ja sireenin tuoksua, sill'aikaa kun tuhannen tuhansien lintuin laulu joka oksalta kaikuu Jumalan ylistykseksi ja kiitokseksi. Silloinhan täytyy ihmisenkin olla kuin lintu, vapaa ja nuori, ja laulaa kaikkein muiden kanssa ja kiittää Jumalaa niinkuin kaikki muutkin. Sillä ei kukaan ole oikein onnellinen Jumalaa kiittämättä. Mitenkä voisikaan mikään olento maan päällä kukoistaa totisessa ilossa, ell'ei hän juurru Jumalan rakkauteen ja tunne itseään onnelliseksi siitä?

Sellainen onnellinen poika oli Yrjö. Muistanpa sen kesän, jolloin hän souteli ihanassa saaristossa ja lauleli melkein aina; niin, hän lauloi päivät päästänsä, ja kirkas, kaunis ääni hänellä oli, vaikka hän itse ei sitä ajatellut; hän lauloi aina, kun hän näet aina oli iloinen. Siellä oli suuria, korkeavuorisaa saaria ja satoja pikku saaria ja luotoja, muutamat niinkin pienet, että kun koivu tai mänty oli asettunut johonkuhun sellaiseen kotitontuksi, siinä ei enää ollutkaan tilaa muille kuin ehkä jollekulle villille viinimarja-pensaalle tai muutamille horsmankorsille. Purjeveneet eivät juuri olleet hyvillään tällaisesta saarisokkelosta, sillä niiden välisissä salmissa kävi usein puuskahteleva vihurituuli, joka pakotti purjehtijan varoillansa pitelemään purjenuoriaan, ell'ei hänen tehnyt mieli kaatua keikahtaa. Kalastusveneetkin pysyivät mieluisemmin suuremmilla seljillä, jossa oli väljempi tila nuotille ja silakkaverkoille kuin täällä päättömissä pikku salmekkeissa, ruokorantaisissa lahdissa ja jyrkillä vuorenhuipuilla. Mutta Yrjöstä sen sijaan tämä Arkipelaagi oli sanomattoman miellyttävä. Purjehtija hän ei ollut vähääkään; ongiskella hän kyllä olisi osannut yhtä hyvin kuin muutkin, mutta hänestä oli hupaisempi antaa pikku kalojen elää iloista, lyhyttä, virkeätä elämäänsä kirkkaassa vedessä kuin nähdä niiden kuolevan korissa ja sitte syödä ne. Hän kyllä tiesi muita huvituksia, jotka paremmin miellyttivät häntä.

Siellä oli monena kesänä ollut pikku sota-höyrylairoja saaristossa, ei sotimassa ja ampumassa, sillä

olihan nyt rauha, vaan merkitsemässä purjehdusväyliä valkoisilla, mustilla ja punaisilla leimoilla, joita maalaeltiin kallioihin, että suuret, mustain valaskalain kaltaiset monitoorit aina tietäisivät kulkea mereen syvimpiä paikkoja, joissa ei tarvitse peljätä sattuvansa karille. Samaa tarkoitusta varten oli höyrylaivain väki pystytellyt omituisia torneja ja maamerkkejä sinne tänne kallioille ja niemille, niin että oli jotenkin mutkikasta tietää kaikkien noiden merkkien merkitystä ja niiden avulla osata purjehtia oikeaa tietä. Kaikki saariston pojat katsoa ällistelivät ihmetellen näitä merkkejä, joita heidän oli mahdoton käsittää; Yrjö niinkuin muutkin. Mutta Yrjö arveli voivansa olla yhtä hyvä rakennusmestari kuin kruununkin merimiehet, ja huviksensa pystytteli omia merkkejään, missä vain hänen mielestään oli sopivaa sijaa niille.

Suuria valkoisia leimoja, ympyröitä ja kolmikulmia, joita höyrylaivain väki oli maalaellut vuoriin, Yrjö ei saanut tehdyksi. Mutta kukapa ei olisi osannut tehdä pikku tornia kivistä ja pistää seivästä tai luutaa sen päähän seisomaan? Ja niitä Yrjö juuri rakenteli, kun oli enonsa kanssa soutumatkoilla pikku salmissa. Enolla oli kylliksi tekemistä koukkujensa ja verkkojensa hoitamisessa, mutta Yrjö pyrki maalle johonkin kauniin rannan mutkaan, ja siellä oli hänelläkin kylliksi työtä. Heti maalle päästyään alkoi hän kanneksia kiviä kunnahalle, ja kun vene parin tunnin kuluttua palasi, oli Yrjöllä torninsa valmiina. Kas, sepä oli hauskaa!

Eipä tuossa tornien rakennustaidossa kuitenkaan kaikki ollut ihan oikein. Yrjö oli ahkera ja edistyi kohta niin taitavaksi tornien tekopuuhaasaan, että hänen tornejansa tuskin voi erottaa höyrylaivain merkeistä. Jos suuri sotalaiva, joka maksaa monta miljoonaa, nyt olisi luottanut höyrylaivain merkkeihin, vaan kuitenkin purjehtinut Yrjön merkkien mukaan, niin olisi siitä tullut paha mylläkkä. Onneksi sattui eräs niistä sotalaivoista, jotka olivat merkinneet kulkuväylän, uudestaan purjehtimaan näitä vaarallisia salmia. Upseeri seiso kiikarilla tähystellen kannella ja huusi perämiehelle: "Oletko hulluna, mies? Miten sinä lasket? Etkö näe tuota maamerkkiä?"

"Jumala varjelkoon herra kapteenia!" vastasi perämies. "Jos minä laskisin tuon merkin mukaan, ajaisimme viiden minuutin kuluttua kohti vuoreen."

"Mitä?" tiuskasi kapteeni. "Eikö se ole meidän oma merkkimme?"

"Ei, niin totta kuin peräsimenkehrää pitelen", vastasi perämies, "ei toki kukaan meidän miehistämme ole niin tyhmä ollut, että olisi merkinnyt tuon niemen."

Kapteeni vihastui kovin ja lähetti heti miehiä hajoittamaan tuon eksyttävän kiviläjän. Hetkisen kuluttua näki hän toisen yhtä väärän merkin, pian vielä kolmannen, neljännen ja yhä uusia. Jos nyt olisi ollut sota-aika, niin olisi voitu luulla vihollisen pystytelleen vääriä merkkejä sotalaivaston tuhoksi, ja silloin olisi siitä tullut tutkinto ja Yrjö ja hänen enonsa olisivat voineet joutua pahaan pulaan. Mutta nyt oli rauha ja kapteeni vain hajoitutti kaikki liikamerkit sekä kuulututti kirkossa, että älköön kukaan täst'edes uskaltako turmella saariston maantiedettä.

"Kuuleppas, hyvä Yrjö", sanoi eno, "nyt me luovumme sota-rakennusmestarin toimesta."

"Enkö saa enää rakennella torneja?" kysyi Yrjö.

"Rakentele vain, miten mielesi tekee!" sanoi eno, "mutta rakentele oman mallisi mukaan, ett'eivät tornit tule samannäköisiksi kuin kruunun maamerkit. Mitäpä rupeaisit muita matkimaan? Keksi jotakin uutta!"

Yrjö rupesi miettimään. "Eno", sanoi hän, "minä luin jostakin kirjasta, että kun kapteeni Cook löysi asumattoman saaren ja otti sen haltuunsa Englannin kuninkaan Yrjön nimeen, teetti hän siihen kiviröykkiön ja pystytti röykkiöön Englannin lipun. Se oli merkinä että saari oli kuningas Yrjön oma."

"Niin", sanoi eno, "samoin tekevät merillä purjehtijat vielä nytkin, kun sattuvat löytämään tuntemattoman ja asumattoman saaren."

"Olenhan minäkin merellä purjehtija", arveli Yrjö. "Ja täällä on monta tuntematonta ja asumatonta saarta. Minä otan ne haltuuni."

"Ota vain!" sanoi eno.

Yrjöstä tuli mahtava valloittaja. Koko saaristo oli täpö täynnä asumattomia saaria. Yrjö valitsi itselleen suuria kuningaskuntia ja pikku ruhtinaskuntia, suurimetsäisistä ja korkeavuorisista saarista aina pienimpiin luotoihin saakka, joissa oli tilaa ainoastaan yhdelle koivulle ja yhdelle viinimarja-pensaalle. Jokaiseen kokosi Yrjö kiviroukkion ja pystytti siihen kuningas Yrjön lipun. Miksipä hän ei olisi saattanut olla kuningas yhtä hyvin kuin Otaheitissakin kuningas oli? Lipputankoja oli kaikkialla, ja liput Yrjö laittoi erilaisiksi saaren suuruuden tai muun merkillisyyden mukaan. Suurin saari nimitettiin Georgiaksi eli Yrjönmaaksi ja sen anastuksen merkiksi tehtiin kunnollinen lippu sinikirjaisesta nenäliinasta ja

pantiin liehumaan tornin päähän keskelle korkeaa Ararat-vuorta. Pienemmät saaret saivat tyytyä paperi tai tuohilippuihin. Joka saari oli eri valtakunta, kun joka saarella oli miljooneja asukkaita: muurahaisia, itikoita ja lintuja. Yksin kalatkin, jotka kuuluivat valtakunnan meriväkeeseen, luettiin sen asujamiin, koska ne asuivat kuninkaan alueeseen kuuluvassa ruokometsässä rannalla. Joka saarella oli sitä paitsi laajoja metsiä, suuria kaupunkia, väkirikkaita kyliä, muhkeita kiviartanoita. Joka saarella oli satamia ja laivoja, palatseja ja linnoja, suuria karjalaumoja, aavikkoja ja vuorenseljänkeitä, teitä ja vainioita.

Ah, olipa suloista tietää olevansa niin monen valtakunnan kuningas! Ei kukaan ollut niin rikas kuin kuningas Yrjö, ei kukaan keisari niin mahtava kuin hän. Kun hän souteli veneessään, mukana uskollinen poliisimestari Passi, kuningaskunnasta toiseen, nousten milloin missäkin satamassa maalle, otettiin häntä joka paikassa vastaan valtakunnan ylipäämiehenä. Ruoko kumarteli, puut hurrasivat, pensaat olivat liputetut, joka ruo'onkorsi näytti kunniaa kiväärillä, kukat niiasivat, heinäsiikat soittivat viulua, itikat tanssivat katrillia ja sudenkorennot polkkaa; joka taholla välkkyvät aallot lauloivat kansanlauluja. Kuningas satoi venheensä kantaan, sanoen kannolle: "ole vartioimassa!" Hän tervehti majesteettillisesti puita ja kallioita, lausui niille kuninkaallista suosiotansa ja jakeli käskyjensä. Ne olivat uskollisia ja tottelevia alamaisia, seisoiivat hievahtamatta vartioimassa, poistumatta koskaan paikaltansa. Kuningas astui poliisimestarinsa kanssa halki valtakunnan, rajasta toiseen, raivasi tiet, lakasi torit, istui oikeutta, ja katsoi, että kaikki kaupungit, kylät, satamat ja linnat olivat kunnossa, samoin sotaväki.

Sillä Yrjöllä oli kaksi mahtavaa vihollista, meren ja ilman kuninkaat, jotka välistä hyökkäsivät hänen valtakuntaansa, hävittäen hirmuisesti. Sentähden piti kallioiden seisoa vartioimassa, sentähden piti vuorten olla linnoina ja suurten puiden suojella pikku kukkia myrskyltä. Kuningas iloitsi, kun hänen väkensä taisteli urhollisesti ja ajoi vihollisen pakoon; mutta eihän aina päästy ilman tappioitakaan.

Kerran sousti kuningas niinkään tarkastamaan valtakuntiansa ja poliisimestari seurasi häntä. Passi oli musta villakoira, oikeaa Espanjan rotua, ja hänellä oli erinomaisen tarkka aisti vainuta karkulaisia metsästä. Hän katsoi velvollisuudekseen puhdistaa valtakunnan sellaisista nihilisteistä ja kuljeksijoista, kuin jäniksistä, ketuista ja teyreistä, mutta pahaksi onneksi hän välistä erehtyi niinkuin muutkin poliisimestarit ja kohteli useinkin lain koko kovuudella viatonta lammaskatrasta, joka sattui olemaan laitumella saarella.

Kuningas souteli Kreikanmaan, Italian, Espanjan, Ranskan, Englannin, Saksan, Tanskan, Norjan, Ruotsin ja Suomen ohi ja huomasi kaikki olevan muuten kunnossa, vaan korppi piti meteliä Rooma-kalliolla ja huuhkaja räähki suuressa hevoskastanja-puussa, jolla oli nimenä ruhtinas Bismarck. Huomasipa kuningas Yrjö myöskin kahdessa pikkuvaltakunnassa, Tanskassa ja Suomessa, sotaa ruskeain ja mustien muurahaisten välillä. Mutta kuningas Yrjö oli yhtä ankara kuin oikeudentuntainenkin; hän julisti käskyn yli koko valtakuntain, että mikä hyvänsä muurahaiskeko täst'edes uskalsi hätyyttää toista, se armotta piti lapiolla järveen heitettämän kalain ruoaksi. Ja tämän käskyn poliisimestari haukkumalla ilmoitti yli vuorien ja mäkien.

Tällä kertaa ei kuningas ehtinyt käydä etäisemmissä valtakunnissaan, joita oli Kamshatka, Japan, Persia, Madagaskar, Sahara, Guinea, Madeira, Jamaika, Kuba, Kap Horn, Otaheiti, Uusi Seelanti, Sumatra, Jaava ja Borneo. Hän nousi Yrjönmaalle, jonne Höyhensaaret etäältä siintivät, asettui Päivölän palatsiin, joka oli kaunis kallio rannalla, ja päätti armollisesti siinä syödä voileipänsä.

Oli lämmin kesäpäivä, juuri puolenpäivän rinnassa (kello 11 ja 12 välillä). Meri oli kirkkaana kuin suuri peili, ja sen kehyksenä päilyi monta pikku peiliä saarten välillä. Merenkuningas Ahti ja ilmankuningas Tuulenpuuska näyttivät tehneen ainaisen sovinnon ja rauhan Yrjön kuningaskuntien kanssa. Kaksi pitkää honkaa, Taivaantasa ja Pilvenparta, Yrjönmaan vartiat, lepäsivät keihästensä varassa ja näyttivät hyvin unisilta, niinkuin heillä nyt ei olisi mitään tekemistä. He olivat korkeihin latvoihinsa ottaneet kiinni viimeiset mereltä tulleet tuulenhenkäykset ja panneet ne nukkumaan havuvuoteelle.

Kuningas Yrjö, syötyään voileipänsä, joll'aikaa poliisimestari oli huvikseen pureskellut vanhaa hevosensäärtä, katseli koko saaren ja huomasi kaikki olevan hyvässä järjestyksessä. Rannan kivet olivat peseytyneet puhtaaksi merivedessä ja kukat aamukasteessa; mansikat olivat pukeutuneet univormuun, alta valkoisiksi, päältä punaisiksi. Mustikat olivat pyytäneet yhdeksi viikoksi virkavapautta, ehtiäkseen tulla oikein sinisiksi; vaapukat olivat nöyryimmästi ilmoittaneet juuri nyt alkaneensa tehdä raakaleita; tuomet ja pihlajat olivat jo kuninkaan edellisellä käyntikerralla kylvelleet kukkiensa ja alamaisimmasti lupasivat toimittaa marjoja syksyksi; koivu oli sukinut riippuvat oksahiuksensa; kuusi ja mänty olivat ahkerassa uusien käpyjen teossa. Ainoa tyytymätön oli hauki, joka oli joutunut riitaan rannan kiiskien kanssa siitä, että ne pörhistivät selkäevänsä, kun hauki yritti heitä nielemään. Kuningas nosti keppinsä ja käski taistelijain sopimaan. Muuten hän oli tyytyväinen väkeensä, tarkasti mettiäisten uuden hunajatehtaan, kiitteli muurahaisten maanteitä ja neuvotteli peipposten kanssa, mikä olisi paras keino puhdistaa tuomien lehdet madoista.

Äkisti alkoi poliisimestari kovasti haukkua, ja kuningas Yrjö huomasi variksen väijyvän koivussa kottaraisten pesää. Yrjö oli ankara kuningas eikä kärsinyt roistoja valtakunnassaan. Hän jännitti jousensa, joka hänellä aina oli muassa, tähtäsi varista ja nuoli lennähti toiseen siipeen. Kraa! huusi varis ja lensi vaivaisena pois metsään.

Niin kuninkaalla on paljo tekemistä; hänen täytyy ajatella kaikki asiat. Suoritettuaan hallitustoimensa istahti kuningas Yrjö Päivölän palatsiin mukavaan nojatuoliin, jonka sieltä löysi. Siitä hänen sopi katsella aukeaa merta; hän näki selvään toiselta puolen Höyhensaarien kuuluisan luolan ja toiselta Ohdakesaarien harmaan ja kolkon rannan. Onkohan, ajatteli Yrjö itsekseen, paha Painajainen saanut tänään kynsiinsä ketään tottelematonta lasta?

Kaikki oli hiljaa. Meri nukkui kiikkuvassa kehdoissaan, tuuli nukkui korkealla honkain ja kuusien latvoissa. Aurinko paahtoi palatsin muureja.

Nukku Matti vanhus astui ulos Höyhensaarien luolasta, kiiti tuulenhenkäyksenä yli meren ja kylvi kourallisen hienon hienoa hiekkaa ilmaan. Kuningas Yrjö nukkui ja oli heti ruusuvuoteella, tietämättänsä missä. Poliisimestari ojensi myöskin kaikki neljä jalkaansa suoraksi ja nukkui.

Silloin heti alkoivat ilveilevät unet pitää iloista leikkiänsä. He pukivat nukkuvan kuninkaan purppura- viittaan, taluttivat hänet kultaisen valtaistuimen luo ja antoivat hänelle valtikan lausuen: "Suuri kuningas, ota vastaan kansasi kunnioitus! Tässä ovat kaikki kuulemansa sinun käskyjäsi."

Ja silloin levisivät valtakunnat ja maat mahtavan hallitsijan silmäin eteen; tuhannen tuhansia muotoja, joita ei kukaan voinut lukea, kaikki ilman linnut, kaikki maan kasvit ja eläimet, kaikki meren kalat tekivät valtaistuimen edessä huvittavimpia kuperkeikkoja ja huusivat kilpaa: "eläköön kuningas!" Niin, tuo kuuluu vähän omituiselta, että kalatkin huusivat. Ainoastaan yksi ääni parkui kovemmin kuin muut: "minulle tehtiin vääryyttä! tehtiin vääryyttä!" Se oli varis, jolta oli siipi ammuttu siitä, että hän oli väijyskellyt kottaraisten pesää. Ja kohtapa kuului toinenkin ääni: "minulle tehtiin vääryyttä! tehtiin vääryyttä!" Ja se oli hauki, joka ei ollut saanut rauhassa syödä kiiskejä.

"Minä en tahdo tehdä pienimmällekään alamaiselleni vääryyttä", vastasi oikeudentuntoinen kuningas valtaistuimeltansa. "Asettakaamme oikeus tuomitsemaan variksen ja hauin pahoja tekoja."

"Hirmuvaltiat!" huusi heti jymisevä ääni ilmasta. "Varis on *minun* alamaiseni; hän on vedonnut *minun* tuomiooni, ja minä vaadin sinua heti pyytämään polvillasi häneltä anteeksi ja teettämään kultasepällä hänelle uudet siivet kullasta."

Kuka huimapää se uskalsi puhua niin rohkeasti? Se oli ilman mahtava kuningas Tuulenpuuska; hän lähestyi mustassa ukkospilvessä ja uhaten sinkautti pari tulinuolta lentämään.

"Hirmuvaltiat!" kuului heti sen jälkeen pauhuääni merestä. "Sinä olet uskaltanut heristää kepilläsi haukea, joka on *minun* alamaiseni. Hän on vedonnut *minun* tuomiooni, ja minä vaadin sinua heti astumaan alas veteen, pyytämään häneltä anteeksi ja leikkaamaan kynäveitselläsi selkäharjat pois kaikilta kiiskeiltä."

Tämä toinen peljättävä vihollinen ei ollut kukaan muu vähempi kuin itse meren kuningas Ahti, joka ratsasti suunnattoman aallon seljässä avosalmesta kohti saarta. Ikäänkuin uhoitellen lähetti hän hyökylaineen rannasta ylös aina kuninkaan valtaistuimen eteen asti.

"Mitä nyt, ilman kuningas?" vastasi kuningas Yrjö suoravaisesti. "Pysy vain hiljaa äläkä luule voitavasi säilyttää minua salamoillasi! Jos linnut ovat sinun alamaisiasi, pitää sinun myöskin suojella heikkoja vahvempien väkivallalta eikä antaa variksen hätyyttää kottaraisten pesiä. Ja sinä, Ahti, luuletko minun kalliojeni olevan sammalesta? Vedä pois vallaton aaltosi, se on vain vaahtoa, äläkä rynnistele minun kanssani. Jos kalat ovat sinun alamaisiasi, niin on sinun velvollisuutesi myöskin kurittaa rosvoilijoita eikä riistää heikommilta aseita, kun he puolustavat henkeänsä. Minä sanon teille jotakin, ja se on kuninkaan sana: oikeutta kaikille! Ken teidän alamaisistanne tekee väkivaltaa minun alueellani, hänen täytyy tyytyä minun valtakuntani lakeihin."

"Me julistamme sinua vastaan sodan!" tiuskasi ilman kuningas.

"Niin sodan hengen uhalla!" pauhasi Ahti.

"No niin, urholliset sotajoukot ja linnat, olkaa varoillanne!" käski kuningas Yrjö sankarillisesti ja hypähti alas valtaistuimelta, lähtien järjestämään valtakuntansa puolustusta. Koko se monituhantinen, suuri joukko, joka äsken oli huutanut eläköötä kuningas Yrjölle, hajosi nyt yht'äkkiä. Valtaistuimen ympäristö jäi pimeäksi. Ohdakesaarien ilkeät unet lensivät salmesta rantaan ja koettivat yhtä uutterasti näyttää rumia vehkeitään kuin Höyhensaarien unet iloista leikkiänsä. Ylt'ympäri kohisi ja pauhasi ja jymisi kuin tulvavesi ja tuuliaispäät. Kuningas Yrjö tunsu kädessään olevan kirkkaan miekan ja juoksi

korkeimman kalliolinnan harjalle. Siinä hän taisteli horjumatta Ahtia ja Tuulenpuuskaa sekä heidän ärjyviä sotajoukkojansa vastaan. Hänen väkensä taisteli niinkuin hänkin. Siinäpä oli jyskettä ja jyrinää yli koko taivaan kannen. Tornin korkuinen aalto syöksyi nielemään koko Yrjönmaata...

Silloin heräsi poliisimestari ja alkoi haukkua.

Niin, ja silloin heräsi myöskin kuningas Yrjö siitä, että sadepisarat pieksivät häntä kasvoihin ja juoksivat mekon kauluksen alle. Hän istui Päivölän kalliolla oman kivitorninsa juurella, johon oli nukkunut puolipäivän lämpimässä, huomaamatta, että hänen maatessaan oli noussut kova ukonilma. Ja nyt se juuri pauhasi paraallaan. Unet siis eivät olleet pettäneet, vaan antaneet ainoastaan hänelle käteen välkkyvän miekan ja panneet hänen suuhunsa sankarin sanat. Sankarin sydäntä niiden ei tarvinnut hänelle antaa, sillä se hänellä jo ennestään oli, vaikka käsivarsi vielä oli heikko.

Se ei ollutkaan mikään leikkisota, vaan ilman ja meren voimat olivat todella julistaneet sodan Yrjön valtakuntaa vastaan. Kaikki saaren puut taipuivat kaariksi vinkuvan myrskyn käsissä, ruohot ja kukat paneutuivat pitkin maata, rauhalliset pikku salmekkeet olivat kuohuvana vaahtona, sade näytti korkealta ruokometsältä, joka pisara pieksi aaltoja, että niiden täytyi asettua, ja vesi juoksi virtanaan pitkin vuorenrinteitä. Poliisimestari ei enää haukkunut vaan ulvoi, huusi kapinaa ja ryömi niin syvälle kuin pääsi eräsen vuorenkoloon. Hätäisesti vain ehti Yrjö katsahtaa salmelle päin, josta oli unissaan nähnyt torniaallon hyökyvän. Ja toden totta siellä tulikin kokonainen vuori mustanvehreää vettä, harja valkoisena kuohuen; se puristui rantojen väliin, lakasi pois puut ja vyöryi Yrjönmaata kohti...

Enempää ei Yrjö nähnyt, hän ehti vain niinkuin unissaankin huutaa: "olkaa varoillanne, linnat!" Hän heittäytyi pitkäkseen Päivölän vuorenkoloon poliisimestarin viereen. Jättiläisaalto tuli, vierähti vuoren yli, mutta murtui sen lujia muureja vastaan, jakautui ja pääsi ainoastaan pikku hyökyinä tunkeutumaan saarelle, jota oli aikonut hävittää. Sieltä täältä huuhtoutui pois joku kukkamätäs, sieltä täältä taittui nuori haapa tai ruusupensaas oksa: mutta enempää ei Ahti jaksanut hävittää. Ei ainoatakaan linnunpesää ollut turmeltunut, ei ainoatakaan muurahaiskekoa hävinnyt; haltuunotto-torni ja linnan kalliomuurit olivat koskematta. Päivölän linna oli pelastanut saaren, ja läpimärkänä, mutta voitollisena nousi kuningas Yrjö suojelevan muurinsa takaa seisomaan.

Ilmasota pauhasi vielä puoli tuntia täydessä raivossaan. Yrjö tempasi airon ja juoksi keskelle taistelua, missä vaara oli suurin. Tuntuipa koko saari saavan uutta voimaa, kun näki hänet. Taivaantasa ja Pilvenparta sotivat nuoren metsän eturinnassa ja ottivat vastaan myrskyn rajuimmat hyökkäykset. Tuuli tukisteli heidän tuuheita latvojansa niin ankarasti, että havuneulaset sateena lentelivät ja oksat paukkoivat. Sieltä täältä putosi joku oksa, pyöri ilmassa ja lensi tuulen voimasta alas pauhaavaan mereen. Mutta Taivaantasa ja Pilvenparta, samannimisten, yleväin isiensä turmeltumattomat pojat, kestivät vähääkään horjahtamatta kaikki vihollisen rynnäköt. He eivät tuumaakaan taivuttaneet vahvoja runkojansa: niihin murtui myrskyn puuska, niinkuin aalto vähää ennen murtui kalliota vastaan, ja nuori metsä oli pelastettu. "Voitto! voitto!" huusi kuningas Yrjö linnansa tornista. "Voitto! voitto!" haukkui poliisimestari Passi, joka oli muristen ryöminyt ylös linnan kätköstä.

Ankarat herrat harvoin kauan hallitsevat. Puolen tunnin kuluttua oli ukonilma jo ehtinyt ohitse, taivas oli jälleen kirkas, myrsky laimennut, ja meri lähetteli häpeeviä pikku aaltoja rantaan ikäänkuin rauhaa hieromaan. Yrjö tunsu mielessään suurta kiusausta vaihtamaan koko kuninkaan arvonsa kansalaisen kuoripiimään.

Hän katsahti sinnepäin, johon oli veneensä sitonut. Voi! vihollisvoimat olivat sulkeneet häneltä paluutien kokonaan siten, että olivat heittäneet veneen terävään kiveen, josta se oli saanut laitaansa reiän ja tullut hylkiöksi.

Kuninkaan pitää toki osata auttaa itseänsä! arveli Yrjö, tukki veneen reiän sammalilla ja soui uskaliaasti Passin kanssa pois rannasta. Sammal kesti paraiksi kaksi sylvä; silloin vesi pursuamaan veneeseen. Yrjön täytyi uskollisen kumppaninsa kanssa palata. Märjät olivat he ennestään; mitäpä siitä, että nyt jalatkin kastuivat.

Missä nyt olivat kaikki ne monta tuhatta, jotka olivat olleet koossa valtaistuimen ympärillä odottamassa hallitsijansa käskyjä? Ei kukaan niistä kyennyt soutamaan häntä yli järven. Ell'ei kuninkaallinen majesteetti tyytynyt mansikoihin ja mustikan raakaleihin, sai hän jäädä ihan ilman päivällistä.

No, entä sitte? Eikö kuningas ollut voittanut suuressa taistelussa? Eikö hän ollut torjunut meren ja ilman mahtavain kuningasten rynnäkköä, jotka olivat hävittäneet niin monta mahtavaa laivaa? Ja eikö myöskin moni sankari ollut niin monesti saanut jäädä ilman päivällistä kuin nyt hän? Yrjö nauroi, kävi istumaan Päivölä-linnaansa ja rupesi lauleskelemaan.

Laulu kaikui niin raikkaasti yli rannan ja järven. Leppäkerttu, luullen itseänsä laululla tarkoitettun,

vastasi heti, ja muut linnut yhtyivät säveliin, niin että kohta koko metsä oli täynnä viserrystä. Nytpä oli iloista Yrjönmaassa. Jospa alamaiset eivät voineetkaan soutaa kuningastansa pois kotiin päivälliselle, niin he ainakin pitivät huolta päivällismusiikista. Ja mansikat näyttivät rinteellä niiaillen sanovan: "Olkaa niin hyvä, älkää katsoko ylö, mitä täällä on tarjota!"

Mutta Yrjö *ei tahtonut* tietää mitään näljästä. "Raahen pojalla" ei ollut Ateenan linnassa mitään muuta syötävää kolmeenkymmeneen päivään kuin kourallinen maissia ja muutamia papuja päiväksi. Se keino on hyvä osata, jos milloin sattuisi sitä tarvitsemaan. Yrjö kuivaili märjät vaatteensa auringonpaisteessa ja lauloi laulun toisensa perästä.

Kello tuli yksi, tuli kaksi ja kolmekin; sen voi Yrjö huomata auringon kulusta. Hän päätti vielä kerran vaeltaa ympäri saaren ja korjaella kaikki vahingot, mitä sota oli tuottanut. Silloin näkyi vene soutavan saarta kohti...

"No, löydänkö sinut viimeinkin?" kuului enon iloinen ääni veneestä. "Minä olen etsinyt sinua kaikista kuningaskunnistasi. Ja osaathan vielä laulaa ilman päivällistäkin ja sellaisen sodan jälkeen!"

"Oh, eno, vene on romuna, mutta minulla on urhollisia sotilaita ja lujat linnat! Minä olen voittanut ilman ja meren kuninkaas; eiväthän ne jaksaneet kukistaa edes minun tornianikaan. Miksipä en sitte laulaisi!"

Poliisimestari Passi ajatteli toisin. Hän oli kyllästynyt pureksimaan hevosenluutansa ja olisi mielellään vaihtanut koko voiton, kunnian ja sankarimaineen tuoreeseen lehmänhännän-tynkään. Yhdellä aimo hypyllä loikahti hän ensinnä enon veneeseen.

Mutta kuningas Yrjö lauleskellen palasi odottelevalle päivälliselle.

* * * * *

Kului monta viheriöivää kesää ja lumista talvea. Meren ja ilman kuninkaas tuontuostakin yhä hyökkäilivät Yrjön kuningaskuntia vastaan, mutta aina heidät torjuttiin pois. Päivölän linna puolusteli sotapäällikköjen Taivaantasan ja Pilvenparran avulla Yrjönmaata yhtä urhollisesti kuin ennenkin. Muurit eivät horjuneet, kalliot eivät hajonneet; unet yhä tekivät iloista pilaansa uneliaille purjehtijoille.

Mutta missä oli kuningas Yrjö?

Monen vuoden kuluttua tästä Yrjön kesästä soutelin eräänä kesänä yksinäni peilikirkkaita salmia Yrjön kuningaskuntain ohitse. Siinä ne olivat kaikki: Kamshatka, Japan, Persia, Madagaskar, Sahara, Guinea, Madeira, Jamaika, Kuba, Kap Horn, Otaheiti, Sumatra, Uusi Seelanti, Java, Borneo, Kreikanmaa, Italia, Espanja, Ranska. Englanti, Tanska, Norja, Ruotsi ja Suomi. Muutamissa näin vielä tornin jäännöksiä kukkuloilla. Vaan olinpa jo huomaavinani rappeutumisen merkkejä ja jonkinlaista epäjärjestystä muutamissa saarissa. Kaatuneet puut sulkiivat polkuja; kaupunkien torit olivat täynnä meriruohoja ja kuivia oksia, vaikka ne ennen muinoin olivat niin huolellisesti laistut ja puhdistetut. Sataman varukset eli muurit ja padot olivat monin paikoin kaatuneet kumoon. Minulla ei ollut aikaa tutkia saarten sisäosia, mutta luulen jotenkin varmaan voivani sanoa, että varikset taas hätyyttivät kottaraisten pesiä ja että ruskeat muurahaiset sotivat mustia vastaan. Missähän nyt oli kuningas Yrjö?

Minä laskin Yrjönmaan rantaan. Oli kaunis ja lämmin päivä. Haltuunotto-torni oli melkein eheänä Ararat-vuoren kukkulalla. Lipputanko oli vielä entisellään pystyssä kivien välissä, mutta siniruutuisen nenäliinan oli tuuli riistänyt ja vienyt teille tietämättömille. Päivölän linna ja vanhat sotapäälliköt seisovat myöskin uljaina vahdissaan. Tuntui siltä kuin tämä ja kaikki muutkin saaret olisivat odottaneet kuningastansa. Ruo'ot kumartelivat, puut hurrasivat, pensaat olivat lipuilla koristetut, joka ruohonkorsi näytti kunniaa kivääreillä, kukat niiailivat, heinäsiirkat soittivat viulua, itikat tanssivat katrillia ja sudenkorennot polkkaa, välkkyvät aallot ylt'ympärillä lauloivat kansanlauluja. Ah, ne olivat tunteneet minun veneeni ja luulivat minun tuovan heille kuningastansa. Kun saavuin rantaan, kuulin heidän yhteen ääneen huutavan: "Missä on kuningas Yrjö?"

Niin, missä hän oli? Jospa olisin tiennytkin sanoa sen heille, niin ei minulla olisi ollut rohkeutta sanoa, sillä heidän rakas muistonsa minua liikutti. Kaunis luonto oli kesäkukoistuksessaan, ja pyysi nyt takaisin lapsuutensa kuningasta. Matta enhän minä tiennyt sanoa, missä hän oli; sen vain tiesin, että hän oli kaukana, hyvin kaukana poissa, oli kauniimmassa maassa, jossa on ijäinen kesä ilman myrskyä ja sotaa, ja että hän siellä lauleli paljon kauniimpia lauluja kuin milloinkaan ennen. He eivät olisi ymmärtäneet sanojani; minä ennemmin jätin heidät tietämättömyydessään kukoistamaan ja kuihtumaan lyhyen aikansa perästä. Onnellinen Yrjö, onnellinen kuningas lapsuutensa kukoistavissa valtakunnissa, jotka ovat pysyneet sinulle uskollisina ja joiden et nähnyt lakastuvan vanhuutensa syksynä!

PIKKU LASSI.

Oli kerran poika Lauri, jota sanottiin pikku Lassiksi, koska hän oli niin pieni. Hän oli urhollinen mies ja matkusteli ympäri koko maailman herneenpalko-veneessään.

Oli se aika kesästä, jolloin herneenpalot kasvoivat paraillaan vehreinä ja pitkinä puutarhassa. Lassi ryömi hernemaahan penkkien välille ojaan, jossa herneenvarret ulottuivat paljon ylemmäksi hänen lakkiansa, ja kokosi seitsemäntoista suurinta ja suurinta palkoa, kuin suinkin löysi. Pikku Lassi ehkä ajatteli, ett'eihän kukaan nähnyt häntä sieltä, mutta se oli hyvin tyhmästi, sillä Jumalan silmä näkee kaikkialta, joka paikasta.

Sattuipa puutarhuri astumaan siitä ohitse, pyssy olalla, ja kuuli jotakin rapisevan hernemaassa. "Taitaapa olla siellä varpusia", sanoi hän. "St! ssst!" Mutta sieltä ei tullutkaan varpusia, sillä pikku Lassilla ei ollut siipiä, kaksi pikku jalkaa vain.

"Maltahan, kun lataan pyssyni ja ammun varpuset!" sanoi puutarhuri.

Silloin pikku Lassi peljästy ja ryömi pois hernemaan ojasta. "Antakaa anteeksi, hyvä puutarhuri", sanoi hän; "minä vain etsin kauniita veneitä."

"Olkoon nyt täällä kertaa", virkkoi puutarhuri. "Mutta toiste pitää sinun pyytää lupa etsiäksesi veneitä hernemaasta."

"Kyllä pyydän!" vakuutti Lassi, ja sitte juoksemaan rantaan. Siellä hän availi palkonsa nuppuneulalla, halkasi ne huolellisesti ja katkoi pikku tikkuja soutupenkeiksi eli teljoiksi. Herneet, jotka olivat olleet paloissa, asetteli hän painoksi veneihin. Muutamat palot menivät rikki, toiset pysyivät ehyinä; ja kun oli kaikki valmiina, oli pikku Lassilla koko kaksitoista venettä. Mutta eivätpä ne Lassin mielestä olleetkaan veneitä, vaan suuria sotalaivoja: kolme suurta linjalaivaa, kolme frekattia, kolme prikiä ja kolme kuunaria. Suurimman linjalaivan nimi oli Herkules ja pienimmän kuunarin Kirppu. Pikku Lassilla olivat ne kaikki vedessä, ja ne uiskentelivat niin komeasti, ett'ei mikään suuri tosi laiva kauniimmin tanssi meren aalloilla.

Nyt piti laivain lähteä purjehtimaan ympäri maailman. Suuri saari tuolla ulompana oli Aasia, suuri karikivi Afrikka ja pienempi saari Amerikka; pikku kivet olivat Polynesia eli Tyynenmeren saaristo, ja ranta, josta laivat läksivät purjehtimaan, oli Eurooppa. Koko laivasto läksi laskettelemaan kauas eri maanosiin. Linjalaivat purjehtivat suoraa päätä Aasiaan, frekatit Afrikkaan, prikit Amerikkaan ja kuunarit Polynesiaan. Mutta pikku Lassi seisoi Europan rannalla, heitellen huviksensa pikku kiviä aavaan valtamereseen.

Olipa siinä rannassa suurikin vene, isän oma, kaunis, valkoiseksi maalattu vene, ja pikku Lassi kiipesi siihen. Palkoveneet olivat jo ehtineet niin kauas, että niitä tuskin enää näkyi hienon hienoina heinäkorsina aavalla selällä. Pikku Lassin alkoi tehdä mieli itsekin matkustaa tuonne toisiin maanosiin. Isä ja äiti olivat sen huvituksen kyllä kieltäneet, mutta eipä pikku Lassi kieltoa muistanut. Minä soudan vain vähäsen matkaa, ajatteli hän. Minä soudan kiinni Herkules-laivan tuolla lähellä Aasian rantaa ja sitte soudan takaisin Europpaan.

Pikku Lassi vähän nyki nuoraa, jolla vene oli sidottu kiinni rantaan, ja merkillistä, että se pääsi auki. Pari risausta vain, sillä mies on toki mies, ja Lassi läksi vesille.

Niin, tottahan hän osasi soutaa, koska oli jo niin monesti ennen soutanut kotona, rappuset veneenä ja isän suuri keppi airona. Mutta kun pikku Lassi yritti soutamaan, ei veneessä ollutkaan airoja. Ne olivat lukon takana ranta-aitassa, eikä Lassi ollut kiireessään ehtinyt huomaamaan, että vene oli tyhjä. Eipä olekkaan niin helppo, kuin ehkä monikin luulee, soutaa Aasiaan ilman airoja.

Mitä oli pikku Lassin nyt tehtävä? Vene oli jo vähän matkan päässä rannasta vesillä, ja tuuli, puhallellen maan puolelta, ajoi sitä yhä etemmäksi. Pikku Lassi peljästy ja alkoi huutaa. Suuri varis vain istui yksinään suurella koivussa; koivun juuressa hiiviskeli puutarhurin musta kissa varista väijyen. Ei kumpikaan huolinut yhtään pikku Lassista, joka oli järvellä tuul'ajolla.

Voi, miten nyt Lassi katui, että oli ollut tottelematon ja mennyt veneeseen, vaikka isä ja äiti olivat niin monesti kieltäneet! Nyt oli katumus myöhään, nyt hän ei enää mitenkään päässyt maalle. Ehkäpä hän jäi aivan kuolemaankin tälle suurelle selälle! Mitä piti hänen tehdä? Huudettuaan itsensä väsyksiin ja huomattuaan, ett'ei sittekään kukaan kuullut, pani hän pikku kätensä ristiin ja sanoi: "Hyvä Jumala, älä ole vihoissasi pikku Lassiin!"

Ja siihen hän nukkui.

Vaikka nyt olikin keskipäivä, istui vanha Nukku Matti Höyhensaarten rannalla onkimassa pikku lapsia pitkällä onkivavallansa. Hän kuuli hiljaiset sanat, jotka pikku Lassi puhui Jumalalle, ja heti hän veti veneen luoksensa ja vei Lassin nukkumaan höyhenvuoteelle.

Sitte hän antoi käskyn eräälle unelle: "leiki pikku Lassin kanssa, ett'ei hänelle tule ikävä!"

Se oli pieni unipoika, hyvin pieni, pienempi Lassiakin, ja hänellä oli siniset silmät, vaalea tukka, hopeanauhoilla koristettu punainen lakki ja valkoinen mekko, kaulus kirjaeltu helmillä. Hän tuli pikku Lassin luo ja sanoi: "tekeekö sinun mielesi purjehtia ympäri koko maailman?"

"Tekee!" sanoi Lassi unissaan; "tottahan sellaiselle matkalle!"

"No, lähde sitte!" sanoi unipoika, "ja purjehtikaamme sinun herneenpalko-laivoillasi. Sinä purjehti Herkuleella, minä lähdän Kirpulla."

Niinpä he läksivät höyhensaarista ja pikkuisen ajan kuluttua olivat jo Herkules ja Kirppu Aasian rannalla, tuolla kaukana maailman ääriässä, jossa Jäämeri valaa Beringinsalmen kautta kylmää Tyyneenmereen. Etäällä talvisumussa näkyi Nordenskiöld höyrylaivalla Vegalla etsivän itselleen avonaista väylää jäiden välitse. Siellä oli kylmä, hyvin kylmä. Korkeat jäävuoret välkkyivät niin ihmeellisesti ja suuret valaskalat asuivat nyt katon alla; he eivät jaksaneet pistellä reikiä jäähän kömpelöllä päällään. Ylt'ympäri autioilla rannoilla oli lunta ja paljasta lunta niin laajalti kuin silmä kantoi. Pieniä harmaita ihmisiä, yllä nahkapuku, jossa karvat oli ulospäin, käveli siellä lumen seassa taikka ajeli lumikinosten läpi, mutta rekien edessä oli valjaissa koiria.

"Nousemmeko tähän maalle?" kysyi unipoika.

"Emme nouse", sanoi pikku Lassi, "minua niin kovin pelottaa, että valaskalat nielevät meidät ja nuo suuret koirat meitä purevat. Purjehtikaamme toiseen maanosaan!"

"Lähtekäämme vain!" sanoi punalakkinen ja hopeanauhainen uni; "ei tästä olekkaan pitkä matka Amerikkaan." Ja samassa he jo olivat siellä.

Oli päiväpaiste ja hyvin lämmin. Pitkät palmut seisoskelivat pitkissä riveissä pitkin rantaa, latvassa komeita kokospähkinöitä. Ihmisiä, punaisia kuin kupari, ratsasteli täyttä laukkaa äärettömän laajoilla vehreillä niityillä, heitellen keihäillänsä puhvelihärkiä, jotka tavoittelivat terävillä sarvillaan ahdistelijoitansa. Suunnattoman suuri kuningaskäärme oli matanut ylös pisimmän palmun latvaan ja heittäytyi sieltä alas pienen lama-eläimen päälle, joka söi ruohoa palmun juurella. Yksi leukojen losaus vain, niin se pikku elukka oli käärmeen vatsassa.

"Nousemmeko tähän maalle?" kysyi unipoika.

"Emme nouse!" sanoi pikku Lassi, "minua niin pelottaa, että puhvelihärjät puskevat meitä, ja tuo suuri käärme saattaisi syödä meidät. Menkäämme toiseen maanosaan!"

"Menkäämme vain", sanoi valkomekkinen uni; "tästä onkin vain hiukkanen matkaa Polyneesiaan!" ja samassa he jo olivatkin siellä. Siellä oli vielä kuumempi, niin kuuma kuin saunan lautasilla, kun äsken on heitetty vettä uunille. Siellä kasvoi rannalla paraimpia maustimia: pippuripensas, kanelipuu, inkivääri ja sahraami sekä kahvi- ja teepensaat. Pitkäkorpaiset ja paksuhuuliset, ruskeat ihmiset, kasvat rumasti maalattuna, ajelivat keltaista, pilkullista tiikeriä rannalla korkeassa bambu-ruo'okossa; tiikeri kääntyi ja iski kyntensä yhteen ruskeaan mieheen; kaikki muut pakenivat.

"Joko tähän nousemme maalle?" kysyi unipoika.

"Emme nouse!" sanoi pikku Lassi, "etkö näe tiikeriä tuolla pippuripensaan luona? Purjehtikaamme toiseen maanosaan!"

"Purjehtikaamme!" myönsi sinisilmäinen unipoika, "pian tästä Afrikkaan pääsemme." Ja heti, kun hän niin sanoi, he jo olivat siellä.

He pysähtyivät suuren joen suuhun, jonka rannat olivat niin vehreät kuin vehrein sametti. Vähän matkan päästä alkoi ääretön hieta-aavikko. Ilma oli keltainen; aurinko poltti kuumasti, niin kuumasti, kuin olisi sen tehnyt mieli polttaa maa tuhkakksi; ja ihmiset olivat mustat kuin kirjoitusmuste. He ratsastelivat pitkin aavikkoa suurilla kameleilla. Leijonat kiljuivat janoissaan, ja suuret krokotiilit pistivät joesta ylös pieniä, harmaita sisiliskonpätään, joiden ammottavista kidoista terävät hampaat välkkyivät.

"Emmeköhän tähän nouse maalle?" kysyi unipoika.

"Emme nouse!" vastasi pikku Lassi. "Aurinko polttaa meitä, leijonat ja krokotiilit tekevät meille

pahaa. Purjehtikaamme toiseen maanosaan."

"No, voimmehan purjehtia takaisin Eurooppaan", sanoi valkotukkainen unipoika. Ja samassa he sinne saapuivatkin.

He laskivat erääsen rantaan. Siellä oli niin vilpoista, tuttua ja ystävällistä. Siinä seiso i nuori koivu riippuvin lehdi n; sen latvassa istui vanha harakka, ja saman puun juuressa hiiviskeli puutarhurin vanha kissa. Vähän matkan päässä rannasta oli talo, jonka pikku Lassi oli ennenkin nähnyt. Talon vieressä oli puutarha, ja puutarhassa hernemaa, jossa kasvoi hyvin pitkiä palkoja. Vanha puutarhuri, päässä vehreä lakkinsa, käveli katselemassa, olivatko gurkut jo kypset. Pelle-koira haukkui rappujen luona ja nähtyään pikku Lassin alkoi huiskuttaa häntäänsä. Tuolla vanha Tiina lypsi lehmiä karjopihassa. Hyvin tuttu rouva, hartioilla ruutuinen villahuivi, astui katsomaan, miten kankaat valkenivat ruohokolla. Siellä astuskeli myöskin hyvin tuttu herra, yllä keltainen kesänuttu ja suussa pitkä piippu, katsellen leikkuuväen työtä ruispellolla. Rannalla poika ja tyttö juoksentelivat huutaen: "Pikku Lassi! pikku Lassi! tule pois kotiin syömään voileipää!"

"Nousemmeko tähän maalle?" kysyi unipoika, katsoen niin veitikkamaisesti sinisilmillään.

"Tuleppas sinäkin, niin minä pyydän äitiä antamaan sinulle voileipää ja maitoa!" virkkoi pikku Lassi.

"Maltahan vähän!" sanoi unipoika. Ja pikku Lassi näki kyökin oven olevan auki, ja sieltä kuului hiljaa miellyttävä rätinä, aivan kuin olisi lusikalla pantu pannukakku-velliä paistinpannuun.

"Emmeköhän nyt lähde takaisin Polyneesiaan?" kuiskasi iloinen unipoika.

"Emme, ne paistavat nyt lättöjä Europassa", sanoi pikku Lassi ja yritti hyppäämään maalle, mutta ei päässytäkään. Unipoika oli sitonut hänet kiinni kukkanauhoilla, niin ett'ei hän osannut liikahtaakaan. Nyt alkoivat kaikki muutkin unet kokoutua hänen ympärilleen, tuhannen tuhansia pikku lapsia. Ne kaikki asettuivat piiriin ja rupesivat laulamaan pikku laulua:

Suuri, suur' on maailma,
Lassi, Lassi pieni.
Suurempi kuin uskot sa,
Lassi, Lassi pieni!

Siell' on kylmää, kuumuutta,
Lassi, Lassi pieni!
Kaikki kaitsee Jumala,
Lassi, Lassi pieni!

Monet siellä asuvat,
Lassi, Lassi pieni!
Onnekkaat on hurskahat,
Lassi, Lassi pieni!

Enkeli kun kanssas on,
Lassi, Lassi pieni!
Käärmeekin on vaaraton,
Lassi, Lassi pieni!

Missä viihdyt parhaimmin?
Lassi, Lassi pieni!
Koto-olo herttaisn,
Lassi, Lassi pieni!

Unet, laulettuaan laulunsa, hyppäsivät kaikki pois näkymättömiin, ja Nukku Matti kantoi Lassin takaisin veneesen. Kauan makasi hän aivan hiljaa, ja yhä vielä kuului lättöpannun rätinä kotikyökistä. Rätinä tuli yhä selvemmäksi, se kuului aivan pikku Lassin vierestä. Siitä hän viimein heräsi ja avasi silmänsä.

Hän makasikin veneessä, johon oli nukkunut. Tuuli oli kääntynyt, niin että kun toinen tuuli vei ulos merelle, tämä toinen toi takaisin rantaan, ja Lassi vain nukkui koko ajan. Mutta se, joka Lassista oli kuulunut lättöpannun rätinältä, olikin vain aaltojen hiljaista loisketta rantaan. Mutta eihän pikku Lassi ollut niin vallan väärin kuullut, sillä voihan kirkkaita siniselkiä katsoakin suuren suuriksi pannuiksi, joilla Jumalan kaunis aurinko joka päivä paistaa lättöjä hyvillle lapsille.

Pikku Lassi vähän hieroi unta pois silmistään ja katseli ympärilleen. Kaikki oli entisellään: varis koivussa, kissa ruohossa ja herneenpalko-laivasto rannalla. Muutamat laivat olivat hukkuneet, toiset

palanneet takaisin. Herkules oli tuonut kantamuksensa tavaraa Aasiasta; Kirppu oli palannut Polyneesiasta. Ja kaikki Lassin maanosat olivat juuri samoissa paikoissaan kuin ennenkin.

Pikku Lassi ei oikein tiennyt, mitä hänen piti uskoa. Hän oli niin usein ollut Höyhensaarien luolassa, vaan ei kuitenkaan tiennyt, miten unet leikittelevät. Mutta eipä pikku Lassi huolinut ruveta vaivaamaan päätänsä sellaisella; hän kokosi laivansa ja astuskeli ylös rannasta taloon.

Veli ja sisko juoksivat sieltä hänelle vastaan ja huusivat jo kaukaa: "Missäs sinä olet ollut niin kauan? Tule pois kotiin, niin saat voileipää!" Mutta kyökin ovi oli auki, ja sieltä kuului omituinen rätinä.

Puutarhuri seisoj likellä porttia kastelemassa kyökkikasveja. "No", sanoi hän, "missäs nyt pikku Lassi niin kauan oli?"

Pikku Lassi nykytti mahtavasti päätään ja vastasi: "Minä purjehdin herneenpalko-veneessä ympäri maailmaan!"

"Ohoh!" sanoi puutarhuri.

Hän oli näet jo unhottanut kokonaan höyhensaaret.

Mutta sinähän et niitä unhota, sinä tiedät, että ne on olemassa, ja sinä tunnet niiden loistavan luolan. Puhtaat hopeaseinät eivät koskaan ruostu; säkenöivät timantit eivät koskaan tummu, eikä soitto lakkaa koskaan hiljaa kaikumasta luolan suloisessa iltahämärässä. Niinkuin kirkkaat tähdet eivät koskaan vanhene, niin eivät myöskään vanhene nuo keveät, ilmaiset unet Höyhensaarien saleissa. Ehkäpä olet nähnyt vilahduksen heidän hienoista siivistään, kun ne ovat lennelleet päänalusesi ympärillä? Ehkäpä olet nähnyt saman sinisilmäisen ja valkotukkaisen unipojan, jolla on punainen, hopeanauhainen lakki ja valkoinen mekko helmikauluksineen? Ehkäpä hän on joskus näyttänyt sinullekin kaikki maailman maat ja kansat, kylmän ja aution erämaan polttavan kuumat hieta-aavikot, moniväriset ihmiset, meren ja metsän monet pedot, että oppisit kaikki, mutta palaisit ilolla takaisin kotiin? Niin kukapa tietää? Ehkä olet sinäkin jo kerran matkustellut herneenpalko-veneessä ympäri avaran maailman?

RAUTATIEN KONDUKTÖÖRI.

Sali on kuin kauppatori,
Lisää vielä vaunut tuo,
Rouvat kädessänsä kori,
Herrat polttain hyökkää luo.
Kahvipannuilleen Loviisa,
Pikku Lyylinensä Liisa.
Kalle, kas, voileivälleen
Istui maahan itseksseen.

Kello jo
Soi nyt, soh'
Vuodesta käy tuokio.

Kone selväks! Auki ovi!
Kukin ottaa omansa.
Pönkkähameinen ei sovi
Oikein vaunun ovesta.
Päitä pyrkii akkunalle,
Nekun sovinnoks saa Kalle.
Liisa laulaa lallattaa.
Isä lähtösuukon saa.

Kello jo
Soi nyt, soh!
Vuodesta käy tuokio.

Oikein merkitty on kaikki.
"Oiva tässä on istua."
"Varo tulta, rakas Maikki!"
"Matkaan, täti, onnea!"
"Pian mulle kirjoitappas!"

Suojaa hallalt' taimet!" — "Kappas,
Herra Heimo hiljastui!"
"Vuottakaa!" — "Ei voi, ei." — "Ui!"

Kello jo

Soi nyt, soh!

Vuodesta käy tuokio.

Piii... Nyt lähtöön juna saapi.
Noan arkin painoinen.
Kaupunkimme katoaapi;
Mennään puiston ohitsen.
Kauniin Maamme-laulun tuolla
Junan jyryyn täytyy kuolla.
Muistojemme kaupunki,
Järvi armas, hyvästi!

Kello jo

Soi nyt, soh!

Vuodesta käy tuokio.

Raukka rautatienmies, mulla
Aina näin soi korvissani.
Aina täytyy mennä, tulla,
Passit, passit huostassain!
Vaunun portahilla kastun.
Joka vaunun halki astun.
Katselen kuin karhuten,
Lippuin nurkat nyppäilen.

Kello jo

Soi nyt, soh!

Vuodesta käy tuokio.

Yhä näin me samaa tietä
Maailmalle menemme;
Tuskin seistään, kunnes sietää
Saada voita leivälle.
Pian haukkaa palaa pari!
Täysin suin juo kahvi vari!
"Missä Kalle?" — "Ulkona."
"Sisään! Ollos varova!"

Kello jo

Soi nyt, soh!

Vuodesta käy tuokio.

Metsän puut kuin vuohet juoksee,
Vuoret hölkkää vastaamme,
Tuossa tullaan järven luokse,
Tässä joen ylitse.
Lentää talot, sillat, kankaat,
Sananlennättimen langat
Kiitän kaartuu tolpista
Aaltoisina viivoina.

Kello jo

Soi nyt, soh!

Vuodesta käy tuokio.

Höyryhepo hirnaseepi.
Jotkut pois jo astuvat,
Tuttuin syli vuotteleepi.
Suukot sinkoelevat;
Punaposkin Lyyli havaa
Mummon syliin, silmät avaa
Mesileivän saatuaan;
Kallen uni katkaistaan.

Kello jo

Soi nyt, soh!

Vuodesta käy tuokio.

Levätä en saa vain minä.
Kenkään ei mua kättele;
Höyry viheltää: pois sinä
Outoon seutuun etäälle!
Ajan siipi se ei näänny,
Ketään vuottamaan ei käänny,
Vaunut, rata ryskyvi,
Savuun haihtuu eloni.
Kello jo
Soi nyt, soh!
Vuodesta käy tuokio.

NIITYN SUNNUNTAI-AAMU.

(Kesäinen leikki.)

Mäntymäki lähellä järveä näkyy ja vehreä niitty vuoren juurella. Siinä esiytyvät haltiatar Satakauno, pikku Kaarle, monta kukkaa, joitakuita puita, sammal, sanajalka, myyrä, käki, peippo, sammakko, vuori, maa, ilma, vesi ja tuli. On varhainen kevääamu. Kaikilla kukilla on seppele, puilla ja elementeillä kruunu päässä.

Kukat laulavat. [Kedon kukkien laulu.]

Me kainoja, pienoja, heikkoja vaan.
Toki vaalivi meit' Isä taivahan, maan.
Hänen vehreän kesk'kesähuonehens' me,
Hänen niittynsä, laaksonsa kaunistamme.

Tapa meillä ei kehrätä, neuloakaan,
Uus on toki meill' yhä vaatetus vaan.
Niin loistanut ei jalo Salomokaan
Kuin meistä yks pieni, jot' tallaellaan.

Käki

Päivä nousee merestä,
Kukkuu!
Kaste päilyy metsässä,
Kukkuu!
Päivä avaa kukan terää.
Viehättävä niitty, herää!
Kevät on nyt kaunoisin.
Kukkuu!

Vuokko anemone (hieroo unen silmistään).

Nousen mielin iloisin.

Orvokki viola (haukottelee).

Vielä maata mielisin.

Angervo (poika).

Yöllä jo hän suutaan soittaa,
Häirii unen parhaankin.

Esikkö primula.

Yh, sä laiska! Päivä koittaa.
Aamuhetki kultaa tuo.

Metsätähti trientalis.

Ken se tuolta saapuu luo?

Ketoneilikka dianthus.

Se on poika pienokainen,
Kunkin kukan tuntevainen,
Yksi meidän ystävä.

Nokkonen urtica.

Enpä häntä polta mä.

Takiainen arctium (poika).

En mä häntä pistä takkiin.

Kurjenpolvi geranium.

Turhaa tuosta loruillakkin,
Kun me kukin puolestamme
Hälle kaulaan kapsahdamme.

Lemmikki myosotis.

Kaunis puhe! Oi, jos vaan
Mua ei hän muistakkaan!

Kurjenmiekkä iris.

Kohta mar he alkaa lyödä
Toisiaan!

Mustikka vaccinium.

Mun saa hän syödä,
Siniseks kun käyn.

Mansikan kukka fragaria.

Ja mun,
Jahka oikein punastun.

Virmajuuri Valeriana.

Näette, rakkaat, turhan vaivan:
Hän vain halaa lemuista;
Niin hän lausuu usein aivan.

Tähtimö stellaria.

Hiljaa! Hän on paikalla!

(Pikku Kaarle tulee, kirja kainalossa.)

Kaarle.

Huomenta, mun niittyni,
Kaste, päivä, kukkani!
Tiedättekö, kukat, sitä,
Ett' on tänään pyhä? Mitä?

Kielo convallaria.

Siks se kuuluu mainittavan.
Mutta Herraa rakastavan
Pyhä päiv' on jokainen.

Kaarle.

Joko Herraa ylistitte.
Aamuvirren visersitte?

Esikko.

Jos me unhotamme sen.
Ei ois kenttää vehreää,
Järven peittäis paksu jää,
Olis kylmä päivä taivaan,
Kaatuisimme itse me
Maahan kuihtuneina aivan.

Kaarle.

Teille ei, kuin linnuille.
Ole kieltä, mieltä luotu,
Jolla Luojaa kiitätte;
Vaan on teille lemu suotu:
Mykkä kiitosvirsi tuo
Nousee maasta Luojan luo...
Nukuitteko makeasti?

Orvokki.

Hupuss' olin aamuun asti.

Sinivuokko.

Minut peitti lehti kuiva.

Päivänkukka chrysanthemum.

Kylvin kasteessa kuin uiva.

Voikukka taraxacum.

Lukin kanssa riitelin.

Tädyke veronica.

Minä pyörryin sumuihin.

Rengaskukka calendula.

Silmät peittoon sitasin.

Apilas trifolium.

Mulle hörräs kimalainen.

Ruusupensas rosa.

Mulle hurras sontiainen.

Harakanhattu campanula.

Aamukirkkoon minä soitin.

Tervakko lychnis.

Kärpistä mä kiinni koitin.

Mansikan kukka.

Konna katsoi minua.

Kurjenpolvi.

Yöllä vesikorvoa
Kännä kantoi, apua
Antoi muurahainen.

Koiranputki heracleum.

Tuli luoksein laiha, soukka,
Parrakas; mä annoin, houkka,
Sille simakeittoain.

Takiainen.

Ruokaa sullot kaikkiin vain!
Kirpun jalan katkasin.

Hikiheinä milium.

Iltapostiin kirjoitin.

Tähtimö.

Hallalta mä korjasin
Kupuun munat korenon.

Kaarle.

Kiitos sulle olkohon!
Vaan nyt lekotellessamme
Olkoon tämä koulunamme
Maisterina olen mä,
Synnyin Floran [Kukatar] päivänä.
Kehno olen opissani,
Puutteinen on latinani;
Opettajakunta keksi
Minut hieman hölmöiseksi.
Ei nyt siitä huolita.
Tässä teidän huoneessa
Olen tiedonlähde jalo,
Josta teille virtaa valo...
Sinä, vesikuusonen,
Hevon hännän muotoinen,
Sano, punaliivinen,
Kuinka monta sinulla
Takissa on nappia?

Vesikuusi hippuris (poika).

Yks.

Kaarle.

Ei muuta? — Tyttö kulta,
Tädyke, mä kysyn sulta,
Kuinka monta nappia
Sull' on kukkalaudalla?

Tädyke.

Kaks.

Kaarle.

No, Kurjenmiekalla
Kuinka monta?

Kurjenmiekkä.

Kolme vaan.

Kastikainen aira.

Saman sanoa mä saan.

Kaarle.

Vai niin. Entä Virmajuuri,

Onko sulla luku suuri?

Virmajuuri.

Neljä.

Nokkonen.

Mulla myös.

Kaarle.

No, mitä?

Koko neljä! Kas vain sitä!
Esikkoni, entä sulla?

Esikko.

Viisi.

Harakanhattu.

Mulla myös.

Orvokki.

Ja mulla.

Lemmikki.

Mullakin, ole varma siitä.

Koiranputki.

Mull' on viisi pitkää niitä.

Kaarle.

Parvi sangen suurenmoinen!
No, mä teidät panna voinen
Samaan luokkaan lukemaan. —
Kuinka monta, ruoholaukka,
Sulla lienee, poika raukka?

Ruoholaukka allium.

Kuus.

Kielo.

Ja mulla.

Kaarle.

Korkeaan
Luokkaan kuulutte, te pojat:
Neidet Narsissit, Leukoijat,
Hyasintit, Tulppaanit
Samaan kuuluvat ja Lilja...
Ruoholaukka, ollos hiljaa!
Niityllä sä melusit;
Muista, nyt sä kouluun lähdet!
Kuulutteko, Metsätähdet,
Tänne?

Metsätähti.

Seitsemän on nastaa
Meillä.

Kanerva.

Mulla kahdeksan.

Mustikka.

Mullakin.

Kaarle.

No, sepä vasta!

Hapro rheum.

Yhdeksän on mulla niitä.

Kurjenpolvi.

Mulla — kun ei sekään riitä —
Kymmenen on.

Apilas.

Anteeks suo!
Mullakin on luku tuo.

Neilikka.

Mulla myös.

Tähtimö.

Ja myöskin mulla.

Reseda.

Minulla on kaksitoista.

Kaarle.

Sepä sangen suurenmoista!

Vuokko.

Summa suurempi voi tulla
Meille, jos on aikaa sulla
Laskea.

Kaarle.

Kakstoistakaan
Eikö riitä? Tosiaan!
Monta keikailevaa lasta,
Joill' on monta somaa nastaa!
Muistoon tämän merkitsemme.

(Merkitsee luokat.)

Mänty.

Kysy meiltä! kertotemme.

Kuusi.

Kysy talvivihannuutta!

Pihlaja.

Kysy marjain mehuisuutta!

Haapa.

Kysy, kuinka lehti puhkee.

Tuomi.

Kuinka juopi kukka muhkee!

Kataja.

Kysy havuin terävyyttä!

Tammi.

Kysy kasvin kestävyyttä!

Sanajalka.

Kysy, kuinka minä kylvän,

Sammal.

Kuinka puen vuoren ylvään!

Koivu.

Kysy! Käki toivees kuulee.

Ilma.

Kysy multa, kuinka tuulee!

Vuori.

Kysy, kuinka taon malmit.

Maa.

Kysy, mist' on jyvät valmiit!

Vesi.

Kysy, kuinka heiluu laivas!

Tuli.

Kysy, kuinka leimuu taivas!

Aurinko.

Kysy, kuinka pilvet kultaan!

Sammakko.

Silmäs luo myös tänne multaan;
Kalan kutemista kysy,
Kysy, kuinka mato hiipii,
Kuinka käärme veessä pysyy!

Peippo.

Kysy, mist' on kotkan siipi,
Kysy leivon laulamista!

Myyrä.

Mulla kun on kaivamista
Mättähässä luona jalkas,
Niin mä kerron siitä palkaks
Meistä nelijalkaisista.

Kaarle.

Armaat ystäväiseni,
Olen karkäs peräti,
Oikein ahnas tietämään,
Paljon tulen kysymään;
Siis vain mulle vastatkaatte!
Selittää te kaikki saatte.

Vaan nyt käyt mä hiukan tuolla
Mäntymäessä päivän puolla.
Siell' on kukkatyttö, jolla
Tääll' on liian märkä olla
Hänen kanssaan palajan,
Teille sitte kumarran.

(Hän menee).

Kaikki.

Palaa, palaa! Hyvästi!

Tädyke.

Ken se tyttö lienevi,
Jonka luokse hän niin kiittää?

Kanerva.

Mustasukkainenko siitä
Olet?

Tädyke.

Kyllä.

Kurjenmiekkä.

Takkiainen,
Vene tänne pikaan vainen!
Koko niityn kastaakin
Kukkatytöt kyynelin;
Kuivin jaloin täst' ei päästä.

Esikko.

Nokkaviisas, lorus säästä!

Vuokko.

Esikko, sä tyttö raiska,
Miks on Satakauno laiska?
Puiden varjot lyhenee,
Uunikuuman tortunlainen
Aurinkoinen valkenee
Taivaan vadissa kuin vainen
Sokeroituna; ei vaan
Satakauno saavukkaan.

Esikko.

Heti hän on ehtivä.
Hän on ihmis-ystävä;
Pienten lasten luo hän jääpi.
Unin heitä miellyttääpi.
Kun he herää unelmista
Ihmeisistä, iloisista,
Niin, kas, koko kammari.
Kukkalemuin tuoksuupi...
Satakauno oli se.

(Haltiatar Satakauno eli Bellis tulee.)

Metsätähti.

Tuossa on hän!

Satakauno.

Kaikille

Hyvää päivää toivottaa
Saan ja paljon vihantaa
Viivyin, älkää kummastelko:
Pienen pojan jäljet johti
Suoraan tätä paikkaa kohti;
Niistä täytyi saada selko.
Kysyin päivän sätehelteä,
Tutkin tuulen sälköseltä:
Sainkin tietää; tännepäin
Käyvät jäljet, jotka näin,
Ovat kuninkaan ... mut mä
Sit' en oikein ymmärrä

Apilas.

Täällä oli hän.

Harakanhattu.

Nyt tuolla
Astuvi hän kummun puolla.
Johtaa pientä kukkaa...

Satakauno.

Kas,
Hän on kukkain kuningas
Varrottu! Nyt — saatte kuulla —
Vuoret vonkuu, alkaa tuulla,
Pauhu meren kaukaisen
Rantaan raikuu riemuiten,
Linnut — tuhansin on niitä —
Hänen ympärillään liittää.

(Kaarle tulee, taluttaen Vanamoja, molemmilla sepele päässä).

Vuokko.

Nyt hän puhuu kukallen.

Kaarle (Vanamolle eli linnealle).

Kysyt, miks sua lempinen.
Siks, kun olet pienoinen,
Nöyrä, puhdas, viaton,
Tuskin tohdit katsees nostaa
Mättäästä, mi kehtos on.
Tiedä, mull' on verraton,
Kaunis, viisas kirja, josta
Tiedän: pienin maailmassa
Suurin onpi taivahassa;
Tien hän enkelten luo löytää...
Vaan kas meidän kukkapöytä!

Satakauno.

Pieni poika ihmislasten,
Tulit tänne, mitä vasten?
Kuni lintu häkissään
Tuomittuna ikävään,
Yhden vapaapäivän sait,
Onnellisna meidät hait,
Täällä kaikk' on tuttuasi,
Ystäviäs, sukuasi:
Jylhä metsä isäsi,
Kaunis niitty äitisi,
Puro vilpas veljyesi,

Kukin kukka siskosesi.
Niittypuron tuolla puolla,
Metsäin takapuolla, tuolla
Vuorten, vetten takan' on
Valtakuntas verraton.

Kaarle. Ei, maltappa, Satakauno; mitä sanot? Etkö tiedä, että minua koulussa pidetään tyhmänä?

Satakauno.

Siemen pien' on honka vasta,
Linnan laatii pieni lasta.
Niin ei pientä puolainta
Unhoteta, tallata;
Niin ei diadeemia
Koskaan kunnioiteta.

Kaarle. Lörpöttelet, Satakauno. Luulet tietäväs enemmän kuin muut, kun sinulla on niin monta nastaa, vaan ne ovat kaikki yhteen kasvettuneet.

Satakauno.

Sinut suuri Mestari
Huonettansa lähetti
Siivoomaan ja sulle noissa
Luonnon laajan kartanoissa
Tarvittavat tiedot soi.
Oi, kuin varroimme sua, oi!
Suvun jälkeen syntyi toinen
— Sen sai aikaan aurinkoinen —;
Sua kaikki vartoivat,
Joka keväält' tutkivat,
Kyselivät syksyn tullen:
Eikö tulle hän jo mullen?
Vaan ne kuihtuin kuolivat.
Syntyi taas ja laskivat
Tunnit asti tulosi.
Katso ympärillesi,
Tänään meille riemu näytä.
Odotus tuo pitkä täytä.
Vuoren, metsän kanssa anna
Meidän kruunu päähäs panna.
Tehdä näin sun kuuluisaksi
Luonnon lasten kuninkaaksi!

Kaarle. Satakauno, oletko lukenut raamattua?

Satakauno.

Luonnon kirja opettaa
Paljon Herran kunniaa.

Kaarle. Minä luen siis teille kirjoitettua sanaa.

Satakauno.

Lue! Kaiken juomme sen
Kuni aamusatehen.

Kaarle (lukee). "Ja Jumala sanoi: vihoittakoon maa ja kasvakoon ruohon, jossa siemen on, ja hedelmälliset puut, jotka hedelmän kantavat lainsa jälkeen, jossa sen siemen on maan päällä. Ja tapahtui niin. Ja maa vihoitti ja kasvoi ruohon, jossa siemen oli lainsa jälkeen, ja hedelmälliset puut, joiden siemen oli itsessänsä lainsa jälkeen. Ja Jumala näki sen hyväksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kolmas päivä" ... Käsitättekö nyt, ketä odottaneet olette?

Satakauno.

Ymmärrän nyt, että me

Tuhat vuotta vuotimme
Häntä, elon antavaista,
Häntä, Isää taivahaista,
Häntä, joka kaikki voi,
Joka kaikki hyvin loi.
Huomaan: Eedenissä ihan
Puuttui suru, synti, viha,
Paha, surun tuoja turma,
Syksy, kesäriemun surma,
Talvi tuima tuiskuineen,
Kuurosateet rakeineen,
Viikate, mi meidät niittää:
Saimme Jumalaa vain kiittää.

Kaarle.

Kun Hän, alkulähde hyvän,
Vartoomanne ainiaan,
Vihdoinkin on ilmestyvä
Palkitsemaan, kostamaan,
Niin Hän rauhan rakentaa,
Entiselleen uudistaa;
Silloin kukat, ruohosetkin,
Ihmiset ja eläimetkin,
Koko luotuin jakso suuri,
Hyvä, puhdas, uus on juuri,
Tullen täten sopivaksi
Herran, Luojan palvelijaksi.

Kaikki kukat. Amen.

Kaarle.

Niitty nuori, ihanainen!
Kauan kukkas kaunokainen
Luoja kiitti sanoitta
Lintuin kanssa kilvalla.
Kauan unhotettuna,
Tiedotonna, kainona
Näytti kukoistukses aika
Luojan kaikkivallan taikaa.
Luonnon kirkossa sait Luojaa
Palvella, sun onnes Suojaa.
Päivin Luojan raamattu
Etees oli avattu
Yli ilman, vetten, maan,
Yli tähtein yöllä vaan.
Niittyni, nyt parhaimpihin
Kiedo itses seppelihin:
Nyt sull' Luoja palkan soi,
Pyhää nyt sä viettää voit
Hartain mielin, riemuisana,
Seuranasi Herran sana.
Nyt sä oikein voit sen tietää,
Kenet kruunata sun sietää.

Kaikki kukat. Amen.

(Ensinnä Kaarle ja sitte kaikki kukat nostavat seppelen päästänsä, laskevat sen maahan sekä panevat kätensä ristiin. Puut laskevat kruununsa pois ja kumartavat).

Kaarle.

Jos mä kukkisin ruohona aamulla
Ja jo illalla kuivaisin pois,
Elämäin lyhyt, kaunis ja kukkaisu,
Kevätpäivyyen kaltainen ois,

Ja mä tietäisin: saan
Puvun lahjana maan,
Sekä: taivas mun näkevi vain —
Tekisin toki työs,
Ylistäisinpä myös
Iki-armoas, oi Jumalain!

Isä, suur' olet, viisahin, voimallisin,
On hallussas taivas ja maa;
Sanojais, ylistystäsi pieninkin
Jyvä, halvin kors' julistaa.
Tomu vain olen, mi
Haen jälkiäsi,
Salatiesi mä viitoitsen.
Nimes voimalla vaan
Sylissäin pidän maan
Pyhitänpä niin sinullen.

Näe heikot ja pienet,
Sä voimallinen!
He nyt astuvat istuimes luo.
Tomu on he, mut kuulet Sä, taivahinen,
Kun Sun mahtias kiittävät nuu.
Väen kukkihin luot
Sekä voimasi suot
Myös halpahan kaarnasehen;
Nimes kirkasta vain,
Ole suojamme ain',
Ota lapsesi taivahasen!

(Kaarle seisoo kukkien ympäröimänä. Vanamo nojautuu hänen rintaansa vastaan. Aurinko paistaa kirkkaana, ja kukat tuoksuvat).

VANHA HERRA.

Oli kerran vanha herra, nimeltä Semigradsky. Se nimi kuului niin oudolta ja vieraalta, että lapsi tuskin osasi sitä oikein lausua. Hänen sanottiin olevan puolalaista sukuperää, eikä kukaan tiennyt, mistä hän tuli, mutta hän saapui Helsinkiin ja tuli piirustustaidon opettajaksi. Hän oli jo silloin vanhanpuoleinen herra; pikku työt arvelivat hänessä olevan jotakin hajallaan, hänen tukkansa ei ainakaan ollut eheä, sillä hän oli melkein paljaspäinen, niin että hänellä oli vain muutamia harmaita hiuskarvoja jäljellä, ja varmaankin lapset juuri sentähden pelkäsivät häntä. Mutta hän rakasti lapsia, ja hänellä oli aina västin taskussa pikku rasia, jonka kannessa oli neitsyt Marian kuva, ja rasiassa oli aina karamelleja ja sokurirynejä. Kun hän Esplanaadissa istuessaan puhutteli lapsia ja he yrittivät juoksemaan pois, otti hän rasian taskustaan ja tarjosi siitä lapsille jotakin. Muutamat juoksivat edelleen, toiset pysähtyivät. Ahneimmat ensin taipuivat houkutuksiin, ja vähitellen tuli muitakin. Saatiinpa silloin nähdä vanhan herran ympärillä paljo pikku lapsia koko ajan, kuin hänen rasiassansa oli rahtunenkaan jäljellä; mutta kun se tyhjени, juoksivat lapset pian tiehensä. Hehän eivät tunteneet häntä eivätkä tienneet hänestä muuta kuin että hänellä oli hajallinen tukka ja niin oivallinen laatikko. Moni ei edes kiittänytkään pois juostessaan.

Niin, siinä hän istui yksinään eikä kukaan huolinut hänestä. "Minun pitää keksiä jotakin parempaa lapsille kuin karamelleja ja sokurirynejä", ajatteli hän itsekseen. "Se ilo kestää niin vähän aikaa ja unhottuu pian. Mitähän minä keksisin, että lapset minua rakastaisivat?"

Sitä hän ajatteli kauan, niin kauan kuin eli. Ja olipa hänellä syytäkin niin ajatella. Sillä hän oli yksin maailmassa eikä kukaan huolinut hänestä. Ei hänellä ollut vaimoa eikä lapsia, vaikka hän niin mielellään olisi pitänyt lapsia luonaan; vanha emännöitsijä vain hoiteli hänen talouttansa, kattoi hänen pöytänsä ja teki hänen tilansa. Tosin hänellä, paitsi oppilaitansa, oli pari kolme tuttuakin, jotka välistä tervehtivät häntä, mutta he olivat yhtä vanhat kuin hänkin eivätkä voineet lämmittää hänen sydäntänsä. Häntä suretti, että hän oli niin täällä muukalaisena ja kaukana kaikista niistä, jotka olivat hänelle nuoruudessaan olleet rakkaat. Mutta ei hän siltä ollut äreä eikä tyytymätön, vaan päinvastoin hyvin

iloinen ja puhelias. Hän oli saanut sen hyvän lahjan, että osasi tyytyä kohtaloonsa, rakastaa ihmisiä ja tehdä hyvää kenenkään tietämättä. Se olikin hänen ainoa huvinsa.

Nyt eleli hän hyvin säästäväisesti, piti aina vanhaa harmaata hattuaan, kulunutta viittaansa ja sinistä, kirkasnappista frakkiansa, söi hyvin yksinkertaista ruokaa eikä koskaan käynyt sellaisissa huveissa, jotka maksoivat rahaa. Jos hänellä oli pienet tulot, niin menot olivat vielä pienemmät; senpätähden jäikin aina jotain säästöön pantavaksi. Ihmiset alkoivat viimein uskoa vanhaa herraa itaraksi. Se saituri, sanoivat he, ei suo itselleen eikä muille mitään hyvää, hän ei rakasta mitään muuta maailmassa kuin keltaista kultaa, ja sitä hän kokoo kasa kasalta arkkuunsa. Hyi sellaista visukinttua! Kukahan hänet perii? Kissa viimein saa hänen kultansa, taikka tulee joku juutalainen Puolasta ja sanoo: "antakaas tänne, minun se on!"

Vanha herra kyllä tiesi, mitä hänestä puhuttiin; siitä näet hänen vanha emännöitsijänsä piti huolen, vaan muille hän sen sijaan laveasti kertoeli herransa olevan rikkaan ja hyvin ahneen. Herra oli kuitenkin yhtä tyytyväinen ja iloinen. Hän alinomaa vain mietiskeli itsekseen: "mitähän minä keksisin, että lapset rakastaisivat minua?"

Aika kului, yhä raskaammaksi kasvoi raha-arkku, ja yhä ihmiset, nähdessään herran vanhassa nukkavierussa mekossaan, sanoivat vanhaan tapaansa: kissa ne saa; hyi sellaista visukinttua!... Tulipa vanha herra äkisti sairaaksi ja makasi kuolemaisillaan. Silloin ihmiset ihmettelemään, jokohan hän nyt tekee testamenttinsa ja kuka saa raha-arkun. Saadaanpahan nähdä, että tuo ahne emännöitsijä perii kaikki tyyni, arvelivat naapurit. Emännöitsijä olisi mielellään uskonut samaa, mutta vaikka hän tiesi kaikki, vieläpä vähän enemmänkin, niin hän ei tiennyt mitään testamentista. Lääkäri sanoi hänelle: nyt kuolee herra. Ja pappi sanoi: onko hän määrännyt mitään köyhille? Ei edes vanhaa sinistä frakkiaankaan, vastasi emännöitsijä. No, sepä on jumalatonta, arveli pappi. Hyi sellaista visukinttua!

Vanha herra makasi siinä iloisenä ja tyytyväisenä, mutta nyt hän oli vielä tyytyväisempi kuin koskaan ennen, sillä nyt hän oli keksinyt jotakin parempaa kuin karamellit ja sokuriryynit, sellaista, joka voi saattaa lapset rakastamaan häntä. Mutta sitä hän ei suinkaan puhunut eläessään. Se hänen ilonsa oli, että lasten piti rakastaman häntä vasta hänen kuoltuansa.

No niin, sitte hän kuoli, hänet haudattiin ja hänen täytyi niinkuin muidenkin saiturien jättää tänne maan päälle raha-arkkunsu. Mutta silloinpa löytyikin äkkiarvaamatta testamentti, ja koska ei ollut yhtään sukulaista ottamaan talteensa vanhuksen omaisuutta, tuli maistraatti avaamaan sinetillä suljettua paperia. Naapurit olivat niin uteliaat, että tunkeutuivat porstuaan kuulemaan suurta uutista, ja he kuiskailivat toinen toiselleen: emännöitsijä se kaikki saa; hyi sellaista visukinttua!

Mutta eipä emännöitsijä saanutkaan, vaan pikku lapset. Vanha herra oli viimein keksinyt keinon, josta häntä muistettaisiin: kauan mietittyään hän määräsi koko omaisuutensa pikku lasten koululle, jota piti sanottaman hänen kouluksensa. Ei kukaan voinut väittää testamenttia laittomaksi, ja pikku lasten koulu siis perustettiin. Niin kauan oli vanha herra kuluttanut sinistä frakkiaan ja kieltänyt itseltään kaikki huvitukset, että hänen raha-arkkullaan voitiin nyt rakentaa suuri koulukartano, palkata opettajatar ja hankkia kaikki, mitä tarvittiin lasten opetukseen ja huviksi. Noin 100 lasta käy siinä nyt lakkaamatta koulua ja oppii leikitellen ja laulaen kaikkea, mikä on hyödyllistä heidän ijälleen. Kun he sen verran vaurastuvat, että heidän tulee muuttaa ylempään kouluun, jää heidän paikkansa nuoremmille lapsille, joita tulee sijaan. Ja niin käy vuosi vuodelta, polvi polvelta niin pitkälle, kuin voidaan ajatella eteenpäin. Lapset, joiden on vuoro erota tästä pikku lasten koulusta, eroavat ikävällä, ja lapset, jotka siihen tulevat, iloitsevat siitä, sillä ei missään muussa koulussa viihdytä niin hyvin eikä olla niin onnelliset. Ja vanhan herran muotokuva riippuu seinällä oven vastapäätä, ja koulua sanotaan ainiaan Semigradskyn kouluksi.

Nyt on koulu jo kolmekymmentä vuotta koonnut lapsia saliinsa. Minä olen käynyt siellä monta kertaa ja nähnyt vanhan herran sinisessä frakissaan katselevan seinältä alas näitä hyviä, tottelevaisia ja onnellisia lapsia, jotka opiskelevat suuressa, korkeassa ja valoisassa salissa. Joka kerran olen muistellut vanhaa herraa, miten yksin hän oli eläessään ja miten pian lapset unhottivat hänet, kun hän sai tyhjentäneeksi karamellirasiansa heille. Nyt he *eivät voi* enää unhottaa häntä, sillä nythän hän on joka päivä heidän keskellensä, katselee heidän leikkiänsä ja kuuntelee heidän iloista lauluansa eivätkä he voi katsahtaa ylös näkemättä häntä edessään. Rasia, niin, se on unhottunut, ei sitä kukaan enää muista eikä kukaan ahnehdi sen makeisia. Täällä on nyt, parempaa kuin karamelleja ja sokuriryynejä. Hän tuossa kuvataulussa, jota kaikki niin mielellään katselevat ja niin suuresti rakastavat, on sama vanha herra, jota ihmiset sanoivat saituriksi ja visukintuksi; mutta katsos, mitä hän on aikaan saanut. Monikin arveli ennen, hänen vielä eläessään, että hän kyllä olisi saattanut teettää itselleen uusia vaatteita, syödä ja juoda hyvää, huvitella ja pitää komeata elintapaa säästörahoillaan; mutta mitäpä silloin olisi tullut hänen koulustaan, iloisista lapsistaan ja jälkimaailmalle säilyvästä muistostaan? Kissa sen saa! sanoivat ihmiset hänen raha-arkustaan. Niin, kissa saakin monta raha-arkkua, joihin saituri kokoo katoavaa kultaa, mutta tätä arkkua ei saanut kissa eikä emännöitsijä, sen saivat lapset, sillä lapsille hän säästi, ja

jos sellaista voidaan sanoa saituriksi, joka säästää toisten onneksi, niin tuleepa kiittää Jumalaa, että sellaisia saitureja on maailmassa.

Viime talvena olin minä siellä vähän ennen joulua lasten kuusijuhlissa. Keskellä salia seisoi kaksi suurta kuusta sytytettyine kynttilöineen ja monine koristuksineen, ja toista sataa lasta tanssi piirissä niiden ympärillä riemuiten sanomattomasti. Vanhan herran kuva oli seppelöity lehdillä ja kukilla, lapset lauloivat hänelle, kaikki katsoivat häneen ja siunasivat häntä vielä monen vuoden kuluttua hänen kuolemastaan. Kas siinä on muisto, ajattelin minä, jota varten kannattaa elää, säästää ja kärsiä ihmisten pilkkaa! Minusta näytti vanha herra hymyilevän itsekseen, kun tuossa katseli alas lapsilaumaan. Hän ikäänkuin tahtoi sanoa: kas, nyt he eivät enää karkaa pois minun luotani! Ja taaskin näytti hän sanovan: Älä minulle, Herra, älä minulle, vaan nimellesi anna kunnia! Se on sinun tekosi, minun Jumalani; minä olen ollut vain sinun halpa välikappaleesi. *Sinun* nimesi olkoon ylistetty!

TULITIKKU.

Tulitikku oli ensimmäisen kerran uudessa laatikossaan tehtaan pöydällä ja muisteli, mitä kaikkea hänen lyhyellä iällensä oli tapahtunut. Hänellä oli vielä himmeä muisto siitä, että iso haapa oli kasvanut virran rannalla, että se oli hakattu poikki, sahattu ja viimein höylätty moneksi tuhanneksi pieneksi puikoksi, joista tulitikku itse oli yksi. Sen jälkeen oli tikku järjestetty läjiin ja riveihin tovereinsa joukkoon, pistettiin ilkeihin sulatuspannuihin, pantiin kuivamaan, järjestettiin uudelleen ja viimein asettiin laatikkoon. Eipä tässä juuri ollut sen kummempia kohtaloita tai suuria urhotöitä. Mutta tulitikku oli saanut palavan innon toimittaa jotakin maailmassa. Hänen ruumiinsa oli tehty pelkäävästä haapapuusta, joka aina vapisee pelosta, että hiljainen iltatuuli ehkä paisuu myrskyksi, joka hänet tempaa pois juurinensa. Mutta sen sijaan oli tikun pää kastettu semmoisiin aineihin, joista saapi sen kunnianhimon, että tahtoo loistaa maailman nähden, ja sen vuoksi oli tikulla ikäänkuin alituinen vastakkaisuus pään ja ruumiin välillä. Kun tuo tulinen pää hiljaisuudessa rätisten huusi: "syökse nyt esiin, ja toimita jotakin!" niin oli varovaisella puuruumiilla aina jotakin vastaväitöstä käsillä, se kuiskasi: "ei, malta, odota vielä vähän, kysy ensin, joko aika on tullut!"

Kun nyt tikku oli toveriensa seurassa laatikossa, rupesi sen päätä polttamaan ja sille tuli kummallinen halu syttyä tuleen. Mutta haapapuu pani vastaan ja tikku kysyi laatikon kyljeltä: "Jokohan nyt on aika?" Laatikon kylki sanoi siihen: "minä huomaan, että sinä olet aivan ensikertalainen, joka olet heti valmis matkalle suin päin. Malta nyt vaan mielesi äläkä tee mitään tyhmyyksiä, et sinä kuitenkaan saa mitään toimeen ilman minua, sillä sinä olet vaaraton tulitikku. Luuletko, että minä antaisin polttaa koko tehtaan, joka on meidän syntymäseutumme, ja tuon nuoren tytön, joka on kasvattajamme?"

Tulitikku maltoi mielensä. Se vietiin laatikkoineen ja miljoonain toverien seurassa isoon makasiiniin. Kun hän oli siellä, tuli taas paha kunnianhimo tuohon palavaan päähän, mutta arka haapapuu hillitsi sen taas. "Joko nyt on aika?" kysyi tikku. Laatikon kylki vastasi: "en minä näe mitään, täällä on niin pimeä; mutta malta mielesi! Luuletko, että sallisin sinun polttaa koko makasiinin ja väkirikkaan kaupungin?"

Tulitikku vietiin laivaan, lähetettäväksi toiselle seudulle. Oli pimeä yö, myrsky vinkui laivan köysissä ja mastoissa; laiva taisteli suuria aaltoja vastaan kaukana aukealla merellä. "Joko nyt on aika?" kysyi tikku taas, sillä sen mielestä oli varsin miellyttävää valaista pimeätä myrskyistä merta. Laatikon kylki vastasi: "malta, kunnes kuulustelen, onko myrsky saanut käskyä hävittää laavaa."

Myrsky ei sanonut saaneensa sellaista käskyä. "Malta vieläkin", kuiskasi laatikon kylki. Laiva saapui onnellisesti menopaikkaansa, tulitikku vietiin maalle, pantiin tavarapuotiin myötäväksi ja myötiin laatikkoineen päivineen. Köyhä tyttö osti sen, vei sen mukanaan äitinsä majaan ja istui lieden reunalle pellavia harjaamaan. Kun tikku näki kauniit pehmeät pellavapivot, tunsu se taas itsessään pahan himon yltyvän ja kysyi: "onko nyt jo aika?" "Odota", vastasi laatikon kylki, "jahka kysyn tulelta liedestä, onko se saanut käskyä polttaa tupaa." Tuli sanoi, ett'ei hän voinut mitään tehdä, sillä häntä oli käsketty pysymään siivosti ja panemaan pataa kiehumään. "Malta mielesi", sanoi laatikon kylki tikulle.

Toisena päivänä tyttö meni heinämiesten kanssa heinäniitylle. Yöllä hän äitinsä kanssa lepäsi heinäladossa kuivilla tuoksuavilla heinillä. Kun hänen huomisaamulla aikaisin piti sytyttämän tulta heinä miehille, niin hän säilytti tulitikkulaatikkaa eväsnytyssään. Tulitikku tunsu heinän tuoksun ja sanoi laatikolle: "anna minun nyt raavasta kylkeäsi vastaan; olisi niin hauska sytyttää tuo heinä tuleen." Laatikko sanoi: "malta, kunnes kysyn ensin sateelta", joka oli alkanut ravista ladon olkikattoa vastaan. Sade sanoi: "ole alallasi, jos henkeäsi rakastat, sillä minä olen saanut käskyn suojella latoa." "Malta

vielä", sanoi laatikko tikulle.

Toisena päivänä tytön veli, joka oli merimies, tuli ja sanoi: "hyvästi nyt, äiti, minun täytyy nyt matkustaa Poriin, lähteäkseni sieltä pitkälle matkalle, ensin Vaasaan ja sitte Amerikkaan. Onko teillä tulitikkua minulle lainata?" Tyttö antoi hänelle tikkulaatikon, merimies lähti pois ja tuli eräaseen paikkaan, jossa rautatietä avattiin vuoren halki. Siellä hän sai yösijan vuorensärkijäin tykönä ja hänen päänsä aluksena oli ruudilla täytetty astia. "Nytkö?" kysyi tikku ja taisi tuskin hillitä itseään syöksemästä päätänsä laatikon kylkeä vastaan. Mutta laatikko torui häntä ja sanoi: "häpeä, tuittupäinen; etkös näe, että toisella puolen ruutiastiaa on makaamassa pieni lapsi?"

Merimies meni seuraavana aamuna etemmäksi, tuli Porin kaupunkiin ja meni siellä "Österbotten"-nimiseen laivaan, jonka piti lähtemän Vaasaan. Sen jälkeisenä päivänä höyrylaiva lähti merelle. Oli päiväsydän, kirkas päiväpaiste, raitis tuuli; laiva oli täynnä väkeä ja lastattu tavaroilla. Silloin laatikko sanoi tulitikulle: "oletko hengissä?" Tikku vastasi: "minä odotan aikaani, en ole milloinkaan ollut niin valmiina toimeen kuin nyt." "Sittepä minä sinulle ilmoitan salaisuuden", kuiskasi laatikko. "Minä kuulin laineiden kysyvän tuulelta, oliko se saanut mitään käskyä, mutta tuuli ei sanonut saaneensa. Sitte kuulin tuulen syöksevän alas uuniin höyrykattilan alle ja kysyvän palavilta hiililtä, olivatko he saaneet mitään käskyä, mutta eivät hiiletkään sanoneet saaneensa. Ja taas kuulin hiilien kysyvän rautalevyiltä laivan kyljistä, olivatko he saaneet jotakin käskyä, ja rautalevyt antoivat eittävän vastauksen niinkuin kaikki muutkin. Silloin hiilet juttelivat keskenänsä: 'ei yksikään neljästä alkuaineesta ole saanut mitään käskyä, ja kuitenkin sen täytyy tapahtua.' Kuka sen tekee?"

"Minä, sanoi tulitikku.

"Se on mahdotonta", vastasi laatikko, "sillä sinä olet vain alkuaineiden pikkunen juoksupoika."

Tulitikku oli arvellut kysyä laatikolta, eikö Taavettikin ollut tappanut Goljattia, mutta hän oli vaiti, hän oli oppinut odottamaan.

Nuori merimies seisoి keskikannella huoletonna nojaten muutamia paperipakkoja vasten. Hän oli kevytmielinen ja huoleton, kuten moni muu hänen ijällänsä. Hänen aikansa kävi pitkäksi, hän otti esiin papyrossin ja sitte tulitikkulaatikon.

"Nyt, taikka ei milloinkaan!" sanoi tikku laatikolle. "Eihän toki", sanoi laatikko, "ei vielä, ei vielä! Oi, tämä kaunis laiva, tämä kallis tavara ja monet syyttömät ihmiset, mitä pahaa he sinulle ovat tehneet, kun tahtoisit heidät asettaa tulen ja meren väliin? Ei vielä, ei vielä!"

Mutta tikku ei enää kuullut mitään; samassa silmänräpäyksessä se syttyi palamaan. Kirkas liekki leimahti ilmi, mutta sitä ei kukaan huomannut vielä kirkkaamman auringon paisteen takia. Merimies sytytti papyrossinsa ja viskasi sitte palavan tikun luotansa huolimattomasti. Nyt olivat kaikki alkuaineet saaneet sen salaisen käskyn, jota he kauan olivat odottaneet. Tuuli vei tikun auringonpaisteessa kuivanutta paperipakkaa vastaan, tikku tarttui sen kylkeen kiinni ja paperipakka syttyi palamaan. Sen sijaan, että vesi olisi sammuttanut tulen, ei se tehnyt tehtävänsä pumpuissa; rauta, joka ei voinut palaa, rupesi sen pahemmin hehkumaan, ja tuuli kiihdytti yhä ankarammin raivoavaa paloa. Vähän ajan kuluttua oli kaunis laiva hukassa ja sen onnettomista matkustajista olivat muutamat kuolleet tuleen, toiset mereen ja muutamat pelastuivat.

Aivan lähellä palavaa laivaa laineiden harjalla, jotka savun ja hiilien takia näyttivät aivan mustilta, kiikkui palaneen tulitikun viimeinen pää ja sen vieressä vähäinen jäännös siitä, mikä ennen oli ollut tulitikkulaatikko. — "Voi sinua onneton tulitikku, mitä nyt olet tehnyt? Parempi olisi ollut, ett'ei sinua ikipäivinä olisi leikattu haapapuun sydämmestä."

Pieni palanut tulitikun pätkä nosti vedestä nokista kärkeänsä, ja vastasi:

"Enkö sitä jo sanonut, että toimitan jotakin, kunhan tunnen aikani. Nyt minä olen mainio, minä olen hävittänyt koko suuren laivan, koko maa puhuu minusta, eikä yksikään tulitikku ole päässyt niin suureen kunniaan. Mutta ole huoletti minusta, minä tyydyn kunniaani. Nyt tahdon taas uiskennella maalle ja annan jälleen kistaa itseni tuliaineeseen. Seuraa minua, niin yhdessä vielä toimitamme suuria töitä. Minä rupean hyvää tekeväksi tulitikuksi; talvipakkasessa aion sytyttää koko suuren metsän, lämmittääkseni köyhiä; saatpa nähdä, että vielä teen monta ihmistä onnelliseksi."

Iso valkeapäinen laine, joka tikun takana nosti vaahtoisen päälakensa, kuuli nämä sanat. "Sinä kurja raiska isosta puusta", sanoi laine, "mitäpä muuta sinä osasit toimittaa, kuin totella käskyjä, joita et tuntenut? Katso, nuo äärettömät alkuaineet, joista sinä olet vaan pikkuruinen hiukkanen, eivät voi muuta tehdä kuin odottaa ja totella. Katoa naurettavine ja ylpeine tuuminesi ja mielettömine aikeinesi tuntemattomaan syvyyteen!"

Ja laine vyöryi eteenpäin ikäänkuin suuri lumivuori, ja hautasi allensa nokipäisen tikun ja vedessä

luonneen laatikon. Saat hakea hänen jälkiänsä ja kunnianhimoansa kaukaa meren syvimmästä mudasta, jossa se nimettömänä ja kenenkään sitä surematta mätäneee unhotuksen omana.

TELEGRAFISTI.

Tien suuren varrella tässä työtä
Teen päivää, yötä.
Täst' ajaa vaskisin rattain laukkaa
Sanoma kaukaa.
Sen suitset pitää
Mun käten', ohjaan
Sen länteen, itään
Etelään, pohjaan,
Vaan istun kaikessa kiirussain
Vain paikallain.

Hei, helskyy — kuulehan tuota vasta!
Jokainen nast:
Nyt miete kiitavi kiirein ani
Mun sormistani,
Ja pian kyllä
Maan ympär' aivan
Se pantsar' yllä
Tien riemuin raivaa,
Mut lyijyraskas on ajaja:
Tässä' istun ma!

Ja väsyneenä tässä' istuissani,
Saan langassani
Takaisin tietoja kaukaisista
Tapahtumista.
Paperikaista
Kuin puro juoksee,
Kaikista maista
Tuo tiedot luokse;
Viivoina on ne ja pisteinä;
Ne tavaan mä.

Ne mulle kertovat kaikenmoista
— En kieli noista —;
Lukea riemuista, surullista
Saan kaistasista:
Nyt sormuksesta
Taas onnitellaan,
Nyt rukkanista
Jo surkutellaan;
Nyt rahaa, nauloja, rautaa saa
Taas ilmoittaa.

Euroopan onni on langassani
Mun huostassani;
Paremmiin tiedän kuin kielipalot
Tään ajan olot.
Monesti mielis
Ja olis hupaa,
Jos noista kielis;
Vaan ei ol' lupaa.
Ah, joka päivänä halkeen — niin! —
Mä uutisiin.

Tien suuren varrella tässä työtä

Teen päivää, yötä.
Ohitse sormeni aika liittää
Ja mailma kiittää.
Sekunniss' entää
Maan halki sana;
Mä pysyn sentään
Täss' istuvana.
Ken ehtis kuskia muistamaan?
Siis aja vaan!

JOHANNA D'ARC.

Sä kasvoit hiljaisissa laaksoloissa
Rypälten jaloin kotiseutuvilla;
Saleissa metsän elit korkeoissa,
Kirkasten lähtehitten rantamilla.

Sä olit paimentyttö köyhä, kaino,
Et tiennyt mailman suurten taistelusta. —
Kun maatas kohtas vieraan sorto, vaino,
Lähetit ylös monta rukousta.

Ja Herra, joka syöksee koroitetun,
Voimansa käsin nöyrän nousta antaa,
Sun uskos näki, löys sun unohdetun,
Soi sulle voimaa sotisopaa kantaa.

Näin saavuit Israelin Deboorana
Sä hennoin käsivarsin kaatamahan
Ne, jotka mailmassa on mahtavana,
Siteitä sorrettujen ratkomahan.

Kun saavuit, hajaantui kuin tomupilvet
Jokainen joukko voitollinen, suuri;
Sä särjit vaunut, kypärät ja kilvet,
Eteesi murtui mahtavakin muuri.

Kuin raekuuro lyöpi viljan hiekkaan,
Niin mainees löi, jos saavuit vaikka mihin.
Sua vastaan turhaan turvattihin miekkaan,
Ja turhaan sodan nuolet karaistihin.

Sun kansas vuoti vertä, suitsui maasi,
Vaan jaksoi hädän, kuolon, kahleet voittaa.
Kun olit turva itse kuninkaasi,
Pyhäksi tahdottiin sua kunnioittaa.

Sä tahdoit kunnian vain Herrall' antaa.
Ainoinen halus oli käydä sotiin
Onneksi kurjan maasi, kalpaa kantaa,
Unohtua ja päästä jälleen kotiin.

Niin unohduit, kun hätä poistui maasta,
Työs täyttyi, päästit kädestäsi kalvan,
Vihollisesi sai sun vangiks raastaa
Ja polttaa lavalla kuin noidan halvan.

Ristissä käsin, kelpo lapsen tapaan,
Rukoilit, kun sun päivääs ilta seuras;
Liekeissä taivaasen lens' henkes vapaa,
Hurskaana, aivan syytön uhriteuras.

Ei hautaa sulla, tuhaks haihtui luistos,
Sai nimes, mainees häijyn herjauksen;
Vuos'satain halki säilyy toki muistos,
Vaan pyövelisi vaipuu unhotukseen.

Jos miss' on isänmaista harrastusta,
Jos missä käsi urhotöihin ryhtyy,
Johanna d'Arc, sä lisää innostusta,
Uroihiin kaikkihin sun voimaas yhtyy.

Suo, Herra, meille suuret ajatukset,
Kun käymme taisteluun; suo into pyhä;
Suo nöyrinä myös kestää kamppaukset;
Heikoissa väkevä Sä ollos yhä!

PETTER MATIN KIVI.

Kun asuin saaristossa, näkyi kammarini ikkunaan aukea meri leveästä salmesta luoteen puolelta. Pohjanlahti levitti silmiäni eteen laajan, kauniin vesipeilinsä, välistä kirkkaana kuin tasaisin lasi, täynnä pitkiä hienoja hopeaviiruja; oikein sopiva paikka Aallottaren sisaruksinensa leikitellä keskipäivän auringonpaisteessa. Toisinaan oli peili kyllä yhtä kirkas, mutta ei enää niin tasainen, sillä siinä silloin kävi myrskyn jäljestä maininki, pitkiä, korkeita ja mykräisiä aallonharjoja; näytti suuri meri ikäänkuin nukkuvan ja läähättävän ankaran taistelun jälkeen, sen rinta kohoili ja laskehti; se huokui raskaasti, mutta rauhassa se kuitenkin oli. Ja erään kerran taas tuli kylmä pohjatuuli pohjoisnavalta ja kylvi rannoille Lapinmaan kultahietaa. Silloin meren peili särkyi miljooneiksi palasiksi, sen aallot nousivat kuin mylvivät huhveli-härjät puskemaan saaria ja kareja; äärimmät kalliot, ollen ikäänkuin ulkomuureina vihollisen hyökkäystä vastaan, olivat aivan valkoisina kuohusta, joka roiskui ylös korkeain kuusten latvoihin asti.

Siinä sinertävässä etäisyydessä näkyivät Höyhensaaret joka ilta nousevan meren syvyydestä ja joka aamu jälleen painuvan aaltojen pinnan alle. Mutta etempää lännestä näkyi aivan taivaan rannalta suuri yksinäinen kallio, *Petter Matin kivi*. Ei kenkään enää tiennyt, kuka tämä Petter Matti oli ollut, josta kivi oli saanut nimensä; ehkäpä hän oli vain köyhä kalastaja, joka siellä piteli verkkojansa ja makaili monena valoisana elokuun kuutamoyönä yksinään kuin merenkuningas Ahti kalliolla. Minä olin nähnyt sitä kiveä aina lapsuudestani asti ja aina oli se näyttänyt minusta niin merkillisen salaperäiseltä, se kun oli niin suuri ja yksinäinen ja niin kaukana poissa ihmisten teiltä tienoilta aavassa autiossa meressä. Minä aina mielessäni kuvittelin, että joku jättiläinen lienee sen sinne heittänyt, ja että se siellä seisoo kuin kirkontorni vedessä, pelottavan syvää joka puolella. Välistä se kokonaan hävisi sumun sekaan, välistä näytti paljon korkeammalta kuin ennen, milloin nimittäin kaukaiset esineet *kajastivat* merestä ja näyttivät ikäänkuin ylemmältä nostetuilta, joka tapahtuu silloin, kun kaukainen ilma on vähän samea ja aurinko on alhaalla. Ja silloin paistoivat punertavat aamupilvet niin ihmeellisen kauniisti Petter Matin kivelle; se näytti aivan palavan ilmi tulossa, se säkenöitsi kullan ja tulen karvaiselta tuolla kaukana meren siniviiruisten aaltojen keskellä.

Kerran oli Petter Matin kivi saanut yht'äkkiä asukkaan; sen huipulla liikkui jotakin jättiläisen kaltaista. Haamu oli kyllä ihmisen, mutta millainen ihminen! Hän oli vähintään yhdeksän kyynärää pitkä, siitä päättäen, kun hän levitti käsivartensa taivasta vasten. Minulle johtui mieleen Ahti; hänköhän se olisi? Seuraavana päivänä sain kuulla pienen kalastaja-pojan olleen kivellä etsimässä vesilinnun munia — hän näet ei kuulunut kevät-yhdistykseen — ja kivellä seisossaan kajasti hän ja kasvoi niin merkillisesti ilmaa vasten, että näytti paljon pitemmältä kaikkia niitä jättiläisiä, joita välistä näytellään rahasta kuin petoja.

Siitä päivästä asti minun hyvin teki mieleni nähdä Petter Matin kiveä aivan läheltä, ja itsekseni mietiskelin, miten ihmeellistähän olisikaan seisoa sen huipulla ja ojentaa käteni taivasta vasten. Minä tunsin erään vanhan kalastajan, joka aina joka maanantai purjehti kiven ohi ulommaksi merelle yksinäiseen kalastuspaikkaansa ja joka lauantai palasi kaupunkiin tuomaan suolaisia silakoita nelikoissa. Muutamana kauniina maanantai-aamuna, kun puhalteli kohtuullisen kova lounatuuli, että oli hyvä purjehtia kiven luo ja sieltä takaisin, huusin vanhaa ystävääni, ja hän suostui rupeamaan luotsikseni; niinpä laskimme kohti aavaa merta. Se oli pitkä matka, paljon pitempi, kuin olin luullutkaan; minä arvasin sen peninkulmaksi, mutta sitä oli kolmattakin. Mitä etemmäksi poistuimme saarista ja niiden pienistä kalakojuista, sitä yksinäisemmiltä ja autiommilta alkoivat minusta näyttää

nuo aavat siniseljät, jotka kimaltelivat päiväpaisteessa. Minä odottelin Petter Matin kiven kasvavan suuremmaksi, mikäli sitä lähestyimme; olinpa aivan vakuutettu, että se muka oli hirvittävän korkea vuori. Mutta se päinvastoin ennemmin pieneni kuin suureni, ja kun pääsimme sen luo, oli se tuskin suurempi tavallista heinälatoa. Nyt vasta huomasin sen näyttäneen matkan päähän suurelta ainoastaan sentähden, että se seisoi niin yksinään aavalla sileällä pinnalla, takanansa ainoastaan sinertävä ilma, eikä lähellä mitään, johon sitä olisi voitu verrata.

Totta puhuakseni ei tuo kivi läheltä katsoen näyttänyt yhtään kummallisemmalta kuin moni muukaan kallio merenrannalla. Mutta yksinäisyys pani siihen jotakin tavatonta, juhlallista ja salaperäistä. Se oli seisonut siinä niin yksinään monta, monta sataa vuotta, ja koko sen pitkän ajan olivat meren aallot voimattomina murtuneet sen röhmyisiä kylkiä vasten. Mitähän kaikkea se oli saanutkaan kokea, vaikk'ei se osannut sitä kertoa. Aallot eivät olleet kirjoittaneet nimiänsä vuoreen, vuosisatain lumet ja päiväpaisteet olivat samoin jättäneet puumerkkinsä piirtämättä. Pohjoissivu oli kuohun voimasta hankautunut aivan sileäksi; muissa sivuissa näkyi ruskeita raitoja, veden eri korkeuden merkkejä. Hienoinen, harmaa sammal, seassa meren vehreätä limaa, peitti sen osan kiven pinnasta, joka ei ollut veden alla. Lukemattomat linnut olivat tehneet valkoisia merkkejä kivelle, ja meidän lähestyessämme lensi parikymmentä kalalokkia pahasti rääkyen ylös tuolta leposijaltaan, jota niin harvoin häirittiin. Ne ottivat meitä vastaan kuin rosvoja, liitelivät aivan likellä ympärillämme, aikoen vain pyrkiä hakkaamaan pois silmiämme, niin että meidän täytyi puolustautua airoilla. Lokit taistelivat oman isänmaansa puolesta; olihan heillä pesät kalliolla.

Minä kiipesin ylös liukkaalle kalliolle. Sen päällys oli melkein tasainen ja noin kammarin lattian kokoinen. Kukoistava punainen horsma ja kuihtuva viinapensas olivat löytäneet jalansijaa päivän puolelta raosta raakkujen ja merihauran välistä. Kaikki tahtoo elää; yksin kova kalliokin ponnistaa voimiaan ja koettaa kantaa kukkia ja hedelmiä!

Mitä tuo on? Kirjainko? Ei, ei tosiaankaan kirjain, vaan ehkä puumerkki, ell'ei se ollut vain tuollainen harakanvarvas, kuin luonto itse usein piirtelee sileihin kallionkylkiin. Minä kumarruin ja raaputin sammalen pois kivistä. Sellaisia merkkejä näytti olleen parikymmentäkin hakattuna länsisivuun ja melkein yhtä monta itäiseen. Monta niistä oli melkein näkymättömäksi kulunut sateen, auringon ja merenaaltojen voimasta. Mutta miksi ne olivat hakatut ikäänkuin kahteen vihollisleiriin? Olivatko lokit ja sorsat taistelleet Petter Matin kivistä? Ei sitä kukaan tiennyt, kivi oli ääneti, meri mutisi jotakin, mutta pitäähän se ääntä aina. Se ei osaa olla vaiti, mutta ei saa kertoakaan.

Minulle johtui mieleen kalastajapoika, joka oli kasvanut jättiläiseksi. Miksipä minä en voisi kilvoitella hänen kanssansa? Petter Matin kivi, joka itse näyttää matkan päähän jättiläiseltä, voi kuvitella tuolla etäällä oleskeleville pikku ihmisille mitä hyvänsä. Minä nousin varpaileni kiven korkeimmalle kohdalle, levitin käsivarteni myllynsiiviksi ja käännyin hitaasti ja juhlallisesti ympäri kuin torni. Ah, miten nyt lienen näyttänyt hirvittävän suurelta ja korkealta sinertävää ilmaa vasten! Eivätköhän vain ihmiset rannalla sanoneet: siinä Petter Matti ottaa aurinkoa alas taivaalta!

"Ehkä nyt jo lähdemme?" sanoi kalastaja.

Me läksimmekin, ja tuntuipa oikein hupaiselta jälleen päästä ihmisten pariin sieltä autiolta mereltä. Pitkän ajan kuluttua tästä päivästä etsin minä jotakin vanhoista Kustaa Vaasan aikaisista papereista. Ihmeekseni puhuttiin niissä yksinäisistä meren kivistä, joille hylkeet nousevat "päivää paistattamaan". Hylkeenampujat saivat paraat saaliinsa sellaisilta kiviltä, joita sentähden sanottiinkin *hyljekiviksi* ja pidettiin hyvin arvokkaina. Eri kyläin pyydystäjät joutuivat riitaan hyljekivistä, menivät oikeuteen ja pyysivät, ett'ei kukaan muu saisi siellä pyydystää. Nyt minä ymmärsin, miksi puumerkit oli Petter Matin kiveen hakattu kahteen leiriin.

Mutta olipa siinä kivessä muutakin merkillistä. Jos se kolmesataa vuotta sitte oli hyljekivi, niin pitihän sen silloin olla niin matalalla vedenpinnasta, että hylkeet pääsivät sille nousemaan. Ja nyt se oli vähintään kuusi kyynärää korkeampi. Niin paljon on siis veden täytynyt aleta siitä asti ja yhtä paljon Suomen rannikon nousta ylemmäksi merta kolmessa sadassa vuodessa. Eikö se ole merkillistä? Mutta niin kuitenkin on. Joka vuosisadassa on Pohjois-Suomi, samoin kuin Pohjois-Ruotsikin valloittanut mereltä hyvän kappaleen maata, joka on kuivanut, kun meren vesi on vähennyt kaksi kyynärää alemmaksi. Ja Etelä-Suomi voittaa kyynärän korkeudelta maata. Niin kasvaa maa ja valloittaa yhä uusia aloja Ahdin valtakunnasta. Sen tietää Petter Matin kivi. Olipa sillä kuitenkin jotain sanomista, vaikka olikin kivi. Hän sanoi minulle: "sinun maasi kasvaa!"

MUURAHAINEN ETSIMÄSSÄ LÄÄKÄRIN APUA.

"Jospa nyt katsahtaisin ulos!" sanoi pikku muurahainen.

"Maltahan vähän", varoitti emämuurahainen, "minä ensin katson, miltä maailma näyttää." Ja hän katsahti ulos muurahaiskeon laessa olevasta aukosta, mutta ei nähnyt mitään, kun aurinko paistoi hänelle vasten silmiä.

"Nyt minä katson!" sanoi taas pikku muurahainen ja ryömi ylös reiästä.

Muurahaiskeko oli rakennettu suuren kuusen alle. Aurinko paistoi vehreihin oksiin, jää sulii oksain alta, pieni jääpuikko pudota pötkähti muurahaiskeolle ja katkasi jalan pikku muurahaiselta, joka oli ryöminyt ulos keosta.

"Miten nyt kävi?" sanoi emämuurahainen.

"Minulta vain jalka katkesi", vastasi lapsi.

Emämuurahainen säikähti, veti lapsensa takaisin sisään ja alkoi laastaroida jalkaa pihkalla. Se tuntuikin jo olevan aivan lujasti kiinni, mutta kun muurahaislapsi yritti astumaan, putosi jalka pois.

"Ei tämä näin käy päinsä; meidän täytyy lähteä lääkäriin!" sanoi emämuurahainen.

Hän teki kuivaneesta menneenkesäisestä kielolehdestä pienen pussin, pisti jalan siihen, otti lapsen selkäänsä ja läksi matkalle. Muurahaiskeko oli mäellä aivan likellä rautatietä, ja emämuurahainen tiesi, milloin junan piti tulla. Hän jäi siis odottelemaan ja juna tuli. Sur! rurr! emämuurahainen hyppäsi kiskolta pyörään, hyrräsi muutamia kertoja ympäri, mutta pääsi lapsineen kuitenkin onnellisesti vaunuun ja matkusti ilman lippua Helsinkiin.

Perille päästyään astui emämuurahainen hyvin varovasti alas, katsoen, ett'ei vain joutunut kenenkään jalan alle, ja kiipesi rohkeasti eräihin ajurinvaunuihin, yhä kantaen lasta seljässään ja jalkaa pussissa.

"Nyt ajamme lääkäriin. Mitähän hevonen arvellee näin raskaasta kuormasta?" tuumaili emämuurahainen.

"Mitähän valkoisia vuoria nuo ovat?" kysyi pikku muurahainen, kun ajoivat suurten kivikartanoiden ohi.

"Ne ovat sellaisia kekoja, joissa ihmiset asuvat", vastasi emämuurahainen. "Kekolaisia me kaikki olemme." He saapuivat suureen klinikkaan, sillä ajurin kärryissä oli istunut eräs nuori lääkäri, joka oli käynyt Pietarissa kuulemassa Kristiina Nilsonin laulavan Ahdin laulua.

Muurahainen unhotti kyytirahan maksamatta ja kiipesi rappuja ylös, lapsi seljässä. Päälääkäri istui pöytänsä edessä kirjan ääressä lukemassa, miten uusia neniä tehdään. Emämuurahainen kiipesi pöydälle ja hiipi kirjalle. Lääkäri huomasi hänet ja näpäytti häntä pois sormellaan, mutta muurahainen tarttui leukapielillään kiinni lehteen ja alkoi kertoa jääpuikon ja pojan jalan historiaa.

"Vai niin, eikö mitään muuta?" sanoi tohtori ja yritti panemaan kiinni pikku muurahaisen jalkaa. Mutta hänen pihtinsä olivat liian suuret, niin että hän vahingossa nykäsikin pois terveen jalan.

"Mitä nyt?" kysäsi emämuurahainen.

"Eipä juuri mitään, minulta vain pääsi irti toinenkin jalka", sanoi pikku muurahainen kärsiväisesti.

Tohtori syytti silmälasejaan ja läksi etsimään pienempiä pihtejä, mutta emämuurahainen ei ruvennut enää odottelemaan, vaan pisti molemmat irtonaiset jalat pussiin, otti lapsen selkäänsä ja ryömi kiireimmiten tiehensä.

"Kyllä kaiketi meidän pitää lähteä vesilääkäri Ewerthin luo", sanoi emämuurahainen, ja kohta hänen onnistuikin löytää toinen ajuri, joka läksi viemään saman lääkärin luo lihavaa herraa, joka aikoi lahtua.

Tohtori Ewerth seisoi suuren kylpyammeen luona juuri pistämäisillään siihen lihavaa herraa, kun emämuurahainen kiipesi hänen kädelleen, tullakseen huomatuksi. Lääkäri heti pisti kätensä veteen, ja sinne jäivät muurahaiset.

Emämuurahainen kuitenkin kohta kiipesi kylpyammeen laidalle ja huutaen neuvoi lastansa pitämään kiinni hameen liepeestä. Mutta päästyään vaarasta ei emämuurahainen enää nähnytkään missään lastansa, sillä lihava herra mellasteli vettä ammeessa niin pahasti, että kaikki oli yhtenä koskena.

"Mitenkä on sinun asiasi?" huusi emä.

"Vähäsen märkä vain, ja nyt minä juuri hukun!" kuului muurahaislapsen hento ääni kuohuvasta

ammeesta.

Emämuurahainen heti viskautui koskeen ja veti sanomattomalla vaivalla lapsensa kuivalle. Mutta se oli jo kuollut.

"Kyllähän minun pitää matkustaa kansanlääkäriin Bäckin luo", virkkoi emämuurahainen itsekseen. Ja tohtori Bäck silloin sattumalta oli Helsingissä, muuten olisi muurahaisen täytynyt odottaa höyrylaivan lähtöä Vaasaan, sillä eihän hän sinne asti olisi jaksanut kävellä lumikinosten läpi. Niinpä hän läksi kuolleen lapsensa ja molempain irtonaisten jalkain kanssa sen miehen luo, joka oli tohtori ilman tohtorinhattua.

Tohtori Bäck otti suurennuslasin, katsoi kuollutta muurahaislasta ja irtonaisia jalkoja ja sanoi: "Tätä pitää hieroa; mutta minä en sitä osaa, kun minulla on liian suuret ja paksut sormet."

Muurahaisemä mietiskeli ja olisi mielellään pyytänyt karpäsiä avukseen, ne kun ovat niin kuuluisia hierojia, mutta ne olivat kaikki kuolleet siihen aikaan vuodesta. "Maltappas, minä katson suuren kyökinuunin solaan", sanoi hän.

Muurahainen ryömi uunin taa ja löysi puolikuolleen sirkan, joka oli siellä maannut syksystä asti. Sen hän hyvin suurella vaivalla veti takaperin päivän valoon. Hetkisen kuluttua virkosi sirkka eloon ja alkoi iloisesti hieroa muurahaislasta. "No, noin sen pitää käydä!" sanoi tohtori Bäck ja osoitti sukkapuikolla, miten sirkan piti oikein taitavasti hieroman, että se olisi oikeaa "massaasia", joksi oppineet sanovat hieromistaitoa.

Kolme minuuttia tai vähän neljättä hieroi sirkka, ja muurahaislapsi virkosi henkiin, josta emämuurahainen tietysti hyvin iloitsi. Sitte sovitettiin irtonaiset jalat paikoilleen, ja pikku muurahainen oli aivan terve.

"Mitä nyt saan maksaa suuresta vaivastanne, herra tohtori?" kysyi muurahaisemä.

"Sinun pitää antaa omassa tuvassasi ruokaa leppäkertulle, kun hän ensi kerran tulee muurahaiskeolle", vastasi tohtori Bäck.

"Sen minä kyllä teen", vakuutti emämuurahainen iloissaan, "minä annan hänelle hunajakakkua ja kuusen pihkaa niin paljon, kuin hän vain jaksaa syödä."

"Hyvä on", sanoi Bäck. "Ja hyvästi nyt, täällä on vielä kuusi kättä ja neljä jalkaa odottamassa."

Kun muurahainen palasi keollensa, oli jo kevät, ja kaikki naapurit olivat ryömineet esiin pesistään sekä alkaneet raivata muurahaistietä, joka kulki metsämäen poikki, sillä lumikinokset olivat jättäneet paljon roskaa jälkeensä. Kaikki keon asujamet tietysti hyvin iloitsivat ja ihmettelivät, kaikki tahtoivat katsoa ja tunnustella, olivatko muurahaislapsen jalat todellakin oikein hyvästi kiinni. Silloinpa tulikin eräs leppäkerttu väsyksissä, nälkäisenä ja viluissaan, kiiveten ensimmäisten mäelle nousseiden ruohonkorsien yli. Muurahaiset tempasivat terävät, kuusenhavuiset keihäänsä ja läksivät pois ajamaan tuota vierasta kulkulaista. Mutta emämuurahainen nousi takajaloilleen seisomaan, nosti pitkän vehreän ruohonkorren, leppäkerttua puolustaen, ja pyysi häntä tupaansa aterialle. Keon sisällä laitettiin kohta aika muhkeat pidot, ett'ei sellaisia muistettu pitkään aikaan olleen. Sirkka soitteli ruokamusiikkia ja muurahaislapsi tanssi terveillä jaloillaan. Aurinko paistoi niin lämpimästi ja pikku keväänpoika lensi suhisevin siivin vehreän metsämäen yli.

POHJAISMYRSKYN KEHTOLAULU.

Viihdy, hurja, kiitävä
Lapsi, uneen ratkee!
Isä käyttää myllyä:
Myllyn siivet kätkee!
Äiti kuivaa vaatteita
Valkeita ja hienoja;
Pois niit' et saa heittää
Etkä hiekkaan peittää.

Pikku poika kuurassa
Sulun rantaan laittaa;

Älä vettä sekoita,
Riemua se haittaa!
Älä estä pääskystä,
Joka luovaa pesäänsä,
Kukkain loistaa anna,
Sääkse in tanssiks panna!

Säästä purjeet aluksen
Merellä, mi pauhaa!
Lahden peilityvenen
Salli viettää rauhaa!
Kalamies, kas, venossaan
Soutain pyrkii satamaan:
Hänet salli päästä,
Perheen suru säästä!

Olet kaunis, uljas niin,
Kun sä ilmaa jyskäät:
Meri käypi valkoisiin,
Honkain latvat ryskää,
Kylä syttyy tulehen.
Taivas veripunainen...
Tok' on tenhoisempi
Kuiskees hiljaisempi.

Puhdistit jo maailman,
Tehty työs on suuri:
Päätä unen helmahan
Matkas huima juuri!
Lampaaks muutu, leijona,
Pohjatuuli, liipota
Hiljaa perhon lailla
Kukkaisilla mailla!

Ryskeet, jyskeet unhota,
Valkolaineen huiskeet,
Punaliikkein leimunta,
Tummain honkain kuiskeet!
Kampaa tukkas sekava,
Kylve illan vihmassa,
Puron hopeoissa
Ynnä ruusustoissa!

Ilman kotka, leijaile
Vienosti ja tyynyyn
Paina pilven reunalle
Pääs ja silmäs kyynyyn!
Sumu sulla patjanen,
Raiti taivaansininen,
Peittees — kai sen uskot? —
Neuloi iltaruskot.

Siinä aamun koittohon
Makaat makeasti;
Päivän suloon suukkohon
Heräät iloisasti.
Perho muuttuu kotkaksi,
Lamma s jalopeuraksi,
Rientää matkustamaan
Mailmaa puhdistamaan.

Ken siellä? — Se on ylioppilas:
Kai kirjeen isältä saan?
— Tässä "Oppinut Herra" on päällä ja, kas,
Rahakirje se muodoltaan.
— No, elää kelpaa taas vähän aikaa;
Velalla söin mitä milloin saikaan.
Nyt tyydytän matammin,
Ja kuolevat karhutkin.
Olis kunnan isäni mieli karvas,
Jos seikat kaikki hän hiukan arvais.

Ken nyt? — Se äiti on riemuton:
Kirjettäkö pojalta?
Niin kauan poissa hän ollut on
Ja niin kovin kaukana.
— Nimenne, rouva? — Se on Johanna...
— Ei mitään. — Eikö hän mitään anna!
— Kas, tässä on "Hanna Heinonen",
Se sisältää satamarkkasen.
— Hän muistaa äitinsä! lauseheni
Sen muistatte. Siunattu poikaseni!

Ken taas? — Se hellä on impynen:
Tulin kirjettä kuulemaan.
— Omistaja? — Ulrika Virtanen.
— Ei Virtasta ollenkaan.
— Sisällä sen määrä on olla sormus,
Lähettäjä räätälin sälli Vormus...
— Ei tääll' ole, ei niin nappiakaan!
— Voi, kuinka mä sälliä uskoinkaan! —
Ja immyt kulmahan kaulahuivin
Poskelta kyynelen pyhkii kuiviin.

Ken? — Vahtimestari kanslian:
Lainhakemuskirjaa? — On tuo.
— Ken taas? — Mies Viljon & Valjakan;
— Kakstoista kirjettä, nuo!
— Ken siellä? — Herra von Uusi-Muoti:
— Pumaatapönttö ja seljaa luoti.
— Ken se? — Mies tohtori Tuitterin,
Hän saapi postissa murmelin.
— No, moista myös tulis postin tuottaa;
Ikänsä tohtori saanee vuotta.

Vaan vihdoin niiavi tyttönen
Niin vilpas ja vikkellä:
Pakettia eiks ole minullen?
Se tulisi äidiltä.
— Mitä siinä on? — Kukapas sen tiennee?
Kai syötävää siinä jotain lienee.
— No, katsotaan, mitä siinä on!...
Saat leivoksia ja katkismon.
Nyt kukko munille rupeaapi,
Sen seikan toimehen posti saapi.

Käy kiinni luukku, ja sisään jää
Mies vaivattu, puuhaava;
Kuin mylläri, vuodesta vuoteen tää
Myös laittavi jauhoja.
Maailman puuha sen virtaa kiittää,
Maailman koukerot kulkee siitä,
Hän jauhaa kullat ja kukkaset,
Surut, murheet, sormukset, rukkaset.
Nyt katsoo koskessa uivaa kaarnaa
Hän, mailman puuhasta elävä saarna.

KEKOLA JA SAMMALPARTA.

Muurahaiskeko oli keskellä metsää vuorella, pitkän satavuotisen hongan juurella, jonka nimi oli *Sammalparta*, ja sen paikan nimi oli *Kanerval*, koska siinä tasangolla kasvoi kaikkialla kanervia. Sammalparta oli sen verran muinaisen Tantaluksen kaltainen, että hänkin oli tuomittu lakkaamaan janoamaan, vaikka hänellä oli vettä silmänsä edessä, mutta siihen hän ei ulottunut. Sammalparta sai vain katsella aukealle merelle, mutta kuitenkin ainiaan janota kuivalla vuorella, josta sadevesi juoksi niin nopeasti pois, että ainoastaan maanpinnassa olevat juuret ehtivät hiukan kostua. Turhaan ojenteli honka juuriaan kauas vuoren rakoihin; siitä hän tosin sai tukea, seistäksensä, ja kyllä sitäkin tarvittiin myrskyssä; mutta vettä hän sai ainoastaan pienestä sammakkojen ropakosta, joka oli lähellä, mutta sekin oli enimmäkseen kuivana. Sammalparta olisi kuollut janosta, ell'ei iltapilvi olisi välistä antanut hänelle kastemaljaa tai kostea merensumu välistä käärintä valkoista, märkää lakanaansa hänen ympärilleen, virvoittaen hänen kuihtuvia oksiaan. Muuten hän huoaten katseli ylös pilviin, jotka lensivät niin ylhäältä hänen päällitsensä, tai mereen, joka pauhasi niin syvällä hänen allansa. Nuorena ollessaan oli hän päättänyt kasvaa ylös hamaan taivaasen asti, mutta aina vielä vähän puuttui pituutta, eikä hän viimein enää kasvanut pituudelleen, vaan paksuudelleen. Kuitenkin teki hänen mieltä vieläkin taivaasen; sinne tahtoi hän kaikin mokomin kerran päästä tästä janoisesta maasta.

Sammalpartan juurella oli muurahaisten asunto, ja sen nimi oli *Kekola*. Se oli muurahaisten mielestä kaunis nimi; he häpesivät sanoa sitä vain *keoksi*, silloinhan heitä olisi muka saatettu luulla kenties miksi raukoiksi. Kekola oli täydellinen tasavalta, jossa jok'ainoa jäsen teki työtä yhteiseksi hyväksi sekä taisteli kuin sankari kaikkia käärmeitä, turilaita ja muita vihollisia vastaan. He olivat ahkeraa ja lainkuuliaista väkeä, nämä muurahaiset, joka oli heille suureksi kunniaksi, mutta he eivät vain käsittäneet, miksi Sammalparta oli niin suuri, kun he itse olivat niin pienet. Pieninkin havuneula, joka putoisi Sammalpartasta, oli heille kokonainen hirsi, ja siitäpä he juuri saivatkin rakennustarpeita Kekolaansa.

Muutamit muurahaiset olivat kiivenneet aivan Sammalpartan latvaan asti, ja se oli heille koko päivänmatka. Palattuana alas luulivat he olleensa jo aivan puolitiessä kuuhun. "Sammalparta pyrkii taivaasen", sanoivat he. "Mitenkä voidaan ollakaan niin suunnattoman suuri ja niin äärettömän tyhmä?"

Sammalparta kuuli, mitä nuo pikku elukat puhua supisivat hänen juurellansa, ja katsoi heitä korkeudestaan. "Kyllä minä pyrinkin taivaasen", sanoi hän. "Täällä maan päällä ei minulla ole muuta kuin tuo kova vuori ja sammumaton jano."

"Kuulepas vain, mitä hän sanoo!" sanoivat muurahaiset toinen toiselleen. "Miksi hän ei tee työtä, niinkuin me, jokapäiväisestä leivästään ja katosta päänsä päällä ja pysy kauniisti täällä maan päällä, johon hänen juurensa kuitenkin ovat kiinni kasvaneet. Kun on suoja ja ruokaa, ei tarvita taivaan valtakuntaa."

"Mutta kuitenkin on jotakin, joka panee minut haluamaan taivaasen", sanoi Sammalparta. "Sinne päin minä olen pyrkinyt aina pikkuisesta asti."

Muurahaiset nauroivat. "Tunsimme mekin muutamia, jotka halusivat taivaasen", sanoivat he. "Meidän seassamme oli joukko siivekkäitä, ja ne läksivät lentämään sinitaivasta kohti. Ne muka eivät tahtoneet pysyä eikä tehdä työtä tämän maaraukan päällä, vaan läksivät huvimatkalta kohti korkeutta; mutta he kaikki tyyni putosivat mereen siikasien ruoaksi."

Sammalparta kuunteli noiden pikku elukkain puhetta suuren olennon majesteetillisella tyyneydellään eikä katsonut maksavan vaivaa enää vastata heille; hänellä oli kuitenkin omat ajatuksensa vaikk'ei huolinut niitä ilmaista. Muurahaiset yhä puuhasivat ja tekivät työtä, tullakseen toimeen täällä maan päällä, eivätkä halunneet mitään parempaa. Mutta Sammalparta yhä janosi ja tuli joka talven mukaan yhä harmaammaksi, kunnes sen alimmat oksat alkoivat kuivaa ja kuihtua.

Eräänä keskikesän päivänä läksivät lähimmän talon pojat Kanervalaan poimimaan mustikoita. Heidän joukossaan oli pitäjänräätälin poika Agapetus, joka oli käynyt koulua kaupungissa ja oppinut polttamaan paperosseja. "Poimikaa te marjoja, minä sill'aikaa tupakoin!" sanoi Agapetus, heittäytyi pitkäkseen kanervikkoon päiväpaistesien ja sytytti tupakkansa, että muka näyttäisi oikein miehekkäältä.

Pienet, keveät savupilvet nousivat niin komeasti ylös ilmaan, leviten vaaleansinisiksi renkaiksi. Se näytti kauniilta; yksin muurahaisetkin katsoivat Agapetusta ylhäiseksi herraksi. Hän poltteli polttelemistaan toisten poimiessa marjoja, ja kun paperossi oli loppumaisillaan, heitti hän palavan pääkälteen huolettomasti kankaalle. Mutta silloin olikin hyvin kuiva kesä, tupakasta putosi pieni hehkuva kipuna, ja siitä syttyi ensin sammal, sitte kuiva kanervikko. Lapsista se oli hyvin hauskaa; he

ihastuksissaan katsoivat pikku liekin kasvamista jaleimuten hyppelemistä mättäältä toiselle. Tulipa tuuli, joka aina on liekkien leikkikumppani, ja huviksensa puhalteli ja kiihdytteli pienet liekit suureksi tuleksi. Vähässä ajassa oli koko Kanervalan tulen ja savun vallassa; kipunat lentelivät, kanervikko ratsi, leppäkertuilta paloi siivet, ja lapset peloissaan läksivät pakoon. Ensimmäisenä läksi räätälin Agapetus kypälämäkeen, hän, joka oli pannut alkuun koko onnettomuuden. Hän kompastui ja lankesi nenälleen tuliseen mättäänsä ja poltti nenänsä, niin että se tuli sinertäväksi ikipäiviksi; sen hän sai vaivastaan ja sentähden sanottiin häntä Nenäpetukseksi niin kauan kuin eli.

Tasangolta kiertelehtivät liekit kapeana, käärmeen näköisenä kielekkeenä ylös vuoren rinnettä myöten ja saapuivat viimein Kekolaan asti. Siinä puuhasivat ja puhkuivat muurahaiset, kuten tavallisesti, ahkerassa työssään. Muutamat kulkivat takaperin, vetäen kortta jäljestään; toiset suurella vaivalla hinasivat kuollutta heinäsiirikkaa, koettaen saada sitä pesälle, mutta kun kaksi oli vetämässä kummallakin puolella, kulki heinäsiirikka edestakaisin heidän välillänsä. Silloin tulivat liekit aika vauhdilla ... huh, miten se kähähti Kekolassa! ja siihen se pesä loppui kaikkine kekolaisineen ja heidän puuhaamisineen ravinnon saamiseksi tässä maailmassa.

Sammalparta oli nähnyt monta metsänpaloa ennen; ne olivat ainoastaan kärventäneet sammalen ja kanervikon hänen ympäriltänsä, mutta hän itse oli aina säilynyt vahingoittumatta. Sentähden hän olikin nyt ihan rauhallisena. Hän ei itse tiennyt, miten kuiva hän oli ja sitä paitsi kuoreltaan vähän mädännyt; mutta liekit tiesivät sen paremmin, ne kiersivät hänet ylt'ympäri ja kiipesivät kuivia oksia myöten viimein muhkeaan latvaan asti. Siitäkös tuli aika kipunapilvi, tuuli kantoi sen kauas merelle; kaikki salakat olisivat likitienoilla nokeutuneet, elleivät ne olisi kiireimmiten jälleen peseytyneet. Kolme päivää paloi Sammalparran puolilaho runko, vaan sittekin oli vasta puoli siitä palanut. Tulipa silloin tuulenpuuska, ja rusaus vain, niin honka makasi pitkällään porossa ja tulenhelkussa.

"Nyt minä olen hukassa, nyt en koskaan pääse taivaaseen", ajatteli Sammalparta kuolevana kaatuessaan vuorelta ja pudotessaan pitkin rinnettä alas mereen.

"Etpä suinkaan ole hukassa!" sanoi ääni ylhäältä. Se oli punakka iltapilvi, jota honka oli niin usein ikävöiden ja ihastellen katsellut. "Etpä suinkaan ole hukassa", jatkoi pilvi, "sillä nyt minä otan sinun tuhkasi ja vien korkealle ylös valoisaan avaruuteen. Kun sitte taivaan Herra uudistaa maan ja luo uuden paratiisin, pääset sinä seisomaan sen portille elämän puun ja hyvän ja pahan tiedon puun viereen, sinun havuneulasesi loistavat kuin hopea, sinä saat juoda yrttitarhan lähteistä, ei sinun tarvitse enää koskaan olla janoissasi, eikä kiihtyä tai kuolla. Eikö kaikkein olentojen Isä, joka kuulee koko luonnon rukoukset, eikö hän olisi kuullut sinun äänetonä ikävöimistäsi pitkin koko elämäsi?"

"Eikö minun tarvitse seisoa kuivalla vuorella ja turhaan ojennella oksiani taivasta kohden?" kysyi Sammalparta.

"Ei koskaan", vastasi iltapilvi. "Juuresi saavat olla ijäisessä rauhassa ja latvasi ijäisessä valossa; Eedenin palsami tuoksuu sinun kirkastetusta sydämestäsi. Kun olet etsinyt taivasta, niin sen myöskin olet löytävä, sillä ken etsii, hän löytää."

"Eivätkö muurahaisetkin saa tulla taivaaseen?" kysyi Sammalparta, sillä häntä säählitti niiden hukkuminen tuleen.

"Heillä oli oikea kotinsa maan päällä eivätkä he koskaan halunneet parempaa", vastasi iltapilvi. "Heistä on kirjoitettu, että he ovat saaneet palkkansa."

"Päästäkää vuorikin taivaaseen!" anoi vielä Sammalparta, mutta ne olivatkin hänen viimeiset sanansa, sillä hän samassa painui kokoon tuhkaksi, ja iltapilvi pukeutui kauneimpaan ja punaisimpaan ilopukuunsa ja vei tuhkan kanssansa ylös siniseen avaruuteen. Sammalparta ei saanut tietää, oliko vuorikin pääsevä taivaaseen vai eikö.

Iltapilven pois mentyä tuli kostea yösumu ja kietoi vuoren valkoiseen märkään lakanaansa, niinkuin sillä ennenkin oli tapana tehdä. Mutta nyt ei muurahaisten enää tarvinnut ryömiä korsikattonsa alle eikä Sammalparran virkistää janoisia oksiansa, sillä he kumpikin olivat joutuneet kotiinsa. Ainoastaan vanha, kuiva, sammalpeittoinen vuori, joka nyt seiso yksin alastomana ja nokisena, tunsu yösumun tippuvan melkein kyynelten tavoin pitkin karkeita sivujansa. Vuori se juuri kertoi minulle tämän Sammalparran ja Kekolan historian; muutenhan sitä tuskin olisikaan kukaan tiennyt. Mutta ei vielä tänäkään päivänä kukaan tiedä, pääseekö vuori taivaaseen vai eikö.

VIRKEITÄ POIKIA.

Sen veltoks pojaks mainitsen,
Ken talvell' arkailee.
Ja turkkiin, vaippaan kääriksen,
Kun tuuli henkäisee,
Ja yskän oitis silloin saa,
Kun raitis pohja puhaltaa.

Kivuljas, heikko, semmoinen
Hän olkoon alallaan.
Vaan ken on veltto, hemmoinen,
Hän halvaks arvataan.
Ja voi, jos pelkur' on hän vaan.
Varokoon silloin turkkiaan.

On roihun luona rattoisaa,
Kun illat jatkuvat
Ja tuuli puita tuivertaa
Ja juoksee jutelmat.
Mut kunnan talvipäivänä
Vapaasen ilmaan riennän mä.

Siell' itse ajan hevostan'
Ja kelkkaan' ohjailen.
Harjulla hangen korkeimman
Mä viihdyn parhaiten,
Ja jyrkänteeltä kukkulan
Sokerimaahan soljahdan.

Ja jäällä kirkkain luistimin
Kuin tuuli liitelen,
Välistä suksin notkuvin
Hangella kiitelen
Iloisna, punaposkisna,
Kans kumppanien kilvalla.

Laadimme lumilinhoja,
Ja sitten taistellaan,
Ja voitto taikka kuolema,
Mi osaks tulleeekaan!
Voi kurjaa, joll' ei tarmoa,
Ei hälle annet' armoa!

Virkeitä oomme poikia,
Pidämme telmettä.
Virkeistä nousee pojista
Uljaita miehiä.
Ja voimaa, kättä jäntevää
Tarvitsee kyllä maamme tää.

Hyv' äiti, älä hemmoita
Sä liioin minua!
Mun käten' täytyy karaista
Suojaamaan sinua.
Kun vahvuutta saan tahdollen'
Niin turvaan sua riemuiten.

Kun erehdyn, sä hyvyiteen
Ojenna mua vaan:
Jumalanpelkoon, nöyryyteen
Ja työhön utteraan;
Niin, äiti, mua neuvo sä,
Ett' öisin miesnä mielevä!

Mä maan ja kansan parasta
Vaan tahdon harrastaa,
Jos kirja, miekka aseena
Tai aura olla saa,

Tarvitsen kaikkeen vahvuutta,
Ja ruumiin, sielun voimia.

On velto siis se poikanen,
Ken talvell' arkailee.
Ja turkkiin, vaippaan kääriksen,
Kun tuuli henkäisee.
Me, pojat, virkeit' olemme
Ja uljaiks miehiks aiomme.

UUSI VUOSI 1868.

Terve sä pienoinen!
Tunnetko tähtien
Juoksijapoikaa?
Tääll' olen jällehen.
Toveri rientävä,
Nuori ja nälkäisä,
Onkosta ruokaa
Vaan hyvä ystävä?

Kerran ol' isäni
Pieni kuin minäki,
Myös lumisilla
Täällä hän teuhaili.
Sattuipa puuskahdus,
Vaikea vilustus,
Siitpä seuras
Kylmä ja kohmetus.

Juur' ihan silloin mä
Kelkalla pienellä
Mäkeä laskin
Taivahan sinessä,
Rinne ol' jyrkkä ja
Kelkkani luistava,
Sieltä mä maahan
Soljahdin paikalla.

Kun tulin entäen,
Maa tämä louhinen,
Köyhä ol' aivan
Peitossa hankien.
Kuitenki lapsoset
Leikkivät iloiset,
Kosk' ei he huolta
Ymmärrä, pienoset.

Niinp' olen minäkin
Laps, kuten sinäkin, —
Viikkoa vanha
Tuskin mä olenkin.
Kuinkas mä murheisna
Aikojen vammoista
Häiritä voisin
Leikkiäs riemuista!

Siis tule leikkimään
Viimassa talvi-sään,
Hehkuvin poskin
Hangelle hiihtämään!

Ruusujen ihanuus,
Honkien vihannuus,
Olkohon myötäs,
Eik' alakuloisuus!

Jos sua joskuskaan
Sattuisi viittaamaan
Äitisi hellä,
Silloin sä muista vaan
Onhan sull' oma maa,
Hälle sä lempes jaa,
Äitiä köyhää
Täytyyhän rakastaa!

Ahdingon aikana
Aina hän altisna
Jakeli sulle
Leipänsä palasta.
Siis sinä puolestas,
Avulla Jumalas,
Suo hänell' aina
Mit' on sun omanas!

Leipä se ma'ukkain,
Ruoka se herkukkain,
Puutteessa minkä
Kotonas nautit vain.
Myös puku lämpöisin,
Takki se sopivin,
Väristen minkä
Yllesi puetkin.

Kasva kuin honka vaan!
Vahvistu ainiaan,
Äitiäs köyhää
Lemmiten suojaamaan,
Että hän juurellais
Myrskyissä turvan sais,
Lehväsi häntä
Vaaroissa varjoais!

Niin, hyvä ystävä
Tänn' alasmäkeä
Luokses mä saavuin
Tähtien kentältä.
Kelkalla kiitelen
Latuja enkelten,
Surusta toivoon,
Talvesta kevääsen.

HUHTIKUUN VIIMEINEN PÄIVÄ.

Nyt, sanoi Kevät, ennän,
Jo voitin ahdingot,
Mä seppelpäisnä lennän,
Tuon kermat, karpalot.
Pois turkit, muhvit joutaa,
Kaikk' kuumaan pakahtuu,
On lämmintä ja poutaa...
Huh, huhti huhtikuu!

Ei, virkkoi Talvi, kyllä
Mä jälleen ennätän:
On tarpeen turkit yllä.
Suo anteeks ystävän'!
Saat jäätelöä totta,
Sä armas herkkusuu!
Nyt sopii kelkat ottaa...
Huh, huhti huhtikuu!

Vaan Vappu oven takaa
Virkahtaa iloisna:
Kun olet siivo, vakaa,
Saan luokses huomenna.
On kylmä Talven rusko,
On viekas Kevään suu,
Sä älä heitä usko...
Huh, huhti huhtikuu!

BERNDT MICHAELIN UNI.

Jos mä lounaismyrskynä pauhaisin,
Asuntoin olis ilmassa vain,
Hevon korskuvan seljässä kiitelisin,
Syyspilvi mun tanteren ain,
Ja mä kulkisin vaan
Yli vetten ja maan,
Sekä oikaisten,
Yli ihmisien
Hälyn, kourani tarmoisen;

Sydän-yöhön mä aamun koitosta niin
Läpi Pohjolan liitelisin;
Someroon erämaihin kaukaisiin
Minä rosvoja hautaisin;
Meren aavikotkin
Minä piiskaisin,
Kunnes saan aluksen
Joka ainoisen
Meren nielemän ilmoillen.

Minä myös sulattaisin jäät napojen,
Elon pois kun ne karkoittaa,
Vilvottaisin kuuman mä vyöhykkehen,
Joka vehreän kuihduttaa.
Ja mä iskisinkin
Alas sortajihin
Tulen turmiokkaan,
Joka polttelis vaan
Sitehet, vapauttaen maan.

Parantaisin haavat mä hurmehiset,
Hädän kaiken mä poistaisin
Sekä pyyhkisin kärsivän kynelehet,
Ruoan köyhälle antaisin;
Vale, vilppi se vain
Kuolis miekallain;
Hyveen halveksitun
Sekä unhotetun
Näkis nousevan suojassa mun.

Väsyneenä kun töistäni kääntyisin

Isän armahan kartanohon,
Hevon siivikkähän minä päästäisin
Vähän siskojen hoitelohon,
Sekä hiljallehen
Sua suudellen,
Oma äitini, saan
Heti uinuamaan
Urostöistäni ympäri maan.

Mut sä mun tulikumalle poskelleni
Hymyten kätes laskisit taas,
Sanoen: rajupäinen mun tuuloseni,
Sua vaativi viel' isänmaasi
Isä taivahan, maan,
Pyhä ainoa vaan,
Ei sun eksyä suo,
Avun, johdon Hän tuo,
Pyhän voiman sun miekkahas luo.

SIKKU.

Kahdennentoista Kaarle kuninkaan aikana eli Pohjois-Suomessa köyhä paimenpoika nimeltä Sikku. Oikeastaan hänen nimensä oli Sikstus, mutta eihän se suomalainen kieli taivu kaikenlaisia nimiä lausumaan oikein, vaan muodostaa nimet omalla tavallaan, miten ne vaan tulevat helpommiksi sanoa. Sikku oli niin köyhä, ett'ei hänellä ollut lakkia, paitaa eikä kenkiäkään, mutta siitä hän ei vähintäkään pitänyt lukua. Hän oli aina iloinen ja tyytyväinen ja kun hän Sipuri-vuoren juurella paimensi lehmiä, niin hän lauleli aamusta iltaan, puhalsi tuohiseen torveensa ja kuunteli varsin hyvillään, kun vuori raikui vastaan.

Sikulla oli vanha linkkuveitsi, se oli hänen tavaransa, ja olipa hänellä toverikin nimeltä Kettu; se oli pitkäkuonoinen ja pitkähäntäinen kellertävä koira, uskollinen ja vihaisenpuoleinen. Nämä kaksi olivat yksimieliset myötä- ja vastoinkäymisessä; Kettu ajoi lehmät kokoon, Kettu valvoi, kun Sikku rupesi päivällä levolle, ja Sikku jakoi Ketulle kovan leipänsä, joka oli kummankin yhteinen aamiainen ja päivällinen. Leivän lisäksi sai kumpikin varsin erinomaista liemiruokaa, nimittäin ihan kirkasta ja raitista lähdevettä, ja melkein joka päivä oikein makeata jälkiruokaa: mansikoita, muuramia, mesimarjoja, mustikoita, puoloja, tuomen ja pihlajan marjoja, mikä kesän aika milloinkin sattui olemaan, mutta sellaisista herkuista ei Kettu pitänyt lukua. Sikku eleli mielestään kuin kuninkaan poika metsässä. Mutta kun tuli hyvin sateinen ja kylmä ilma, niin hän iltapäivällä halusi kotiin puuropadan ääreen. Voi kuinka se sentään oli mieluinen se lämmin puuropata, ja siitä hän sai kaapia itselleen kaikki, mitä oli reunoilla, mutta Kettu sai nuolla kauhan ja varastaa kissamirrin maito-osan, joka rikkonaisuudessa saviastiassa oli vesikorvon vieressä lattialla. Harvoin se sentään päättyi ilman kahakkaa.

Anttilan talon isäntä oli saita, emäntä ahne, mutta mitäpä se Sikkuun kuului? Hänellä oli vapautensa ja hänen tuli vaan vastata siitä, että talon viisitoista lehmää säännöllisesti tulivat illalla kotiin lypsettäväksi. Ja jonkun aikaa kaikki menestyi hyvin; muuta huolta Sikku ei tiennyt koko maailmassa.

Eräänä päivänä hän kiipesi vuoren huipulle, kun Kettu sill'aikaa vartioitsi lehmiä laaksossa. Vuorelta oli lavea, kaunis näköala yli metsien, soiden ja yksinäisten lampien, mutta ihmisasuntoa ei näkynyt ollenkaan. Sikku ei ollut milloinkaan luullut maailmaa niin suureksi. Hänen sydäntänsä rupesi niin kummasti lämmittämään, kun hän näki auringon kimaltelevan järvestä kuusien tummain oksien välitse ja kun pilvet kulkivat yli taivaan kannen, niin toinen välähdys toisensa jälkeen tuli näkyviin, katosi jälleen varjoon ja välähti uudelleen toisessa paikassa. Sikku lauleli ja töryytti väliin tuohitorveensa; sen ääni kaikui niin lystikkäästi vuoristossa, siitä tuli laulu:

Sipurin vuori tutuu, tutuu,
Luliluu!
Ei maailmass' ole poikaa toista
Ken laitumelle vie karjaa moista,
Tutuu, tutuu,
Luliluu!

Hänen laulaessaan seisattui aavistamatta pieni, koukkuselkäinen akka hänen viereensä vuorella ja sanoi hänelle:

"Kaiken tuon, minkä näet, saat omaksesi, jos rupeat minun pojakseni ja tottelet minua."

"Ohoh", sanoi Sikku ja katseli akkaa, jonka hän tunsi: sehän oli noita-akka Allisten mökistä.

"Anna minulle valkoinen lehmäsi Kimmo", sanoi akka, "ja kun tulet kotiin, niin sano, että susi sen repi."

Sikku tuosta ällistyi ja virkkoi: "en maar, niin tyhmä en ole."

"No syytä sitte itseäsi!" sanoi akka ja samalla hän hyppäsi harakkaa mäkeä pitkin alas.

Kettu alkoi laaksossa haukkua, Sikku juoksi alas ja näki yhden lehmistä vajonneen suohon niin syvälle, ett'ei enää näkynyt muuta kuin sarvet viheriäisestä nevasta. Sikku koki sitä vetää ylös, mutta hänen voimansa ei kestäneet, vaan kun hän oli itsensä reutunut väsyksiin, täytyi hänen mennä kotiin, neljätoista lehmää mukanaan. Kellokas lehmä Mansikki ammui, Kettu ulvoi. Sikku kertoi, miten onnettomuus oli tapahtunut, sai selkäänsä ja lähetettiin toisena päivänä paimeneen ilman evästä.

Nyt hän ei laulanut mitään laulua, vaan istui suruisena ja nälissään vuoren juurelle. Silloin Allisten pitkäpartainen noita-ukko tuli ja sanoi hänelle: "anna minulle musta lehmäsi Mustikki, ja sano, että susi on sen repinyt, niin minä annan sulle kaiken sen maan, kuin voit nähdä Sipurin vuorelta!"

"En, niin tyhmä en ole", vastasi Sikku närkästyneenä.

"No syytä sitte itseäsi!" sanoi ukko ja samalla hän laski kuperkeikkaa pitkin vuorta alas.

Kettu alkoi haukkua, Sikku juoksi katsomaan, ja näki Mustikin kuolleena mäen rinteessä. Se oli syönyt jotakin myrkyllistä ruohoa, eikä sitä enää voitu saada henkiin. Sikku itki, toi tuohisessa tuutissa vähän vettä lähteestä ja kaatoi sen Mustikin päähän, mutta se ei auttanut, hänen täytyi ajaa kotiin vaan kolmetoista lehmää ja kertoa mikä onnettomuus oli tullut. Nyt hänet pantiin kolmeksi päiväksi ilman ruoatta kellariin. Neljäntenä päivänä hänet taas lähetettiin lehmiä paimentamaan; hän sai evästä pussiin, mutta kun hän jo kotiveräjällä oli nälissään ja avasi pussin, oli siinä vaan harmaja kivi.

Sikku meni lehmien kanssa vuoren luo, söi marjoja metsästä ja istui surullisena kannon päähän keskelle karjaa, ett'ei enää mitään onnettomuutta tapahtuisi. Silloin hänen luoksensa tuli Allisten pieni, kaunis noitatyttö, jolla aina oli silmät kierossa, tarjosi hänelle pehmeätä vehnäkakkua, taputti häntä laihalle poskelle ja sanoi: "anna minulle punainen lehmäsi Mansikki, ja sano kotiin tullessasi, että karhu on sen repinyt, niin saat vehnäkakun ja kaiken maan, jonka voit nähdä Sipurin vuorelta!"

Sikku oli niin nälissään, että olisi nielaissut vaikka sammalista tehdyn kakun. Hän katsoi kakkuun ja tuohon pieneen, kauniiseen noitatyttöön ja hänen täytyi purra omaa kieltänsä, ett'ei hän heti olisi antanut myöntävää vastausta. Mutta noitatyttö nauroi ja se suuttutti Sikkua. "En", sanoi hän, "niin tyhmä en ole."

"No syytä sitte itseäsi!" sanoi tyttö ja samalla hän lentää lekutti aivan kuin harakka metsään.

Sikku pelkäsi jotakin uutta onnettomuutta ja juoksi Mansikin luo, joka oli aivan hänen lähellensä, mutta Mansikki oli jo suorana heinikossa, kyykäärme oli kiinni sen turvassa ja vähän ajan kuluttua oli Mansikki kuollut. Mitäpä siitä oli apua, että Sikku tappoi käärmeen. Hänen täytyi mennä kotiin kahdentoista lehmän kanssa ja kertoa tapahtunut onnettomuus.

"Sano nyt, minkä rangaistuksen ansaitset!" sanoi isäntä vihoissansa. "Tahdotko, että sinut korvennan saunan uunissa vai pitääkö minun viskata sinut syvään kaivoon?"

"En minä sille mitään voi", sanoi Sikku itkien. "He ovat kolmasti minulle luvanneet kaiken maan, jonka voisin nähdä Sipurin vuorelta, jos tahtoisin varastaa ja valhetella, mutta sitä en voi tehdä."

"Vai niin", sanoi isäntä. "Sehän on kaikki minun maatani, joka Sipurin vuorelle näkyy ja minä lupaan sen sinulle, jos sinä ennen ensi täysikuuta tuot yhdeksän kaunista lehmää niiden kolmen, Kimon, Mustikin ja Mansikin sijaan, jotka nyt ovat kuolleina vuoren luona. Mutta mitä minun sulle pitää tekemän? Joku rangaistus sinun tulee saada."

"Sido hänet käsistä ja jaloista Sipurin korkeimmalle vuoren huipulle ja anna hänen saada kylliksensä ravintoa katselemalla maata!" sanoi emäntä, joka ei voinut Sikkulle antaa anteeksi sitä, että hänen kauniit lehmänsä olivat joutuneet hukkaan.

Tämä ehdotus miellytti isäntää. Sikku sidottiin käsistä ja jaloista ja jaettiin Sipurin vuoren huipulle, ja kaikille annettiin kielto, ett'ei saanut antaa hänelle ruokaa eikä juomaa. Jäljellä olevat kaksitoista

lehmää ajoi toinen paimenpoika laiturille toisaanne päin kauas Sipurin vuoren seuduilta.

Sikku oli sidottuna ja puolikuolleena nälästä vuorella. Metsä tuoksui, järvet kiilsivät auringon paisteessa kuusien oksain välistä, tuli ilta, tuli yö, yökaste lankesi maahan, laulurastas lauleli, tähdet tuikkivat taivaalla, kuu katseli alas köyhää poikaraukkaa, eikä kukaan maailmassa näyttänyt enää pitävän hänestä lukua.

Mutta ylhäällä metsän, järvien, kasteen, rastaan, kuun ja tähtien yläpuolella oli kuitenkin Yksi, joka näkee kaikki hyljätyt maailmassa, ja hän näki myöskin köyhän Sikku raukan. Jumala lähetti hänelle uskollisen ystävän, ja kukapa se olisi ollut joll'ei Kettu? Kettu sai puuroa kotona talossa, Kettu taisi tapansa mukaan varastaa maitoa kissamirrin rikkinäisestä astiasta vesisaavin vierestä, mutta Kettu juoksi mieluummin nälkäisenä vuorelle, rupesi Sikun sidotuille jaloille ja nuoleskeli hänen sidottuja käsiänsä. Sikku tunsu itsensä tästä niin iloiseksi ja onnelliseksi ja sitte molemmat nukkuivat kuun valossa.

Kahdennentoista Kaarle kuninkaan aikana oli suuri sota etelä-osassa maata. Pohjainen osa maasta ei paljoa tiennyt sodasta, vaan oli rauhassa suurien metsien takana, kun äkkiä meren rannikoille ilmestyi vihollinen sotalaivasto, josta nousi maalle sotajoukkoja, ja nämä rupesivat hävittämään ja ryöstämään maata kaikkialla, mihin vaan tulivat. Sellainen julma vihollisjoukko tuli nyt tällekin seudulle, hävitti ja poltti Anttilan talon, vei pois kaiken karjan ja otti isännän itsensä vangiksi. Kun tämä oli tapahtunut, hajautui vihollisparvi ryöstämään muitakin kyliä ja monta kasakkaa jätettiin vangiksi otettuja vartioimaan sekä paimentamaan ryöstettyä karjaa, kunnes tulisi sopiva tilaisuus viedä se laivoihin.

Aikaisin aamulla Sikku heräsi, kun Kettu puri tuntematonta miestä sääreen. Kaksi villiä partaista miestä oli kiivennyt ylös vuoren huipulle, sieltä katsellakseen mihinkä heidän piti nyt lähtemän. He löysivät pojan sidottuna, säälivät häntä, vaikka olivatkin vihollisia, aukasivat hänen siteensä, antoivat hänelle leipää laukustansa ja veivät hänet mukaansa. Vuoren juurelle he olivat sitoneet hevosen puihin, toinen nosti pojan hevosen selkään ja ajoi pois Ketun. Ja sitte lähdettiin matkaan täyttävää vauhtia, kunnes ratsastajat lähestyivät suuren järven rantaa.

Tänne oli vihollinen kerännyt paljon saalista ja monta vankia. Mutta kun kasakoilla oli suuri halu saada jatkaa ryöstämistä, niin he jättivät ainoastaan kuusi miestä saalista ja vankeja vartioimaan sillä välin kun toiset ratsastivat eteenpäin. Tuli yö, ja nuo kuusi kasakkaa alkoivat peljätä, että maan asukkaat hyökkäisivät heitä vastaan pimeän aikana. Sen tähden he istuivat venheesen, ottivat Sikun mukaan ja soutivat järven saareen viettämään yötä siellä turvallisemmin; mutta karja jätettiin rannalle syömään ja vangit sidottiin lujasti kiinni puihin samoin kuin kasakkain kuusi hevostakin.

Sikku makasi kasakkain keskellä autiolla saarella. Yö oli pimeä, suuret laineet pauhasivat saaren kivikkorantaa vastaan ja tuuli puhalsi mantereelle päin. Sikku oli valveilla ja kuuli, väsyneiden kasakkain pitkän, tasaisen hengityksen, kun he nukkuivat hänen sivullansa. Heitä oli maalla viisi, mutta kuudes oli venheessä vahtina.

Sikku nousi hiljaa istualle ja kuunteli. Yksi kasakoista puheli unissaan ja hosui ympärilleen käsillään. Sikku rupesi pitkäkseen, mutta ei voinut nukkua. Vähän ajan kuluttua hän taas nousi istualle ja kun kaikki oli hiljaa, niin hän hiipi makaavien kasakkain välitse alas venheesen rannalle. Täällä makasi vartijakin venheessä niin sikeästi, ett'ei hän huomannut, että Sikku hiljaa sysäsi venheen järvelle, istui hajareisin peräkeulalle ja antoi tuulen viedä venheen mannermaan rannalle.

Kasakka makasi yhä vaan. Hän oli ratsastanut monta peninkulmaa, eipä siis ollut kumma, että hän makasi kuin pölkkö!

Kun Sikku tunsu, että vene otti kiinni maahan, kiipesi hän hiljaa venheestä, otti taskustansa linkkuveitsensä ja leikkasi vankien siteet. Kasakka makasi.

Vangit tuskin uskoivat pelastustansa. He seurasivat Sikkua ja sitoivat vihollisensa venheessä samalla köydellä, joka äskettäin oli sitonut heidät itsensä. Silloin kasakka heräsi, mutta liian myöhään; hän oli nyt itse vankiensa vankina.

"Lyökää hänet kuoliaaksi! Soutakaamme saareen ja lyökäämme heidät kaikki kuoliaiksi, kun he makaavat!" huusi yksi äsken vapaaksi päässeistä.

"Ei", sanoi Sikku, joka tunsu isäntänsä äänen, "viekäämme ennen heidän saaliinsa ja pelastakaamme itsemme turvallisuuteen!"

"He ovat polttaneet minun taloni ja ryöstäneet kaiken omaisuuteni!" huokasi isäntä.

"He ovat irrottaneet minun siteeni ja antaneet minulle ruokaa!" sanoi Sikku, joka oli äkkiä paisunut koko mieheksi.

Useimmat tuumailivat samoin kuin Sikku. Muutamat ratsastivat tiehensä kasakkain hevosilla, toiset ajoivat karjan piiloon metsiin, jokainen otti mukaansa vihollisen saaliista, minkä jaksoi viedä, ja Sikku otti osansa.

Muutamia päiviä sen jälkeen oli vihollinen taas mennyt laivoihinsa. Ihmiset palasivat takaisin metsistä ja vuorenrotkoista, joihin he hädän aikana olivat paenneet. Monet keräytyivät poltetuista taloistansa kirkolle ja keskustelivat, mitä heidän tuli tehdä. Ja mitä he tekisivät noille kuudelle vangitulle kasakalle, sillä saaressakin olleet kasakat otettiin vangiksi?

"Lyökää heidät kuoliaiksi!" huusivat taas muutamat.

"Ei, antakaa heidät Sikulle!" sanoivat toiset. "Sikku ne vangiksi otti."

Sikku sai nuo kuusi vankia omiksansa, otti heiltä lupauksen, ett'eivät he enää ottaisi osaa sotaan maattamme vastaan ja antoi heidän sitte vapaasti kulkea matkaansa toveriensa luo.

Anttilan isäntä ja emäntä olivat muuttaneet asumaan riiheen, jota vihollinen kiireessään ei ennättänyt polttaa. "Voi", sanoivat he, "jospa meillä nyt olisi kelpo lehmämme!"

Samalla he näkivät pienen paljaspäisen, paljasjalkaisen paidattoman pojan, joka kellertävän koiran avulla ajoi yhdeksän kaunista lehmää mäenrinteestä alas riihelle päin.

"Eikös tuolla ole Sikku ja Kettu?" huudahti isäntä.

"Eikös nuo ole meidän lehmiämme?" parkasi emäntä.

Olivatpa niinkin Sikku ja Kettu, ja Anttilan talon omat lehmät, jotka vihollinen oli ryöstänyt. Kolme olivat kasakat jo ennättäneet teurastaa, yhdeksän oli jäljellä, ja ne oli Sikku pyytänyt osaksensa saaliista.

"Tässä minä tuon teille yhdeksän lehmää!" huusi Sikku ja olisi iloissaan mielellänsä heilutellut lakkiansa, mutta eihän hänellä ollut lakkia.

"Herttainen poika, sinäkö sieltä tulet?" huusivat isäntä ja emäntä hyvillänsä, syleilivät Sikkua ja hyväilivät lehmiä. Kettu oli jo sujahtanut riiheen katsomaan, olisiko sielläkin vesikorvon vieressä Kissamirrin maitoastia lattialla. Kissamirri suhisi ja silloin taas syntyi kahakka talossa.

"Onko sinulla nälkä?" kysyi emäntä Sikulta. Emännällä näet oli paha omatunto.

"Ei, kiitoksia tarjoomastanne", vastasi Sikku. "Eipä vielä ole täysikuukaan."

Isäntä oli hämillänsä ja kaapi pitkän korvansa taustaa. Hän oli ruvennut ajattelemaan Sikusta aivan toisella tavoin ja muisti ajattelemattoman lupauksensa. "Kuuleppas, Sikku", sanoi hän, "olkaamme hyvät ystävät! Mitäpä sinä niin paljolla maalla tekisit, kun olet niin pieni? Palvele minua uskollisesti seitsemän vuotta, niin minä pidän sanani, ja sinä saat kaiken maan, joka näkyy Sipurin vuorelle."

"Olkoon menneeksi", sanoi Sikku.

Sikku palveli uskollisesti seitsemän vuotta Anttilan talossa, kasvoi pitkäksi ja väkeväksi, sai lakin, paidan ja saappaat, otti vaimoksensa talon tyttären, kelpo Kreetan ja sai hänen kanssansa sekä kaiken sen maan, joka Sipurin vuorelle näkyi, että myöskin koko Anttilan uudestaan rakennetun talon. Kettu ja Mirri ovat kumpikin haudatut vuoren juurelle; mutta Allisten noidista ei muuta tiedetä, kuin että siellä nyt on variksen pesä ja ihmiset sanovat, ett'ei variksiin ole luottamista.

End of Project Gutenberg's Lukemisia lapsille 5, by Zacharias Topelius

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUKEMISIA LAPSILLE 5 ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set

forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and

the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation

requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.